

مۇھسىن ئەقىل

ھەزرىتى ئەلىنىڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرى

سۈتۈق بۇغراخان مائارىپ نەشرىياتى
2012 - يىل، ئىستانبۇل

ھەزرىتى ئەلىنىڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرى

تەرجىمە قىلغۇچى: ئابدۇسالام تەكلىماكان
تەھرىرى: ئا.رەشىت نىياز
بەتچىك: ئىبراھىم بۇغرا

مۇندەرىجە

- 17..... كىرىش سۆز.....
- 19..... ئىمام ئەلى.....
- 29..... مۇقەددىمە.....
- 31..... ئىمام ئەلىنىڭ زېرەكلىكى.....

1- باب

- 39..... ئاتا - ئانا ھەققىدە.....
- 39..... ئادەم بالىسى ھەققىدە.....
- 39..... ئۆز نەپسىدىن كېچىش ھەققىدە.....
- 40..... ئەجەل ھەققىدە.....
- 42..... ئاخىرەت ھەققىدە.....
- 44..... قېرىنداشلىق، دوستلۇق، ھەمراھلىق ۋە سۆھبەتداشلىق ھەققىدە.....
- 50..... ئەدەپ - ئەخلاق ھەققىدە.....
- 52..... يەپ - ئىچىش ھەققىدە.....
- 52..... اللە تائالا ۋە اللە تائالانىڭ سۈپەتلىرى ھەققىدە.....
- 53..... ئىشلار ھەققىدە.....
- 54..... ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش ھەققىدە.....
- 54..... خىيال ھەققىدە.....
- 57..... رەھبەر ھەققىدە.....
- 57..... خاتىرجەملىك ھەققىدە.....
- 58..... ئامانەت ھەققىدە.....
- 58..... ئىمان ھەققىدە.....
- 59..... مۇئىمن ھەققىدە.....

- 62..... الله بىلەن سىردىشىش ھەققىدە
- 62..... سالماقلىق ۋە تەمكىنلىك ھەققىدە

باب - 2

- 65..... بېخىللىق ۋە تاماخورلۇق ھەققىدە
- 66..... بېخىل ۋە تاماخور ھەققىدە
- ياخشىلىق قىلىشتا بەسلىشىش ۋە ياخشىلىق قىلىشقا ئالدىراش
- 67..... ھەققىدە
- 68..... سالھىلار ھەققىدە
- 68..... خۇش پېئىللىق ھەققىدە
- 69..... قاراش، ئەقىل ھەققىدە
- 70..... باتىل ھەققىدە
- 71..... يىغلاش ھەققىدە
- 71..... يۇرت ھەققىدە
- 71..... پاساھەت ھەققىدە

باب - 3

- 73..... تەۋبە ھەققىدە
- 73..... ساۋاب ھەققىدە

باب - 4

- 75..... قورقۇنچاقلىق ھەققىدە
- 75..... تىرىشچانلىق ھەققىدە
- 75..... تەجرىبە - ساۋاق ھەققىدە
- 76..... قاقشاش ھەققىدە
- 76..... مۇكاپات ۋە جازا ھەققىدە
- 77..... بەدەن ۋە جىسىملار ھەققىدە
- 77..... قوپاللىق ھەققىدە

- 77..... جىما ھەققىدە
- 77..... جەننەت ھەققىدە
- 78..... سېخىلىق ھەققىدە
- 79..... قوشنىلار ھەققىدە
- 80..... ئاچلىق ھەققىدە
- 80..... جىھاد ھەققىدە
- 80..... نەپسى خاھىش ھەققىدە
- 81..... نادانلىق ھەققىدە
- 83..... جەھەننەم ھەققىدە

5 - باب

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ جەمەتىنى ياخشى كۆرگۈچىنىڭ

- 85..... پەزىلىتى ھەققىدە
- 85..... سۆيگۈ ھەققىدە
- 86..... قىزىققانلىق ھەققىدە
- 86..... ئۇرۇش ھەققىدە
- 87..... ھۆرلۈك ھەققىدە
- 87..... ھېرىسمەنلىك ۋە ئاچكۆزلۈك ھەققىدە
- 89..... مەھرۇملۇق ھەققىدە
- 89..... ئىرادە ھەققىدە
- 91..... ھەسەت ھەققىدە
- 92..... ياخشىلىق ھەققىدە
- 99..... ئۆچمەنلىك ھەققىدە
- 100..... ھەقىقەت ھەققىدە
- 101..... مونوپول ھەققىدە
- 101..... ھېكمەت ھەققىدە

103.....	ھۆكۈمەت ھەققىدە
104.....	قەسەم ھەققىدە
104.....	مۇلايىملىق ھەققىدە
106.....	ئەخمەقلىق ھەققىدە
107.....	سەۋر ھەققىدە
108.....	ھاجەت ھەققىدە
108.....	ھايا ھەققىدە

باب - 6

111.....	ئىخلاس ھەققىدە
111.....	ئەخلاق ھەققىدە
114.....	خەۋپ ھەققىدە
115.....	ياخشىلىق ھەققىدە
116.....	تاللاش ھەققىدە
117.....	خىيانەت ھەققىدە

باب - 7

119.....	تەدبىر ھەققىدە
119.....	مەغلۇبىيەت ھەققىدە
120.....	خاتالىق ھەققىدە
120.....	مۇئامىلە ھەققىدە
120.....	دۇئا ھەققىدە
121.....	دۇنيا ھەققىدە
128.....	كېسەل ھەققىدە
129.....	دۆلەت ھەققىدە
129.....	قەرز ھەققىدە
129.....	دىيانەت ھەققىدە

8 - باب

- 133..... ياد ئېتىش ھەققىدە
- 134..... گۇناھ ھەققىدە

9 - باب

- 137..... تەپەككۇر ھەققىدە
- 138..... رىياكارلىق ھەققىدە
- 138..... ئۈمىد ھەققىدە
- 138..... مېھرى - شەپقەت ھەققىدە
- 139..... تۇغقاندارچىلىق ھەققىدە
- 140..... باياشادلىق ھەققىدە
- 141..... رەزىللىك ھەققىدە
- 141..... رىزىق ھەققىدە
- 142..... ئەلچى ھەققىدە
- 142..... ئەقىل ھەققىدە
- 142..... رازىمەنلىك ھەققىدە
- 143..... ئىنتىلىش ھەققىدە
- 144..... مۇلايىملىق ھەققىدە
- 144..... تەنھەرىكەت ھەققىدە
- 145..... خاتالىقلار ھەققىدە
- 145..... ئوزۇق - تۈلۈك ھەققىدە
- 145..... زاھىدلىق ھەققىدە

10 - باب

- 147..... ھاجەتمەنلىك ھەققىدە
- 148..... سوئال - جاۋاب ھەققىدە
- 148..... نارازىلىق ھەققىدە

148.....	سېخىلىق ھەققىدە
149.....	ئېزىتقۇ ھەققىدە
150.....	مەنئىيەت ھەققىدە
150.....	سىر ھەققىدە
151.....	شادلىق ھەققىدە
152.....	ئىسراپخورلۇق ھەققىدە
152.....	بەخت - سائادەت ھەققىدە
153.....	ئالدىراش ۋە ھەرىكەت ھەققىدە
153.....	گالۋاڭلىق ھەققىدە
154.....	تەمكىنلىك ھەققىدە
154.....	تىنچلىق ھەققىدە
155.....	ئىتائەت ھەققىدە
155.....	سالامەتلىك ھەققىدە
155.....	رايشلىق ھەققىدە
156.....	يامانلىق ھەققىدە
156.....	ئاليجانابلىق ھەققىدە
157.....	بىدارلىق ھەققىدە
157.....	يۈرۈش - تۇرۇش ھەققىدە
158.....	سىياسەت ھەققىدە

11 - باب

159.....	ياشلىق ھەققىدە
159.....	ئوزۇقلىنىش ھەققىدە
159.....	شىجائەت ھەققىدە
160.....	يامانلىق ھەققىدە
162.....	شان - شەرەپ ھەققىدە

- 162..... ئاچكۆزلۈك ھەققىدە
- 163..... بىرەر ئىش بىلەن مەشغۇل بولۇش ھەققىدە
- 163..... شاپائەت ھەققىدە
- 163..... بەختسىزلىك ھەققىدە
- 163..... شۈكۈر ھەققىدە
- 165..... شۈبھىلىنىش ھەققىدە
- 166..... مەسلىھەت ھەققىدە
- 167..... شەھۋەت ھەققىدە

12 - باب

- 169..... سەۋر ھەققىدە
- 172..... راستچىللىق ھەققىدە
- 173..... ئىسلاھ قىلىش ھەققىدە
- 174..... كەمسۆزلۈك ھەققىدە
- 175..... مۇسبەت ھەققىدە

13 - باب

- 177..... ماقال - تەمسىل ھەققىدە
- 177..... كۈلۈش ھەققىدە
- 177..... ئازغۇنلۇق ھەققىدە

14 - باب

- 179..... يول ۋە تەرىقەت ھەققىدە
- 179..... رىزىق ھەققىدە
- 180..... ئىتائەتمەنلىك ھەققىدە
- 181..... ھاجەت ھەققىدە
- 182..... تاماخورلۇق ھەققىدە

باب - 15

- 185..... زەپەر ھەققىدە
- 185..... زۇلۇم ۋە شىكايەت ھەققىدە
- 188..... گۇمان ھەققىدە

باب - 16

- 189..... ئىبادەت ھەققىدە
- 189..... ئىبرەت ھەققىدە
- 190..... كايىش ھەققىدە
- 190..... مەغرۇرلۇق ھەققىدە
- 191..... ئالدىراڭغۇلۇق ھەققىدە
- 191..... تەييارلىق ھەققىدە
- 192..... ئادالەت ھەققىدە
- 193..... دۈشمەنلىك ھەققىدە
- 194..... ئەپۈچانلىق ھەققىدە
- 194..... ئابروى ھەققىدە
- 194..... مەرىپەت ھەققىدە
- 195..... ئارىڧلىق ھەققىدە
- 195..... ھۆرمەت ھەققىدە
- 196..... تەنھالىق ھەققىدە
- 196..... غايە ھەققىدە
- 196..... مۇئامىلە ھەققىدە
- 198..... نومۇس ھەققىدە
- 199..... خاتىرجەملىك ھەققىدە
- 199..... ئەپۇ ھەققىدە
- 201..... ئاقسۆڭەكلەر ھەققىدە

- 201..... ئەقىل ھەققىدە
- 205..... ئەقىللىق كىشى ھەققىدە
- 208..... ئىلىم ھەققىدە
- 211..... ئالىم ھەققىدە
- 212..... ئۆگىنىش ھەققىدە
- 213..... ئۆمۈر ھەققىدە
- 214..... ئەمەل ھەققىدە
- 217..... ئادەتلىنىش ھەققىدە
- 217..... قىيامەت ھەققىدە
- 218..... ياردەم ھەققىدە
- 218..... ۋەدە ھەققىدە
- 219..... ئەيىب ھەققىدە
- 221..... تىرىكچىلىك ھەققىدە
- 221..... نامەھرەمدىن ساقلىنىش ھەققىدە

17 - باب

- 223..... ھەۋەس ھەققىدە
- 223..... زىيان ھەققىدە
- 223..... دۆتلۈك ھەققىدە
- 223..... ئالدامچىلىق ھەققىدە
- 224..... مەغرۇرلىنىش ھەققىدە
- 225..... غەزەپ ھەققىدە
- 226..... ئىستىغپار ھەققىدە
- 226..... غەپلەت ھەققىدە
- 227..... خىيانەت ھەققىدە
- 227..... غەم - قايغۇ ھەققىدە

- 228..... بايلىق ھەققىدە
- 228..... غەيۋەت ھەققىدە
- 229..... كۈنلەش ھەققىدە

باب - 18

- 231..... پىتنە - پاسات ھەققىدە
- 231..... سەت گەپ ھەققىدە
- 232..... پەخىرلىنىش ھەققىدە
- 232..... پۇرسەت ھەققىدە
- 233..... پاساتچىلىق ھەققىدە
- 234..... پەزىلەت ھەققىدە
- 235..... يوقسۇلۇق ھەققىدە
- 236..... تەپەككۈر ھەققىدە

باب - 19

- 239..... يۈزلىنىش (خۇسۇسەن اللەقا يۈزلىنىش ھەققىدە)
- 239..... كۈچ قۇۋۋەت ھەققىدە
- 239..... قەدىر - قىممەت ھەققىدە
- 240..... قۇرئان كەرىم ھەققىدە
- 240..... تەۋبە ھەققىدە
- 241..... قىسمەت ھەققىدە
- 241..... ئوتتۇرا ھال بولۇش ھەققىدە
- قازا ۋە قەدەر (تەقدىر) ھەققىدە
- قازى ھەققىدە
- 243..... قەلب ھەققىدە
- 244..... قانائەت ھەققىدە
- 245..... گەپ - سۆز ھەققىدە

باب - 20

- 249.....تەكەبۇرلۇق ھەققىدە
- 250.....يېزىقچىلىق ھەققىدە
- 250.....يالغانچىلىق ھەققىدە
- 251.....مەردلىك ھەققىدە
- 253.....ياخشىلىق ھەققىدە
- 253.....دەرد ھەققىدە
- 254.....غەزەپ ھەققىدە
- 254.....نېمەتتىن تېنىۋېلىش ھەققىدە
- 254.....ئاددى - ساددىلىق ھەققىدە
- 255.....مۇكاپات ھەققىدە
- 255.....ھوشيار كىشى ھەققىدە

باب - 21

- 257.....نامەردلىك ھەققىدە
- 258.....تىركىشىش ھەققىدە
- 259.....ھاجىتىنى سوراھ ھەققىدە
- 259.....ئۇرۇش تەييارلىقى قىلىش ھەققىدە
- 261.....لەززەت ھەققىدە
- 262.....تىل ھەققىدە
- 264.....تەنقىد ھەققىدە
- 264.....ئويۇن ھەققىدە
- 264.....كۈنلەر ھەققىدە
- 265.....مۇلايملىق ۋە مۇلايىم كىشى ھەققىدە

باب - 22

- 267.....شەرەپ ھەققىدە

- 267..... ئاپەت ھەققىدە
- 267..... ماختاش ھەققىدە
- 268..... ئەزلىك ھەققىدە
- 269..... ئادەمگە رىچلىك ھەققىدە
- 270..... تالاش - تارتىش ھەققىدە
- 270..... چاقچاق ھەققىدە
- 271..... ھىيلە - مىكر ھەققىدە
- 271..... شاھلار ھەققىدە
- 274..... تىرىككە كىلىك ھەققىدە
- 274..... مىننەت قىلىش ھەققىدە
- 274..... ئۆلۈم ھەققىدە
- 276..... پۇل ۋە بايلىق ھەققىدە

باب - 23

- 279..... ئالىجانابلىق ھەققىدە
- 279..... مۇۋەپپەقىيەت ھەققىدە
- 279..... نادامەت ھەققىدە
- 280..... ئاياللار ھەققىدە
- 281..... نەسىھەت ھەققىدە
- 282..... ئىنساپ ھەققىدە
- 283..... نېمەت ھەققىدە
- 283..... نەپىسى - خاھىش ھەققىدە
- 288..... ساخاۋەت ھەققىدە
- 289..... مۇناپىقلىق ھەققىدە
- 290..... ئىنتىقام ھەققىدە
- 290..... سۇخەنچىلىك ھەققىدە

- 290..... ئىنسانلار ھەققىدە
- 293..... ئۇيغۇ ھەققىدە
- 293..... نىيەت ھەققىدە

باب - 24

- 295..... دوستلۇق ھەققىدە
- 296..... ئېھتىيات قىلىش ھەققىدە
- 297..... ئىزدىشىش ھەققىدە
- 297..... كەمتەرلىك ھەققىدە
- 298..... ۋەز ھەققىدە
- 299..... ھىدايەت ھەققىدە
- 300..... تەقۋادارلىق ھەققىدە
- 302..... تەۋەككۈل ھەققىدە
- 302..... پەرزەنت ھەققىدە

باب - 25

- 303..... اللەنىڭ ھىدايتى ھەققىدە
- 303..... ھەزىل - چەقچاق ھەققىدە
- 303..... ھالاكەت ھەققىدە
- 304..... ھىممەت ھەققىدە
- 305..... ھاۋايى - ھەۋەس ھەققىدە

باب - 26

- 307..... تاماخورلۇق ھەققىدە
- 307..... ھوشيارلىق ھەققىدە
- 308..... ئېتىقاد ھەققىدە

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(ناھايتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان اللەنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن)

كىرىش سۆز

اللە ھەممىگە قادىر ۋە ھەممىدىن رەھىمدىلدۇر. پۈتۈن ھەمدۇسانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى اللەقا خاستۇر. رەھمەت، مەغپىرەت ۋە سالاملار ئىنسانىيەتكە بەخت - سائادەت ئېلىپ كەلگەن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە - تاۋابئاتلىرىغا ۋە ئۇنىڭغا ئەگەشكەن ساھابە كىراملارغا بولسۇن!

ئىمام ئەلى ئىسلام تارىخىدا تۆھپىسى مەڭگۈ ئۆچمەيدىغان كاتتا ساھابىلەرنىڭ بىرى. ئەرەب ئەدەبىياتىنى مۇكەممەل ئىگەللىگەن ئەدىب، ھايات ھەققىدىكى مېڭىلغان ھېكمەتلىك سۆزلىرى بىلەن ئىنسانلارنىڭ كۆڭلىنى يورۇتقان پەيلاسوپتۇر. شۇنىڭ ئۈچۈن، ئىمام ئەلنىڭ ھېكمەتلىرى بىز مۇسۇلمانلارغا ۋە بارلىق ئىنسانىيەتكە ئەدەپ - ئەخلاق دەستۇرى، ياشاش پىرىنسىپى بولۇشقا لايىق. شۇڭا مەن ئىمام ئەلنىڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرىدىن تۈزۈلگەن بۇ كىتابنى تەرجىمە قىلىپ خەلقىمگە سۇنۇشنى، شۇ ئارقىلىق دىنىمغا، مىللىتىمگە بولغان سەمىمىيىتىمنى ئىپادىلەشنى لايىق تاپتىم. بۇ مېنىڭ تۇنجى تەرجىمە ئەسىرىم بولغاچقا، خاتالىق ۋە سەۋەنلىكتىن خالىي ئەمەس، ئەلۋەتتە. كەڭ ئوقۇرمەنلەرنىڭ سەمىمىي تەنقىدى

پىكىرلىرىنى ئايماسلىقىنى ئۈمىد قىلىمەن. بۇ كىتابنى نەشرگە تەييارلاشتا ماڭا يېقىندىن ياردەمدە بولغان ئائىلەمگە، ئۇستازلىرىمغا ۋە قېرىنداشلىرىمغا چىن كۆڭلۈمدىن رەھمەت ئېيتىمەن. شۇنداقلا ئۇشبۇ كىتابنىڭ ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىغا مەنپەئەت بېرىشىنى جانا بىي اللە تىن تىلەيمەن، ئامىن!

تەرجىماندىن

ئىمام ئەلى

ئىمام ئەلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ تاغىسى ئەبۇ تالىبنىڭ كەنجى ئوغلى بولۇپ، پەيغەمبەرلىكتىن 10 يىل ئىلگىرى، يەنى مىلادىيە 600 - يىللىرى يوقسۇل بىر ئائىلىدە دۇنياغا كەلگەن، ھاشىم جەمەتى ئارىسىدىكى كەبىننىڭ ئىچىدە تۇغۇلغان تۇنجى بوۋاق ئىدى. ئەلى تۇغۇلغاندا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام 30 ياشقا كىرگەن بولۇپ، ئايالى خەدىجە ئانىمىز بىلەن بىللە مەككىدە تۇرمۇش كەچۈرەتتى. ئەلى يەتتە ياشقا كىرگەندە مەككىدە قەھەتچىلىك يۈز بېرىپ، كىشىلەر مۇشەققەت ئىچىدە تىرىكچىلىك قىلىۋاتقان كۈنلەرنىڭ بىرىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كىچىكىدە ئۆزىگە ئالاھىدە كۆيۈنگەن تاغىسى ئەبۇ تالىبنىڭ يۈكىنى يېنىكلىتىش مەقسىتىدە، يەنە بىر تاغىسى ئابباس بىلەن مەسلىھەتلىشىپ ئەبۇ تالىبنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇنىڭغا ياردەم قىلىش خىيالى بارلىقىنى ئېيتىشىدۇ، ئەبۇ تالىبنىڭ پەرزەنتلىرى كۆپ ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ: _ ئۇنداقتا ئىككى ئوغلۇمنى ئىككىگىلار ھامىيلىقلارغا ئېلىپ، قاتارغا قوشۇڭلار، بۇ ماڭا قىلغان ياردىمىڭلار بولۇپ قالسۇن، - دەيدۇ. شۇنىڭ بىلەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەلنى، ئابباس جەفەرنى ئېلىپ كېتىدۇ. ھەزرىتى ئەلى 10 ياشقا كىرگەندە، اللە تائالا ئىنسانىيەتكە رەھمەت قىلىپ، ئۇلارنى توغرا يولغا باشلاش ئۈچۈن مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى پەيغەمبەرلىك ۋەزىپىسى بىلەن شەرەپلەندۈرىدۇ ۋە ئىنسانلارنى ھەق يولغا، يەنى ئىسلام دىنىغا چاقىرىشنى بۇيرۇيدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام اللەنىڭ ئەمرىنى بەجا

كەلتۈرۈشنى ئۆز ئائىلىسى ۋە يېقىنلىرىدىن باشلايدۇ. بۇ چاغدا ئەلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئائىلىسىنىڭ بىر ئەزاسىغا ئايلىنىپ بولغان ئىدى. شۇنىڭ بىلەن ئەلى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ چاقىرىقىغا تۇنجى ئاۋاز قوشقان بالا سۈپىتىدە تارىخ بېتىدىن ئورۇن ئالدى.

ئىمام ئەلى مۇسۇلمان بولغان كۈندىن باشلاپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىدىن ئايرىلمايدۇ، ھەتتا ھەر ۋاقىت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۈچۈن جېنىنى قۇربان قىلىشقا تەييار تۇرىدۇ. بۇنىڭ ئەڭ روشەن ئىپادىسى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەدىنىگە ھىجرەت قىلغان ئاشۇ خەتەرلىك كېچىدە نامايان بولغان ئىدى. شۇ كېچىسى مەككە مۇشرىكلىرى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى ئۆلتۈرۈپ، ئۇنىڭ ھەق دەۋىتىدىن ئۈزۈل - كېسىل قۇتۇلماقچى بولىدۇ. دەل مۇشۇ كېچىدە ھەزرىتى ئەلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئورنىدا ياتقان ئىدى. ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يولىدا جېنىنى پىدا قىلغۇسى بولسىمۇ، اللە تائالا ئىسلام ئۈمىتىگە رەھمەت قىلىپ، ئۇنى مۇشرىكلارنىڭ قولىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قالدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەككە مۇشرىكلىرىنىڭ ئامانەتلىرىنى ساقلاپ بېرىۋاتقان بولۇپ، ئۇ يولغا چىقىش ئالدىدا ئامانەتلەرنى ئۆز ئىگىلىرىگە قايتۇرۇپ بېرىش ۋەزىپىسىنىمۇ ھەزرىتى ئەلىگە تاپشۇرغان ئىدى.

ھەزرىتى ئەلى مۇشرىكلارنىڭ ئامانەتلىرىنى ئۇلارغا قايتۇرۇپ بەرگەندىن كېيىن، مەدىنىگە قاراپ يولغا چىقىدۇ ۋە 800 كىلومېتىرغا يېقىن يولنى پىيادە يۈرۈپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام قۇباغا كەلگەندە ئۇنىڭغا يېتىشىۋالىدۇ.

ئىمام ئەلى ھىجرەتتىن كېيىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەمرى بىلەن كۆپلىگەن ئۇرۇشلارغا قاتنىشىدۇ. ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى

ئەڭ مۇھىم ئۇرۇش بەدىر ئۇرۇشى بولۇپ، ئۇ بۇ قېتىمقى ئۇرۇشتا مەككىنىڭ ئەڭ باتۇر يىگىتى دەپ نامى بار ۋەلىد ئىبنى ئۇتبىنى ئۆلتۈرىدۇ.

بەدىر ئۇرۇشىدىن كېيىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىمام ئەلىگە قىزى فاتىمە تۈزەھرانى نىكاھلاپ بېرىدۇ. گەرچە ئىمام ئەلى يوقسۇل بولسىمۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ ئۆزىگە كۈيئوغۇل بولۇشتەك كاتتا شەرەپكە لايىق ئىكەنلىكىنى بىلەتتى. ئىمام ئەلنىڭ ھەزرىتى فاتىمدىن ئىككى ئوغلى ۋە بىر قىزى بولدى، ئۇلار ھەزرىتى ھەسەن، ھەزرىتى ھۈسەين ۋە ھەزرىتى ئۇمۇگۈلسۈمدۇر.

ئۇھۇد غازىتىدا مۇھاجىرلارنىڭ بايرىقىنى كۆتۈرگەن مۇستەب ئىبنى ئۇمەير شېھىت بولغاندىن كېيىن، ئىمام ئەلى بايراقنى قولغا ئېلىپ باشقا ئۇرۇشلاردىكىدەك ئالاھىدە باتۇرلۇق ۋە شىجائەت كۆرسىتىدۇ.

ھىجرىيە 7- يىلى خەيبەر غازىتىدا ئىمام ئەلىگە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئالاھىدە خۇش بېشارەت بېرىدۇ. ئەسلى ۋەقە مۇنداق: خەيبەر مەدىنە شەھىرىنىڭ شەرقى شىمالغا جايلاشقان، تۇپرىقى مۇنبەت شەھەر بولۇپ، بۇ جايغا ئاساسەن يەھۇدىيلار جايلاشقان ئىدى. ئۇلار پۇرسەت تاپسىلا مەدىنىگە ۋە مۇسۇلمانلارغا زىيانكەشلىك قىلاتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھىجرىيە 6- يىلى مەككە مۇشرىكلىرى بىلەن سۈلھى تۈزگەندىن كېيىن، كۈچ توپلاپ بۇ يېقىن قوشنىنىڭ ئەدىبىنى بېرىش ئۈچۈن ھىجرىيە 7- يىلى 2- ئايدا خەيبەر شەھىرىگە قوشۇن تارتىپ بارىدۇ ۋە يەھۇدىيلارنىڭ بىرنەچچە قورغىنىنى قولغا چۈشۈرىدۇ. لېكىن ئەڭ چوڭ ۋە ئەڭ مۇستەھكەم قەلئەنى بىرنەچچە كۈن قورشاپمۇ قولغا چۈشۈرەلمەيدۇ.

بىر ئاخشىمى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇسۇلمانلارنىڭ ئالدىدا مۇنداق خۇش بېشارەت بېرىدۇ: «ئەتە قوماندانلىق تۇغىنى بىر كىشىگە بېرىمەن، ئۇنى اللە ياخشى كۆرىدۇ، ئۇمۇ ھەم اللەنى ياخشى كۆرىدۇ». ساھابىلەر بۇ خۇش بېشارەتنى ئاڭلىغاندىن كېيىن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: «بىر كىشى» دېگىنى مەن بولسام كاشكى، دېگەن ئۈمىد بىلەن كىرىپ قاقماي چىقىدۇ. ئەتسى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەزرىتى ئەلنى چاقىرىدۇ، ساھابىلەر ھەزرىتى ئەلنىڭ كۆزى ئاغرىپ قالغانلىقىنى، شۇڭا بۇ مۇھىم يىغىنغا قاتنىشالمىغانلىقىنى ئېيتىشىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەزرىتى ئەلنىڭ نېمىلا بولمىسۇن كېلىشىنى بۇيرۇيدۇ. ھەزرىتى ئەلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇيرۇقىغا بىنائەن ئۇنىڭ ئالدىدا ھازىر بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەزرىتى ئەلنىڭ كۆزىگە بىر سۈپلەيدۇ شۇنىڭ بىلەن ھەزرىتى ئەلنىڭ كۆزى ساقىيىدۇ - دە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا تۇغىنى تاپشۇرىدۇ. شۇ كۈنى ھەزرىتى ئەلى اللەنىڭ ياردىمى بىلەن ئۇ مۇستەھكەم قەلئەنى قولغا چۈشۈرىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھىجرىيە 9- يىلى تەبۇك غازىتىغا چىققاندا چاغدا ھەزرىتى ئەلنى مەدىنىگە ئائىلە - تاۋابىئاتنى قوغداش ئۈچۈن قالدۇرۇپ كېتىدۇ. لېكىن بەزى مۇناپىقلار ھەزرىتى ئەلى ھەققىدە بولمىغۇر پىتىنلەرنى تارقىتىپ، ئۇنىڭ كۆڭلىنى يېرىم قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن، ھەزرىتى ئەلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا يېتىشىۋېلىپ، مۇناپىقلارنىڭ پىتىنلىرىنى بايان قىلىدۇ ۋە ئۆزىنىڭ بۇ غازاتىمۇ قەھرىمانلىق كۆرسەتكۈسىتىش خىيالىنىڭ بارلىقىنى بايان قىلىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەزرىتى ئەلىگە تەسەللى بېرىپ مۇنداق دەيدۇ: «قايقۇرما، ئۇلار ئېغىزىغا كەلگەننى بىلجىرلاپ بېقىپ،

ئاخىرى توختاپ قالدۇ. بىلىپ قالغىنىكى، سەن بىلەن مېنىڭ پەرقىم ھارۇن بىلەن مۇسانىڭ پەرقىگە ئوخشايدۇ، لېكىن مەندىن كېيىن پەيغەمبەر كەلمەيدۇ».

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھىجرىيە 10- يىلى ھەزرىتى ئەلنى يەمەنگە قازى قىلىپ ئەۋەتتى. ھەزرىتى ئەلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىرلىكتە ھەج قىلىش ئۈچۈن يەمەندىن كېلىدۇ ۋە ھەج پائالىيىتىگە قاتنىشىپ، ھەجنىڭ نۇرغۇنلىغان پەرزى، قائىدىلىرىنى ئۆگىنىدۇ. ئۆگەنگەنلىرىنى كېيىنكى ھاياتىدا مۇسۇلمانلارغا يەتكۈزىدۇ.

ھىجرىيە 11- يىلى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولغاندا، ئىمام ئەلى ئۇنىڭ مۇبارەك جەسىدىنى يۇيۇش ۋە يەرلىككە قويۇش شەرىپىگە نائىل بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولغاندا، ئىمام ئەلى ئۇنىڭ ۋاپات بولغانلىقىغا دەسلەپ ئىشىنەلمەي قالغان، كېيىن بارلىق مۇسۇلمانلار، ھەتتا پۈتۈن كائىنات قايغۇرغاندەك ئىنتايىن قايغۇرغان، تولا يىغلاپ يېشى قۇرۇپ كەتكەن ئىدى.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولغاندىن كېيىن، مۇسۇلمانلارنىڭ پىكىر بىرلىكى بىلەن، ھەزرىتى ئەبۇ بەكر خەلىپىلىك مەنسىپىگە سايلانغاندا، تۇنجى قوبۇل قىلغانلارنىڭ بىرى ھەزرىتى ئەلى ئىدى. ھەزرىتى ئەبۇ بەكر مۇرتەدلەر بىلەن ئۇرۇش قىلىش ئۈچۈن مەدىنىدىن قوشۇن باشلاپ يولغا چىققاچقى بولغاندا، ئىمام ئەلى ئۇنى توسۇپ، ئۇنىڭغا: ئەگەر مەدىنىدە خەلىپە بولمىسا، دۈشمەن مەدىنىگە ھۇجۇم قىلىپ، ئىسلام دىنىنىڭ پايتەختىنى ئىستېلا قىلىۋېلىشى مۇمكىن. مۇشۇنداق بىر مۇسبەتتە يولۇقۇشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن ئالدىنقى سەپكە زېرەك ۋە جەسۇر قوماندانلارنى ئەۋەتىپ، ھەزرىتى ئەبۇ بەكر قاتارلىق ئىسلام دىنىنىڭ

پېشىۋالىرى مەدىنىنى قوغداپ قېلىشى ۋە ئارقا سەپ تەمىناتىنى كۈچەيتىشى كېرەكلىكىنى بايان قىلغاندا، ھەزرىتى ئەبۇ بەكرى ۋە بارلىق ساھابىلەر ئۇنىڭ پىكرىنى بىردەك قوبۇل قىلغان ئىدى.

ھەزرىتى ئەبۇ بەكرى سەكراتقا چۈشۈپ قالغاندا، خەلىپىلىك ماقامىغا كىمنىڭ لايىق ئىكەنلىكىنى بىرنەچچە كاتتا ساھابىدىن مەسلىھەت سورايدۇ. ئۇ ساھابىلەرنىڭ ئىچىدە ئىمام ئەلىمۇ بار بولۇپ، ئۇ، ھەزرىتى ئۆمەرنىڭ خەلىپىلىك مەنسىپىگە لايىق ئىكەنلىكىنى ئىپادىلىگەن. شۇنىڭ بىلەن، ھەزرىتى ئەبۇ بەكرى ئۇنىڭ مەسلىھەتى بويىچە ۋەسىيەت قالدۇرغان ئىدى.

ھەزرىتى ئەبۇ بەكرىدىن كېيىن، ھەزرىتى ئۆمەر خەلىپە بولىدۇ. ھەزرىتى ئۆمەر خەلىپىلىك قىلغان 10 يىلدىن ئارتۇق مەزگىلدە ئىمام ئەلى ھەزرىتى ئۆمەرنىڭ ئەڭ ئىشەنچلىك ۋەزىرى ھەم مۇشاۋىرى ئىدى. ھەزرىتى ئۆمەر داۋاملىق: "ئەلى بولمىغان بولسا ئىدى، ئۆمەر ھالاك بولاتتى" دېيىش ئارقىلىق، ھەزرىتى ئەلىنى قەدىرلەپ كەلگەن ئىدى. ھەزرىتى ئۆمەر پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بولغان تۇغقاندا چىلىقىنى تېخىمۇ كۈچەيتىش ئۈچۈن ھەزرىتى ئەلىنىڭ فاتىمە ئانىمىزدىن بولغان قىزى ئۇمۇگۈلسۈم بىلەن توي قىلدى.

ھەزرىتى ئۆمەر سۈيىقەستكە ئۇچراپ يارىلانغاندىن كېيىن، مۇسۇلمانلارنىڭ خەلىپە تاللىشىغا 6 نامزاتنىڭ ئىسمى بېرىلگەن بولۇپ، بۇ تىزىملىكتە ئىمام ئەلىنىڭمۇ ئىسمى بار ئىدى. لېكىن مۇسۇلمانلار ھەزرىتى ئوسماننى خەلىپە سايلىدى ۋە ئىمام ئەلى بۇ سايلامغا چىن دىلىدىن رازى بولدى.

ھەزرىتى ئوسمان خەلىپىلىككە تەيىنلەنگەندىن كېيىن، ھەزرىتى ئەلى ئۇنى داۋاملىق تۈردە قوللاپ كەلدى. گەرچە ھەزرىتى

ئوسماننىڭ ئاخىرقى دەۋرىدە بەزى ئىشلىرىغا نارازى بولغان بولسىمۇ، ئۇنىڭدىن پەقەت يۈز ئۆرۈمىدى. توپىلاڭچىلار ھەزرىتى ئوسماننى قورشىۋالغاندا، ئىككى ئوغلى ۋە بىر جىيەنىنى بىرنەچچە يىگىتكە قوشۇپ، ھەزرىتى ئوسماننى قوغداشقا ئەۋەتكەن ئىدى. ھەتتا توپىلاڭچىلار ھەزرىتى ئوسماننىڭ سۇ بىلەن تەمىنلىنىدىغان يولىنى ئۇزۇۋەتكەندە، ئۇ، جەمەتتىن بىرنەچچە كىشى بىلەن بىرلىكتە ھەزرىتى ئوسماننىڭ ئۆيىگە سۇ توشىغان ئىدى.

ھەزرىتى ئوسمان توپىلاڭچىلار تەرىپىدىن شېھىت بولغاندىن كېيىن، مۇسۇلمانلار ھەزرىتى ئەلنى خەلىپە قىلىپ سايلىدى. لېكىن ھەزرىتى ئوسماننىڭ قەبىلىسى ۋە ئائىلىسى ھەزرىتى ئەلگە: ئۇنىڭ قىساسىنى ئېلىپ بەرمىسەڭ، خەلىپىلىكىڭنى ئېتىراپ قىلمايمىز. دەپ تۇرۇۋالدى ۋە مەدىنىدىن چىقىپ كەتتى. مەدىنىدىن چىقىپ كەتكەنلەرنىڭ ئارىسىدا ئائىشە ئانىمىزۇمۇ بار بولۇپ، ئىمام ئەلى ئۇلارنىڭ ئارقىسىدىن بېرىپ، ئۇلار بىلەن قارشىلاشماسلىق ئۈچۈن سۈلھى تۈزدى. لېكىن مۇسۇلمانلارنىڭ كۈچىيىپ كېتىۋاتقانلىقىدىن بېئارام بولغان مۇناپىقلار ئىككىگە بۆلۈنۈپ، ھەزرىتى ئەلى بىلەن ھەزرىتى ئائىشە ئانىمىزنىڭ قوشۇنلىرى ئارىسىغا سوقۇنۇپ كىرىۋالدى. بىر كۈنى يېرىم كېچىدە ئۇلار بىر - بىرىگە ھۇجۇم قىلىپ، مۇسۇلمانلارنىڭ ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتنى بۇزدى ۋە تۈگە ئۇرۇشى دەپ ئاتالغان ئىچكى ئۇرۇش پارتلىدى. ئۇرۇش ھەزرىتى ئەلنىڭ غەلبە قىلىشى ۋە ھەزرىتى ئائىشە ئانىمىزنىڭ مەغلۇپ بولۇشى بىلەن ئاخىرلاشتى. تولىمۇ ئەپسۇسلىنارلىقى شۇكى، بۇ ئۇرۇشتا ئونلىغان ساھابە شېھىت بولدى. ئۇلارنىڭ ئىچىدە جەننەت بىلەن بېشارەت بېرىلگەن ئون چوڭ ساھابىدىن ئىككىسى بار بولۇپ، ئۇلارنىڭ بىرى تەلھە، يەنە بىرى زۇبەير ئىدى. ئۇرۇش توختىغاندىن كېيىن، ھەر

ئىككى تەرەپ دۈشمەننىڭ كۈشكۈرتىشى بىلەن بۇ پاجىئەگە مۇپتىلا بولۇپ قالغانلىقىنى چۈشەندى ۋە ئىنتايىن پۇشايىمان قىلدى. ھەزرىتى ئائىشە ئانىمىز ئۇ ۋەقە ئېسىگە كەلسىلا، ياغلىقى ھۆل بولۇپ كەتكۈچە يىغلاپ، ئۆزىنىڭ پۇشايىمان قىلغانلىقىنى ئىپادىلەيتتى.

تۈگە ئۇرۇشىدىن كېيىن، بۇ ئۇرۇشتا مەغلۇپ بولغان ۋە قايتا ئۇرۇش قىلىپ، ئۆزىنىڭ شان - شەرىپىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش كويىدا بولغان بىر تۈركۈم كىشىلەر ھەزرىتى مۇئاۋىيەنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇنى كۈشكۈرتتى. شۇنىڭ بىلەن، ھەزرىتى مۇئاۋىيە ھەزرىتى ئەلىگە قارشى قوشۇن توپلاپ، ھەربىي يۈرۈش قىلدى. ھەزرىتى ئەلى خالىمىسىمۇ، لېكىن يەنە بىر قېتىم ئىچكى ئۇرۇش قاينىمىغا كىرىپ قالىدۇ ۋە بۇ ئۇرۇش بىر مەزگىل داۋاملىشىدۇ. شۇنىڭدىن كېيىن، ھەر ئىككى تەرەپ بۇرۇن فارس ئىمپېراتورلۇقى بىلەن رىم ئىمپېراتورلۇقى ئاستىدا بولغان، كېيىن مۇسۇلمانلار تەرىپىدىن يېڭىدىن فەتھى قىلىنغان يەرلەردىكى بەزى مۇناپىقلارنىڭ ئىچكى ئۇرۇشتىن پايدىلىنىپ، مۇسۇلمانلارنىڭ يۇرتلىرىغا ھۇجۇم قىلىشىدىن ئەنسىرەپ سۈلھى تۈزىدۇ ۋە بۇ سۈلھى بويىچە ئىمام ئەلى كۈفگە، ھەزرىتى مۇئاۋىيە دەمەشقە قايتىدۇ.

ئۇرۇشنىڭ توختىشى كۆپىنچە مۇسۇلمانلارنى خۇش قىلغان بولسىمۇ، ھەزرىتى ئەلى تەرىپىدىكى بەزى كىشىلەرنى نارازى قىلىپ قويدۇ ۋە بۇ كىشىلەر ئىمام ئەلىگە قارشى قوشۇن توپلاپ، ئۇنىڭ بىلەن ئۇرۇش قىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن ئىمام ئەلى بۇلارنىڭ ئەدەپىنى بېرىپ قويدۇ. ئاخىرىدا ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى كۆپ ساندىكىلەر ھەقىقەتنى تونۇپ، ئىمام ئەلىگە قايتا بەيئەت قىلىدۇ. لېكىن بەزىلىرى ئۇرۇشتا مەغلۇپ بولغانلىقىغا چىدىيالماي ئىمام ئەلى قاتارلىق بىرنەچچە كاتتا ساھابىنى ئۆلتۈرۈشنى پىلانلايدۇ. مانا بۇلار

ئىسلام تارىخىدا خاۋارىج نامى بىلەن ئاتىلىپ كەلگەن ئازغۇن پىرقىدۇر.

ھىجرىيە 40 - يىلى رامىزان ئېيىدا، ئىمام ئەلى بامدات نامىزىغا مەسجىدكە ماڭغاندا ھېلىقى خاۋارىجلاردىن ئىمام ئەلىنى ئۆلتۈرۈش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالغانلار ئۇنى پايلاپ تۇرۇپ مەسجىدكە يېقىنلاشقاندا زەھەرلەنگەن خەنخەر بىلەن شېھىت قىلدى. ئىمام ئەلى شېھىت بولغاندا 63 ياشتا ئىدى. ئەسلىدە بۇ مۇناپىقلار ئىمام ئەلى بىلەن بىرلىكتە ھەزرىتى مۇئاۋىيە ۋە ھەزرىتى ئەمر ئىبنى ئاسىنمۇ قەستلەشنى پىلانلىغان بولسىمۇ، لېكىن ئۇلۇغ اللە ئۇ ئىككى ساھابىنى ساقلاپ قېلىپ، ئىمام ئەلىگە شېھىتلىك مەرتىۋىسىنى ئاتا قىلغان.

مۇقەددىمە

ئىمام ئەلنىڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرى ھەققىدە

ئىمام ئەلنىڭ رسالە ۋە نەسەھەتلىرىدە، خۇتبە ۋە سۆزلىرىدە ئىنساننىڭ ماھىيىتى ۋە غايىسى، كائىناتنىڭ شەكلى ۋە سۈپىتى، زامان ھادىسىلىرى ۋە ئالاھىدىلىكلىرى ھەققىدىكى بايانلىرى ۋە ئۇنتۇلماس سۆز - ھېكمەتلىرى مەۋجۇت. ئەنە شۇ ھېكمەتلىك سۆزلەر ئىنسان ھاياتىنىڭ ھەر ساھەسىدە يول كۆرسەتكۈچ رول ئوينايدۇ.

بۇ ھېكمەتلەر ئىنسانىيەت ئۈچۈن پۈتمەس - تۈگمەس خەزىنە. چۈنكى ئۇ ئەينى زاماندا پەيغەمبەرلەرنىڭ دەستۇرلىرىدىن قالسىلا، ئەڭ ئېسىل ئەخلاق دەستۇرى ھېسابلانغان بولۇپ، بارلىق ئالىم ۋە ھەكىملەرنىڭ دەستۇرلىرىدىنمۇ مۇھىم رول ئوينايدۇ.

ئۇ ھېكمەتلەر ئىنسانىيەتنى تىنچلىققا، قېرىنداشلىققا ۋە ئىنسانپەرۋەرلىككە ئۈندەيدۇ. شۇنىڭدەك ئىنسان ھاياتىنى ۋە بارلىق جانلىقلارنى ھۆرمەت قىلىشقا چاقىرىدۇ. ئىنسانىيەتنى ئۇرۇش پالائىتىگە سۆرەپ كىرمەكچى بولغان سۇيىقەستچىلەر ئۇلۇغ مۇتەپەككۈر، ئالىم ۋە كاتتا ساھابە ھەزرىتى ئەلى ئىبنى ئەبۇ تالىبنىڭ مەنىلىك ۋە مۇھىم ھېكمەتلىرىگە قۇلاق سېلىشى كېرەك.

ئىمام ئەلنىڭ زېرەكلىكى

شەرقلىق ياكى غەربلىك، ئەرەب ياكى ئەجەم، ئاسىيالىق ياكى ياۋروپالىق بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەرقانداق كاتتا مۇتەپەككۇرنىڭ ھاياتى بىلەن تونۇشماقچى بولغان كىشى، ئۇنىڭ ئەينى زاماندا تالانتلىق بىر ئەدىب ئىكەنلىكىنى تونۇپ يەتمەي قالمايدۇ. گەرچە بەزى دانىشمەنلەر شېئىر ياكى ئەدەبىيات ھەققىدە ئانچە كۆپ نەرسە دېمىگەن بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ پىكىرلىرىنىڭ گۈزەللىكى، ئىشلەتكەن سۆز - ئىبارىلىرىنىڭ مەنىدارلىقى ئۇلارنىڭ ھەقىقىي بىر ئەدىب ئىكەنلىكىنى ئىپادىلەپ تۇرىدۇ.

مەسىلەن، پەيغەمبەرلەرنى مىسالغا ئالدىغان بولساق، ئۇلارنىڭ ئەدەبىياتتىكى ئورنىنى بىلۋالايمىز. شۇنداق، مەيلى داۋۇد ئەلەيھىسسالام ياكى سۇلايمان ئەلەيھىسسالام بولسۇن، مەيلى ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام بولسۇن، ھەممىسىگە اللە تائالا پەيغەمبەرلىك بىلەن بىرلىكتە ئەدەبىي ھېس ۋە ئەدەبىي تالانتىمۇ ئاتا قىلغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىمۇ ھەم شۇنداق. شۇنىڭدەك، قانخور ئىستىلاچى ناپالىئونمۇ، دىنغا چىش - تىرنىقى بىلەن قارشى تۇرغان جاللات لېنىنمۇ، پەلسەپەدە بىرىنجى قاتاردا تۇرىدىغانلاردىن ئەپلاتون، ماتېماتىكىچى پاسكال، تەبىئەت ئالىمى باستور، كاتتا ئىسلاھاتچى جامالىددىن ئافغانمۇ ئەينى زاماندىكى بۈيۈك ئەدەبىياتچى ئىدى. ئۇلارنىڭ ھەربىرى ئۆزىگە خاس بەدىئىي تالانت ۋە ئەدەبىي تەپەككۇرغا ئىگە ئىدى.

يۇقارىدا تىلغان ئېلىنغان ئۆچمەس ھەقىقەتلەر ئىمام ئەلنىڭ ھاياتىدا ئىنتايىن ئېنىق بولۇنغان. چۈنكى ئىمام ئەلى ئاجايىپ

تالانتلىق ئەدىب، كەم ئۇچرايدىغان مۇتەپەككۈر ئىدى. سىز ئىمام ئەلنىڭ سۆزلىرىدىن توپلانغان «نەھجۇلبەلاغە (بالاغەت ئۇسۇلى)» ناملىق كىتابنى قولغا ئالغىنىڭىزدا، ئىمام ئەلنىڭ ئەرەب ئەدەبىياتىدىكى ئورنىنى تونۇپ يىتەلەيسىز. چۈنكى، ئىمام ئەلى ئۇ كىتابتا ئەرەب ئەدەبىياتىنىڭ ھېكمەتلىك ۋە پاساھەتلىك سۆزلىرى بىلەن ئىپادىلەپ بەرگەن، شۇڭا ئۇنىڭ سۆزلىرى ئەدەبىيات نۇقتىسىدىن ئېلىپ ئېيتقاندا، قۇرئان كەرىم ۋە ھەدىستىن قالسىلا ئەڭ ئۇلۇغ مەرتىۋىگە ئىگە.

ئىمام ئەلنىڭ بايان قىلىش سەنئىتىگە كەلسەك، ئۇنىڭ پاساھەتلىك سۆزلىرى، ئۇسلۇب جەھەتتە جاھىلىيەت ئەرەبلىرىنىڭ پاساھەت ئۇسلۇبى بىلەن، ئىسلام ئەدەبىياتىنىڭ ساپلىقى ۋە بەدىئىيلىكى يۇغۇرۇلغان بولۇپ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەدەبىي نۇرلىرىنى ئەكس ئەتتۈرگەن ئىدى. شۇڭا بەزىلەر ئىمام ئەلنىڭ بايان قىلىش سەنئىتىگە باھا بېرىپ: «ياراتقۇچىنىڭ سۆزىدىن تۆۋەن، مەخلۇقنىڭ سۆزىدىن يۇقىرى!» - دېگەن ئىكەن.

بۇنىڭدىن ئەجەبلىنىشنىڭ ھاجىتى يوق، چۈنكى ھەزرىتى ئەلنىڭ ۋۇجۇدىدا ئاشۇ تالانتقا ئىگە بولۇشىغا تېگىشلىك پۈتۈن شەرت - شارائىت پىشىپ يېتىلگەن ئىدى. ئۇ، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئەڭ يېقىن ساھابىلىرىدىن بىرى بولۇپ، كۆپىنچە چاغلاردا ياكى ھەممە ۋاقىتتا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىرلىكتە ياشايتتى ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا چۈشۈرۈلگەن ۋەھىدىن ئەڭ بۇرۇن ئۇنىڭ خەۋىرى بولاتتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، اللە تائالا ئۇنىڭغا ئاجايىپ ئەدەبىي تالانت ۋە ماھارەت ئاتا قىلغان ئىدى.

ئىمام ئەلنىڭ زېرەكلىكىگە كەلسەك، ئۇ ناھايىتى ئەقىللىق ئىدى، ئۇنىڭ ئەقلىي تالانتى ۋە چوڭقۇر بىلىمنىڭ نەتىجىسىدە

«نەھجۇلبەلاغە (بالاغەت ئۇسۇلى)» ناملىق ئەسەر مەيدانغا كەلگەن. ئۇ كىتاب ئەمەلىيەتتە ئۇنىۋېرسال ئەسەر بولۇپ، مەزمۇنى ھەر تېمىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان. مەسىلەن، ئىمام ئەلى ئەخلاقىتىن ئىبادەتكىچە، ئىلىمدىن ئادالەتكىچە ھەربىر تېمىدا ئۆز پىكىرىنى ئىنتايىن ئېنىق ۋە روشەن بايان قىلغان.

ئىمام ئەلنىڭ زېرەكلىكى ۋە ئەقلىي تالانتى كىتابتا ئىشلەتكەن ئۇسلۇبىدا يەنە بىر قېتىم روشەن ئىپادىلىنىدۇ. كىتابتا بىر پىكىر بىلەن يەنە بىر پىكىرنىڭ، بىر ھېكمەت بىلەن يەنە بىر ھېكمەتنىڭ ئارىسىدىكى مۇناسىۋەت ئېنىق شەكىلدە ئىپادىلەنگەن. مەزمۇننىڭ تېمىدىن چەتنەپ كېتىش ئەھۋالىمۇ كۆرۈلمىگەن. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئېھتىياجسىز بىرەر سۆز جۈملىنىڭ چىقىپ قېلىشىمۇ نەزەردىن ساقىت قىلىنغان. ئۇ كىتابتا قوللانغان ھەربىر سۆز جۈملىنى نەچچە ئون قېتىم، قايتا - قايتا تەپەككۈر قىلىپ چۈشىنىشكە توغرا كېلىدۇ.

"ئىنسان بىلىمىگەن نەرسىنىڭ دۈشمىنى" دېگەن سۆزى قانچىلىك چوڭقۇر مەنىگە ئىگە ۋە تەپەككۈر قىلىشقا لايىق، ھەمدە ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن ئېيتىلغان سۆز دەپ قارالسا، "ھەر كىشى قولىدىن كېلىدىغان ئىشنى قىلغاندا، ئۆز قىممىتىنى تاپىدۇ" دېگەن سۆزى ئىنساننى ئۆزىنىڭ بىلگىنىنى قىلىشقا، باشقا ئىشلار بىلەن مەشغۇل بولماسلىققا دەۋەت قىلىدۇ. شۇنىڭدەك، "ياخشىلىقتىن قېچىش كىشىنى خار قىلىدۇ" دېگەن سۆزنىڭ مەنىدارلىقىغا گەپ كەتمەيدۇ. "چاققان كىشى مەنزىلگە تېز يېتىدۇ" دېگەن سۆزىمۇ ھەم قىسقا ھەم مەنىسى ناھايىتى چوڭقۇر. مۇشۇ بىرنەچچە كەلىمە ئىمام ئەلنىڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرىنىڭ نەقەدەر مەنىلىك ۋە ئەھمىيەتلىك ئىكەنلىكىنىڭ يارقىن ئىپادىسى بولالايدۇ، ئەلۋەتتە.

ئىمام ئەلنىڭ ھەسەتخور ھەققىدە ئېيتقان تۆۋەندىكى سۆزىدىن مەسىلىگە نەقەدەر چوڭقۇر نەزەرىيە بىلەن قارايدىغانلىقىنى بىلىۋالغىلى بولىدۇ. ئۇ، ھەسەتخورنى سۈپەتلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ھەسەتخور مەزلۇمغا ئوخشاش ئىگرايدىغان زالىمدۇر، چۈنكى ئۇ دائىم قايغۇ بىلەن ياشايدۇ، داۋاملىق ھەسرەت چېكىدۇ، يۈرىكى پەقەت خاتىرجەم بولمايدۇ، گۇناھسىز كىشىگىمۇ ئاچچىقلاپ رەنجىتىپ قويدۇ، قول ئىلكىدە بولمىغان بايلىقنى باشقىلاردىن تېجەپ قېلىشقا ئۇرۇندۇ".

مەزكۇر كىتابتا پىكىردىن پىكىر، ھېكمەتتىن ھېكمەت چىقىپ، ئىنسانىيەتكە تېپىلغۇسىز دۇردانە تەقدىم ئېتىدۇ. ئوقۇرمەندە زېرىكىش تۇيغۇسى پەيدا بولماستىن ئوقۇغانسىرى ئوقۇغۇسى كېلىدىغان ھېسسىيات پەيدا بولىدۇ.

ئۇنىڭ ۋەز - نەسىھەتلىرىگە قۇلاق سالغىنىڭدا، ئۇنى ئەقىل تارازىسىغا ئۇيغۇن شەكىلدە ئىنتايىن پاساھەتلىك تىل بىلەن ئىپادىلەنگەنلىكىنى كۆرۈپ تۇرسەن. بۇ پاساھەت ۋە لوگىكىلىق ئۇسلۇب ئالدىدا ھەيران بولسەن. ھەتتا قۇلاقلىرىڭغا ئىشىنەلمەي قالسەن.

مەزكۇر كىتابتىكى تەسىرلىك نۇقتىلارنىڭ يەنە بىرى، ئىمام ئەلنىڭ قايغۇرغان مەزگىلىدىكى تەسىرلىك، مۇڭلۇق سۆز - ئىبارىلىدۇر. سېنىڭ بۇ سۆز - ئىبارىلەرنى ئوقۇپ، ياش تۆكمەسلىكىڭ مۇمكىن ئەمەس.

ئىمام ئەلنىڭ زېرەكلىكىنى كۆرسىتىپ بېرىدىغان يەنە بىر ئالامەت شۇكى، مەزكۇر كىتابتىكى ئىزدىنىش تۈرلىرى ناھايىتى كۆپ. ئۇ پەقەت مەلۇم بىر مەزمۇننىلا تەتقىق قىلماستىن، ئىنسانلارنىڭ ئەھۋالى، كائىناتنىڭ ھەرىكەتلىرى، كىشى ۋە جەمئىيەتنىڭ

خاراكتېرى، ھەتتا ئاسمان - زېمىننىڭ تېگىگە يوشۇرۇلغان پۈتمەس - تۈگمەس سىرلار ھەققىدىمۇ توختالغان.

مەزكۇر كىتابتىكى تەسەۋۋۇر كۈچى سېنىڭ تەسەۋۋۇرىڭدىن نەچچە ھەسسە ھالقىپ كەتكەن. يەنى ئىمام ئەلى سەن تەسەۋۋۇر قىلالمىغان نەرسىلەرنى بۇنىڭدىن 1400 يىل ئىلگىرى تەسەۋۋۇر قىلىپ بايان قىلغان.

شۇنداق، ئىمام ئەلنىڭ تەسەۋۋۇرى ئۇنىڭ زېرەكلىكىنىڭ نامايەندىسى. چۈنكى ئۇ ئەمەلگە ئاشمايدىغان ئىشلارنى تەسەۋۋۇر قىلغان ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ تەسەۋۋۇرى رېئاللىق بىلەن چەمبەرچاس باغلانغان.

«سەنئەتتىكى ھەرقانداق نەرسە سەنئەت بىلەن يۇغۇرۇلغاندا گۈزەللىشىدۇ» دېگەن نەزەرىيەنى توغرا دەپ قارايدىغان بولساق، ئىمام ئەلنىڭ ئۆلگەنلەر ھەققىدىكى تۆۋەندىكى ھېكمەتلىرى ئۇنىڭ مىسالى بولالايدۇ. ئىمام ئەلى ئىنسانلارنىڭ بۇ ئالەمدىن كۆچۈپ، مەڭگۈلۈك ئالەمگە كېتىدىغانلىقى ۋە ئۇ يەردە كۆرىدىغانلىرى ھەققىدە مۇنداق دېگەن: "ھەربىر ئىنسان ئۆلگەندە يالغۇزلۇق باسىدىغان ئاشۇ مۇڭلۇق ئۆيگە بارىدۇ، ئۇ ئۆي بولسا، سېغىنىش ۋە ئۆكۈنۈشلەرنىڭ ماكانىغا ئايلىنىدۇ".

شۇنىڭدەك، ئىمام ئەلى ئىنسانلارنى ئۆلۈمگە تەييارلىق قىلىشقا دەۋەت قىلىپ: "كۈندە سائەتلەر، ئايدا كۈنلەر، يىلدا ئايىلار ئۆمۈردە يىللار نېمىدېگەن تېز ئۆتىدۇ"، دېيىش ئارقىلىق، ئۆلۈمنىڭ يېقىنلاشقانلىقىدىن بېشارەت بېرىدۇ. زامان بىلەن ئىنسان مۇناسىۋىتى ھەققىدە توختىلىپ: "كۈنلەر سىلەر بىلەن ئۆلۈمنىڭ ئارىسىدا يىغلاپ ياتقان بىچارىگە ئوخشايدۇ" دەيدۇ. ئۆلگەنلەرنى سۈپەتلەپ مۇنداق دەيدۇ: "ئۇلار ئۆلۈم شەرىتىنى تېتىغاندىن كېيىن، سۆزنىڭ ئورنىغا

سۈكۈت، ئاڭلاشنىڭ ئورنىغا گاسلىق، ھەرىكەتنىڭ ئورنىغا جىمجىتلىق ئالمىشىدۇ، خۇددى ئۇلار قورقۇنچلۇق چۈش كۆرگەن كىشىلەرگە ئوخشايدۇ، قوشنىلىرى بىلەن پاراڭلىشالمايدۇ، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا قېرىنداشلىق مېھرى قالمىغان. ئۇلار بىر يەرگە توپلىنىپ قالغان بولسىمۇ، ھەربىرى يالغۇزلۇق دەردى تارتىدۇ، ئۇلار كېچىنىمۇ، كۈندۈزنىمۇ پەرق ئېتەلمەيدۇ، زىيارەت قىلىپ كەلگەن تونۇشلىرىنى تونىيالمايدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن يىغلىغانلارنى قەدىرلىيەلمەيدۇ، چاقىرغانلارغا جاۋاب بېرەلمەيدۇ".

ئىمام ئەلى ئاجايىپ تەسىرلىك سۆزلەرنى قىلغان. سەن ئۇنىڭ: "ئەگەر مېنى تاغ ياخشى كۆرەلگەن بولسا، ئەلۋەتتە كۈكۈم - تالقان بولۇپ كەتكەن بولاتتى" دېگەن سۆزدىن ياكى: "گېپى ئۆتمىگەننىڭ پىكىرىگە ھۆرمەت قىلىنمايدۇ" دېگەن سۆزدىن بېشىغا كەلگەن كۈلپەتلەرنى چۈشەنسەڭ، دۇنياغا خىتاپ قىلىپ: "مەندىن باشقىسىنى ئالداپ باق، لېكىن مەن سېنىڭ ئالدام خالتاڭغا چۈشمەيمەن" دېگەن سۆزدىن ئۇنىڭ دۇنيادىن يۈز ئۆرگەن زاھىد ئىكەنلىكىنى بىلىپ قالسىەن.

ئۇنىڭ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا بولغان ھۆرمىتى ۋە سېغىنىشىنى تۆۋەندىكى سۆزى ئېنىق ئىپادىلىگەن: "ساڭا ۋە يېنىڭغا چاققانلا بېرىۋالغان قىزىڭغا ئاللاھنىڭ سالامى بولسۇن. قىزىڭنىڭ ۋاپاتىغا مەن پەقەت چىدىيالىمدىم، سەۋرەم قالمىدى. لېكىن سېنىڭ ۋاپاتىڭغا بولغان قايغۇمدىن قىزىڭنىڭ ۋاپاتىغا قايغۇرغىدەك پۇرسەت تاپالىمدىم، چۈنكى مېنىڭ قايغۇلىرىم پەقەت تۈگىمىدى. كېچىلىرى تاڭ ئاتماس بولدى، ئاللاھ مېنىمۇ سېنىڭ يېنىڭغا يەنى جەننەتلىرىدە ۋەسكە پاتراق ئېلىپ كەتسەن".

نەۋف بىكالى ئىسىملىك كىشىنىڭ رىۋايەت قىلىشىچە، ئىمام ئەلى بىر كۈنى كۇفە شەھىرىدە مۇنبەرگە چىقىپ مۇنداق نۇتۇق سۆزلىگەن ئىكەن: "چىرىپ تۈگەيدىغان كىچىككىنە مال - دۇنيانى مەڭگۈ تۈگىمەيدىغان ساۋابقا تېگىشكەن ئاشۇ بەندىلەر نېمىدېگەن بەختلىك - ھە! شۇنداق، ئۇرۇشتا شېھىت بولغان قېرىنداشلىرىمىز ھازىر ئېسىل نازۇنېمەتلەر، شېرىن شەرىبەتلەر بىلەن ھۇزۇرلىنىۋاتىدۇ، بىز ئۇلارنى ئۆلۈك دەپ بىلگەن بىلەن، ئۇلار ھەقىقىي ھايات كىشىلەردۇر". ئىمام ئەلى مۇشۇ سۆزلەرنى دەپ بولۇپ ساقلىنى سىقىمىدىغان پېتى بۇقۇلداپ يىغلاپ كەتكەن ئىدى. ئىمام ئەلنىڭ بۇ ھالىتىدىن سەپداشلىرىغا بولغان چەكسىز ھۆرمىتىنى كۆرىۋېلىشقا بولىدۇ.

دەرر ئىبنى ھەمزە مۇنداق دەيدۇ: ئىمام ئەلنىڭ زۇلمەتلىك بىر كېچىدە ساقلىنى سىقىمداپ تۇرۇپ، بۇقۇلداپ يىغلىغان ھالدا دۇنياغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىدىم: "مېنى ئالدايمەن دەپ ئاۋارە بولما. تېخى مېنى ئۆزۈڭگە قىزىقىدۇ دەپ خام - خىيال قىلىۋاتامسەن؟ مېنى كۆزىنىڭ قىرىنى ماڭا سالىدۇ دەپ ئويلىغان بولساڭ، خاتالاشقان بولسەن. چۈنكى مەن سېنى قايتا نىكاھىمغا ئالماسلىق ئۈچۈن ئۈچ تالاق قىلىۋەتتىم، ئەمدى سەن قانچە يالۋۇرساڭمۇ، مەن ساڭا ئالدىنمايمەن. چۈنكى سېنىڭ ۋەدىلىرىڭ يالغان، ئۆمرۈڭ بەك قىسقا. ئىسىت! سەپىرىم بەك ئۇزۇن، لېكىن تەييارلىقنىڭ تايىنى يوق!"

شۇنداق، ئىمام ئەلى بۇ سۆزلىرى ئارقىلىق اللەنىڭ ئازابىدىن قورققانلىقىنى ۋە جەننەتكە بولغان تەشەنلىقنى ئىپادىلەيدۇ. سىز ئىمام ئەلنىڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرى بىلەن ئۇچراشقاندا، ئۇنىڭ نەقەدەر ئەھمىيەتلىك، نەقەدەر ئېسىل دۇردانلەردىن

ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىپ يېتسىز. بۇ كىتاب ئىمام ئەلنەڭ ھېكمەتلىك سۆزلىرىنىڭ سەرخىلى ھېسابلىنىدۇ. ئۇنى ئىمام ئەلنەڭ ھېكمەتلىرىدىن توپلانغان «نەھجۇلبەلاغە» ناملىق كىتابنىڭ خۇلاسسىسى دېيىشكە بولىدۇ. قوللىنىدىكى بۇ كىتاب ئارقىلىق ئىمام ئەلنەڭ ھېكمىتى ۋە دانالىقى بىلەن تونۇشۇپ چىقىسىز، ئەڭ مۇھىمى، سىز بۇ ئەسەرنى ئوقۇش ئارقىلىق ھاياتىڭىزنى قايتا سىزىپ چىقىسىز. چۈنكى، بۇ كىتاب ھەم ئەخلاق دەستۇرى ھەم ئىمان مىزانى بولۇشقا ئەڭ لايىق كىتابلاردىندۇر.

1 - باب

ئاتا - ئانا ھەققىدە

* كىمكى ئاتا - ئانىسىغا ۋاپادار بولىدىكەن، ئەجرىنى بالىلىرىدىن كۆرىدۇ.

* كىمكى ئاتا - ئانىسىغا چوڭچىلىق قىلىدىكەن، ئۇ ھەقىقەتەن ئازغان بولىدۇ.

* ئاتا - ئانىلارغا بولغان مېھىر - مۇھەببەت پەرزەنتلەرنى ئاتا - ئانىلارغا باغلايدىغان ھەقىقىي نەسەبتۇر.

ئادەم بالىسى ھەققىدە

* ئىنسان نېمىدېگەن بېچارە - ھە! ئۇ قاچان ئۆلۈشىنى بىلمەيدۇ، ئۇنىڭ ۋۇجۇدىغا نۇرغۇنلىغان كېسەللىكلەر يوشۇرۇنغان، ئۇنىڭ قىلغان ئىشلىرى خاتىرىلىنىپ ماڭىدۇ، ئۇنى پاشا جېنىدا بېئارام قىلالايدۇ، ئۇنىڭ بەدىنىدىن چىققان تەرلىرى ئۇنى چىرتىۋىتەلەيدۇ، گېلىغا تۇرۇپ قالغان بىر پارچە سۆڭەكمۇ جېنىنى ئالالايدۇ.

* ئادەم بالىسىنىڭ ھالىغا ۋاي! ئاچلىق ئۇنى ئەسىر قىلىۋالغان، توقۇلۇقتىن خۇدنى يوقاتقان، بالا - قازاننىڭ نىشانىغا ئايلانغان، ئۇ بۇ دۇنيادىن بەربىر كېتىدۇ.

ئۆز نەپسىدىن كېچىش ھەققىدە

* ئۆز نەپسىدىن كېچىش پەزىلەت، تاماخورلۇق بەد ئەخلاق.

- * سېخىلىقنىڭ پەللىسى ۋە پەزىلەتنىڭ ئەڭ ئېسىلى نەپسىدىن ۋاز كېچىشتۇر.
- * ئىماننىڭ ئەڭ ئالىي مەرتىۋىسى ۋە ياخشى ئىشلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى، ئۆز نەپسىدىن ۋاز كېچىشتۇر.
- * ئۆز نەپسىدىن كېچىش ياخشىلارنىڭ پەزىلىتى، ئالىجانابلارنىڭ تەبىئىتىدۇر.
- * ئۆزى ياخشى كۆرگەن نەرسىنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بېرىش مەردلەرنىڭ ئېسىللىكىنى نامايان قىلىدۇ.
- * ئۆز ياخشى كۆرگەن نەرسىنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بېرەلگەن كىشى پەزىلەت دېگەن ئېسىل سۈپەتكە لايىقتۇر.
- * ئۆزى ياخشى كۆرگەن نەرسىنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بېرىش ئېسىل كىشىلەرنىڭ سۈپىتىدۇر.
- * ئېسىل ئەخلاقىلار پاكلىق ۋە ئۆز نەپسىدىن كېچىش بىلەن تاكامۇللىشىدۇ.

ئەجەل ھەققىدە

- * ئەجەل بېكىتىلگەن، رىزىق تەقسىم قىلىنغان، ئۇنداق ئىكەن ھېچكىم رىزىقنىڭ كېچىككەنلىكىدىن بىئارام بولمىسۇن، چۈنكى ھېرىسمەنلىك رىزىقنىڭ كېلىشىنى تېزلىتەلمەيدۇ، شۇنىڭدەك قانائەت رىزىقنىڭ كېلىشى كېچىكتۈرەلمەيدۇ. مۇئىنغا سەۋرچانلىق يارىشىدۇ.
- * ئەجەلنى ئەسلىش قەلبىڭلاردىن غايىب بولۇپ، ئورنىغا يالغان ئارزۇ - ئارمانلار پەيدا بولمىسۇن.
- * زېھنىڭلاردىن ئەجەلنىڭ ھەق ئىكەنلىكى كۆتۈرۈلۈپ، قۇرۇق ھاۋايى - ھەۋەس سىلەرنى ئالداپ كەتمىسۇن.

- * ئەجلىنى كۈزەتكەن كىشى ئۆمرىنى ياخشى ئىشلارغا سەرپ قىلدۇ.
- * ئەجەل يېقىنلاشقاندا، ھېچ قانداق ئامال - چارە كار قىلمايدۇ.
- * ئەجەل كەلگەندە، ئارزۇ - ئارمانلارنىڭ خىيال ئىكەنلىكى ئوتتۇرغا چىقىدۇ.
- * ئەمەلنى كېچىكتۈرۈپ، ئەجەلنىڭ زەربىسىگە ئۇچرىغانلار نېمىدېگەن كۆپ - ھە!
- * ئارزۇ - ئارمانلىرىڭلار چېكىگە يەتكەندە ئەجەلنىڭ تۇيۇقسىز زەربىسىنى ئەسلەڭلار.
- * ئەجەل كېلىشتىن بۇرۇن ئەمەل قىلىشقا ئالدىراڭلار، ئەڭ قىسقا زاماندا ئىنسانلارنى ئەجەل قىستاپ، ئۇلارنىڭ ئۈمىدى ئۈزلىدۇ.
- * ئەجەل بىلەن مۇسابىقىلىشىڭلار، ئەمەلنى پۇختا، ئىخلاس بىلەن قىلىڭلار، ئاقۇنتىڭلار خەيرلىك بولىدۇ.
- * ئەجەلنى كۆرەلمىگەن بولساڭلار، ھاۋايى - ھەۋەس ۋە ئۈنىڭ ئالدامچىلىقىدىن يىرگىنگەن بولاتتىڭلار.
- * ئەجلىنىڭ ھەقلىقنى بىلگەن كىشى ھاۋايى - ھەۋەسكە بېرىلمەيدۇ.
- * ئۆمۈرنىڭ قىسقىلىقنى بىلگەن كىشى ئارزۇ - ئارماننى ئاز قىلدۇ.
- * ئەتمۇ چوقۇم ياشايىمەنغۇ دەپ ئويلىغان كىشى ئۆلۈمنىڭ ھەقىقىتىنى چۈشەنمىگەن كىشىدۇر.

* تىنىقنىڭ ئەجلىگە يەتكۈزىدىغان يول ئىكەنلىكى، ئەمەل - ئىبادەتلىرىنى كېچىكتۈرمىگەن، ھاۋايى - ھەۋەسكە بېرىلمىگەن كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.

ئاخىرەت ھەققىدە

* ياخشى ئەمەللىرىڭ سېنى جەھەننەم ئازابىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قالىدۇ.

* دۇنيانىڭ ئەھۋالى بىرلىشىش بىلەن، ئاخىرەت ئىشلىرى تەييارلىق بىلەن.

* غەلبە قىلىش ۋە ئاخىرەتتە مۇكاپاتقا ئېرىشىشنى ئويلىساڭلار فانىي دۇنيادىن باقىي دۇنياغا قوللىڭلاردىن كېلىشىچە ئۇزۇق ئېلىڭلار. * ئاخىرەتنىڭ (جەننەتنىڭ) ھۇزۇرى، دۇنيانىڭ دەرد - ئەلەملىرىگە بەدەل بولىدۇ.

* جەننەتنى ئارزۇ قىلغۇچى مەقسىتىگە يېتىش بىلەن بىرلىكتە، مال - دۇنيادىنمۇ تەقدىرىگە پۈتۈلگەن رىزىققا ئېرىشىدۇ. * ئاخىرەتكە يېتىدىغان نەرسە يوق، مال - دۇنيا ئىنساننىڭ قىممىتىنى ئۆلچىيەلمەيدۇ.

* ئاخىرقى مەنزىلىڭ بولغان ئاخىرەتلىكىڭنى ئىسلاھ قىلىش ھەققىدە بارلىق تىرىشچانلىقلىرىڭنى قولدىن بەرمە.

* بىرىنچى تىرىلىشنى (تۇغۇلۇشنى) كۆرۈپ تۇرۇپمۇ ئىككىنچى تىرىلىش (ئۆلگەندىن كېيىن تىرىلىش)كە ئىشەنمىگەنلەرگە ھەيران قالدىم.

* ئاخىرەتنىڭ نېمەتلىرىگە ئېرىشىشنى مەقسەت قىلغان كىشى دۇنيالىققا قانائەتچان بولىدۇ.

* ئاخىرەتكە چىن كۆڭلى بىلەن ئىشەنگەن كىشى، دۇنياغا بېرىلىپ كەتمەيدۇ.

* ئاخىرەتكە تەييارلىق قىلىشنىڭ ئۈچۈن كۈچ سەرپ قىلىشىنى ھېچقانداق بىر كۈچ توسۇپ قالالمىسۇن، چۈنكى ھاياتنىڭ بەكمۇ چەكلىك.

* ئەتە بۈگۈنگە بەكلا يېقىن، بۈگۈن قىلغان ئىشلىرىڭ بىلەن ئۆتىدۇ، ئەتە تەقدىرىڭنى ئېلىپ كېلىدۇ.

* سەن ئاخىرەتنىڭ غېمىنى قىل، ئۆز ھالىڭغا قايغۇر، شۇنداق غەمناك كىشلەر باركى، ئۇلارنىڭ ئەندىشىسى ئۇلارنى مەڭگۈلۈك خۇشاللىققا ئېلىپ بارىدۇ، نۇرغۇنلىغان غەمكىن كىشلەر باركى، ئۆزلىرىنىڭ ئارزۇلىرىغا يېتەلەيدۇ.

* بۇ دۇنيادا ئاز نەپكە ئېرىشكەن كىشلەر ئاخىرەتتە ئەڭ كۆپ نەپكە ئېرىشەلەيدۇ.

* ئاخىرەتكە مەھكەم ئېسىلساڭ، بۇ دۇنيا ساڭا باش ئېگىدۇ.

* پەرۋەردىگارىنى تونۇپ تۇرۇپ، جەننەتكە ئىنتىلمىگەن كىشىدىن ھەيرانمەن.

* دۇنيانىڭ دەرد - ئەلەمىرىگە چىدىيالمىغان كىشى ئاخىرەتنىڭ مەڭگۈلۈك بەختىگە ئېرىشەلمەيدۇ.

* تەقۋالىقنى قولدىن بەرمىگەن، قۇرۇق ئارزۇنى كۆپ قىلمىغان، ئەمەل ئىبادەتنى ئىخلاسى بىلەن قىلغان كىشى ئاخىرەتتە ئالىي مەرتىۋىگە ئېرىشەلەيدۇ.

* قىيامەتتىن قورقۇش ۋە اللەنىڭ ۋەدىلىرىگە قەتئىي ئىشىنىش ئارقىلىق اللە تائالا سىلەرگە تەييارلىغان نازۇنېمەتلەرگە لايىق بولۇڭلار.

قېرىنداشلىق، دوستلۇق، ھەمراھلىق ۋە سۆھبەتداشلىق ھەققىدە

- * كېرەكسىز كۆپ دوستتىن ياراملىق ئاز دوست ياخشى.
- * دوستلار باياشادلىقتا زىننەت، قايغۇ، ماتەمدە ياردەمچى.
- * مەنپەئەتپەرەسلەر مەقسىتىگە ئېرىشكەندىن كېيىنلا يۈز ئۆرۈيدۇ.
- * سەن ئۇنىڭ بىلەن داۋاملىق بىرگە ياشاشنى ئارزۇ قىلغان دوستۇڭ ئەڭ ياخشى دوستۇڭ ھېسابلىنىدۇ.
- * ياخشىلىققا ئىنتىلىدىغان، سېنى ئۇنىڭغا يېتەكلەيدىغان، ياخشىلىققا بۇيرۇپ ۋە ئۇنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا ياردەم بېرىدىغان دوست ئەڭ ياخشى دوست ھېسابلىنىدۇ.
- * دوستلىرىڭغا ياخشى مۇئامىلە قىل، گۇناھلىرىغا اللە تائالادىن مەغپىرەت تەلەپ قىل.
- * ئەقىللىق ئىنسانلار بىلەن دوست بول، مەنپەئەتلىنىسەن، دۇنياغا بېرىلىپ كەتمە، ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرايسەن.
- * ھېكمەت ئىگىلىرىنى دوست تۇت، ئەپۇچان ئىنسانلار بىلەن ئۆلپەتداش بول، دۇنياغا بېرىلمە، جەننەتتىن يەر ئالسەن.
- * ناچار ئىنسانلار بىلەن ئۆلپەتداش بولۇش ناچارلىقنى كەلتۈرىدۇ، مەينەت يەردىن كەلگەن شامالنىڭ سېسىق پۇراقىنى ئېلىپ كەلگىنى ئوخشاش.
- * ئەخمەق بىلەن دوست بولۇش جاننى قىينايدۇ.
- * سېنى گۇناھ قىلىشتىن توسقانلار سېنىڭ دوستۇڭ، گۇناھ قىلىشقا ئۇندىگەنلەر دۈشمىنىڭدۇر.

- * ناچار ئىنسانلار بىلەن دوست بولۇشۇڭ، ياخشى ئىنسانلارنىڭ ساڭا خاتا چۈشەنچىدە بولۇپ قېلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
- * ئەقىللىق، دىيانەتلىك كىشىلەر بىلەن دوست بول، چۈنكى ئۇلار دوستلارنىڭ ئەڭ ئەۋزىلىدۇر.
- * دوستلۇق ئۇزۇن داۋاملاشسا، ھۆرمەت تېخىمۇ كۈچىيدۇ.
- * ھەرقانداق دەرد - ئەلەمدىن ھەزەر ئەيلەي دېسەڭ، نادان بىلەن دوست بولۇشتىن ھەزەر ئەيلە.
- * دوستنىڭ گۇناھلىرى كۆپىيىپ كەتسە، ئۇنىڭغا بولغان مەمنۇنىيەت ئازىيىپ كېتىدۇ.
- * دوستنىڭ ئالدامچىلىقى ئوتتۇرىغا چىققاندا، دوستتىن ۋازكېچىش قولاي بولىدۇ.
- * سەممىي دوستلۇق يۈرەكتىكى مۇھەببەتنى زىيادە قىلىدۇ.
- * ياخشىلار بىلەن دوست بولۇش ئەڭ ياخشى تاللاش ھېسابلىنىدۇ.
- * سېنىڭ ئەڭ ياخشى دوستۇڭ ئىككى ئارىدا قازىغا موھتاج قىلمىغان دوستتۇر.
- * كىشىنىڭ دوستى ئۇنىڭ ئەقلىنىڭ ئىسپاتى، سۆزى بولسا پەزىلىتىنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * ھەر نەرسىنىڭ يېڭىسى ياخشى، لېكىن دوستلارنىڭ كونسى ياخشى.
- * سېنى يول قويۇشقا موھتاج قىلغان ۋە كەچۈرۈم سوراشقا قىستىغان دوست ئەڭ ناچار دوستتۇر.
- * باپاشادلىقتا بىرلىكتە بولۇپ، قىيىنچىلىقتا يۈز ئۆرۈگەن دوست ئەڭ ناچار دوستتۇر.

- * ئەيىبلەرنىڭنى كۆرسىتىپ بەرمەستىن ساڭا خوشامەت قىلغان دوست ئەڭ ناچار دوستتۇر.
- * سېنى دۇنياغا قىزىقتۇرۇپ، ئاخىرەتتىن ۋاز كەچتۈرگەن دوست ئەڭ ناچار دوست ۋە ئەڭ خائىن دوست ھېسابلىنىدۇ.
- * مەيدانىسىز دوست ئەڭ ناچار دوستتۇر.
- * گۇمانخورلۇق ئەڭ ناچار ھەمراھتۇر.
- * پەسكەش بىلەن دوست بولغاندىن، ئېسىل كىشى بىلەن دۈشمەن بولغان ياخشى.
- * دوستلىرىڭغا ياخشىلىق قىلماسلىقىڭ، دوستلىرىڭنىڭ سېنى تاشلاپ باشقىلار بىلەن دوست بولۇشىغا تۈرتكە بولىدۇ.
- * ناچارلار بىلەن دوست بولغان كىشى كېمىدىكى يولۇچىغا ئوخشايدۇ، گەرچە ئۇ غەرق بولۇش خەۋىدىن قۇتۇلسىمۇ ۋەھمىدىن قۇتۇلالمايدۇ.
- * دۇنياپەرەس بىلەن ئۆلپەتداش بولۇش ئىماننى ئۈنتۈلدۈرۈپ، شەيتانغا باشلايدۇ.
- * ھېكمەت ئىگىلىرى بىلەن سۆھبەتداش بولۇش ئەقىلگە ھايات، جېنىڭغا ھۇزۇر بېغىشلىغۇسى.
- * قېرىنداشلىقنىڭ مېۋىسى سىرلىرىنى ساقلاپ، يېتەرسىزلىكلىرىنى كۆرسىتىپ بېرىشتىن ئىبارەت.
- * اللە يولىدىكى دوستىدىن ئايرىلىپ قالغان كىشى بەدىنىنىڭ ئەڭ مۇھىم ئەزاسىدىن ئايرىلىپ قالغان كىشىگە ئوخشايدۇ.
- * سىر ساقلاشنى، ۋاپادارلىقنى ئۆزلەشتۈرگەن كىشى ياخشى دوستتىن ئايرىلىپ قالمايدۇ.

- * دوستلار داستىخاندا نېمانچە كۆپ، باشقا كۈن كەلگەندە نېمانچە ئاز.
- * سەممىيلىك ئادەمگەرچىلىكنىڭ پىرىنسىپى ، ساغلام ئەقىدە دىننىڭ پىرىنسىپى.
- * گۇمان بىلەن دوستلۇقنى بۇزما، كەچۈرۈم سورىغان دوستۇڭدىن ۋاز كەچمە.
- * دوستلۇقنى ۋاپاسىزلاردىن ئەمەس، بەلكى سىر ساقلاشنى بىلىدىغان، ۋاپادار كىشىلەردىن تەلەپ قىل.
- * كاززاپ بىلەن دوست بولۇشتىن ھەزەر قىل، چۈنكى كاززاپ يالغانچىلىقى بىلەن ساڭا يېقىن كىشىلەرنى سەندىن يىراقلاشتۇرىدۇ، سەندىن يىراق كىشىلەرنى ساڭا يېقىنلاشتۇرىدۇ.
- * سېنى ئۇچۇرۇپ، ماختىغانلارنىڭ دوستلۇقىدىن ھەزەر قىل، چۈنكى ئۇلار ساڭا ۋاپاسىزلىق قىلىدۇ ۋە سېنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * ئەڭ توغرا ۋە ئەڭ مۇۋاپىق ئىش ئەقىللىق، بىلىملىك كىشىلەر بىلەن دوست بولۇشتۇر.
- * ئەخلاقنىڭ زىننىتى دوستقا ياخشىلىق قىلىش، ھاجەتمەننىڭ ھاجىتىدىن چىقىش.
- * ئەخلاقنىڭ ئەڭ ئېسىلى مېھىر - مۇھەببەتكە ئېتىبار بېرىش، ھىممەتلەرنىڭ ئەڭ ئالىيسى ۋەدىگە ۋاپا قىلىش.
- * راستچىل دوست قوپاللىق قىلىشىمۇ مۇھەببەتتىن يىراقلاشماسلىقى كېرەك.
- * قېرىندىشىڭغا مەيلى ياخشى بولسۇن، مەيلى يامان بولسۇن، داۋاملىق نەسىھەت قىلىپ تۇر.

* ھەر نەرسىنىڭ يېڭىسىنى تاللا، لېكىن دوستلارنىڭ كونسى تاللا.

* كازاپنى دوست تۇتۇشتىن ھەزەر ئەيلە، دوست تۇتۇشقا مەجبۇر بولۇپ قالساڭ، گېپىگە ئىشەنمە، لېكىن ئىشەنمىگىنى تۇيدۇرۇپ قويما، چۈنكى ئۇ دوستلۇقتىن ۋاز كېچىدۇ، لېكىن خۇيدىن ۋاز كەچمەيدۇ.

* قېرىنداشلىرىڭنىڭ ئەڭ ياخشىسى ھەقىقەت يولىدا سېنى كۆپ ئاچچىقلاندۇرغان كىشىدۇر.

* دوست بىلەن سەن بىر، لېكىن ئۇ باشقا ئادەم.

* ئەقىللىق كىشى دوستىنى تاللىيالىغان كىشىدۇر، چۈنكى ھەر كىشى دوستى بىلەن ئۆلچىلىدۇ.

* دوستلار بىرنەچچە تەنگە بۆلۈنگەن بىر جان.

* قىتغۇر كىشىنىڭ دوستى ئاز بولىدۇ.

* دوستىدىن ئەيب ئىزدىگەن كىشىنىڭ دوستلىرى ئازىيىپ كېتىدۇ

* نادانلار بىلەن ھەمسۆھبەت بولغان كىشى سۆز - چۆچەككە قالدۇ.

* دوستلىرىنى كۆزىگە ئىلمىغان كىشى دۈشمىنىڭ ھۇجۇمىغا پايلىيالىمايدۇ.

* ئېغىر كۈنلەردە دوستلارنىڭ سەممىلىگى سىنىلىدۇ.

* بايلىق، مەنەسەپتىن ئايرىلغاندا كىمنىڭ دوست كىمنىڭ دۈشمەن ئىكەنلىكى بىلىنىدۇ.

* ھەمراھنىڭ سەممىيىتى قىيىن كۈنلەردە نامايان بولىدۇ.

* ئەڭ ياخشى ئوزۇق سەممىي دوست ۋە ئەقىللىق قېرىنداش.

- * ئەڭ سەمىمىي سەپەر ۋاپادار دوست ئىزدەش سەپىرىدۇر.
- * دوستۇڭ گېپىڭگە كىرمىسىمۇ، سەن دوستۇڭنىڭ گېپىگە كىر، دوستۇڭ سېنى تاشلىسىمۇ، سەن دوستۇڭنى تاشلىما.
- * تەقۋادار كىشى بىلەن دوست بولساڭ گۇناھ قىلىشتىن ساقلىنىپ قالسىەن، ئۇنىڭ نەسىھەتلىرىگە قۇلاق سالساڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مەنپەئەتكە ئېرىشىسەن.
- * ئەخمەق بىلەن دوست بولما، چۈنكى ئۇ ئۆزىنىڭ ئەخمەقلىقلىرىنى پەردازلاپ سېنىمۇ ئەخمەق بولۇشقا ئۈندەيدۇ.
- * نامەرد بىلەن دوست بولما، چۈنكى ساڭا بىرەر ياخشىلىق كەلسە چىدىيالمىدۇ، پىشكەللىككە يولۇققاندا ساڭا تۆھمەت قىلىدۇ.
- * ناچار كىشىلەر بىلەن دوست بولغۇچە تەنھا ياشا.
- * نادان دوستۇڭغا ئىشەنگەندىن ئەقىللىق دۇشمىنىڭگە ئىشەن.
- * ھەر نەرسىنىڭ يامان تەرىپى بولىدۇ، ھاياتنىڭ ئەڭ يامان تەرىپى دۇشمەن بىلەن دوست بولۇپ قىلىش.
- * دوستۇڭغا ئالدىنىپ دۇشمىنىڭگە مەغلۇپ بولۇشتىن ھەزەر ئەيلە.
- * ئەخمەق بىلەن دوست بولما، چۈنكى ئۇ ساڭا پايدا يەتكۈزۈش نىيىتى بىلەن زەرەر يەتكۈزۈپ قويدۇ.
- * دوستۇڭنىڭ سەمىمىيىتىگە ئىشەنچ قىلالساڭ، ئۇچراشقىنىڭدا خاتىرجەم بول.
- * سىنىماستىن دوست تۇتقان كىشىنى زۆرۈرىيەت ناچار كىشىلەر بىلەن دوست بولۇشقا زورلاپ قويدۇ.

* سەممىي دوستلار ياخشىلىقتا زىننەت، قىيىنچىلىقتا ھىممەت.

* اللھ رازىلىقى ئۈچۈن قۇرۇلغان دوستلۇق ئەڭ يېقىن تۇغقانلاردىنمۇ يېقىن، ئاتا - ئانىلاردىنمۇ مېھرىبان.

* ناچار دوست ئەڭ خەتەرلىك ھەمراھ، نامەردلىك ئەڭ ناچار كېسەل.

* ياخشى كىشىلەر بىلەن دوست بول، ئۇلارنىڭ بىرى بولسەن، ناچار كىشىلەردىن ئۇزاق تۇر، ناچارلىقلىرىدىن قۇتۇلۇپ قالسەن.

* دوستىغا مۇلايىم بولغاننىڭ دوستى ئۇنىڭ رايىغا باقار، دوستىغا قوپاللىق قىلغاننىڭ دوستى ئۇنى تەرك ئېتەر.

* دوستلۇقى پايدا بەرمىگەن كىشىنىڭ دۈشمەنلىكى زىيان بېرىدۇ.

* نادان بىلەن دوست بولۇش نادانلىقنىڭ بەلگىسى.

* دوستقا سىناشتىن بۇرۇن ئىشەنمە.

* دوستۇڭنى سىنىماي تۇرۇپ، يامانلىقىدىن خاتىرجەم بولما،

دۈشمىنىڭنىڭ يامانلىق قىلىشىدىن داۋاملىق ئېھتىيات قىل.

* باقى دۇنياغا تەييارلىق قىلىشقا ئۈندىگەن دوست ئەڭ

كۆيۈمچان دوستتۇر.

* تالاشنىڭ ئەڭ ناچىرى ناچار كىشىلەر بىلەن دوست بولۇشنى

تاللىماق.

ئەدەپ - ئەخلاق ھەققىدە

* ئىنساننىڭ ئەخلاقى بىر دەرەخ بولسا، ئۇنىڭ يىلتىزى

ئەقىلدۇر.

- * ئىنساننىڭ ئەڭ ئېسىل پەزىلىتى، ئۆزىنى بىلىشتۇر.
- * ئەقىل ئىگىسىنىڭ ئەخلاققا بولغان ئېھتىياجى، زىرائەتنىڭ يامغۇرغا بولغان ئېھتىياجىدىنمۇ مۇھىم.
- * ئىنسانلارنىڭ ئەدەپ - ئەخلاققا بولغان ئېھتىياجى ئالتۇن - كۈمۈشكە بولغان ئېھتىياجىدىنمۇ مۇھىم.
- * تەربىيەنىڭ نەتىجىسى پەزىلەت.
- * ئەخلاقنىڭ ئىسلىلىكى نەسەبىنى يوشۇرۇپ قالايدۇ.
- * ئېسىل ئەخلاق ئېسىل نەسەبتىنمۇ مۇھىم.
- * ئەخلاققا ئىنتىلگەن كىشى ئالتۇنغا ئىنتىلگەن كىشىدىنمۇ ئەقىللىق ھېسابلىنىدۇ.
- * ئازغىنا ئەدەپ ئالىي نەسەبتىنمۇ شەرەپلىك.
- * ھەر نەرسە ئەقىلگە، ئەقىل ئەخلاققا موھتاج.
- * ئۆزۈڭنى تەربىيەلەشنىڭ ئەڭ ياخشى ئۇسۇلى باشقىلارنىڭ قىلىشىنى ياقتۇرمىغان ئىشتىن يىراق تۇرۇشۇڭ.
- * ئەدەپ - ئەخلاق ئەقىل بىلەن بىرلەشمىگۈچە مۇكەممەل بولمايدۇ.
- * ئەلنىڭ نەزىرىدىن چۈشكەن كىشىنى ئۇنىڭ ئالىي نەسەبىمۇ قوغداپ قالايدۇ.
- * ئەدەپ - ئەخلاق مەرتىۋىسى تۆۋەن كىشىنىڭمۇ قەددىنى كۆتۈرەلەيدۇ.
- * چۈشكۈن كىشىنىڭ ئالىي نەسەبىمۇ ئۇنىڭ قەددىنى كۆتۈرەلمەيدۇ.
- * ئەقىللىق بولغاننىڭ ئۈستىگە ئەدەپ - ئەخلاقلىق بولغان كىشى، چوپانغا ئوخشايدۇ.

* ئەدەپ - ئەخلاق نېمىدېگەن ئالىي نەسەب.
* ئەخلاقنى تەرك ئېتىپ، مەئشەتكە بېرىلىپ كەتكەن كىشى
ھېچبىر ئىشقا يېتەكچىلىك قىلالمايدۇ.

يەپ - ئىچىش ھەققىدە

* ئاز يېيىش قانائەتچانلىقتىن، كۆپ يېيىش بولسا
ئىسراپچىلىقتىن.
* ئاز يېيىش كۆپ كېسەلنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.
* ھەسەل ھەرسى كەبى بول، يېگەندە پاك نەرسە يەيدۇ،
چىقارغاندىمۇ پاك نەرسە چىقىرىدۇ، ئەگەر بىرەر چۈنقىقا قونسىمۇ
سۇندۇرۇۋەتمەيدۇ.
* يېمكى ئاز بولغان كىشىنىڭ تېنى ساق، زېھنى ئۆتكۈز بولىدۇ.
* قورسىقنىڭ غېمىدا قالغان كىشى قەدەر - قىممىتىنى
يوقىتىپ قويدۇ.
* يېمەك - ئىچمىكى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئېھتىياجلىرى
ئۆزىگە ئېغىر كېلىدۇ.

الله تائالا ۋە الله تائالانىڭ سۈپەتلىرى ھەققىدە

* الله تائالا ھېچ كىشىنى ئازدۇرمايدۇ، ھېچ كىشىگە زۇلۇم
قىلمايدۇ.
* الله تائالا كۆزلەرگە كۆرۈنۈش ئارقىلىق تونۇلمايدۇ، بەلكى
يۈرەكلەردىكى ئىمان نۇرى بىلەن تونۇلىدۇ.
* الله تائالا يوشۇرۇن ۋە ئاشكارە ئىشلارنى بىلىپ تۇرغۇچىدۇر.

- * ﷲ تائالا پۈتۈن كائىناتنى زېرىكىپ قېلىپ ياراتمىدى، ئەمەل - ئىبادەتنى بىرەر پايدىغا ئېرىشىش ئۈچۈن بۇيرىمىدى.
- * ئىنساننىڭ يارىتىلىشىدىن ئىبەرەت ئېلىنغانلار، چۈنكى ئۇ بىر پارچە ياغ بىلەن كۆرىدۇ، بىر پارچە گۆش بىلەن سۆزلەيدۇ، بىر پارچە سۆڭەك بىلەن ئاڭلايدۇ، بىر تۆشۈكتىن نەفەس ئالىدۇ.
- * ﷲنىڭ كاتتىلىقىدىن باشلار ئېگىلىدۇ، ﷲنىڭ ھەيۋىتىدىن يۈرەكلەر تىترەيدۇ، ﷲنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن جانلار پىدا قىلىنىدۇ.
- * پەرۋەردىگارنىڭ شېرىكى بولسا ئىدى، ئۇنىڭمۇ ئەلچىلىرى ئۇنىڭ پەرمانلىرىنى ساڭا يەتكۈزگەن بولاتتى.
- * ﷲنىڭ بىرلىكىگە ئىشەنگەن كىشى ﷲنى ھېچقانداق نەرسىگە ئوخشاتمايدۇ.

ئىشلار ھەققىدە

- * يۈز بەرمىگەن ئىشلارغا يۈز بەرگەن ئىشلارنى پاكىت قىلىنغانلار، چۈنكى ئىشلار بىر - بىرىگە ئوخشاپ كېتىدۇ.
- * مەخپىيەتلىككە دىققەت قىلىنغان ئىش ئەڭ ئۈنۈملۈك ئىش بولىدۇ.
- * ھەر ئىش تەقدىرىگە بويسۇنىدۇ، تەدبىر ئېلىپ تۇرۇپمۇ ئۆلۈمدىن قۇتۇلغىلى بولمايدۇ.
- * ئاسانلا باشلانغان، چىرايلىقچە ئاخىرلاشقان، نەتىجىسى ياخشى بولغان ئىشلار ئەڭ ياخشى ئىشلار ھېسابلىنىدۇ.
- * ئاقىۋىتى ياخشى بولغان، نەتىجىسى تېز كۆرۈلگەن ئىشلار ئەڭ ياخشى ئىشلار ھېسابلىنىدۇ.

- * ھەربىر ئىشتا پۈت تېرەپ تۇرالغۇدەك، ئۆزۈڭ ۋە باشقىلارنى قايىل قىلالغۇدەك پاكىتنىڭ بولسۇن.
- * ئاقىۋىتى خەيرلىك بولغان ئىش ئەڭ غەلبىلىك ئىش ھېسابلىنىدۇ.
- * ھەقىقەت بىلەن مۇجەسسەم بولغان، ئادالەت ئۈستىگە قۇرۇلغان ئىشلارنى دوست تۇت.

ياخشىلىققا بۇيرۇپ، يامانلىقتىن توسۇش ھەققىدە

- * ياخشى مۇئامىلە كار قىلمىغاندا ئەدەپلەشكە، قامچا كار قىلمىغاندا قىلچقا تايىنىش كېرەك.
- * يامانلىقتىن يۈز ئۆرۈمەي تۇرۇپ، ياخشىلىققا ھەرگىزمۇ يۈزلىنەلمەيسەن.
- * اللە سىلەرنى پەقەتلا ياخشى ئىشقا بۇيرۇيدۇ، يامان ئىشتىنلا توسىدۇ.
- * ئىنسانلار اللە چەكلىگەن ھەرقانداق ئىشتىن بەھاجەت.

خىياللار ھەققىدە

- * ھەۋەس ئۆلۈمنى يېقىنلاشتۇرىدۇ، ئارمانغا يېتىشكە توسقۇنلۇق قىلىدۇ.
- * ھەۋەس شەيتاننىڭ غاپىلارنى باشقۇرىدىغان قورالدىر.
- * ھەۋەس كۆلەڭگىگە ئوخشايدۇ، ئۇنى كۆرگەن كىشىنى ئالداپ، ئۈمىد كۈتكەن كىشىنىڭ ئۈمىدىنى يەردە قويدۇ.
- * ھەۋەس يالغانچىدۇر، بەك ئۇزۇن ياشاش ئىنسانغا دەرد - ئەلەم ئېلىپ كېلىدۇ.

* خىيالى يالغانچى دەپ بىل ۋە ئۇنىڭغا ئىشەنمە، چۈنكى خىيال دېگەن ئالدامچىلىق، خىيال بىلەن ياشىغان كىشى بولسا ئالدىنغان، بېچارە كىشىدۇر.

* نەتىجىسىز ھەۋەستىن، ۋاقتلىق نېمەتتىن يىراق تۇرۇڭلار.

* خام - خىيالغا ئالدىنىش ئەمەلنى ئۈزۈپ قويدۇ.

* نادان كىشى خام خىيالغا ئالدىنىپ ياخشى ئىشتىن مەھرۇم قالدۇ.

* خام - خىيال ۋاقتىنى زاي قىلىپ، ئەجەلنى يېقىنلاشتۇرىدۇ.

* خام - خىيال بىلەن ئىنساننىڭ ئۆمرى ئۆتۈپ كېتىپ قالدۇ.

* خام - خىيالى ئاز قىلىپ، تۇيۇقسىز ئۆلۈپ كېتىشتىن ھەزەر ئەيلەپ، ياخشى ئىش قىلىشقا ئالدىراڭلار.

* خام - خىيالى ئاز قىلساڭ ئەمەل - ئىبادەتنى ئىخلاس بىلەن قىلالايسەن.

* خام - خىيالى ئاز قىل، چۈنكى ئۆمۈر بەكمۇ قىسقا، داۋاملىق ياخشى ئەمەللەر بىلەن بول، زەررىچە ئەمەلمۇ كۆپلىگەن نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرەلەيدۇ.

* خام - خىيالغا ئالدىنىپ، ياخشى ئەمەللەرنى قولدىن بېرىپ قويغانلار نېمىدېگەن كۆپ ھە!

* خىيالىنىڭ كۆپ بولۇپ كېتىشى ئەقىلسىزلىقنىڭ بەلگىسىدۇر.

* ھەۋەس ئەمەلنى ۋەيران قىلىپ، ئەجەلنى يېقىنلاشتۇرىدۇ.

* خىياللار سېنى ئالداپ، ھەقىقەت ئالدىدا يالغۇز تاشلىۋېتىدۇ.

* مەن ھەۋەسلىرىمگە قارشى تۇرۇپ، ئەجلىمنى كۈتمەن.

* ھەۋەسنىڭ زىيىنى ئەجەلنىڭ كەلگىنى.

- * ئارمانغا يېتىش بىلەن تەڭ قىيىنچىلىقلار ئۆزلۈكىدىن يېنىكلەپ كېتىدۇ.
- * ئىنساننىڭ ئۆمرىنى خورىتىدىغان، ئەمەللىرىنى بىكار قىلىۋېتىدىغان خىياللار نېمىدېگەن يامان - ھە!
- * ھەۋەسنىڭ نەتىجىسى ئەمەلنىڭ زاپا بولۇشىدىن ئىبارەتتۇر.
- * قۇرۇق ئارزۇنى كۆپ قىلغان كىشى ياخشى ئىشنى ئاز قىلىدۇ.
- * قۇرۇق ئارزۇ - ئارمانلارنى ئاز قىلىش ياخشى ئىش قىلىشنىڭ ئەڭ ياخشى ياردەمچىسى.
- * قۇرۇق ئارزۇ ئاز بولسىمۇ، ياخشىلىقتىن مەھرۇم قىلىدۇ.
- * ئۆز ئەجلىنىڭ قاچان كېلىدىغانلىقىدىن بىخەۋەر كىشىنىڭ ھاۋايى - ھەۋەس بىلەن ئۆمرىنى ئۆتكۈزگىنىگە ئېچىنمەن.
- * خىياللىرى كۆپ كىشىنىڭ ئۆلۈمىنى ياد ئېتىشى تەس.
- * خام خىيالىنى كۆپ قىلغان ئادەم ياخشى ئىشقا نېسىپ بولمايدۇ.
- * ھەۋەس ئالدايدۇ، ھايات بولسا ئۆتۈپ كېتىۋېرىدۇ.
- * ھەۋەس ئالدايدۇ، زۇلۇم ھالدا قىلىدۇ.
- * ھەۋەسلىرى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئەمىلى ياخشى بولمايدۇ.
- * ئارزۇ - ئارمانلىرىغا تولۇق يەتكەن كىشى ئەجلىنىڭ كېلىشىنى كۈتسۇن.
- * ئارزۇ مەيدانلىرىدا ئات چاپتۇرغان كىشى، ئەجەل جىلغىسىدا دۈم چۈشىدۇ.
- * دۇنيادا ياشاشنىڭ ئاز ۋە ئەجلىنىڭ قىسقا ئىكەنلىكىنى بىلگەن كىشىنىڭ ئارزۇ - ئارمانلىرى ئاز بولىدۇ.

* ئارزۇ - ئارمانلىرىغا يېتەلمىگەن كىشىلەر روھىي چۈشكۈنلۈككە ئۇچرايدۇ.

* ياخشى ئىشنى قولىدىن بەرمىگەن، پۇرسەتنى غەنىمەت بىلگەن، ۋاقتىنى زاي قىلمىغان، قۇرۇق ئارزۇنى ئاز قىلغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.

* مۇۋەپپەقىيەت ئارزۇنى ئاز قىلىپ، پۇرسەتنى قولىدىن بەرمىگەنلەرگە مەنسۇپتۇر.

* ھەۋەس ئارقانلىرىنى قويىۋەتكەن كىشى ياخشى ئەمەلدىن مەھرۇم قالىدۇ.

رەھبەر ھەققىدە

* ئادىل ھۆكۈمدار شىپالىق يامغۇردىن ياخشى.

* ھۆكۈمدار ھەقىنى بەرپا قىلىش ئۈچۈن سەمىمىي قەلب، ئۆتكۈر تىل ۋە غەيرەت - جاسارەتكە موھتاج.

خاتىرجەملىك ھەققىدە

* ئىنساننى بىردىنبىر خاتىرجەملىككە ئېرىشتۈرىدىغان نەرسە ئىمان ۋە ئەمەلدۇر.

* ئېرىشكەن خاتىرجەملىك بىلەن كۆرۈڭلىمە، چۈنكى خاتىرجەملىككە ئېرىشىپ تۇرۇپمۇ، جېنىڭدىن ئايرىلىپ قالسىن.

* ئەقىل ئىگىسىگە خاتىرجەملىك بىلەن ياشاش پۇرسىتى تۇرۇقلۇق يەنە ئەنسىزلىك ئىچىدە ياشاش ياراشمايدۇ.

* خاتىرجەملىكتىن ئىبارەت بۇ لەززەتنى ئەنسىزلىك ۋە ئېھتىياتچانلىق ۋەيران قىلىدۇ.

ئامانەت ھەققىدە

- * ئىشەنچلىك، ۋاپادارلىق راستچىللىقتىن ئىبارەت، يالغانچىلىق ۋە تۆھمەتخورلۇق خىيانەتتىن ئىبارەت.
- * ئامانەتكە رىئايە قىلىش ئەقىدىنىڭ گۈزەللىكىنىڭ ئالامىتى.
- * ئامانەتنى ئىگىسىگە قايتۇرماسلىق خىيانەتكە بويسۇنۇشتۇر.
- * تارقىتىلىشى خالانمىغان ھەرقانداق نەرسە ئامانەت، گەرچە ئۇنىڭ سىر تۇتۇلۇشى تەلەپ قىلىنمىغان بولسىمۇ؟!
- * ئامانەتنى كۆزىگە ئىلمىغان كىشى خىيانەت پاتىقىغا پاتىدۇ.
- * ئامانەت بىلەن ئىش قىلغان كىشى دىيانەتلىك كىشىدۇر.

ئىمان ھەققىدە

- * ئىمان يىلتىزى ئىشەنچ، شاخلىرى تەقۋادارلىق، جىلۋىسى ھايا، مېۋىسى سېخىلىق بولغان بىر دەرەخكە ئوخشايدۇ.
- * داۋاملىق اللەقا تەۋەككۈل قىلالايدىغان كىشىلەر ئىمانى كامىل كىشىلەردۇر.
- * ئۆزىنى تونىيالىغان كىشىلەر ئىمانى ئەڭ مۇكەممەل كىشىلەر ھېسابلىنىدۇ.
- * ئىمان ھەسەتخورلۇقتىن بىزار.
- * باياشات كۈنلەردە شۈكۈر قىلىش، قايغۇلۇق كۈنلەردە سەۋر قىلىش ھەقىقىي ئىمان ھېسابلىنىدۇ.
- * ئەقىل، ئىلىم ۋە كەڭ قورساقلىق قاتارلىق ئۈچ خىسلەت تىپىلغان كىشى ئىمانى مۇكەممەل كىشى ھېسابلىنىدۇ.
- * خۇشاللىققا خۇددىنى يوقىتىپ باتىلغا يۈزلەنمىگەن، غەزەپلەنگەن ۋاقتىدىمۇ ھەقىقتىن تايىمىغان، كۈچى يېتىپ تۇرۇپ

كېشىنىڭ ھەقىقىگە قول ئۇزاتمىغان كېشى ئىمانى مۇكەممەل كېشى ھېسابلىنىدۇ.

* يوقسۇللۇقتىمۇ شۈكۈر قىلىپ، اللەنىڭ تەقدىرىدىن شىكايەت قىلماسلىق ئىماننىڭ ئاساسىي پىرىنسىپلىرىدىندۇر.

* قەلبىنىڭ پاكلىقى، ئىشلارنىڭ گۈزەل بولۇشى ئىماننىڭ زىننىتىدۇر.

* ئىماندىكى ئەڭ زور نۇقسان شەك - شۈبھە.

* ئىماننىڭ ساغلام بولۇشى شۈبھىلەردىن ساقلىنىشتا، ئىماننىڭ خاراب بولۇشى تاماخورلۇقتا.

* ئىماننىڭ شەك - شۈبھىلەردىن قوغدا، چۈنكى تۈز ھەسەلنىڭ تەمىنى بۇزغاندەك، شەكمۇ ئىماننىڭ ھەقىقىتىنى بۇزۇپ تاشلايدۇ.

* ئىماننىڭ ئەڭ يۈكسەك پەللىسى ھەقىقىي ئىشەنچتۇر.

* اللە تائالانى نارازى قىلغان كېشى ئىماننىڭ لەززىتىنى قانداقداقمۇ تېتىيالىسۇن؟!

* ئىمانلىق بولۇش ئۈچۈن ھەقتە مەھكەم تۇرۇپ، ئىنسانلارغا نەسىھەت قىلىش كېرەك.

* اللەنىڭ دوستىغا دوست، دۈشمىنىڭگە دۈشمەن بولغان، اللە يولىدا خەير - ئېھسان قىلىپ، اللە رىزالىقى ئۈچۈن ئىسراپتىن ساقلىنالىغان كېشىنىڭ ئىمانى مۇكەممەل بولغان بولىدۇ.

مۇئىمن ھەققىدە

* مۇئىمن داۋاملىق راست گەپ قىلىدۇ، داۋاملىق خەير - ئېھسان قىلىپ تۇرىدۇ.

- * مۇئمىن ياخشى كۈنلەردە شۈكۈر قىلىپ، يامان كۈنلەردە سەۋر قىلىپ، باياشات كۈنلەردىمۇ اللە تىن قورقۇپ تۇرغان كىشىدۇر.
- * مۇئمىن كىشى غۇرۇرلۇق، سېخىدۇر، ھەر كىشى ئۇنىڭغا ئىشىنىدۇ ۋە ئۇنىڭدىن خاتىرجەم ھالدا ياشايدۇ، لېكىن مۇئمىن كىشى داۋاملىق ئېھتىيات بىلەن ياشايدۇ.
- * مۇئمىن باشقىلارنىڭ تەلىپىنى ئاشۇرۇپ ئورۇندايدۇ، لېكىن ئۆزىنىڭ ئېھتىياجلىرىغا بەك كۈچەپ كەتمەيدۇ.
- * مۇئمىن كىشى ئىماننىڭ ئاجىزلاپ كېتىشىدىن، ئېتىقادسىزلىقتىن قورقۇدۇ، اللە تائالانىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىدۇ.
- * مۇسەبەتكە يېقىن، غەم - قايغۇدىن ئۇزاق، ئورۇنسىز گەپ قىلمايدىغان، ئەمەل - ئىبادىتى خالىس بولغان كىشى ھەقىقىي مۇئمىن ھېسابلىنىدۇ.
- * ئىرادىسى پولاتتىن قاتتىق، ئىنتايىن كەمتەر بولغان كىشى ھەقىقىي مۇئمىن ھېسابلىنىدۇ.
- * ھەقىقىي مۇئمىن ئەتراپقا قارىغاندا ئىبرەت كۆزى بىلەن قارايدۇ، سۈكۈتتا تۇرغىنىدا تەپەككۈر قىلىدۇ، گەپ قىلغىنىدا اللەنى زىكر قىلىدۇ، نېمەتكە ئېرىشكەندە شۈكۈر قىلىدۇ، مۇسەبەتكە يولۇققاندا سەۋر قىلىدۇ.
- * ھەقىقىي مۇئمىن نەسىھەت ئاڭلىغاندا گۇناھلىرىدىن قول يىغىدۇ، ئاگاھلاندىرۇلغاندا ئېھتىيات قىلىدۇ، ئىبرەتلىك بىرەر ۋەقە ئاڭلىغاندا ئىبرەت ئالىدۇ، ھەق ئەسلىتىلسە قوبۇل قىلىدۇ، قېرىنداشلىرىدىن ئەزىيەت يەتسە كەچۈرۈم قىلىدۇ.
- * ھەقىقىي مۇئمىن كىشىلەرنىڭ ئەزىيەتلىرىنى ئەپۇ قىلىپ، باشقىلارغا ئەزىيەت بەرمەيدۇ.

* مۇئىننىڭ خۇشاللىقى چىرايىدا، كۈچى دىننى قوغداشتا، قايغۇسى يۈرىكىدە ئىپادىلىنىدۇ.

* مۇئىن كىشى ئەقلىنى كۈچەيتىش، شەھۋەتلىرىنى يوقىتىش، اللەقا بويىسۇنۇش ۋە خاھىشىغا قارشى چىقىشقا بارلىق كۈچى بىلەن تېرىشىشى كېرەك.

* باياشادلىقنى سىناق، بالا - مۇسبەتنى ئاگاھلاندۇرۇش دەپ بىلمىگۈچە مۇئىننىڭ ئىمانى كامىل بولمايدۇ.

* ئالتۇن ئوت بىلەن تاۋلانغاندەك، مۇئىنمۇ بالا - قازا بىلەن تاۋلىنىدۇ.

* مۇئىننىڭ ئۈچ تۈرلۈك ئالاھىدىكى بار: راستچىللىق، ئېشەنچ ۋە خىياللارغا بېرىلىپ كەتمەسلىك.

* ھەقىقىي مۇئىن غەم - ئەندىشىسىنى ئاخىرتىگە مەركەزلەشتۈرىدۇ، بارلىق تىرىشچانلىقلىرىنى ئۆزىنىڭ كېلەچىكىگە بېغىشلايدۇ.

* مۇئىن قېرىندىشى ئاچ قالغان ۋاقىتلاردا قەتئىي توق تۇرماسلىقى، بەلكى قېرىندىشىغا ياردەم قىلىشى كېرەك.

* مۇئىننىڭ تەبىئى باشقىلارغا خەيرخاھلىق قىلىش، خىسلىتى ئەپۇ قىلىش.

* مۇئىننى ياخشىلىق قىلدۇ دەپ ئويلايدۇ، يامانلىق قىلدۇ دەپ ئويلىمايدۇ.

* ھەقىقىي مۇئىننىڭ تەقۋادارلىقى قەلبىدە ئورۇن ئالىدۇ، پەزىلىتى گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىشتا نامايان بولىدۇ.

* مۇئىن پەرۋەردىگارىغا ئىتائەت قىلغانلىقىدىن خۇرسەن بولىدۇ، گۇناھلىرىدىن قايغۇرىدۇ.

* مۇئىمىن مۇلايىم، سىلىق - سىپايە، ئوچۇق - يورۇق،
ئېشەنچىلىك بولىدۇ.

* مۇئىمىننىڭ يېتەرسىزلىكى ئاز، ياخشى ئىشلىرى كۆپ بولىدۇ.
* مۇئىمىن كۆڭلىگە كەچكەن بولمىغۇر خىياللىرىغا قايغۇرىدۇ،
دوستلىرىغا كۆيۈمچان بولىدۇ.

* مۇئىمىن ئائىنىپ كىشىلەرگىمۇ ئىنساپ بىلەن مۇئامىلە
قىلىدۇ.

اللە بىلەن سىردىشىش ھەققىدە

* اللە بىلەن سىردىشىشنىڭ يولى تەپەككۈر قىلىشتۇر.
* ئىنسانلاردىن مېھرىنى ئۈزەلمىگەن كىشى قانداقمۇ اللە بىلەن
سىردىشالسىن؟!

سالماقلىق ۋە تەمكىنلىك ھەققىدە

* ئېغىر بېسىقلىق ياخشى ئىشلاردىن باشقا ھەرقانداق ئىشتا
ماختاشقا ئەرزىيدۇ.

* تەمكىنلىك ياخشى ئىشتىن باشقا يەرلەردە ئالدىراقسانلىقتىن
ياخشى.

* ھەر ئىشتا سالماق بولۇش بىھۇدە ئىش - ھەرىكەتلەرنى
سادىر قىلىشنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.

* قىلغان گەپ - سۆزلەردە سالماق بولۇش خاتا گەپ قىلىشنىڭ
ئالدىنى ئالىدۇ.

* زۇلمەت تەدرىجى تارقىلىدۇ، مەھەللىسىگە كېلىشكە
ئالدىراۋاتقان كارۋان تۆگىلىرىنىڭ يۇرتىغا يېتىپ كەلگىنىدەك.

* ئالدىراقسانلىق بىلەن سالماقلىقنى، قوپاللىق بىلەن مۇلايىملىقنى، ياخشىلىق بىلەن يامانلىقنى بىلگەن ھالدا ئەقلىڭنى ئىشلىتىشكە ئەھمىيەت بەرسەڭ مۇۋەپپەقىيەت سېنىڭدۇر.
* سالماق كىشى تۈگىشىپ كەتسىمۇ، ھەق ئۈستىدە چىڭ تۇرىدۇ.

2- باب

بېخىللىق ۋە تاماخورلۇق ھەققىدە

* بېخىللىق ئار - نومۇسقا سەۋەب بولغاندەك، دوزاخقىمۇ سەۋەب بولىدۇ.

* بېخىللىقتىن ئۇزاق تۇرۇڭلار، چۈنكى بېخىللىق نامەردلىكتۇر.

* بېخىللىقتىن ئۇزاق تۇر، چۈنكى بېخىللىق خارلىق لىباسى ۋە ھەرقانداق پەسكەشلىككە سۆرەيدىغان ئارقاندىن ئىبارەت.

* بېخىللىقتىن ئاگاھ بولۇڭلار، چۈنكى بېخىلدىن يىراق - يېقىندىكىلەرنىڭ ھەممىسى بىزار.

* قول ئىلكىدە بار تۇرۇپ بېخىللىق قىلىش اللەقا نانكورلۇق قىلىشتىن ئىبارەت.

* بېخىللىق يېقىنلاشقان كىشىنى خار قىلىدىغان يىراقلاشقان كىشىنى ئەزىز قىلىدىغان قىلمىشتۇر.

* بېخىللىقنىڭ زىيادلىشىشى مەردلىككە تەسىر يەتكۈزۈپ، قېرىنداشلىقنى بۇزىدۇ.

* بېخىللىقنى ئادەم شەكلىدە كۆرسەڭلار، ھەرقانداق كۆز قاراشتىن بىزار بولىدىغان ۋە ھەرقانداق يۈرەك ئۇنىڭدىن سەسكىنىدىغان دەرىجىدە سەت بىر ئادەمنى كۆرگەن بولاتتىڭلار.

* بېخىللىق بىلەن ياشىغان كىشى خاتالىقلىرىنى تۈزىتىپ قويدىغان سەمىمىي دوستقا ئېرىشەلمەيدۇ.

* ئالىجاناب كىشىلەر بىخىل ۋە پەسكەش ئادەملەر ھەم سۆھبەت بولۇشتىن ئۆلۈمدىن قاچقاندەك قاچىدۇ.

بېخىل ۋە تاماخور ھەققىدە

* بېخىل كىشى مال - دۇنياسىغا بېخىللىق قىلغان بىلەن ئىززەت - ئابرويىغا كەلگەندە ئىنتايىن سېخىي بولىدۇ، ھەمدە كۆپلىگەن مال - دۇنيا توپلىغان بىلەن، ئەمەلىيەتتە دىننى يۇتتۇرۇپ قويغان بولىدۇ.

* مال - دۇنياسىغا ئەڭ بېخىل كىشى شەرىپىنى دەپسەندە قىلىشتا ئەڭ سېخىي كىشىدۇر.

* ئەڭ بېخىل كىشى ئۆزىنىڭ مال - دۇنياسىنى ئۆزى ئىشلىتىلمەي باشقىلارغا قويۇپ كەتكەن كىشىدۇر .

* بېخىل كىشى نەپرەتكە قالغان كىشىدۇر، ھەسەتخور بىئارامچىلىق ئىچىدە ياشايدىغان كىشىدۇر.

* بېخىل كىشى ئۆز يارەنلىرى ئارىسىدىمۇ خار دۇر.

* بېخىلنىڭ ھالىغا ھەيرانمەن، ئۆزى قاچقان يوقسۇلۇققا ئۆزىنى ئىتتىرىدۇ، ئۆزى ئىنتىلگەن بايلىق بولسا داۋاملىق ئۇنىڭ قولىدىن چىقىپ كېتىدۇ، دۇنيادا يوقسۇللارچە ياشاپ ئاخىرەتتە بايلارنىڭ ھېسابىنى بېرىدۇ.

* ئۆزىگە خەجلەشتىن ئېرىنىپ، پۈتۈن مال - مۈلكىنى باشقىلارغا تاشلاپ كەتكەن كىشىلەر ھەقىقەتەن زىيان تارتقان كىشىلەردۇر.

* يوقسۇلۇقتىن قورقۇپ بېخىللىق قىلغان كىشى يوقسۇلۇققا ئالدىرىغان بولىدۇ.

* ھاجەتمەنگە قول ئىلكىدە بار تۇرۇپ بېخىللىق قىلغان كىشىگە اللەنىڭ نەپرەت - لەنەتلىرى ياغىدۇ.

- * ئۆزى قاچقان يوقسۇللۇق تەرەپكە ئالدىراپ، ئۆزى ئارزۇ قىلغان بايلىقتىن قۇرۇق قالغان بېخىلنىڭ ھالىغا ۋاي!
- * بېخىللىق قىلىپ ئۆزۈڭنى ئاچ قويمما، ئىسراپ قىلىپ ھەددىڭدىن ئاشما.
- * بېخىل دۇنيادا ئىنسانلار تەرىپىدىن نەپەرەتكە ئۇچرايدۇ، ئاخىرەتتە بولسا ئازاب - ئۇقۇبەتكە دۇچار بولىدۇ.

ياخشىلىق قىلىشتا بەسلىشىش ۋە ياخشىلىق قىلىشقا ئالدىراش ھەققىدە

- * ياخشىلىق قىلىشتا بەسلىشىڭلار، ھەۋەسكە ئىشەنمەڭلار، ئۆمرىڭلارنىڭ ئاخىرلىشىۋاتقانلىقىنى ئويلاڭلار.
- * ئۆلۈمدىن ياكى ئورۇن تۈتۈپ يېتىپ قېلىشتىن بۇرۇن ياخشى ئىش قىلىشقا ئالدىراڭلار.
- * ئاغرىپ قىلىشتىن ئىلگىرى سالامەتلىكنى قەدىرلەشكە، قېرىپ قىلىشتىن ئىلگىرى ياشلىقنى قەدىرلەشكە ئەھمىيەت بېرىڭلار.
- * يوقسۇللۇققا دۇچار بولۇشتىن ئىلگىرى بايلىقنى قەدىرلە، ئۆلۈپ كېتىشتىن ئىلگىرى ھاياتىڭنى قەدىرلە.
- * تەن ساغلام، تىل راۋان، تۆبە قوبۇل قىلىنىدىغان، ئەمەل - ئىبادەت مەقبۇل بولىدىغان ۋاقتلاردا ياخشى ئىشلارنى قولۇڭلاردىن بەرمەڭلار.
- * ھىمايە قىلىنىۋاتقان، تەن ساغلام، ياشاش ئىمكانىيىتى بار، ئىرادەڭلار تاۋلىنىۋاتقان زاماندا ياخشى ئىش قىلىشقا ئالدىراڭلار.

* پۇرسەت ئاپەتكە ئايلىنىشتىن ئىلگىرى پۇرسەتتىن پايدىلىنىشقا ئالدىراڭلار.

* ئەجلىنىڭ يېقىن ئىكەنلىكىنى بىلىپ ئۇنىڭغا تەييارلىق قىلغان، پۇرسەتتىن ۋاقتىدا پايدىلانغان، ياخشى ئىشلارنى قولدىن بەرمىگەن كىشى نىجاتلىققا ئېرىشكەن كىشىدۇر.

سالھىلار ھەققىدە

* ياخشى ئىشقا بېرىلگەن كىشىنىڭ ئابرويى ئۆسىدۇ.
* ياخشىلىقلىرى ئىنسانلارغا يېقىن بولغان كىشىنىڭ نامى يىراقلارغا تارقىلىدۇ.

* تەبەسسۇمنى سەندىن ئايغان كىشىدىن ياخشىلىق كۈتمە.
* ياخشى كىشى نادانلارنىڭ نادانلىقىنى تىلغا ئالمايدۇ.
* پايىدا - مەنپەئەتنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بېرىشكە ئۆز نەپسىنى كۆندۈرۈش - ئېسىل كىشىلەرنىڭ تەبىئىتىدۇر.

خۇش پېئىللىق ھەققىدە

* تەبەسسۇمغا ئادەتلەن چۈنكى تەبەسسۇم دوستلۇقنىڭ ئارقىنى.

* تەبەسسۇم ئۆچمەنلىك ئوتىنى ئۆچۈرىدۇ.
* تەبەسسۇم كىشىلەرنىڭ كۆڭلىنى بەدەلسىز ئۇنۇشتۇرۇر.
* تەبەسسۇم ۋە خۇشخۇيلۇق خەير - ساخاۋەت قىلغان كىشىگە ئىنتايىن يارىشىدۇ.

* تەبەسسۇم ياخشىلىقنىڭ باشلىنىشى ۋەدە قىلىش خەير - ئېھساننىڭ باشلىنىشى.

* خۇش چىراي بولۇش مەردلىكنىڭ تۇنجى قەدىمى ۋە سېخىلىقنىڭ ئەڭ قولىيى.

* خۇش تەبەسسۇم، سېخىلىق، ياخشى ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىش، سالام بېرىش ئىنسانلارنىڭ سېنى ياخشى كۆرىشىگە ئاساس سالدۇ.

* ساڭا خۇش تەبەسسۇم بىلەن قارىغان كىشى، قاپقىنى تۇرۇپ تۇرۇپ بارلىقىنى ساڭا بېغىشلىغان كىشىدىن ئەۋزەل.

* خۇش تەبەسسۇم ئېسىل ئەخلاق ۋە گۈزەل كۆرۈنۈشتۇر.

* خۇش تەبەسسۇم پەزىلەتتۇر، تەرنى تۇرۇش ئەيىبتۇر.

قاراش ۋە ئەقىل ھەققىدە

* ئەڭ ئەقىللىق كىشى ئۆزىنىڭ ئەيىبلىرىنى كۆرۈپ، گۇناھلىرىدىن قول ئۈزگەن كىشىدۇر.

* ئاڭلىغىنى ھەققىدە تەپەككۈر قىلىپ، كۆرگىنى ھەققىدە پىكىر يۈرگۈزۈپ، ئىبرەتلەردىن ياخشى پايدىلانغان كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر.

* پىتنە - پاساتقا ۋە يامانلىققا سەۋەب بولىدىغان نەرسىلەرگە قارايدىغان كۆزنىڭ بولغىنىدىن بولمىغىنى ياخشى.

* ئەقىلسىز كىشىنىڭ كۆزى ناچار بولىدۇ، يەنى ياخشىلىقلارنى كۆرەلمەيدۇ.

* كائىناتنىڭ سىرلىرى ئەقىل ئىگىلىرىنىڭ قولىدا.

* ئەقىلدىن ياخشى پايدىلانغان كىشى ھېكمەتنى

ئۆزلەشتۈرۈپ، ئىبرەتلەرنى تونۇپ يېتەلەيدۇ.

* ئەقىل كۆزى كور بولسا كۆزنىڭ پايدىسى بولماس.

- * يامان نەرسىلەرگە قارايدىغان كۆزنىڭ بولغىنىدىن بولمىغىنى ياخشى.
- * ھەسرەت - نادامەتكە سەۋەب بولغان بېقىشلار نېمىدېگەن كۆپ؟!
- * كۆزنى باشقورالمىغان كىشى كۆپ چاغلارغا كەچۈرۈم سوراشقا مەجبۇر بولۇپ قالدۇ.
- * كۆرۈش كۆز بىلەن ئەمەس، چۈنكى بەزى كۆز مۇ ئىگىسىنى ئالداپ قويدۇ.

باتىل ھەققىدە

- * خەلقنىڭ قىلغان ناچار ئىشلىرىغا قارشى چىقىمىغان كىشى ئاشۇ ئىشنى قىلغانلار بىلەن ئوخشاش، يامانلىققا ئەگەشكەن كىشىگە ئىككى گۇناھ يېزىلىدۇ، بىرى گۇناھقا قارشى چىقىمىغانلىقى ئۈچۈن يەنە بىرى، گۇناھنى قىلغانلىقى ئۈچۈن.
- * باتىل قىلمىشلار گۇمراھلىققا ئېلىپ بارىدىغان يوللاردۇر.
- * ھەقىقەتتىن يۈز ئۆرۈپ گۇمراھلىق يولىنى تاللىغان كىشى بىلەن بولغان ئالاقىلىنى ئۈز، ئۇنى ئۆزىگە لايىق كۆرگەن گۇمراھلىق بىلەن بىرلىكتە كۆڭلۈڭدىن چىقىرىۋەت.
- * ھەقىقەت بىلەن ئالاقىسى بولمىغان كىشى قانداقمۇ گۇمراھلىقتىن قول ئۈزەلسۇن!
- * نۇر چېچىپ تۇرغان چاقماقتا تۇرۇپ، زۇلمەتنىڭ سەپسەتلىرىگە قۇلاق سالدىغان كىشى بولمىسا كېرەك.
- * گۇمراھلىقلىرى كۆپىيىپ كەتكەن كىشىنىڭ ھەقىقىتىگە ھېچكىم ئىشەنمەيدۇ.

* گۇمراھلىق كېمىسىگە چىققان كىشىنى كېمىسى غەرق قىلىۋېتىشتىن يانمايدۇ.
* گۇمراھلىقنى مەقسەت قىلغان كىشى قۇياشتىن نۇرلۇق بولسىمۇ ھەقىقەتكە ئىگە بولالمايدۇ.

يىغلاش ھەققىدە

* اللە تىن يىراقلىشىپ كەتكەنلىكى ئۈچۈن اللە تىن قورقۇپ ياش تۆكۈش اللە نى تونىغان ئارىفلارنىڭ ئىبادىتىدۇر.
* اللە نىڭ ئازابى ۋە غەزىبىدىن قورقۇپ يىغلاش يۈرەكنى شادلاندىرۇپ، گۇناھنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.
* اللە نىڭ بۇيرۇقلىرىنى بەجا كەلتۈرۈپ، گۇناھلىرىنىڭ كۆپلىكىنى ئويلاپ يىغلىغان كىشى نېمىدېگەن بەختلىك كىشى؟!

يۇرت ھەققىدە

* ئاسايىشلىق ۋە موللۇق بولمىغان يۇرت ئەڭ ناچار يۇرتتۇر.
* ھېچبىر يۇرت باشقا يۇرتتىن پەرىقلىق ئەمەس، لېكىن سېنى قويىغا ئالغان يۇرت ئەڭ ياخشى يۇرتتۇر.

پاساھەت ھەققىدە

* تىلغا راۋان، چۈشىنىشكە قولاي بولغان سۆز پاساھەتلىك سۆزدۇر.
* كېچىكتۈرمەستىن ۋاقتىدا، توغرا جاۋاب بېرىش پاساھەتنىڭ جۈملىسىدىندۇر.
* سۆزىنى بۇزۇپ - تۈزۈتەلگەن كىشى پاساھەتتە ۋايىغا يەتكەن كىشىدۇر.

* پاساھەتلىك كىشىمۇ بەزىدە ئىككىلىنىپ قېلىشى مۇمكىن.

3- باب

تەۋبە ھەققىدە

- * تەۋبە پۇشايمان قىلىش، ئىستىغپار ئېيتىش، گۇناھلاردىن قول ئۈزۈش ۋە گۇناھنى قايتا قىلماسلىققا نىيەت قىلىش دېمەكتۇر.
- * ئۆلۈم يېتىپ كەلگۈچە تەۋبە قىلىۋالدىغانلار يوقمۇ؟
- * تەۋبە قەلبىنى پاكلاپ، گۇناھلارنى يۇيىدۇ.
- * تەۋبىنىڭ مېۋىسى نەپسى خاھىشقا بېرىلىشنى توختىتىشتۇر.
- * تەۋبە قىلغان كىشى ئالەمنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنۇپ، ئالەمغا يېلىنغان بولىدۇ.
- * ئالەم تەۋبە قىلىشتەك كاتتا نېمەت بەرگەن كىشىلەرگە تەۋبىنى قوبۇل قىلىشتەك ئۇلۇغ نېمەتنىمۇ بېرىشكە قادىر.
- * تەۋبە ۋە ئىستىغپار ئاز بولسىمۇ، گۇناھ - مەئسىيەتلەرنى پاكلايدۇ.

ساۋاب ھەققىدە

- * ساۋابلىق ئىشلارنى قىلىش ئەڭ ياخشى پايدا، ئالەمغا يۈزلىنىش بولسا، مۇۋەپپەقىيەتنىڭ گۈل تاجى.

4- باب

قورقۇنچاقلىق ھەققىدە

- * توخۇ يۈرەكلىكتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، چۈنكى قورقۇنچاقلىق نومۇس ۋە كەمستىلىشكە سەۋەب بولىدىغان ئامىل.
- * قورقۇنچاقلىقنىڭ چېكىدىن ئېشىپ كېتىشى شەخسىيەتنىڭ ئاجىزلىقى ۋە ئىشەنچنىڭ تۆۋەنلىكىدىن دېرەك بېرىدۇ.

تىرىشىش ھەققىدە

- * تىرىشچانلىقنىڭ ياخشىسى نەتىجىلىك بولغىنىدۇر.
- * تىرىشقان كىشى دۈشمىنىڭ غالىب كېلىدۇ.
- * تىرىشچان كىشى مۇرادىغا يېتەر.
- * تىرىشچانلىقنىڭ مېۋىسىنى يېگەن كىشى مۇراد - مەقسىتىگە يەتكەن كىشىدۇر.

تەجرىبە - ساۋاق ھەققىدە

- * تەجرىبىنىڭ مېۋىسى ياخشى تاللاشتا.
- * تەجرىبىنى يەكۈنلەش ئەقىللىقنىڭ ئىشى.
- * سېنىڭ ئەڭ ياخشى تەجرىبەڭ، ساڭا ئىبرەت ئاتا قىلغىنىدۇر.
- * ھەربىر تەجرىبىدە ئىبرەت بار.
- * تەجرىبىسى كۆپ كىشىنىڭ خاتاسى ئاز بولىدۇ.
- * تەجرىبىلەردىن ياخشى ساۋاق ئالغان كىشى كۆڭۈلسىزلىكلەردىن خالىي بولىدۇ.

* تەجرىبىنى جايدا ئىشلەتمىگەن كىشىنىڭ ئاقىۋىتى قاراڭغۇ بولىدۇ.

قاقشاش ھەققىدە

- * مۇسبەت يەتكەندە قاقشاش مۇسبەتنى كۆپەيتكەنلىك.
- * بىر مۇسبەت قاقشساڭ ئىككى بولىدۇ.
- * قاقشاش تەقدىرنى ئۆزگەرتەلمەيدۇ، لېكىن كېلىدىغان ساۋابىنى كۆيدۈرىۋىتىدۇ.
- * مۇسبەتكە قاقشاش مۇسبەتنى زىيادە قىلىدۇ، سەۋر قىلىش تۈپتىن قۇرتىۋېتىدۇ.
- * قاقشاشنى سەۋر بىلەن يېڭىڭلار، چۈنكى قاقشاش ساۋابىنى كۆيدۈرۈپ مۇسبەتنى ئېغىرلىتىۋېتىدۇ.
- * قولۇڭدىن كەتكەن ھەر نەرسىگە قاقشماقچى بولساڭ، ئېرىشەلمىگەن نەرسىلەرگىمۇ قاقشا.
- * قاقشغان كىشى ئۆزىنى قېيناپ، اللەنىڭ بۇيرۇقىنى ئىجرا قىلماي، ساۋابىنى يوق نەرسىگە ساتقان بولىدۇ.

مۇكاپات ۋە جازا ھەققىدە

- * مۇكاپات مۇسبەتكە قارىتا بولىدۇ.
- * اللەنىڭ نېمە تلىرىگە نىيىتىڭگە يارىشا ئېرىشسەن.
- * مۇكاپاتنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە جەزم قىلالمىغان كىشىنىڭ ئىشەنچسىنى شەك ۋەيران قىلىدۇ.
- * اللە تائالا گۇناھكار بەندىلەرگە جازا بىلەن بىرلىكتە ئاپەتلەرنىمۇ ئىرادە قىلدى.

* نامەردلەرنىڭ كەچۈرۈم قىلغىنىدىن مەردلەرنىڭ جازالىغىنى ياخشى.
* كەچۈرۈم سورىغان كىشىنى جازالاش نېمىدېگەن بىمەنىلىك ھە!

بەدەن ۋە سالامەتلىك

* قىسمەتنىڭ ئەڭ ياخشىسى تەننىڭ ساغلاملىقىدۇر.
* كېسەلمەن بەدەننىڭ ساغلاملىقىدىن قانداقمۇ مەغرۇر بولغىلى بولىسۇن؟

قوپاللىق ھەققىدە

* قوپاللىقتىن يىراق تۇر، چۈنكى قوپاللىق قېرىنداشلىقنى بۇزۇپ
اللە ۋە ئىنسانلارنىڭ سېنى يامان كۆرۈشىگە سەۋەب بولۇپ قالىدۇ.

جىما ھەققىدە

* ھەزرىتى ئەل جىما ھەققىدە سورۇلغاندا، ئۇ: تارتىنىشنىڭ كۆتۈرۈلۈپ كېتىشى، ئەزلالارنىڭ بىر يەرگە كېلىشىدىن ئىبارەت، بۇ ئارىدا ئىنساننى راھەت ئورنىۋالىدۇ، لېكىن ئۇنىڭغا كۆپ بېرىلىپ كېتىش قېرىلىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ، ئۇنىڭدىن ئېھتىيات قىلىش پۇشايماننى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ، ھالال مۇناسىۋەتنىڭ مېۋىسى پەرزەنتتىن ئىبارەت، ئەگەر پەرزەنت ياشايدىكەن، ئىنسانلار ئۇنىڭغا مەپتۇن بولىدۇ، ئەگەر ئۆلۈپ كەتسە، ئۆلۈمىگە قايغۇرىدۇ.

جەننەت ھەققىدە

* جەننەتكە ئوخشاش ئىزدىگۈچىلىرى ئۇخلاۋاتقان، دوزاخقا ئوخشاش قاچقۇچىلىرى ئۇخلاۋاتقان يەرنى پەقەتلا كۆرمىدىم.
* اللہقا ئىشىنىپ اللہ چەكلىگەن نەرسىدىن ساقلانساڭ، اللہ سېنى جەننەتكە كىرگۈزىدۇ، اللہنى رازى قىلىش ئۈچۈن بارلىقىڭنى سەرپ قىلساڭ، اللہ ساڭا رەھمەت ياغدۇرىدۇ.
* ھەرقانداق نېمەت جەننەتنىڭ ئالدىدا ھېچنىمىگە ئەرزىمەيدۇ.

* جەننەتكە ئىنتىلگەن ھەرقانداق كىشى شەھۋەتلىرىدىن قەتئىي ساقلىنىشى كېرەك.
* اللہنىڭ جەننەتكە ھىيلە-مىكىر بىلەن كىرگىلى بولمىغاندەك، اللہنىڭ ئاخىرەتتىكى بارلىق نېمەتلىرىگىمۇ اللہنى رازى قىلماي تۇرۇپ ئېرىشكىلى بولمايدۇ.

سېخىلىق ھەققىدە

* اللہ يولىدا سېخىلىق قىلىش اللەقا يېقىن كىشىلەرنىڭ ئىبادىتىدۇر.
* سېخىلىقنىڭ ئەڭ ياخشىسى بار نەرسىنى ئاتماقتۇر.
* ئەڭ ئېسىل سېخىلىق ھەر كىشىگە ھەققىنى بەرمەكتۇر.
* سېخىلىق ئەمىرنىڭ ئاساسى، ئادالەت بولسا پادىشاھلىقنىڭ ئاساسى.
* سېخىلىق نومۇسنى قوغدايدىغان قاراۋۇل.
* سېخىلىق تەبىئىتىڭنىڭ ئېسىللىكىدىن دېرەك بېرىدۇ.

- * سېخىلىق شان - شەرەپكە سەۋەب بولغاندەك، ياخشى نام قالدۇرۇشنىڭمۇ سەۋەبچىسىدۇر.
- * قولۇڭلاردىن كېلىشچە سېخىلىق قىلىڭلار ۋەدەڭلارنى ئورۇنداڭلار، توختاملارغا بۇزغۇنچىلىق قىلماستىن ئىجرا قىلىڭلار.
- * يوقسۇلنىڭ سېخىلىقى ئۇنى شان - شەرەپكە ئىگە قىلغاندەك، باينىڭ بېخىللىقىمۇ ئۇنى خارلىققا مۇپتىلا قىلدۇ.
- * دۇنيانىڭ ۋاقتلىق نېمەتلىرىنى سېخىلىق بىلەن ئالە يولىدا سەرپ قىلىش ئارقىلىق ئاخىرەتنىڭ مەڭگۈلۈك نېمەتلىرىگە ئېرىشىڭلار.
- * سېخىلىقنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى بارلىقىنى ئاتا قىلىشتۇر.
- * چىرايلىقچە بەرمىگەن قوپاللىققا ئۇچرىغاندا بېرىدۇ.
- * كىشىنىڭ سېخىلىقى دۈشمىنىنى دوست قىلدۇ، بېخىللىقى بولسا، بالىرىنىمۇ دۈشمەن قىلدۇ.

قوشنىلار ھەققىدە

- * ناچار قوشنا ئەڭ كاتتا مۇسبەت ۋە ئەڭ قىيىن سىناقتۇر.
- * ياخشىلىق كۈتمىسەڭمۇ، يامانلىقىدىن خاتىرجەم بولالايدىغان كىشى بىلەن قوشنا بول.
- * ئۆي ئېلىشتىن ئىلگىرى قوشناڭنى تونۇۋال.
- * ناچار قوشنىدارچىلىق ۋە ياخشى كىشىلەرگە يامانلىق قىلىش نامەردلىكنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسىدۇر.
- * قوشنىدارچىلىقى ياخشى كىشىنىڭ قوشنىلىرى كۆپ بولىدۇ.
- * قوشنىلىرىغا ياخشىلىق قىلغان كىشىنىڭ ياردەمچىلىرى كۆپ بولىدۇ.

ئاچلىق ھەققىدە

- * ئۆزىنى خار قىلغاندىن ئاچ قالغان ياخشى.
- * ئاچلىق ئۆز نۆۋىتىدە پايدىلىق دورا، زىيادە توقلۇق بەزىدە ئىنسانغا دۈشمەن.
- * ئاچ يۈرۈشنى ئادەت قىل، قانائەت بىلەن زىننەتلەن.
- * ھاۋايى - ھەۋەسىنى يېڭىشنىڭ ئەڭ ئۈنۈملۈك چارىسى ئاچ يۈرۈشتىن ئىبارەت.

جىھاد ھەققىدە

- * جېنىنى ئالغۇن ۋە ئالغۇننىڭ پەيغەمبىرىنىڭ يولىدا پىدا قىلغان كىشىنىڭ جېنى ئازابتىن، ئەزىيەتلەردىن سالامەت قالغان جان بولىدۇ، ئۇ كىشىنىڭ تىجارىتى بولسا ناھايىتى ياخشى پايدا بەرگەن تىجارەت بولىدۇ.
- * جىھاد دىننىڭ تۈۋرۈكى ۋە بەختلىك كىشىلەرنىڭ يولىدۇر.
- * بۇرۇنقى خەلق ھۆكۈمرانلىرىدىن شىكايەت قىلغان بولسا، مەن خەلقىمدىن شىكايەت قىلىۋاتمەن، خۇددى مەن خەلق، ئۇلار ھۆكۈمران ياكى مەن سەرسان ئۇلار سەۋەبكار.

نەپسى خاھىش ھەققىدە

- * جىھادنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى نەپس بىلەن جىھاد قىلىپ، ئۇنى دۇنيانىڭ لەززەتلىرىگە بېرىلىپ كېتىشتىن ساقلاشتۇر.
- * نەپسى خاھىشقا قارشى جىھاد قىلىش، ئىش بېشىدىكىلەرگە ئىتائەت قىلىش قەتئىي قولىدىن بېرىشكە بولمايدىغان نېمەتلەردۇر.

- * نەپىسى خاھىشقا قارشى جىھاد قىلىشنىڭ نەتىجىسى نەپىسى يېڭىشتۇر.
- * شەھۋەتنىڭ بىلەن كۈرەش قىل، ئاچچىقنى بېسىۋال، ناچار ئادەتلىرىڭنى تاشلا، شۇنداق قىلالساڭ روھىڭ پاكلىنىپ، ئەقىلنىڭ مۇكەممەللىشىپ، پەرۋەردىگارىڭنىڭ مۇكاپاتلىرىغا لايىق بولىسەن.
- * ئىلىم بىلەن قوراللىنىپ تۇرۇپ، نەپىسى خاھىشقا قارشى جىھاد قىلىش ئەقىلنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * ئاچچىقنى سەۋر بىلەن يېڭىش ئالىجانابلىقنىڭ بەلگىسى.
- * نەپىسنى يېڭىشتە، ئۇنىڭ خاھىشىغا قارشى تۇرۇشنى يېتەرلىكتۇر.

نادانلىق ھەققىدە

- * نادانلىق ئىنسانغا نىسبەتەن بەدەننى چۈرۈتىدىغان قۇرۇتتىنمۇ خەتەرلىك.
- * نادانلىق ئۇلاغقا ئوخشايدۇ، كىمكى ئۇنىڭغا مىنسى، ئۇنى باشقۇرۇپ كېتىدۇ، كىمكى كەينىدىن ماڭدىكەن ئازىدۇ.
- * ئارتۇقچىلىقنى بىلمەسلىك ئەڭ ناچار قىلمىشتۇر.
- * نادانلىقنىڭ پەللىسى ئۆزىنى بىلمەسلىك.
- * نادانلىق ناچارلىقنىڭ مەنبەسى.
- * نادانلىق يولدىن ئازدۇررار، ئاخىرى پۇشايمانغا قالدۇرار.
- * نادانلىق ھەقىقىي ھاياتقا خاتىمە بېرىپ، بەختسىزلىكنىڭ ئەبەدى داۋاملىشىشىغا سەۋەب بولىدۇ.
- * ھەرقانداق ناچار قىلمىش نادانلىق بىلەن تارقىلىدۇ.
- * نادانلىقنىڭ زىيىنى ئۇزۇن، ھەسەتخورنىڭ شادلىقى قىسقا.

- * ئورۇنسىز كۈلكە ئىنساننىڭ نادان ئىكەنلىكىنىڭ يېتەرلىك دەلىلىدۇر.
- * ئۆز ئەيىبىنى تونۇماسلىق ئىنساننىڭ نادان ئىكەنلىكىنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسىدۇر.
- * ئۆزى قىلىۋاتقان ئىشلاردىن باشقىلارنى چەكلەش نادانلىقنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * نادانلىقنىڭ قولى بولغان كىشى ئەقىلگە ئاسىيلىق قىلغان كىشىدۇر.
- * ئىلىم ئۆگىنىش ئارقىلىق جاھالەتكە قارشى چىققان ئادەم بەختلىك ھاياتقا ئېرىشىدۇ.
- * نادان كىشى ئىبرەت ئالمايدۇ، شۇنىڭدەك نەسىھەتلەردىنمۇ پايدىلىنالمىدۇ.
- * نەپسى خاھىشىغا بويسۇنۇپ، اللەقا ئاسى بولغان كىشى ھەقىقىي نادان كىشىدۇر.
- * بىلىمسىز كىشى بىلىملىك كىشىنى تونۇمايدۇ، چۈنكى ئۇ بىلىملىك بولۇپ باقمىغان.
- * نادان ئۆزىنىڭ خاتالىقلىرىنى قوبۇل قىلمايدۇ، ھەمدە نەسىھەت قىلغۇچىنىڭ نەسىھىتىنى ئاڭلىمايدۇ.
- * نادان ئارزۇ - خىياللىرىغا تايىنىپ، ئەمەلىي ئىش قىلىشتا بوشاڭلىق قىلىدۇ.
- * نادان سۇ چىقمايدىغان تاشقا، كۆكەرمەيدىغان دەرەخكە، ھوسۇل بەرمەيدىغان ساسلىققا ئوخشايدۇ.
- * نادان كىشى تىرىكلەرنىڭ ئارىسىغا كىرىۋالغان جەسەتتۇر.

* ناداننىڭ نادانلىقى يامان ئىشلارنى تەشۋىق قىلىشتا، ھەۋىسى كۆرەڭلەشتە، شۇڭا ئۇنىڭ سۆزلىرى قالايمىقان، قىلغان ئىشلىرى رەتسىزدۇر.

* نادان گەرچە تىرىك بولسىمۇ، ئۆلۈكلەرنىڭ قاتارىدىن.

* ناداننىڭ قىلغان توغرا ئىشى بىلىملىك كىشىنىڭ خاتالىقى بىلەن تەڭ.

* نادان دېگەن قۇرۇق ئارزۇ - خىياللارنىڭ قۇلغا ئايلانغان كىشىدۇر.

* نادان كىشى قېرىغانسېرى نادانلىقى ياشىرىپ قالىدۇ.

* ناداننىڭ تۇرالغۇسى يوق، كۆچمەنگە ئوخشايدۇ.

* بىلىمسىزگە ئىتائەت قىلىش، بېھۇدە ئىش - ھەرىكەت ۋەگەپ - سۆزلەرنى كۆپ قىلىش نادانلىقنىڭ بەلگىسىدۇر.

* ناداننىڭ مەنمەنلىكى باتلىغا ئەگىشىش بىلەن بولىدۇ.

* قەدەمنى قانداق بېسىشنى بىلمىگەن كىشى ئازىدۇ.

* بىلىمسىز كىشى ئۆزى بىلەن مەغرۇرلىنىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ھالى كۈندىن كۈنگە خارابلىشىدۇ.

* ھەرقانداق ئەھۋالدا ئاچچىقلىنىشقا ئالدىراش نادانلارنىڭ تەبىئىتىدۇر.

* نادان كىشىنى قىلىچ بىسىدىن باشقا نەرسە چۆچۈتەلمەيدۇ.

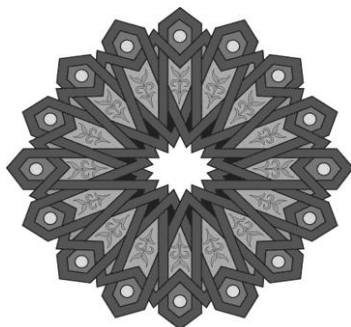
جەھەننەم ھەققىدە

* جەھەننەمدە قالغان كىشى چىقالمايدۇ، ئۇنىڭغا ئەسىر بولۇپ قالغان كىشىنى قۇتقۇزغىلى بولمايدۇ، ئازاب - ئۇقۇبەتلىرى ئۇزۇلۇپ

قالمايدۇ، تۈگەيدىغان مۇددىتىمۇ بولمايدۇ، ئۆلەي دېسە ئۆلەلمەيدۇ،
چۈنكى ئۇ يەردە ئۆلۈم يوق.

* جەھەننەمنىڭ تېگى چوڭقۇر، يەرلىرى قاراڭغۇ، قازانلىرى
قىزىق، پۈتۈن ئىشلىرى قورقۇنچ ۋە دەھشەتلىكتۇر.

* قىيامەت كۈنى دوزاخقا يېقىلغۇ بولىدىغانلار يوقسۇللارغا
سەدىقە قىلىشتىن باش تارتقان بايلار ۋە دىنىنى ئازغىنە دۇنيا
ھەۋەسلىرىگە ساتقان ئالىملاردۇر.

5- باب

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ جەمەتنى ياخشى كۆرگۈچىنىڭ پەزىلىتى ھەققىدە

* كىم بىزنى يۈرىكى بىلەن سۆيۈپ، تىلى بىلەن ياردەم قىلىپ، قىلچى بىلەن دۈشمەنلىرىمىزگە قارشى كۈرەش قىلسا، قىيامەت كۈنى جەننەتتە بىز بىلەن بىرلىكتە بولىدۇ.

* مېنىڭ سەۋەبىم بىلەن ئىككى تۈرلۈك ئىنسانلار ۋەيران بولدى ھەم بولاۋاتىدۇ: بىرى، ياخشى كۆرۈپ ئاشۇرۇۋاتقان كىشىلەر، يەنە بىرى، ئوچ كۆرۈپ ئاشۇرۇۋاتقان كىشىلەر.

* مېنى تاغ ياخشى كۆرسىمۇ ئېرىپ كېتەتتى.

سۆيگۈ ھەققىدە

* بىر نەرسىنى ياخشى كۆرگەن كىشى داۋاملىق شۇ نەرسىنى ئەسلەپ تىلغا ئالىدۇ.

* سېنى ھەقىقىي ياخشى كۆرگەن كىشى ساڭا خوشامەت قىلمايدۇ، سېنى ھەقىقىي ماختىماقچى بولغان كىشى ساڭا بىلدۈرمەستىن ماختايدۇ.

* ساڭا ئەڭ سۆيۈملۈك، ئەڭ يېقىملىق كىشى خەلقىنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن جان كۆيدۈرىدىغان كىشىلەر بولۇشى كېرەك.

قىزىققانلىق ھەققىدە

* قىزىق قانلىق ساراڭلىقنىڭ بىر تۈرى، چۈنكى قېنى قىزىق ئادەم داۋاملىق پۇشايىمان قىلىدۇ، ئەگەر پۇشايىمان قىلمىسا، ئۇنىڭ ساراڭلىقى چېكىدىن ئاشقان بولىدۇ.

* قىزىق قانلىقنى تاشلاپ، دەلىل - ئىسپات ھەققىدە ئويلىنىپ، كەلسە - كەلمەس گەپلەردىن خالىي بولساڭ، خاتالىشىشتىن ساقلىنىپ قالسىەن.

ئۇرۇش ھەققىدە

* پەيتىدە چېكىنىش زامانىدا زەپەر قازىنىش دېمەكتۇر.

* ئەسكەرلەر خەلقنىڭ قورغانلىرىدۇر.

* ئەسكەردىكى ئاپەت قوماندانغا بويسۇنماسلىقتا.

* ئەسكەرلىرىنى ياردەمسىز تاشلىۋەتكەن كىشى دۈشمەنلىرىگە ياردەم بەرگەن كىشىدۇر.

* ئۇرۇشتا ئىرادىلىك بولۇڭلار، چۈنكى ئۇ يۈرەكلەرگە خاتىرجەملىك ئاتا قىلىدۇ.

* جەڭ مەيدانىدىن قاچقان كىشىنىڭ گۇناھى كەچۈرگۈسىزدۇر.

* بەزى جەڭلەر تىنچلىقتىنمۇ ياخشى.

* جەڭ مەيدانىدىن قېچىش ئالەمنىڭ غەزىپىگە دۇچار قىلىدىغان نەرسە، قاچقان كىشىگە داۋاملىق خارلىق ھەمراھ بولىدۇ، ئۇنىڭ قېچىشى بىلەن ئۆمرى ئۇزىراپ قالمايدۇ ۋە ھېچبىر زامان كەلگەن ئەجەلنى بىر سېكۇنتمۇ كېچىكتۈرەلمەيدۇ.

* ھۇجۇم قىلىشقا ئادەتلىنىڭلار، قېچىشتىن نومۇس قىلىڭلار، چۈنكى قېچىش دۇنيادا خارلىقنى كەلتۈرۈپ چىقارسا، ئاخىرەتتە دوزاخقا سەۋەب بولۇپ قالدۇ.

* جەڭ مەيدانىدا سابىت تۇرۇڭلار، چۈنكى سىلەرنىڭ مەھكەم تۇرۇشىڭلار قىلىچىڭلاردىكى كۈچكە كۈچ قوشىدۇ.

ھۆرلۈك ھەققىدە

* ھۆر كىشى بېشىغا بالا - قازا كەلسىمۇ يەنىلا ھۆر پېتى قالدۇ.

* ھۆرلۈك ھىيلە - مىكىردىن خالىي بولۇشى كېرەك.

* ھۆر كىشىنى بېشىغا كۈن چۈشكەندە قۇتقۇزۇۋېلىش ئارقىلىق ئۆزۈڭگە قۇل قىلىۋېلىشىڭ مۇمكىن، بولمىسا قەتئىي مۇمكىن ئەمەس.

* ھۆر كىشىنى ئاپەتتىن قۇتقۇزمىغۇچە بويسۇندۇرغىلى بولمايدۇ.

* اللە سېنى ھۆر ياراتقان ئىكەن، ھېچقانداق مەخلۇققا قۇل بولماسلىقىڭ كېرەك، چۈنكى ياخشى كىشىنىڭ ياخشىلىقىمۇ بىرەر يامانلىقتىن كېيىن ئوتتۇرىغا چىقىدۇ، شۇنىڭدەك ھەربىر قىيىنچىلىقتىن كېيىن چوقۇم بىر ئاسانلىق بولىدۇ.

ھېرىسمەنلىك ۋە ئاچ كۆزلۈك ھەققىدە

* نادانلىقنىڭ ئاقىۋىتى ھېرىسمەنلىك، ئاچ كۆزلۈك ۋە بېخىللىقتىن ئىبارەت.

* دۈشمىنىڭدىن قىساس ئېلىپ ئۆچۈڭنى ئالغاندەك، ئاچ كۆزلۈككىدىن قانائەت بىلەن ئىنتىقام ئال.

* ئاچ كۆزلۈكتىن ئۇزاق تۇر، چۈنكى ئاچ كۆزلۈك دىنغا ھاقارەتتۇر.

- * ئاچ كۆزلۈك ئىنساننىڭ قەدەر - قىممىتىنى چۈشۈرۈۋېتىدۇ، لېكىن ئۇنىڭ رىزىقىنى ئاشۇرۇپ بېرەلمەيدۇ.
- * سەن ئەجلىنى كېچىكتۈرەلمەيسەن، شۇنىڭدەك، ساڭا تەقسىم قىلىنغان رىزىقتىن ئارتۇقىغا ئېرىشەلمەيسەن، شۇنداق ئىكەن نېمىدەپ ئۆزۈڭنى ئاۋارە قىلسەن؟!!
- * ئاچ كۆزلۈككە قارشى تۇرۇش تاماخورلۇق ۋە ھېرىسمەنلىكنى پۈتۈنلەي يوقىتىدۇ.
- * ھېرىسمەنلىكنىڭ ھەددىدىن زىيادە بولۇشى ئاچ كۆزلۈك ۋە ئىماننىڭ ئاجىزلىقىدىندۇر.
- * ئاچ كۆزلۈك ئېتىقادنى بۇزىدۇ.
- * ھېرىسمەنلىكنى بېسىۋال، ساڭا تەقسىم قىلىنغان رىزىق بىلەن بولدى قىل، شۇنداق قىلالساڭ دىنىڭنى ساقلاپ قالسىەن.
- * اللەقا قىلغان تەۋەككۈلدە راستچىل بولمىغان كىشى ئاچ كۆزلۈكنىڭ دەردىدىن قانداقمۇ قۇتۇلالايدۇ؟
- * تەلەپ قىلغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىگە ئېرىشكىلى بولمايدۇ، يولدىن ئازغانلارنىڭ ھەممىسى يولنى يوقىتىپ قويمايدۇ.
- * ئاچ كۆزنىڭ قەدەر - قىممىتى بولمايدۇ.
- * ئاچ كۆزنىڭ ئېتىقادى ئاجىز بولىدۇ.
- * ئىنساننى ھېچ نەرسە ئاچ كۆزلۈك خار قىلغاندەك خار قىلالمايدۇ، ئابروىنى ھېچ نەرسە بېخىللىق تۆككەندەك تۆكەلمەيتدۇ .
- * كىچىككەنە ئاچ كۆزلۈكمۇ كۆپلىگەن تاماخورلۇققا تۈرتكە بولىدۇ.
- * ئاچ كۆز كىشى پۈتۈن دۇنياغا ئىگە بولسىمۇ، يەنىلا يوقسۇل.

* سەن ئالەھ ساڭا بېرىشكە ۋەدە قىلغان نەرسىگە يەنى رىزىقىڭغا ھېرىسمەن بولساڭ، چوقۇم ئالەھ ساڭا پەرز قىلغان ئەمەل - ئىبادەتلەرگىمۇ ھېرىسمەن بولۇشۇڭ كېرەك.

* كۆپلىگەن ئاچ كۆز كىشىلەرنىڭ ئۆلۈمىگە ئاچ كۆزلۈكى سەۋەب بولۇپ قالدۇ.

* ئاچ كۆزلىكى ھەددىدىن ئېشىپ كەتكەن كىشىنىڭ بەختسىزلىكى كۆپ بولىدۇ.

* كىمدەكى، ھېرىسمەنلىك بىلەن بېخىللىق بولسا ئۇ كىشىگە پەسكەشلىكنىڭ ئىككى ئاساسى بېرىلگەن بولىدۇ.

مەھرۇملۇق ھەققىدە

* يۇقىرىدىكىلەرنىڭ ئىلتىپاتىنى ئارزۇ قىلغان كىشى نېمە دەپ ئاۋامغا ئىلتىپات قىلمايدۇ؟

* مەھرۇملۇق ئازابى غايىگە يەتمىگۈچە يېنىكىلمەيدۇ.

ئىرادە ھەققىدە

* ئىرادە دېگەن بالا - قازاغا سەۋر قىلىپ، پۇرسەت كۈتۈش دېمەكتۇر.

* مۇستەھكەم ئىرادە نەتىجىگە قاراش، ئەقىللىق كىشىلەر بىلەن مەسلىھەتلىشىش دېمەكتۇر.

* بەل باغلاش ئىرادىنىڭ نەتىجىسىدۇر، ئىرادىنىڭ مېۋىسى بولسا غەلبە.

* پىكىرلەر كۆپ، لېكىن ئىرادە ئاجىز.

* ئىرادە دېگەن ساڭا بېرىلگەن ۋەزىپىنى تولۇق ئورۇنداپ، ساڭا بېرىلمىگەن ئىشلار بىلەن ئاۋارە بولماسلىقىڭدۇر.

* سىناشتىن ئىلگىرى ئىشىنىش ئىرادىلىك ئىنسانلارنىڭ قىلىدىغان ئىشى ئەمەس.

* ئىرادە دېگەن اللەقا بويسۇنۇش ۋە نەپسى خاھىشقا قارشى تۇرۇشتىن ئىبارەت.

* ئىرادە بىلەن ئەقىل بىر يەرگە كەلسە، بەخت ھەل بولغان بولىدۇ.

* ئىرادىنىڭ تاماملىنىشى قارشى سەپتىكى ئىنسانلارنى ئۆزىگە مايىل قىلىش ۋە دۈشمەنلەرگە قارىتا سىياسەت بىلەن مۇئامىلە قىلىشتۇر.

* ئەقلى زەئىپ كىشىنىڭ ئىرادىسى ئاجىز بولىدۇ.

* ئاخىرەتكە يۈزلىنىش، قىيامەتكە تەييار تۇرۇش ئىرادىنىڭ تاكامۇللىشىشىدۇر.

* قولدا بار نەرسىنى سېخىيلىق بىلەن تارقاتقان ۋە بۈگۈنكى ئىشىنى ئەتىگە قويىمىغان كىشى ئىرادىلىك كىشىدۇر.

* دۇنيانىڭ رەڭگارەڭ - زىننەتلىرىگە بېرىلىپ كەتمەستىن ئاخىرەت ئۈچۈن بارلىق كۈچى بىلەن تىرىشقان كىشى ئىرادىلىك كىشىدۇر.

* تەجربىلەردىن ساۋاق ئېلىپ، كۈلپەتلەردە پىشىپ - يېتىشكەن كىشى، ھەم ئەقىللىق ھەم پۇختا كىشىلەردۇر.

* سەۋرچانلىق ۋە ئىشلارنىڭ نەتىجىسىگە قارىتا مۇئامىلە قىلىش ئۆزىنىڭ شۇئارى ۋە غايىسى بولغان كىشى ئەڭ ئىرادىلىك كىشىدۇر.

* بەزى بالىلار چوڭلاردىنمۇ ئىرادىلىك.
* قولدا بار نەرسىنى سېخىلىق قىلمايدىغان ۋە بۈگۈنكى
ئىشنى ئەتىگە قويغان كىشى ئىرادىلىك كىشى ھېسابلانمايدۇ.

ھەسەت ھەققىدە

* ھەسەتخورلۇق ساقايماس بىر كېسەل، بۇ كېسەل ھەسەتخور
ياكى ھەسەت قىلىنغان كىشى ئۆلمىگۈچە ساقايمایدۇ.
* ئوت ئوتۇننى كۆيدۈرگەندەك، ھەسەت ساۋابنى كۆيدۈرىدۇ.
* ھەسەت جاننى قىينايدۇ.
* ھەسەت پەسكەشلەرنىڭ ئادىتى ۋە دۆلەتمەن كىشىلەرنىڭ
دۈشمىنىدۇر.

* ھەسەت ياغقان يەرگە دۈشمەنلىك ئۇنىدۇ.
* ھەسەت، يالغانچىلىق ۋە ئۆچمەنلىكتىن ئۇزاق تۇرۇڭلار،
چۈنكى بۇ ئۈچى دىنغا ھاقارەت كەلتۈرىدىغان ۋە ئىنساننى ۋەيران
قىلىدىغان ناچار قىلمىشلاردۇر.
* دەردنىڭ ئەڭ چوڭ مەنبەسى ھەسەتتۇر.
* پەسكەشلىكنىڭ قورالى ھەسەتتۇر.
* تۆمۈر داتلىشىش بىلەن تۈگەشكەندەك، جىسىممۇ ھەسەت
بىلەن تۈگەشىدۇ.

* دوستىغا بېرىلگەن نېمەتكە كۆز قىزارتىش ھىممەتسىزلىكتۇر.
* ھەسەت نېمىدېگەن ئادىل، چۈنكى ئۇ ھەسەتخورنىڭ
جېنىنى ئالىدۇ.

* ھەسەتخور داۋاملىق كېسەل، بېخىل داۋاملىق خار.

* ھەسەتخورنىڭ ئۆزى ساق بولسىمۇ، روھى كېسەل.

- * ھەسەتخور تەقدىرگە نەپرەت بىلەن قارايدۇ.
- * ھەسەتخورنىڭ ھەسرەتى كۆپ، گۇناھى ئۇنىڭدىنمۇ كۆپ.
- * نېمەتلەر ئوتتۇرىغا چىققاندا، ھەسەتخورلار كۆپىيىدۇ.
- * ھەسەتخورلارنىڭ سالامەتلىكىگە كۆڭۈل بۆلمىگىنىگە ھەيرانمەن.
- * ھەسەتخورلىقى كۆپ بولغان كىشىنى ھەسرەتى ئۇزۇن داۋاملىشىدۇ.
- * ھەسەتخور بىلەن قارا نىيەتنىڭ ھاياتىدىنمۇ ھەسرەتلىك ھايات بولمىسا كېرەك.
- * ھەسەتخورنىڭ سېنىڭ خۇشال بولغىنىڭغا ئاچچىقلىنىشى سەن ئۈچۈن غەلبە.
- * ھەسەتخور ھەسەت قىلغان كىشىگە بېرىلگەن نېمەتتىن مەھرۇم بولۇشنى ئۆزىگە بېرىلگەن نېمەت دەپ بىلىدۇ.
- * شۇنچە ھەسەت قىلىپمۇ، يەنىلا جىسىملىرى چىرىپ كەتمىگەنلىكى ھەيران قالارلىق ئىش.
- * ھەسەتخور ناچار ئىش بولسا خۇشال بولۇپ، خۇشاللىق بولسا قايغۇرىدۇ.

ياخشىلىق ھەققىدە

- * دۈشمەننى ياخشىلىق بىلەن ئۆزىگە قارىتىشىمۇ ئىككى غەلبىنىڭ بىرى.
- * ياخشىلىق ئېسىل كىشىلەرنىڭ خىسلىتى، يامانلىق پەسكەشلەرنىڭ تەبىئىتىدۇر.

* ياخشىلىق ئېسىل ئىنسانلارنى قانداق تۈزسە، پەسكەشلەرنى شۇنچىلىك بۇزىدۇ.

* بەرگىنىڭنى ئۇنۇت ۋەدەگىنى ئۇنتۇما.

* ياخشىلىق قىلساڭ، تەشەككۈرگە ئېرىشىسەن. اللە تىن قورقساڭ، ئىنسانلارنىڭ ھۆرمىتىگە ئېرىشىسەن. لېكىن كۆپ چاقچاق قىلساڭ، خارلىنىپ قالسىەن.

* سەندىن تەلەپ قىلىنمىسىمۇ ياخشىلىق قىل، سەندىن تەلەپ قىلىنغاننى ئاشۇرۇپ بەر، تېلەمچىنى قۇرۇق قول قايتۇرۇشتىن ھەزەر ئەيلە.

* ياخشىلىقلارنىڭ ئەڭ ئېسىلى اللەنىڭ قانۇنلىرىغا بويسۇنىشتۇر.

* ياخشىلىقنىڭ ئەڭ ئېسىلى قېرىنداشلار بىلەن ئورتاقلىشىش.

* ياخشىلىققا ئەڭ لايىق كىشى موھتاج تۇرۇقلۇق تەلەپ قىلمىغان كىشىدۇر.

* ياخشىلىقلارنىڭ ئەڭ ئېسىلى تەلەپ قىلىشتىن بۇرۇن بېرىلگىنىدۇر.

* سېنى ئويلىنىدىغان سۆزلەرنى ساڭا سوۋغا قىلغان كىشى ئەڭ ئېسىل ياخشىلىقنى قىلغان كىشىدۇر.

* بەرسەڭ شۈكۈر قىلىدىغان، بەرمىسەڭ خاپا بولمايدىغان، كېچىكتۈرسەڭ سەۋر قىلىشنى بىلىدىغان كىشى سېنىڭ ياخشىلىقىڭغا ئەڭ لايىق كىشىدۇر.

* اللەنىڭ نېمە تلىرىگە ئەڭ كۆپ ئېرىشكەن كىشى سېنىڭ ياخشىلىقىڭغا ئەڭ لايىق كىشىدۇر.

* مېلىڭنى بېرىشىڭگە كۆڭلۈڭ ئۇنمايدۇ، لېكىن بەرمەي دېسەڭ پىتنە - پاسات بولىدۇ.

- * ياخشىلىقنى كېچىكتۈرۈش مەرد كىشىلەرنىڭ ئادەتلىرىدىن ئەمەس.
- * ياخشىلىققا ناچارلىق بىلەن جاۋاب قايتۇرۇش نانكورلۇقتۇر.
- * ياخشىلىق مىننەت قىلىش بىلەن خۇنۇكلشىدۇ.
- * ئەسكىلىك قىلغانغا ياخشىلىق قىلساڭ، دۈشمەننىمۇ دوستقا ئۆزگەرتەلەيسەن.
- * باشقىلارغا ياخشىلىق قىلساڭ، ئۆزۈڭگە ياخشىلىق قىلغان بولسەن.
- * سىلەر مال توپلاشتىن بەكرەك ئىنسانلارنى ئۆزۈڭلەرنى تارتىشقا موھتاج.
- * باشقىلارغا سەدىقە قىلىشتا ئەڭ ناچار ئىش كېچىكتۈرۈشتۇر.
- * ئاجىزلارغا ياخشىلىق قىلالمىساڭمۇ، رەھىم - شەپقەت قىل.
- * ئىنسان ياخشىلىق ئارقىلىق قولغا كەلتۈرىلىدۇ.
- * ياخشىلىق قىلىش ئەڭ ئېسىل ئەخلاق ۋە ئەڭ گۈزەل سۈپەت.
- * ئىنسانلارنىڭ ياخشىلىقىدىن ئۈمىد كۈتۈشلىرى جازالىشىڭدىن قورقۇشلىرىدىن ياخشىراق تۇر.
- * ياخشىلىق قىلىشنىڭ گۈزەللىكى مىننەت قىلماسلىقتا.
- * ياخشىلىقتىن تېنىۋېلىش مىننەت قىلىشتىنمۇ يامان.
- * ياخشىلىقنى تېنىۋېلىش ياخشىلىقتىن مەھرۇم قېلىشقا ئېلىپ بارىدۇ.
- * ياخشىلىقنىڭ ئەڭ گۈزىلى كېچىكتۈرۈلمەستىن بېرىلىپ، مىننەت قىلىنمىغىنىدۇر.

- * ياخشىلىقنىڭ ئەڭ ئېسىلى تەلەپ قىلىشتىن ئىلگىرى بېرىشتۇر.
- * سېخىلىقنىڭ ئەڭ ئېسىل خىسلىتى ۋاقتىدىن ئىلگىرى بېرىشتۇر.
- * ياخشىلىقنى ئۇنتۇغاندىن سورا، لېكىن ئەسلەيدىغانغا بېغىشلا.
- * ئىنسانلارغا ياخشىلىق قىلىپ، قىيامەت كۈنىگە تەييارلىق قىلغان كىشى ئەڭ بەختلىك كىشىدۇر.
- * ياخشىلىقلىرىنى ئېسىل ئىنسانلارغا بېغىشلىغان كىشى ئەڭ ئالىي مەنپەئەتكە ئېرىشكەن كىشىدۇر.
- * ياخشىلىق قىلىشقا ئەھمىيەت بەر، چۈنكى ياخشىلىق قىلىش ئەڭ ئوخشىغان زىرائەت ياكى ئەڭ ئېسىل سەرمايە.
- * ئىنسانلارغا ياخشىلىق قىلىپ، يۇرتنى ئادىل سورىساڭلار، قىيامەت كۈنىنىڭ دەھشىتىدىن قۇتۇلۇپ قالسىلەر.
- * پۇلى بىلەن قۇللارنى نازات قىلغان تۇرۇقلۇق، ھۆر ئىنسانلارنى ياخشى مۇئامىلىسى بىلەن ئۆزىگە رام قىلىۋالمىغانلاردىن ھەيرانمەن.
- * ھەر نەرسىنىڭ ئالاھىدىلىكى بار، مەرد كىشىلەرنىڭ ئالاھىدىلىكى بولسا، ياخشى كىشىلەرنى ئۆزىگە جەلپ قىلىشتۇر.
- * ياخشىلىققا جاۋاب قايتۇرۇشنىڭ ئەڭ ئېسىل يولى ياخشىلىق قىلىشتۇر.
- * ياخشىلىقنى ئىنسان شەكلىدە كۆرگەن بولساڭلار، ئۇنى پۈتۈن دۇنيانى ھەيران قالدۇرىدىغان ھەيۋەتلىك ۋە قامەتلىك بىر ئىنسان شەكلىدە كۆرگەن بولاتتىڭلار.
- * ياخشىلىق قىلغان كىشى چوقۇم ياخشى ئاتاققا ئېرىشىدۇ.

- * داۋاملىق قىلىۋاتقان ياخشىلىقنى توختىتىپ قويغان كىشىنى
اللە بېرىۋاتقان نېمەتلىرىنى كېمەيتىش ئارقىلىق جازالایدۇ.
- * رىزىق اللە تەرەپتىن تەقسىم قىلىنغان، ئېرىشكىلى بولمىغان
رىزىققا يۈگۈرۈپ يۈرۈپمۇ ئېرىشكىلى بولمايدۇ.
- * ياخشىلىقنى يوشۇرۇپ قالغان كىشى اللەنىڭ نېمەتلىرىدىن
مەھرۇم قىلىنىش بىلەن جازالىنىدۇ.
- * ياخشىلىق قىلىشتىن باش تارتقان كىشىنىڭ قولىدىكى
ياخشىلىق قىلىش ئىمكانىيەتلىرى پۈتۈنلەي يوقىلىپ كېتىدۇ.
- * ھۆر كىشىگە ياخشىلىق قىلىش ئارقىلىق ئۆزىگە رام قىلىۋالغان
كىشى كۆپلىگەن ساۋابقا ئېرىشكەن بولىدۇ.
- * ياخشىلىقلىرى كۆپ بولغان كىشىنى قېرىنداشلىرى ياخشى
كۆرىدۇ.
- * ياخشىلىق قىلىشتا كامالەتكە يەتمەكچى بولغان كىشى تەلەپ
قىلىنىشتىن ئىلگىرى بەرمەكچى بولغانلىرىنى بېرىدۇ.
- * ياخشىلىقنى ئىنكار قىلىپ نانكورلۇق قىلغان كىشى
ياخشىلىقتىن مەھرۇم قېلىشقا لايىق بولغان بولىدۇ.
- * تەلەپ قىلىنىشتىن ئىلگىرى ياخشىلىق قىلغان كىشى
ئىنسانلارنىڭ ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولغان، سېخىي كىشىدۇر.
- * ھەققىنى بەرمىگەن كىشىنىڭ ھەققىنى ئاشۇرۇپ بەرگەن
كىشى ئۇ كىشىنى ئۆزىگە رام قىلىۋالىدۇ.
- * ياخشىلىققا تەشەككۈر ئېيتىمىغان كىشىگە ياخشىلىقتىن
مەھرۇم بولۇش ئۇزۇنغا بارمايدۇ.

* ياخشىلىقنى تەلەپ قىلىنىشتىن ئىلگىرى ئەڭ ياخشى بىر شەكىلدە تاماملىغاندىن كېيىن مىننەت قىلمىغان كىشى ياخشىلىقنى پۈتۈنلەي ئۆزلەشتۈرگەن كىشىدۇر.

* ياخشىلىقلارنى زاپا قىلىۋېتىش زور مۇسەبەتلەردىندۇر.

* ياخشىلىقنىڭ ئاساسى قىلىنغان ياخشىلىقنى مىننەت قىلماسلىقتا.

* قىيامەت كۈنىنىڭ دەھشىتىدىن قۇتۇلۇشنىڭ ئەڭ مۇھىم يوللىرىدىن بىرى ئىنسانلارغا ياخشىلىق قىلىشۇر.

* ياخشىلىقنى ھەرقانچە كۆپ قىلساڭمۇ، يەنىلا داۋاملاشتۇر چۈنكى ياخشىلىقنىڭ ساۋابى قىلغىنىڭدىن نەچچە مىڭ ھەسسە كۆپ بولىدۇ.

* ياخشىلىقنى تونمايدىغانلارغا ياخشىلىق قىلىپ ئاۋارە بولما.

* ياخشىلىقنىڭ ئاز بولغىنى بولمىغىنىدىن ياخشىراق.

* قېرىندىشىڭغا قىلغان ياخشىلىقنىڭ بەرگەن ئەزىيىتىڭدىن كۆپ بولسۇن.

* ئازراق بولسىمۇ بەرگىنىڭ ئۆزۈرە ئېيتىپ قۇتۇلغىنىڭدىن ياخشىراق تۇر.

* پەزىلەتلىك كىشىلەر ئاز قالغانسىمۇ، گۈزەللىكىنى ياخشى كۆرىدىغان ئىنسانلار تۈگەپ كېتىدۇ.

* قولۇڭدىن كېلىشىچە ياخشىلىق قىل، يامانلىق قىلغۇچىلارغا ياخشىلىق قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنى ئۆزۈڭگە مايىل قىل.

* ياخشىلىقنىڭ ساۋابىنى قىلغان ياخشىلىقلىرىڭلارنى يوشۇرۇش ئارقىلىق ساقلاپ قېلىڭلار، چۈنكى ياخشىلىق مىننەت قىلىش بىلەن ۋەيران بولىدۇ.

* ياخشىلىقنىڭ ئەڭ ئېسىلى ھاجەتمەننىڭ ھاجىتىدىن چىقىش.

* ئىنسان باشقىلارنىڭ خەير - ساخاۋىتىگە ئېرىشمەستىن ئۇلارغا رام بولمايدۇ.

* ياخشى مۇئامىلە قىلالمىغان كىشى يامان مۇئامىلىگە ئۇچرايدۇ.

* ئېسىل كىشىلەرنى ياخشىلىقتىن باشقا نەرسە ئۆزىگە رام قىلالمايدۇ.

* ئېسىل كىشىنىڭ ياخشىلىقىدىن، ياخشى كىشىلەرنىڭ ئىلمىي سۆھبىتىدىنمۇ ئارتۇق بايلىق يوقتۇر.

* ياخشىلىقنى تونۇماسلىق مەھرۇملىقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

* ياخشىلىق قىلىشنى بىلمىگەن كىشى ياخشىلىققا تەشەككۈر ئېيتىشىنىمۇ بىلمەيدۇ.

* پۇل - مالنى ياخشىلىق ئىشلىرىغا سەرپ قىلىشنى ئادەتكە ئايلاندۇرۇۋالغان كىشىگە پۈتۈن خەلقنىڭ ئارزۇ - ئارمانلىرى باغلىنىدۇ.

* ياخشىلىق قىلغۇچى تەلەپ قىلغۇچىغا موھتاج.

* ساخاۋەتچى دېگەن پۈتۈن ئىنسانلارنى ياخشىلىقلىرى بىلەن كۆمۈۋەتكەن كىشىدۇر.

* ياخشىلىق قىلغۇچى اللەنىڭ ياردىمىگە ئېرىشىدۇ، ئەكسىچە

يامانلىق قىلغۇچى بولسا، داۋاملىق خار - زار بولۇپ ياشايدۇ.

* ياخشىلىق قىلغۇچى قەبرىسىدىمۇ ھايات.

* ياخشىلىق قىلغۇچى خاتالاشمايدۇ، خاتالىشىپ قالغىنىدا بولسا خاتاسىنى تۈزىتىشكە شارائىت ھازىر بولىدۇ.

ئۆچمەنلىك ھەققىدە

* قارا نىيەتلىك غەلبىدىن باشقا نەرسە بىلەن ئۆچمەيدىغان بىر ئوت.

* يۈرەكلەرگە ئۆچ - ئاداۋەت پەيدا بولۇشىدىن، كۆڭۈللەرنىڭ نەپرەتلىنىشىدىن، ئالاقىنىڭ ناچارلىنىشىدىن، بىر - بىرىڭلارنى ياردەمسىز قويۇشتىن ئۇزاق بولساڭلار، ئىشىڭلار ئوڭۇشلۇق بولىدۇ.

* قارا نىيەتلىك پەسكەشلىكنىڭ قورالدىدۇر.

* قارا نىيەتلىك يۈرەكتىكى ئۆسمدۇر.

* قارا نىيەتلىك ھەسەتخورلىقتىندۇر.

* قىيىن كۈنلەردە قارا نىيەتلىك يوقاپ كېتىدۇ.

* ئاداۋەت ساقلايدىغان كىشىگە كايىدىغانلار ئاز بولىدۇ.

* ئاداۋەت تېرىغان ئادەم كۈلپەتنى ھوسۇل ئالىدۇ.

* ئاداۋەت ساقلايدىغان كىشىنىڭ كۆڭلى يېرىم، غەم - قايغۇسى

كۆپ بولىدۇ.

ھەقىقەت ھەققىدە

* ھەقىقەت ئۆتكۈر قىلىچتۇر.

* ھەقىقەتنى كۆرۈپ، ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا ياردەم بەرگەن،

زۇلۇمنى كۆرۈپ ئۇنىڭغا قارشى تۇرغان ۋە ھەقىقەت ئىگىلىرىگە

قولدىن كېلىشىچە ياردەم قىلغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.

- * ھەقىقىي ئەھيا قىلىپ، باتىلنى يوقاتقان، زوراۋانلىققا قارشى تۇرۇپ، ئادالەتنى بەرپا قىلغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.
- * ھەقىقەتكە باش ئىگىپ، ھەقىقەت ئىگىلىرىگە بويسۇنۇش ھېكمەلەرنىڭ پەزىلىتىدۇر.
- * رىيازەت چەكسەڭمۇ، ھەقىقەتكە قايتىشىڭ، خاتالىق ئۈستىدە راھەت - پاراغەت بىلەن ياشىغىنىڭدىن ئەۋزەل.
- * ئاز ئوت كۆپلىگەن ئوتۇنلارنى كۆيدۈرگەندەك، ئازغىنە ھەقىقەت كۆپلىگەن خاتالىقلارنى يوقىتالايدۇ.
- * ھەقىقىي سۆزلىسەڭلار ئۇنۇققا ئېرىشىسىلەر، خاتا گەپتىن ساقلىنىشىڭلار گۇناھتىن قۇتۇلسىلەر.
- * ھەقىقەتكە قارشى چىققان كىشى چۈشكۈنلۈككە ئۇچرايدۇ.
- * ھەقىقەت قۇتۇلدۇرالمىغان كىشىنى خاتالىق ھالاك قىلىدۇ.
- * ھەقىقەتنى ئارقان قىلغان كىشىنى ئىنسانلار رەھبەر قىلىپ تاللايدۇ.
- * ھەقىقەتنى غايە قىلىپ تاللىغان كىشىگە قىيىنچىلىقلار ئاسانلىشىپ، يىراق ئىشلار يېقىنلىشىدۇ.
- * ھەقىقەتكە سەل قاراپ، ھەقىقەتنى ياردەمسىز قويغان كىشىنى باتىل ھالاك قىلىدۇ.
- * ھەقىقەتكە قارشى چىققان كىشىنى ھەقىقەت ھالاك قىلىدۇ، باتىلغا ھەمدەم بولغان كىشىنى باتىل خار قىلىدۇ.
- * كىشىنىڭ ھەقىقەتكە رىئايە قىلىش، ئۇنىڭغا ھەقىقەتنى يۈرگۈزۈشكە توسقۇنلۇق قىلماسلىقى كېرەك.
- * ھەقىقىي ئالغان كىشى ئەيىبلەنمەيدۇ، ھەققىدىن ئارتۇقنى تەلەپ قىلغان كىشى ئەيىبلىنىدۇ.

* ھەقىقەت ئاز بولسىمۇ، كۆپلىگەن باتلىنىڭ ئۈستىدىن غەلبە قىلالايدۇ.

* كۆڭلۈڭ تارتىمىسىمۇ ھەق ئۈستىدە تۇرغىن، باقىنى پانىي دۇنياغا ساتما.

* ھەقتە مەھكەم تۇرۇڭلار، نىجاتلىققا ئېرىشىلسە.

* ئىنسانلارنىڭ ئەڭ ئېسىلى ھەقىقەت بويىچە ھۆكۈم قىلغىنىدۇر. ﷲ ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان بەندە راست گەپ قىلىدىغان بەندىدۇر.

مونوپول ھەققىدە

* مونوپول قىلىش بىلەن ئۆزىنى ئاۋارە قىلىش پەسكەشلەرنىڭ ئەخلاقلىرىدىندۇر.

* ھەر نەرسىنىڭ قەدەر - قىممىتىنى بىلىپ تۇر، لېكىن مونوپول قىلغۇچىلاردىن بولما.

* مونوپول قىلىش رەزىل ئىنسانلارنىڭ خۇيدۇر.

ھېكمەت ھەققىدە

* ھېكمەت ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ باغچىسى ۋە زېرەكلەرنىڭ سەيلىگاھىدۇر.

* ھېكمەت مۇناپىقنىڭ قەلبىگە ھەرگىزمۇ ئورۇنلاشمايدۇ.

* ھېكمەت مۇئىمىن كىشىلەرنىڭ قىممەتلىك بايلىقىدۇر، ئۇنى سىلەر، مۇناپىقنىڭ ئېغىزىدىن بولسىمۇ ئېلىڭلار.

* ھېكمەت يۈرەكتە كۆكلەپ، تىلدا مېۋە بېرىدىغان بىر دەرەختۇر.

- * ئەڭ ئېسىل ھېكمەت ئىنساننىڭ ئۆزىنى تونۇپ، ئۆزىنىڭ قەدىرىگە يېتىشى ۋە مەغرۇرلانماسلىقىدۇر.
- * بىلىمنىڭ پەردىسى ھېكمەت بىلەنلا ئېچىلىدۇ.
- * ھېكمەت دېگەن پانىي ئالەمدىن يۈز ئۆرۈپ، باقىي ئالەمگە يۈزلىنىش دېمەكتۇر.
- * تۆۋەن تەبىقىدىكى كىشىنىڭ ھېكمەتلىك بولۇشى ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى كۆتۈرىدۇ، ئەكسىچە ئېسىل نەسەبلىك كىشىنىڭ نادانلىقىنى ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى چۈشۈرۈۋېتىدۇ.
- * ھېكمەت نەدە بولسا ئېلىڭلار، چۈنكى ھېكمەت مۇئىمىنىڭ يۈتۈرۈۋەتكەن قىممەتلىك بايلىقىغا ئوخشايدۇ.
- * ھېكمەتلىك كىشىنىڭ قىممەتلىك نەرسىسى ھېكمەتتۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ ھېكمەتنى قەيەردە بولۇشىدىن قەتئىي نەزەر داۋاملىق ئىزدەيدۇ.
- * ھېكمەت دۇردانلىرىدىن باشقا ھەرقانداق نەرسە ئىنساننى زېرىكتۈرىدۇ.
- * ھېكمەت كۈچلەنگەندە شەھۋەت ئاجىزلايدۇ.
- * ھېكمەتنىڭ مېۋىسى ئېسىل سۆزلەرنى ئىشلىتىش ۋە مۇلايىملىقتۇر.
- * ھېكمەت شەھۋەت يەر ئالغان قەلبكە كىرەلمەيدۇ.
- * ھەكىم سوئال سورىغۇچىنىڭ سوئالىغا قانائەت قىلارلىق جاۋاب بېرىش بىلەن بىرلىكتە ئارتۇقچە مەلۇمات بىلەن تەمىنلەيدۇ.
- * رەھىمسىز كىشىگە دەرد تۆككەن كىشى ھېكمەت ھېسابلانمايدۇ.

* ھېكەمنىڭ سۆزى توغرا بولسا، داۋا بولىدۇ، خاتا بولسا تېخىمۇ كېسەل قىلىدۇ.

ھۆكۈمەت ھەققىدە

* ئىتائەت پۇقرانىڭ قالىقنى، ئادالەت بولسا دۆلەتنىڭ.
* ئىنسان مەنەسپكە ئېرىشكەندە قانچىلىك ئەسكىلىك قىلغان بولسا، مەنەسپتىن ئايرىلغاندا شۇنچىلىك خار بولىدۇ.
* ساڭا يۈكلەنگەن خىزمەتتە ئادىل بول، شۇنىڭدەك اللەنىڭ ساڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىگە داۋاملىق شۈكۈر قىل.
* ئەمەل تۇتقاندا چوڭچىلىق قىلساڭ ئەمەلدىن ئايرىلغاندا خارلىقتا قالسىەن.

* ھۆكۈمرانلىقنىڭ ئەڭ مۇھىم ئاساسى كەڭ قورساقلىقتۇر.
* پەس كىشىلەر شاھ بولسا، ئېسىل كىشىلەر ۋەيران بولىدۇ.
* پەسكەشلەر باشقا چىقسا ئارزۇ - ئارمانلار كۆيۈككە ئايلىنىدۇ.
* نامەردلەر باش بولغاندا مەرد كىشىلەر خارلىقتا قالىدۇ.
* شاھ بولغاندا چوڭچىلىق قىلساڭ تەختتىن چۈشكەندە خارلىنىسەن.

* دۆلەتلەرنىڭ گۈللىنىشى ئادالەت يوللىرىنى بەرپا قىلىشتا.
* شاھنىڭ پەزىلىتى دانا سىياسەت يۈرگۈزۈشتە.
* پەسكەشلەرنىڭ قولىدا قىلىشتىن ئەمىرىسىز قېلىش ئەۋزەل.
* دۆلەتلەرگە ئادالەتتىنمۇ مەھكەم قورغان تېپىلمايدۇ.
* شاھنىڭ خەلقىگە زۇلۇم سېلىشى دۈشمەنلىرىگە ياردەم بېرىشىدۇر.

* يالماۋۇز زالىم، خائىن ھۆكۈمراندىن ياخشىراق.

* دۆلىتىنى زۇلۇم بىلەن باشقۇرغان كىشىنىڭ ھاكىمىيىتى قولىدىن كېتىدۇ.

* ھۆكۈمرانلىق قىلغان ۋاقىتتا چوڭچىلىق قىلغان كىشىنىڭ تەختتىن ئايرىلغاندا خارۇ - زارلىقى ۋە ھەسرەت - نادامىتى كۆپ بولىدۇ.

* ئۆزىگە تاللىغانى خەلقىگە تاللاش ھۆكۈمراننىڭ ۋەزىپىسىدۇر.

* زالىم پادىشاھ تۈگمەس پىتنە - پاساتتىن ياخشىراق.

قەسەم ھەققىدە

* ئىنسان تۆت سەۋەب تۈپەيلى كۆپ قەسەم قىلىدۇ: ئۆز شەخسىيىتىدە ئۆزى بىلىدىغان بىر چۈشكۈنلۈك، ياكى باشقىلارنى ئۆزىگە ئىشەندۈرۈشكە ئۇرۇنۇشى ياكى سۆزىدىكى بىرەر ئاجىزلىق ۋە ياكى تونۇلۇپ قالغان بىرەر تۆھمەت.

* قەسەمگە ئادەتلەنمە، چۈنكى قەسەمخور گۇناھتىن خالى بولالمايدۇ.

مۇلايىملىق ھەققىدە

* مۇلايىم كىشىنىڭ مۇلايىملىقىنىڭ تۇنجى نەتىجىسى: پۈتۈن خالايق ئۇنىڭ دۈشمىنىگە قارشى بىر سەپتە بولىشىدۇر.

* مۇلايىملىقنىڭ جاپا - مۇشەققەتلىرىگە چىدىيالغان كىشى ھەقىقىي مۇلايىم كىشىدۇر.

* ئەزىيەت يەتكەندە سەۋر قىلىشنى، تەڭسىزلىككە ئۇچرىغاندا ئەپۇ قىلىشنى بىلگەن كىشى ھەقىقىي مۇلايىم، تەمكىن كىشى ھېسابلىنىدۇ.

- * ئاچچىقلانغاندا تەمكىن بول، قورققۇنۇڭدا سەۋرچان بول، بىر نەرسە تەلەپ قىلغاندا مۇلايىم بول.
- * قوپاللىقى بىلەن سېنى ئاچچىقلاندۇرغان كىشىنى، مۇلايىملىق بىلەن ئاچچىقلاندۇر.
- * مۇلايىملىق، ئېغىر بېسىقلىق بىلەن ساڭا قارشى چىققان كىشى سېنى چوقۇم يېڭىپ، سەندىن ئۈستۈن ئورۇنغا ئىگە بولىدۇ.
- * تەمكىنلىك غەزەپ ئوتىنى ئۆچىرىدۇ، قىزىق قانلىق بولسا غەزەپ ئوتىنى ئۇلغايىتىدۇ.
- * يېنىكلىگىڭنى تەمكىنلىك بىلەن مەغلۇپ قىل، گۇماننى ئەمەلىيەتنى چۈشۈنۈش ئارقىلىق مەغلۇپ قىل.
- * سالماقلىق بىلەن غەزىپىنى باشقورالغان كىشى ئەڭ باتۇر كىشىدۇر.
- * تەمكىن ۋە مۇلايىملىقنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى: غەزەپنى يۈتۈپ، كۈچى يەكتەن ھالەتتەمۇ ئەپۇ قىلىشتۇر.
- * ئېغىر بېسىقلىق ئىلمىنىڭ زىننىتى بولغاندەك تىنچلىقنىڭمۇ ئامىلىدۇر.
- * قەھىر غەلبە بولسا ئېغىر سالماقلىقتا ساۋاب بار.
- * تەمكىنلىك زىيان كەلتۈرگەن يەردە، ئەپۇچانلىق ئاجىزلىق ھېسابلىنىدۇ.
- * مۇلايىملىق ۋە تەمكىنلىك ئارقىلىق سېنىڭ سەپداشلىرىڭ كۆپىيىدۇ.
- * سالماقلىق كۈلپەتلىرىگە چىدىساڭ، غەزەپ ئوتىنى ئۆچىرەلەيسەن.

- * مۇلايىملىق ۋە تەمكىنلىك دەردىگە چىدىغىن چۈنكى ئۇ ھېكمەتنىڭ نىگىزى ۋە ئىلمىنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * سالماقلىق ئىلمىنىڭ كۆپلىكىنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * تەمكىن ۋە مۇلايىم بول چۈنكى ئېغىر بېسىقلىق ۋە مۇلايىملىق ئىلمىنىڭ نەتىجىسىدۇر.
- * مۇلايىم ۋە تەمكىن كىشىلەرنى غەزەپلەنگەندە سىنا.
- * ئاچچىق كەلگەندە ئىنتىقام ئالغىنىڭدىن، ئېغىر بېسىق بولغىنىڭ ياخشى.
- * مۇلايىملىق ئىلمىنىڭ ئەڭ ياخشى ۋەزىرىدۇر.
- * ئىنساننىڭ سەۋرچانلىقى بىلەن ئۇنىڭ سالماقلىقى ئۆلچىلىدۇ، خەير - ساخاۋىتىنىڭ كۆپلۈكى بىلەن ئېسىللىكى ئۆلچىلىدۇ.

ئەخمەقلىق ھەققىدە

- * ياخشى ئىشلارنى كۆزگە ئىلماسلىق ۋە نادان بىلەن دوست بولۇش ئەخمەقلىقتۇر.
- * يوقسۇل تۇرۇقلۇق كۆرەڭلەش ئەڭ كاتتا ئەخمەقلىقتۇر.
- * ئەخمەقلىق نادانلىقنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * ئەخمەق ئۆز يۇرتىدىمۇ غەرىپ بولۇپ قالىدۇ.
- * يوقسۇللۇقتا چوڭچىلىق قىلىش ئەخمەقلىقنىڭ كامالەت تېپىشىدندۇر.
- * ناچار كىشىلەر بىلەن دوست بولۇش ئەڭ چوڭ ئەخمەقلىقتۇر.
- * ئەخمەق ئۆز يۇرتىدا غەرىپ، يارەنلىرى ئارىسىدىمۇ خار دۇر.
- * ئەخمەق خارلىقتىن قۇتۇلالمايدۇ، شۇنىڭدەك، نۇقسان ۋە زىياندىن ئايرىلالمايدۇ.

* ئۆزىنى ئەڭ ئەقىللىق دەپ ئويلىغان ئادەم ئەمەلىيەتتە ئەڭ ئەخمەق ئادەمدۇر.

* ئەخمەقتىن يىراقلىشىش يېقىنلىشىشتىن ياخشى، گەپ قىلىشىدىن گەپ قىلماسلىقى ياخشىدۇر.

* كىشىنىڭ ئەخمەقلىقى ئۈچ ئىش بىلەن ئىسپاتلىنىدۇ: مۇناسىۋەتسىز سورۇنلاردا مۇناسىۋەتسىز گەپلەرنى قىلىشى، سورالمىغان سوئالغا جاۋاب بېرىشى ۋە قىلغان ئىشلىرىدا قاراملىق قىلىشىدۇر.

* ئەخمەق بىلەن ھەمسۆھبەت بولغاندا، پاسىق كىشى بىلەن بىرلىكتە ياشاپ قالغاندا ۋە زالىم بىلەن مۇئامىلە قىلغاندا ئېھتىياتچان بول.

* ئەخمەق بىلەن دوست بولما، چۈنكى ئۇ ساڭا پايدا يەتكۈزۈش نىيىتى بىلەن زىيان سالدۇ، سېنى خۇشال قىلىش مەقسىتى بىلەن خاپا قىلىپ قويدۇ.

سەۋر ھەققىدە

* سەۋر ئەقىلنىڭ ئىسپاتى بولغىنىدەك، پەزىلەتنىڭ بەلگىسىدۇر.

* سەۋر سىياسەتنىڭ زىننىتى.

* سەۋر بىلەن پەزىلەتلەر كۆپىيىدۇ.

* سەۋرچان ئادەم سەۋرىنىڭ كۆپ بولۇشى بىلەن تونۇلىدۇ.

* ئىنسانلارنىڭ ئەزىيىتىگە چىدىمىغان كىشى ئۆزىنىڭ تالانتىنى يوقىتىپ قويدۇ.

* بېشىڭغا كەلگەن كۈلپەتلەرگە بەرداشلىق بەر، چۈنكى سەۋر ئەيىبلەرڭنى ياپىدۇ، ئەمەلىيەتتە ئەقىللىق كىشىنىڭ ھاياتىنىڭ يېرىمى سەۋر بولسا، يېرىمى بىلمەسلىككە سېلىشتىن ئىبارەتتۇر.

ھاجەت ھەققىدە

* ھاجەتمەنىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىشنى كېچىكتۈرمە، چۈنكى ئەتە ئۆزۈڭگە ۋە ياردەم قىلماقچى بولغان ئادەمگە نېمىلەر يۈز بېرىدىغانلىقىنى بىلمەيسەن.

* نائەھلىدىن بىر نەرسە تەلەپ قىلغىنىڭدىن ھاجىتىڭنىڭ راۋا بولمىغىنى ياخشى.

* ئىنسانلارنىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىش ئۈچ ئىش بىلەن مۇكەممەللىشىدۇ: بۈيۈك بولۇشى ئۈچۈن كىچىك كۆرسىتىش، ئاشكارىلىنىشى ئۈچۈن يوشۇرۇش، خۇشال قىلىش ئۈچۈن ھاجىتىنى ۋاقتىدا راۋا قىلىشتۇر.

ھايا ھەققىدە

* اللەتىن ھايا قىلىپ اللەنىڭ بۇيرۇقلىرىنى ئورۇنداش، چەكلىگىنىدىن يىراق بولۇش اللەنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلۇش دېمەكتۇر.

* ئەڭ ياخشى ھايا ئۆزۈڭدىن ئويلىشىڭدىن ئىبارەت.

* ھايا مەردلىكنىڭ كاماللىتىدۇر ۋە ئەخلاقنىڭ ئەڭ ئېسىلىدۇر.

* ھايا يامان ئىش قىلىشتىن توسۇپ قالىدۇ.

* شەرمى - ھايا لىباسى بىلەن ئوران، ۋاپادارلىق تاجى بىلەن زىننەتلەن، دوستلۇقنى جېنىڭ بىلەن قوغدا، ئايال كىشى بىلەن قۇرۇق پاراڭ سېلىشتىن ساقلان، شۇندا شان - شەرەپ ساڭا مەنسۇپ بولىدۇ.

- * ئىنساننىڭ ئۆزىدىن ھايا قىلىشى ئىماننىڭ مېۋىسىدۇر.
- * ھاياننىڭ زىيادە بولۇشى ئىماننىڭ ئىسپاتىدۇر.
- * ھاياسى ئاز كىشىنىڭ تەقۋادارلىقى ئازلاپ كېتىدۇ.
- * شەرمى - ھايا لباسى بىلەن ئورانغان كىشىنىڭ ئەيىبلىرى ئىنسانلارنىڭ نەزىرىدىن يىراق بولىدۇ.
- * ئاشكارا قىلىشتىن ئەيىمىدىغان ئىشنى يوشۇرۇن قىلما.
- * ئىماننىڭ ئەڭ يېقىن سىردىشى ھايادۇر.

6- باب

ئىخلاس ھەققىدە

* ئىخلاس ئىنتايىن مۇھىم، شۇنىڭ ئۈچۈن كىشىلەرنىڭ ئەمەللىرىگە قارىماستىن، ئاقىۋىتىگە قاراش كېرەك.
* ئىخلاس ئىبادەتنىڭ ئاساسدۇر.

* ھەقىقىي ئىخلاس قىلغان كىشىنىڭ ساۋابى كاتتا بولىدۇ ۋە اللەقا بەك يېقىن بولىدۇ.

* ئىلىم - ئەمەلدە، مۇھەببەت - نەپرەتتە، ئېلىپ - بېرىشتە ۋە سۆزدە اللەقا ئىخلاس قىلغان كىشى نىجات تاپقان كىشىدۇر.

* ئىخلاس ۋە ئېتىقاتتا چىڭ تۇرۇڭلار چۈنكى بۇ ئىككى ئىش اللەقا ئەڭ يېقىن بەندىنىڭ ئىبادەتلىرىنىڭ ئەۋزىلىدۇر.

* نەپسى خاھىشقا بېرىلىپ كەتكەن كىشىدە قانداقمۇ ئىخلاس بولسۇن؟

* ئىخلاس بىلەن قىلغان ئىشتىن ياخشىراق ئەمەل بولمىسا كېرەك.

ئەخلاق توغرىسىدا

* ئەڭ ئېسىل ئەخلاق ئالىي ھىممەتتۇر.
* ئېسىل ئەخلاق ئەڭ ئېسىل نەسەبتۇر.
* ئېسىل كىشىنىڭ ئەڭ ئېسىل ئەخلاقى بىلىپ تۇرغىنىمۇ بىلمىلىككە سېلىشتۇر.

* سېنى ياخشىلىق قىلىشقا ئۈندىگەن ئەخلاق ئەڭ ئېسىل ئەخلاقچۇر.

* گۈزەل ئەخلاق ئەقىلنىڭ مېۋىلىرىدىندۇر.

* ئەخلاقى بەد كىشىنىڭ ئۆلگىنى ياخشى.

* ئەخلاقنىڭ ئېسىل بولسا، سۆزلىرىڭ سىلىق بولىدۇ.

* ئېسىل ئەخلاق رىزىققا سەۋەب بولىدۇ.

* سەممىيلىككە ئادەتلىنىش، كازىپلىقتىن يىراق تۇرۇش، ئەڭ

ئېسىل ئەخلاق ۋە ئەڭ گۈزەل خىسلەتتۇر.

* ئېسىل خۇلقىنى تاللا، چۈنكى ياخشى ئىش ئادەتلىنىش بىلەن

بولىدۇ.

* ئېسىل ئەخلاق ئەڭ ياخشى ھەمراھ، مەغرۇرلىنىش بولسا

ئەڭ ناچار كېسەللىكتۇر.

* ئېسىل ئەخلاق ئېسىل نەسەبىنىڭ ئىسپاتىدۇر.

* ئېسىل ئەخلاق رىزىققا سەۋەب بولۇش بىلەن بىرلىكتە

دوستلارنىڭ سىردىشىشىغا تۈرۈتكە بولىدۇ.

* ئېسىل ئەخلاق مۇھەببەتكە ۋەسىلە بولىدۇ، شۇنىڭدەك

دوستلۇقنى مۇستەھكەم قىلىدۇ.

* سەممىيلىك ۋە ئالىيجانابلىق ئېسىل ئەخلاق قاتارىدىندۇر.

* پەزىلەت ۋە سەممىيلىك ئىماننىڭ ئاساسلىرىدىندۇر.

* ئەخلاقى ياخشى كىشىنىڭ رىزقى كەڭرى بولىدۇ.

* ئەخلاقى گۈزەل بولغان كىشىنىڭ ئۆلپەتداشلىقى ياخشى

بولىدۇ.

* ئەخلاقى ئېسىل بولغان كىشىنىڭ ئىشلىرى ئاسان بولىدۇ.

* ئەخلاقى ئېسىل بولغان كىشىنى ياخشى كۆرىدىغانلار كۆپ بولىدۇ، شۇنىڭدەك ئىنسانلار ئۇنىڭ بىلەن سىرداش بولۇشنى ئۈمىد قىلىدۇ.

* ئەخلاقنىڭ مەخپىيەتلىكلىرىنى مۇئامىلە ئاشكارىلايدۇ.
* ئىنساننىڭ ئەخلاقى ئالتە نەرسە بىلەن سىنىلىدۇ: خۇشال بولۇش، ئاچچىقلىنىش، خاتىرجەملىك، ئەنسىزلىك، سېخىلىق ۋە بېخىللىق.

* ئەخلاقنىڭ ئېسىللىكى رىزىقنىڭ مەنبئىدۇر.
* خۇيىنى ئۆزگەرتىشتىن باشقا ھەرقانداق ئىشنى قىلغىلى بولىدۇ.

* بەد ئەخلاق كىشىنىڭ ئىشلىرى ھېچكىمگە تېتىمايدۇ.
* بىرىدە ناچار ئەخلاق كۆرسەڭ، سەندىمۇ تېپىلىپ قېلىشىدىن ھەزەر ئەيلە.

* مۇناپىقلىق بىلەن بېخىللىقتىن يىراق تۇرۇڭلار، چۈنكى بۇ ئىككىسى ئەڭ ناچار ئەخلاقلارنىڭ قاتارىدىندۇر.
* ئىككى نەرسە مۇئىمىننىڭ قەلبىگە يەرلەشمەيدۇ: ئەخلاقسىزلىق ۋە بېخىللىق.

* ئەخلاقسىزلىق شۇملۇقتۇر، ۋاپاغا جاپا نامەردلىكتۇر.
* ئەخلاقسىزلىق دوستلارنى يىراقلاشتۇرۇپ، ناتونۇشنى نەپەرەتلەندۈرىدۇ.

* ئەخلاقسىزلىق، بەختسىزلىك ۋە ئازابنىڭ يىلتىزى.
* ئەخلاقسىزلىق روھىيەتنى يېتىملىككە باشلايدۇ ۋە سىرداشلىقنى ۋەيران قىلىدۇ.

* مۇناپىقلىق ۋە كازاپلىق ئەڭ رەزىل قىلمىشتۇر.

* ئەخلاقسىزلىقتىن باشقا ھەرقانداق كېسەلگە دورا تېپىلىدۇ.
* ئەخلاقى ناچار كىشى روھى جەھەتتىن بەكلا ئازابلىنىدۇ.
* ئەخلاقى ناچار كىشىدىن ئائىلىسىمۇ بىزار.
* مەغرۇرلۇقتىن، يۇرتىۋازلىقتىن ۋە جاھىللىقتىن قەتئىي ساقلىنىڭلار.

* بەد ئەخلاق نادانلىقنىڭ مېۋىلىرىدىندۇر.
* تەمكىنلىك ۋە مۇلايىملىق بولمىغان ئىشتا خەيرىيەت بولماس.
* ئەخلاقسىز كىشى كۆپ خاتالىشىدۇ ۋە ھاياتى مەنسىز ئۆتىدۇ.
* ئەخلاقسىزنىڭ رىزقى كەم بولىدۇ.

خەۋپ ھەققىدە

* اللەتىن قورقۇش ئىنساننى گۇناھلاردىن ساقلايدۇ، شۇنىڭدەك، ئىنساننى خاتالىقلاردىن چەكلەيدۇ.
* اللەتىن قورقساڭ باشقىلار سەندىن ئەيىمىنىدۇ، ھەزىلگە بېرىلسەڭ، قەدىر - قىممىتىڭ چۈشىدۇ.
* اللەتىن قورقساڭ ساڭا مەڭگۈلۈك خاتىرجەملىك بار، قورقمىساڭ ئازاب بار.
* اللەنىڭ كۆزىتىپ تۇرغانلىقىنى داۋاملىق ئەسلەپ، گۇناھتىن قورققانلار مۇكاپاتقا ئېرىشىدۇ.
* اللەتىن قورقۇپ، قۇرۇق ئارزۇ - خىياللارغا بېرىلمەي، خاتالىقتىن يىراق تۇرغان كىشىلەر غەلىبىگە ئېرىشىدىغان كىشىلەردۇر.

* اللہنى تونۇغان كىشىنىڭ اللہتىن ئەيىمىنىشى قانداقمۇ مۇستەھكەم بولمىسۇن؟

* اللہتىن ئەيىمەنگەن كىشىنىڭ سەۋەنلىكى ئاز بولىدۇ.

* اللہتىن ئەيىمەنگەن ئۆزىگە ۋە ئۆزىگە قىلىدىغان زۇلۇمدىن قول ئۇزىدۇ،

* اللہتىن ئەيىمەنمىگەن ئامانلىقى ۋە خاتىرجەملىكى بولماس.

* اللہتىن ئەيىمەنگەن مەنزىلگە يېتەر.

* بىر ئىشتىن قورقساڭ، ئۇ ئىشنى قىلىپ باق. چۈنكى ئۇ

ئىشتىن ساقلىنىش ئۇ ئىشنى قىلىپ بېقىشتىن قىيىنراق.

ياخشىلىق ھەققىدە

* ياخشىلىقنىڭ ئاساسى ئۈچ: خەير - ساخاۋەت، ئامانەتدارلىق،

ئۇرۇق - تۇغقانلار بىلەن مۇئامىلىدە ياخشى بولۇش.

* ياخشىلىقنىڭ نېگىزى ئاخىرەتلىككە ئىشلەش ۋە پانى دۇنياغا

بېرىلىپ كەتمەسلىكتۇر.

* ناچار ئىنسانلارنى گۈزەل خۇلقنىڭ بىلەن ئىسلاھ قىل، گۈزەل

سۆزلىرىڭ بىلەن ياخشىلىقلارغا چاقىر.

* ئەمەللىرىڭدىن خۇشال بول، قىلالىمغانلىرىڭدىن ئۆكۈن.

* ئەمەلنىڭ ئاچقۇچى قىلغان ئىشلاردا مەسلىھەت سېلىش،

نەسەھەت قىلغان كىشىنىڭ نەسەھىتىنى قوبۇل قىلىش.

* ياخشىلىق لىباسى بىلەن زىننەتلەنگەن كىشى يامانلىقلاردىن

پۈتۈنلەي يىراق بولىدۇ.

* ياخشىلىق تېرىغان كىشى ساۋاب ئالىدۇ.

- * ياخشىلىقنى يامانلىقتىن ئايرىيالمىغان كىشىنىڭ ھاياتىدىن پەرقى يوق.
- * ياخشىلىقنىڭ قەدەر - قىممىتىنى بىلەلمىگەن كىشى ياخشى ئىشلارنى قىلالمايدۇ.
- * سېنى ياخشىلىققا يەتكۈزگەن نەرسە ھېچبىر زامان يامان بولماس.
- * ياخشىلىق قىلدىم دەپ ماختانما ۋە رىيا قىلما، ھايا قىلدىم دەپ ياخشى ئىش قىلىشتىن قۇرۇق قالما.
- * قىلغان ياخشى ئىشلىرىڭنىڭ ساۋابىنى كېمىيىپ قالمايدۇ، يامانلىقىڭنىڭ جازاسىمۇ.
- * ياخشىلىقنى نىيەت قىلىش يامان ئىشنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.
- * ياخشىلىق كۆپچىتىنى تىككەن كىشى چوقۇم ئەڭ تەملىك مېۋىگە ئېرىشىدۇ.
- * بەخت پۇل - مالنىڭ، بالا - چاقىنىڭ كۆپىيىشىدە ئەمەس بەلكى ئىلىمنىڭ كۆپىيىپ، مۇلايىملىقنىڭ ئۇمۇملىشىشىدا.
- * ياخشى ئىش قىلىش مەڭگۈلۈك دەسمايە ۋە لەززەتلىك مېۋىدۇر.
- * يامان ئىشقا باش بولغاندىن، ياخشى ئىشتا ئەگەشكۈچى بولغان ياخشى.

تاللاش ھەققىدە

- * خاتا ئىش تاللىغان ئادەم يامان ئاقىۋەتكە يولىقىدۇ.
- * تەڭتۈشلەرنى مەغلۇپ قىلىشقا تىرىشىش ۋە مەرد كىشىلەر بىلەن دۈشمەنلىشىش خاتا تاللاشلارنىڭ قاتارىدىندۇر.

* ياخشى كىشىلەر بىلەن ھەمسۆھبەت بولۇش ئەڭ توغرا تاللاش ھېسابلىنىدۇ.

* تەڭتۇشلەرنى خىجىل قىلىش، دۈشمەنگە سىر بېرىش، قولدىن يامانلىقتىن باشقا نەرسە كەلمەيدىغانلار بىلەن دوست بولۇش خاتا تاللاشلارنىڭ قاتارىدىندۇر.

* نازۇ - نېمەتلەرنى باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بېرىشتەك ئېسىل خىسلەت بىلەن سۈپەتلىنىش ئەڭ توغرا تاللاشتۇر.

* ياخشى كىشىلەر بىلەن دوست بولۇپ يامان كىشىلەردىن ئۇزاق تۇرۇش توغرا تاللانلىقتۇر.

خىيانەت ھەققىدە

* خىيانەتكارنىڭ ئەسكىسى دوستقا خىيانەت قىلىش، قىلغان ۋەدىگە ئەمەل قىلماسلىق.

* خىيانەت قىلغان كىشى ئامانەتنى چوقۇم زاپا قىلغان كىشىدۇر.

* ساڭا ئامانەت بەرگەن كىشى ساڭا خىيانەت قىلغان تەقدىردىمۇ، سەن ئۇنىڭغا خىيانەت قىلما، دۈشمىنىڭگە يولسىزلىق قىلما، گەرچە ئۇ ساڭا يولسىزلىق قىلغان بولسىمۇ.

* خىيانەتتىن ئۇزاق تۇر، چۈنكى خىيانەت ئەڭ كاتتا گۇناھ، خائىن چوقۇم جەھەننەمدە ئازابلىنىدۇ.

* خىيانەت دىيانەتسىزلىكنىڭ بەلگىسىدۇر.

* خىيانەت تارقالسا، بەرىكەت كۆتۈرۈلۈپ كېتىدۇ.

* يامانلىقتىن باشقا ئىشنى بىلمەيدىغان كىشىلەرنى ھەرگىز قارشى ئالماسلىق كېرەك.

* مۇناپىق ئۆزىنىڭ ئىشىنى تاشلاپ باشقىلارنىڭ ئىشى بىلەن شۇغۇللىنىدۇ، بۈگۈنى تۈنۈگۈندىن ناچار بولىدۇ.

7- باب

تەدبىر ھەققىدە

* ئىسراپ بىلەن ئىشلىتىلگەن كۆپ نەرسىدىن تېجەشچانلىق بىلەن ئىشلىتىلگەن ئاز نەرسە بەرىكەتلىكتۇر.

* تەدبىرگىنىڭ پۇختىلىقى ئەقلىنىڭ موللىقىنىڭ ئىسپاتدۇر.

* تەدبىر نەزىرىيە بىلەن ئەمەلگە ئاشىدۇ، نەزىرىيە بولسا ئىزدىنىش ئارقىلىق مەيدانغا كېلىدۇ.

* ئىسراپخورلۇقتىن يىراق تۇرۇش ياخشى تەدبىرنىڭ نامايەندىسىدۇر.

* ياخشى تەدبىر ئاز مال - دۇنيانى زىيادە قىلىدۇ، ئەكسىچە تەدبىرسىزلىك بولسا كۆپ مال - دۇنيانىڭ خانىۋەيران بولۇشىغا سەۋەب بولىدۇ.

* تەدبىرسىز كىشى قىسقا زاماندا ۋەيران بولىدۇ.

* تەدبىردە كېچىككەن كىشىنىڭ ۋەيرانلىقى يېقىنلىشىدۇ.

* تەدبىرسىز كىشىنىڭ تەقدىرى نابۇت بولىدۇ.

مەغلۇبىيەت ھەققىدە

* رەزىل ئىنسانلار بىلەن بىرلىكتە بولۇش مەغلۇبىيەتنىڭ بەلگىلىرىدىندۇر.

* مەغلۇبىيەتنىڭ تۆت بەلگىسى بار: تەدبىرسىزلىك، ئىسراپخورلۇق، بېپەرۋالىق ۋە مەغرۇرلۇق.

خاتالىق ھەققىدە

* ئۆمۈرۈڭنىڭ بېشىدا قىلالمىغان ئىشلىرىڭنى ئۆمۈرۈڭنىڭ ئاخىرىدا بولسىمۇ قىلىشقا تىرىشساڭ، قىيامەت كۈنى ئاقىۋىتىڭ ياخشى بولىدۇ.

* بۈگۈننىڭ ئىشلىرىنى تولۇق ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، تۈنۈگۈننىڭ خاتالىقلىرىنى تۈزىتىشكە كۈچ سەرپ قىلغان كىشى نىجات تاپالايدۇ.

مۇئامىلە ھەققىدە

* كىشىلەر بىلەن چىقىشىپ ئۆتسەڭ، ئۇلارنىڭ قېرىنداشلىقىنى قولغا كەلتۈرسەن، ئۇلارغا ئىللىق مۇئامىلە قىلساڭ، ئۆچمەنلىكلىرىگە خاتىمە بېرىسەن.

* ئىنسانلار بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈش ھېكمەتنىڭ نامايەندىسىدۇر.

* ياخشى مۇئامىلە بىلەن تۈزەلمىگەن كىشى جازالانىش بىلەن تۈزىلىدۇ.

* مەرد كىشىلەر بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈش ئەڭ ئېسىل ئىشلارنىڭ قاتارىدىندۇر.

* ئەخمەق بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈش ئەڭ قىيىن ئىشتۇر.

دۇئا ھەققىدە

* زۇلۇمغا ئۇچرىغان كىشىنىڭ دۇئاسى ئەڭ ئۆتكۈر ئوقتۇر.
* دۇئا قىلىشتىنمۇ باش تارتقان كىشى ئەڭ كېرەكسىز كىشىدۇر.

* ھەتتا ئالەمنىڭ بالايىئاپەتلىرى ۋە جازالىرى بولىدۇ، ئەگەر سىلەر بىرەر بالايىئاپەتكە يولۇقساڭلار دۇئا قىلىپ ھەتتا يىلىنىڭلار، چۈنكى بالايىئاپەتنى پەقەتلا دۇئا توسۇپ قالايدۇ.

* بەزىدە ھەتتا بىر نەرسە تەلەپ قىلساڭ، ھەتتا ساڭا تەلەپ قىلغىنىڭنى بەرمەي تەلەپ قىلغىنىڭدىن ياخشىراق بىر نەرسە بېرىشى مۇمكىن.

* دۇئا قىلغاندا ئىخلاس بىلەن قىل، ئىخلاس بىلەن قىلىنغان دۇئا ئىجابەت قىلىنىشقا يېقىندۇر.

* ھەتتا دۇئا قىلىشنى نېسىپ قىلغان كىشىدىن دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىشنى مەھرۇم قىلمايدۇ.

* ھەتتا ئىشىكىنى قاققان كىشىگە ھەتتا ئىشىكىنى ئاچماي قويمايدۇ.

* ئەمەل قىلماستىن دۇئا قىلغان كىشى ياسى بولمىغان ئوقياغا ئوخشايدۇ.

دۇنيا ھەققىدە

* دۇنيا سۈزۈلمەيدىغان سۇغا ئوخشايدۇ، ئۇ ھېچبىر دوستقا ۋاپا قىلمايدۇ.

* دۇنيا پۇرسەتتىن ئىبارەت، سەن پۇرسەتتىكى داۋاملىق ئىزدە ۋە سەۋرچانلىق بىلەن كۈت، پۇرسەتتىگە ئېرىشسەن.

* دۇنيا بۇلۇت سايىسىغا ۋە ئۇيغۇندىكى شېرىن چۈشكە ئوخشايدۇ.

* دۇنيا بالايىئاپەت، غەم - قايغۇ ۋە مۇسەبەتلەر بىلەن تولۇپ تاشقان.

- * دۇنيا نەپسى خاھىشنىڭ توزىقى ۋە ھەرقانداق بالا - قازا ۋە مۇسبەتنىڭ بارگاھىدۇر.
- * دۇنيا ھەۋەسكە ۋە تايىنىشقا بولمايدىغان يۆلەنچۈككە ئوخشايدۇ.
- * زاۋال تاپىدىغان لەززەتتىن ۋە ۋاقىتلىق جاناندىن ئېھتىيات قىلىڭلار.
- * دۇنيادىن ھەزەر ئەيلەڭلار، چۈنكى دۇنيا شەيتاننىڭ توزىقى ۋە ئىماننى بۇزىدىغان ئامىلدۇر.
- * دۇنياپەرەسلىكتىن يىراق تۇر، چۈنكى ئۇ ھەرقانداق گۇناھنىڭ ۋە مۇسبەتنىڭ مەنبەئىدۇر.
- * زېمىننىڭ ئىچى ئۆلۈكلەر بىلەن، تېشى بولسا كېسەللەر بىلەن تولۇپ تاشقان.
- * دۇنيانىڭ جىددىيچىلىكى چاقچاق بىلەن، ئىززەت - ئابرويى خارلىق بىلەن، يۇقىرى مەرتىۋىسى بولسا، پەسكەشلىك بىلەن باراۋەردۇر.
- * دۇنيا سىلەرنى ئاخىرەتكە قالدۇرۇپ بەربىر كېتىپ قالىدۇ.
- * دۇنيا بىلەن ئاخىرەت ئىككى ئايالى بار ئەرگە ئوخشايدۇ، بىر ئايالىنى رازى قىلسا، يەنە بىرىنى نارازى قىلىپ قويدۇ.
- * بۈگۈن دۇنيادىن قاچقانلار قىيامەت كۈنى مەڭگۈلۈك بەخت - سائادەتكە ئېرىشكەندە چوقۇم خۇشال بولماي قالمايدۇ.
- * دۇنيا يىلانغا ئوخشايدۇ، تېرىسى يۇمشاق، زەھىرى قاتتىق، شۇنىڭ ئۈچۈن نەپسىڭ ياقۇرغان، لېكىن ۋاقىتلىق بولغان نازۇ - نېمەتلەردىن قول ئۈز، چۈنكى ئۇ ساڭا ئۇزۇن ئەسقاتمايدۇ، شۇڭا سەن

دۇنيادىن پايدىلانغۇچىلاردىن بول، لېكىن دۇنياپەرەسلىكتىن ھەزەر ئەيلە.

* بۇ دۇنيا مېنىڭ نەزىرىمدە يۇقۇملۇق كېسەلگە دۇچار بولغان كىشىنىڭ قولىدىكى بىر پارچە توڭگۇز گۆشىدىنمۇ قەدىرسىز، چېكەتكىنىڭ ئالدىدىكى بىر تال يوپۇرماقتىنمۇ خار، ئەلنىڭ ۋاقتلىق لەززەت، پانىي نېمەتلەر بىلەن نېمە ئىشى بولسۇن.

* بۇ دۇنيانىڭ باشلىنىشى قايغۇ - ھەسرەت، ئاخىرلىشىشى بولسا يوقلىش، ھالال ئىشلاردا ھېساب بار، ھارام ئىشلاردا جازا ۋە ئازاب بار، باي بولغانلار ھەرخىل پىتنە - پاستاقا دۇچار بولىدۇ، دۇنيادا يوقسۇلۇققا يولۇققانلار قايغۇرىدۇ.

* دۇنيا دەرد - ئەلەم بىلەن تونۇلغان بىر جاي، ۋاپاسىزلىق دۇنيانىڭ ئەڭ كۆرىنەرلىك سۈپىتى، ئەھۋالىي تۇتۇرۇقسىز، دۇنياغا ئىشەنگەنلەر سالامەت قالمايدۇ، دۇنياغا بېرىلىپ ياشاش ئەيىبلەنگەن بىر ئىش، شۇنىڭدەك دۇنيادا خاتىرجەملىك كەم ۋە ياكى يوق دېيەرلىك.

* دۇنيا ۋاقتلىق ئەمما ئاخىرەت مەڭگۈلۈك.

* مەڭگۈلۈك بولمىغان دۇنيادىكى نازۇ - نېمەتلەر بەربىر يوقلىدۇ.

* مەڭگۈلۈك ئارزۇ بىلەن قولغا كەلمەيدۇ.

* دۇنيانىڭ ئۆزگىرىشچان تەبىئىتىنى كۆرۈپ تۇرۇپ، يەنىلا دۇنياغا بېرىلىش نادانلىقتۇر.

* دۇنيا ئالدايدۇ، زىيان بېرىدۇ ۋە ئۆتۈپ كېتىۋىرىدۇ.

* دۇنيا ئۆتۈپ كەتكەن ئاي - كۈنلەرگە ئوخشاش ئەسلىمدىن ئىبارەت.

- * دۇنيا مۇساپىرلارنىڭ ۋە بتەلەيلەرنىڭ دەرگاھى.
- * دۇنيادىكى بارلىق سەۋەبلەر ۋە ئالاقىلەر تېزلا ئۈزۈلدى، ئۇنىڭ ئارىيەتلىرى قايتۇرىلدى.
- * دۇنيا بىر چۈشتىن ئىبارەت، شۇنىڭ ئۈچۈن دۇنياغا ئالدىنىش نادامەت ۋە پۇشايمانغا سەۋەب بولىدۇ.
- * دۇنيا پەسكەشلىك مەنبەئى بولغىنىدەك، ئالدىنىش ۋە كۆرەڭلەش جايدۇر.
- * مەڭگۈلۈك بەخت - سائادەت، نازۇنپەتلەرگە ئېرىشمەكچى بولساڭلار، بەختسىزلىك ۋە بتەلەيلىك ئورنى بولغان بۇ دۇنيادىن ئۆزۈڭلارنى ئازات قىلىڭلار.
- * مەن دۇنيانى قايتماسلىق ئۈچۈن ئۈچ تالاق قىلدىم.
- * سىلەر دۇنياغا بېرىلسەڭلار سىلەرگە ئەسقاتمايدىغان ۋە داۋاملاشمايدىغان نەرسىلەر بىلەن ۋاقتىڭلارنى زايا قىلغان بولسىلەر.
- * دۇنيا پەرەسلىرى بىكارغا قاۋايدىغان ئىتقا، بىر - بىرىگە خىرىس قىلىدىغان، كۈچلۈك ئاجىزنى يەيدىغان ھايۋانغا ئوخشايدۇ، بەزىدە چۈشەپ قويۇلۇپ، بەزىدە تاشلىۋېتىلىپ، ئارقانلىرى ئۈزۈلۈپ يولدىن چىققان تۈگىگە ئوخشايدۇ.
- * سىلەر، يەنى بۇ دۇنيادا ياشاۋاتقانلار، قوزغىلىش بۇيرۇقى كۈتۈپ تۇرغان بىر كارۋانغا ئوخشاشسىلەر، قاچان يولغا چىقىشنى بىلمەيسىلەر.
- * دۇنيا ۋاقىتلىق بىر لەززەتتىن ئىبارەت، ۋاقتى كەلگەندە خىيال يوقالغاندەكلا يوقىلىدۇ، بۇلۇت تارقالغاندەك تارقىلىپ كېتىدۇ.

* دۇنيا بىر ئۆتەڭ، ئاخىرەت مەنزىل، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۆتەڭدىن مەنزىلگە يەتكۈدەك ئۇزۇق - تۈلۈك ئېلىۋىلىڭلار، پۈتۈن سىرلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرىۋاتقان اللەنىڭ ئالدىدا پەردىشەپنى قايرىۋەتمەڭلار.

* دۇنيا بىرەر بەندىگە چىرايىنى ئاچقاندا باشقىلارنىڭ پەزىلەتلىرىنىمۇ ئۇ كىشىدە نامايان قىلىدۇ، لېكىن بىرەر كىشىدىن يۈز ئۆرسە، ئۇ كىشىنىڭ پەزىلەتلىرىنىمۇ يوشۇرۇپ قىلىشقا تېرىشىدۇ.

* دۇنياغا قوشنا بولغان كىشى بىلەن باشقىلار داۋاملىق جەڭگە - جېدەل قىلىدۇ، دۇنيانىڭ ئېسىل نازۇ - نېمەتلىرى بولسا بىر كۈن كەلگەندە بالايىئاپەتكە ئايلىنىدۇ.

* دۇنياغا بېرىلىش ھەرقانداق خاتالىقنىڭ باشلىنىشىدۇر.

* دۇنياغا بېرىلىش پىتىنلەرنىڭ بېشى ۋە ئاپەتلەرنىڭ مەنبئىدۇر.

* دۇنياغا بېرىلىش ئەقىلىنى بۇزۇپ، كۆڭۈلنى تۇيۇق يولغا باشلاپ، ھېكمەتكە قۇلاق سېلىشتىن يۈز ئۆرگۈزۈپ، ئەلەملىك، ئېغىر جازاغا دۇچار قىلىدۇ.

* نەپسى خاھىشىڭلارغا ۋە دۇنياغا قارشى جىھاد قىلىڭلار ۋە ئۆزۈڭلارنى دۇنيانىڭ ھەر خىل نازۇ - نېمەتلىرىدىن يىراق تۇتۇڭلار، چۈنكى دۇنيا تېزلا تۈگەيدۇ، دەھشەتلىك مۇسبەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، يۆتكىلىپ كېتىشكە ئاران تۇرىدۇ.

* دۇنيانىڭ ياخشىلىقلىرى ئاز، يامانلىقلىرى بەك ئېغىر، بەك قاتتىق.

* دۇنيانىڭ قىممىتى تۆۋەن، ھوسۇلى ئاز، خۇشاللىقى يالغان ۋە كۆرۈنۈشلىرى ئالدىنقىدىن ئىبارەتتۇر.

- * پۈتۈن ئۈمىد - ئارزۇسى دۇنيا بولغان كىشىنىڭ ئۈمىد - ئارزۇلىرى ۋە خىياللىرى كۆپۈككە ئايلىنىپ كېتىدۇ.
- * ئەقىلنىڭ كاردىن چىقىشىنىڭ سەۋەبى دۇنياغا بېرىلىشتۇر.
- * دۇنيادىكى شاھلىقمۇ خارلىق، يۇقىرى مەرتىۋىمۇ پەسلىكتۇر.
- * دۇنيانىڭ خۇشاللىقى ئالدىنىش، بايلىقى بولسا، ۋەيرانچىلىقتۇر.
- * دۇنيانىڭ ساغلاملىقىمۇ كېسەللىك، لەززەتلىرىمۇ دەرد - ئەلەم.
- * ئەي دۇنيا ھىيلە - مېكرىڭنى تونۇيالمىغان، قاپقانلىرىڭنى كۆرمىگەنلەرنى ئالدىيالىشىڭ مۇمكىن.
- * دۇنيا ئالدامچى، بۇزغۇنچى، ياخشىلىقلاردىن توسۇپ قالغۇچى، زاۋال تاپقۇچى ۋەيران بولغۇچى ۋە تۈگەشكۈچىدۇر.
- * دۇنيانىڭ تاماقلرى زەھەر، ئۆزئارا ئالاقىلىرى بولسا كېسەللىك ۋە يارا - جاراھەتتىن ئىبارەتتۇر.
- * دۇنيانىڭ ئازغىنا نازۇنپەتلىرىمۇ مەڭگۈلۈك ئەمەس، كۆپلىگەن نازۇنپەتلىرىنىڭ بولسا ھەرخىل بالايىپەتلىرى ئاز ئەمەس.
- * دۇنيانىڭ ھەممە ئەھۋالى دەشەتلىك يەر تەۋرەشكە ئوخشىسا، دۇنيانىڭ شاھلىقى بۇلاڭچىلىق ۋە تۈگىشىشتۇر.
- * دۇنيانىڭ ھەربىر دەۋرى ئاخىرلاشماي قالمايدۇ، شۇنداقلا ياشاۋاتقان ھەربىر جانلىق ئۆلمەي قالمايدۇ.
- * دۇنيادا جىسمىڭ بىلەن، ئاخىرەتتە قەلبىڭ ۋە ئەقىلىڭ بىلەن بول.

- * دۇنيادا سەن ئېرىشەلمىگەن نەرسىلەرنىڭ ھەممىسى ئەمەلىيەتتە بىر غەنەمەتتۇر.
- * كۈن بىلەن تۈن بىر يەرگە كەلمىگەندەك، اللەنىڭ سۆيگۈسى بىلەن دۇنيا سۆيگۈسىمۇ بىر يۈرەككە سىغمايدۇ.
- * دۇنيا چۈمپەردىسىنى ئېچىۋەتتى ۋە يامانلىقلار بىلەن سىلەرگە تەھدىد سېلىۋاتىدۇ.
- * دۇنياغا بېرىلگەنلىكتىن ھېكمەتلىك نەسىھەتنى ئاڭلاشنى قۇلاقلار گاس، ھەقىقەتنى كۆرۈشتىن دىللار كور بولماقتا.
- * ئاساسىي غايىسى دۇنيا بولغان كىشى ھېچقانداق بىر بەدەلگە ئېرىشەلمەيدۇ ۋە ھېچقانداق بىر مەجبۇرىيەتنى ئادا قىلالمايدۇ.
- * دۇنيا ئىگىلىرى ئەقىللىق بولغان بولسا، دۇنيا ۋەيران بولاتتى.
- * دۇنيا بىرەر كىشىگە باقمىدە بولغان بولسا، ھازىر دۇنيانى قولدا ئوينىتىۋاتقانلار بۇ دۇنياغا ئېرىشەلمىگەن بولاتتى.
- * ئاز مال - دۇنياغا قانائەت قىلمىغان كىشى كۆپلىگەن مال - دۇنياغا توپمايدۇ.
- * دۇنيادىن ئۆزى خالىغانغا ئېرىشمەكچى بولغان كىشىنىڭ بۇ يولدا قىلمىغان ناچارلىقى، سالمىغان زۇلمى قالمايدۇ.
- * دۇنيا ئالدىغا سېلىۋالغان كىشى قول ئىلكىدە بار نەرسىنىمۇ كۆرەلمەي قالىدۇ.
- * دۇنيانىڭ ئالدامچى ئىكەنلىكىنى بىلگەن كىشى دۇنيانىڭ ھەر خىل ھىيلە - نەيرەڭلىرىگە ئالدىنىپ قالمايدۇ.
- * دۇنياغا ئېرىشكەن كىشى خەقلەرنى قاقتى - سوقتى قىلغان بولىدۇ، دۇنياغا ئېرىشەلمىگەنلەر بولسا چارچايدۇ.

- * بارلىق ئارزۇ - ئارمانلىرى دۇنياغا ئېرىشىش بولغان كىشىنىڭ قىيامەت كۈنى غەم-قايغۇسى ئۇزۇن سۇرىدۇ.
- * يىلتىزى قۇرۇپ كەتكەن دەرەخنىڭ شېخى قانچىلىك ئۆمۈر كۆرەلسۇن؟
- * دۇنيادا كۆپەيگەن بىلەن ئاخىرەتتە ئازىيىدۇ.
- * دۇنيا يوقلىشقا، قېرىلىق ياشلىققا، شەك شۈبھىلىنىشكە نېمىدېگەن يېقىن!
- * دۇنيانىڭ مۇشەققەتلىرى ئاخىرەتنىڭ راھىتىدۇر.
- * دۇنيا سەراپقا ئوخشايدۇ، سەن توختىساڭ توختايدۇ، تۇتۇۋالماي دېسەڭ مۇمكىن بولمايدۇ.
- * دۇنيا يۈزسىز، ۋاپاسىز، تۇراقسىز، ئالدامچى ۋە تۈزكوردۇر.
- * پانىي دۇنيانى ياخشى تونغان كىشى باقىي دۇنياغا تەييارلىق قىلىش كېرەك.

كېسەل ھەققىدە

- * بەزى كېسەللەر دورىغا ئايلىنىپ قالىدۇ.
- * كېسەللىك جىق كىشىگە داۋا تاپماق قىيىن.
- * دورىنىڭ ئاچچىقلىقىغا بەرداشلىق بېرەلمىگەن كىشىنىڭ كېسەللىك داۋاملىشىۋېرىدۇ.
- * دوختۇردىن كېسەلنى يوشۇرغان كىشىگە شىپالىق يوق.
- * كېسەلنىڭ دورىسىنى بىلىپ تۇرۇقلۇق ئىزدىمەيدىغان، دورا ئۇچراپ قالسىمۇ داۋالانمايدىغان كىشىلەردىن ھەيران بولىدۇم.
- * ياخشى ئادەتنىڭ سېنى قەيەرگە باشلىسا، شۇ يەرگە بار.

دۆلەت ھەققىدە

* دۆلەتنىڭ دۆلەت ئىكەنلىكىنىڭ ئالامىتى دۆلەتنىڭ ئىشلىرىغا دىققەت قىلىش.

* ئېسىل كىشىلەرنىڭ قولىدىكى دۆلەت تۈگمەس بايلىقتىن ئىبارەت.

* دۆلەتنىڭ كۈچلۈك بولۇشى غەپلەتنىڭ ئاز بولۇشىغا باغلىق.

* دۆلەتنى ئادالەتتەك قوغدىيالايدىغان قورغان يوق.

* دۆلەتنىڭ ھالاك بولۇشىغا تۆت نەرسە سەۋەب بولىدۇ: قانۇن - تۈزۈمنىڭ بۇزۇلۇشى، مەغرۇرلۇق ۋە كۆرەڭلەش، پەسكەشلەرنى ئالىي ئورۇنغا ئورۇنلاشتۇرۇش ۋە ئېسىل كىشىلەرنىڭ ئۆز ئورۇنلىرىدىن مەھرۇم بولۇشىدۇر.

* پەسكەشلەرنىڭ دۆلىتى زالىملىق ۋە پاساتچىلىق ئۈستىگە قۇرۇلغان بولىدۇ.

قەرز ھەققىدە

* ئەڭ يامان زەنجىر قەرزدۇر.

* قەرزنىڭ كۆپ بولۇشى راستچىل ئىنساننى يالغانچى، ۋەدىسىدە تۇرىدىغان كىشىنى ئالدامچى قىلىپ قويدۇ.

دىيانەت ھەققىدە

* دىيانەت بىلەن ئەدەپ ئەقىلىنىڭ نەتىجىسىدۇر.

* ئارزۇنىڭ ئاز بولۇشى دىيانەتنىڭ ئەڭ ئېسىلى ھېسابلىنىدۇ، ئىخلاس بىلەن قىلىنغان ئەمەل ئەڭ ئالىي ئىبادەت ھېسابلىنىدۇ.

- * دىننىڭ يىلتىزى اللهقا ئىشىنىش، مېۋىسى بولسا الله ئۈچۈن دوست تۇتۇپ، الله ئۈچۈن دۈشمەنلىشىشتۇر.
- * دىن بىر دەرەخ، ئۇ دەرەخنىڭ يىلتىزى بولسا رازى بولۇش، قانائەت ۋە اللهنىڭ تەقدىرىگە تەن بېرىشتۇر.
- * ئۈچ نەرسە دىننىڭ يۈزىگە داغ چۈشۈرىدۇ: ئۆكتەملىك، ۋاپاسزلىق ۋە خىيانەت.
- * دىن ئۈچ خىسلەتكە مۇجەسسەم بولغان: نومۇس، تەقۋادارلىق ۋە شەرمى - ھايا.
- * دىن ئۈچ نەرسە بىلەن مۇكەممەللىشىدۇ: ئىخلاس، ئىشەنچ ۋە قانائەت.
- * دىيانەت تۆت نەرسىگە مەركەزلىشىدۇ: ئىشنى ئىخلاس بىلەن قىلىش، ئارزۇ - ئىستەكنى ئاز قىلىش، ياخشىلىق قىلىش ۋە يامانلىقتىن قول ئۈزۈش.
- * ئىشەنچنىڭ مۇستەھكەم بولۇشى دىيانەتنىڭ كۆرىنىشىدۇر.
- * دىننى ساقلاپ قىلىش مەرىپەتنىڭ مېۋىسى ۋە ھېكمەتنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسىدۇر.
- * دۇنيانى دىنغا خىزمەت قىلدۇرۇڭلار، لېكىن دىننى دۇنياغا خىزمەت قىلدۇرماڭلار.
- * ئالتە نەرسە بىلەن كىشىنىڭ دىيانىتى سىنىلىدۇ: دىندا چىڭ تۇرۇش، ئېشەنچنىڭ يۈكسەك بولۇشى، تەقۋانىڭ يۇقىرى بولۇشى، ھاۋايى - ھەۋەسلەرنى تىزگىنلەش، دۇنياغا مېھرىنىڭ ئاز بولۇشى ۋە تەلەپنىڭ ئاز بولۇشى.
- * دىننىڭ ئەڭ ئالىي مەرتىۋىسى: سەۋر - تاقەت، ئېشەنچ - ئىرادە ۋە نەپسى خاھىشقا قارشى تۇرۇشتا.

* دىنى دۆلتىڭنىڭ قورغىنى قىل، شۈكۈرنى ساڭا بېرىلگەن نېمەتلەرنىڭ چېگراسى قىل، چۈنكى دىن قوغداپ تۇرغان ھېچقانداق دۆلەت ۋەيران بولمايدۇ، شۇنىڭدەك، شۈكۈر چېگراسى بولغان ھېچقانداق نېمەت قولدىن كەتمەيدۇ.

* دىنى ھاياتىڭنىڭ قانۇنى قىل، تەقۋادارلىقىڭنى بولسا ۋاپاتىڭنىڭ تەييارلىقى قىل.

* پەيغەمبەرلەرنىڭ ئىزىدىن مېڭىپ، دىن يولىدا خىزمەت قىلغانلار نېمىدېگەن بەختلىك كىشىلەر!

* جىسىمدىن سايە ئايرىلالمىغاندەك، دىيانەتتىن مۇۋەپپەقىيەت ئايرىلالمايدۇ.

* ھەربىر دىيانەتنىڭ ئالاھىدە پەزىلىتى بار، ئىماننىڭ پەزىلىتى بولسا مۇلايىملىقتۇر.

* دىيانىتى ساغلام بولغان كىشىنىڭ ئاماننى كۈچلۈك بولىدۇ.
* دىننى ۋەيران قىلغان كىشى ئاخىرىنى ۋەيران قىلغان بولىدۇ.

* دىيانىتى كۈچلۈك بولغان كىشىنىڭ جازا ۋە مۇكاپاتقا بولغان ئېتىقادى كۈچلىنىپ، اللەنىڭ تەقدىرىگە بولغان ئىشەنچىسى مۇستەھكەم بولىدۇ.

* دىنغا بولغان كۆز قارىشى ئىنچىكە بولغان كىشىنىڭ قىيامەت كۈنى قەدىر - قىممىتى يۈكسىلىدۇ.

* دىنغا بولغان كۆز قارىشى تۆۋەنلەپ كەتكەن كىشى خار بولىدۇ، ھەقىقەت بىلەن بىرلىكتە كۈرەش قىلغان كىشى مۇلايىملىشىپ قالىدۇ.

* دىنىڭلارنى شەك - شۈبھىدىن قوغداپ قېلىڭلار، ئۆزۈڭلارنى
ھەم شەك - شۈبھىلىك جايلاردىن يىراق تۇتۇڭلار.
* دىننىڭ نىزامنامىسى نەپسى خاھىشقا قارشى تۇرۇش ۋە
دۇنياغا بېرىلمەسلىكتۇر.

8- باب

ياد ئېتىش ھەققىدە

* اللہنى ياد ئېتىش يۈرەكنى خۇش قىلىپ، قەلبىنى نۇرلاندۇرۇپ، رەھمەتنىڭ چۈشۈشىگە سەۋەب بولىدۇ.

* اللہنى ياد ئېتىش ئەقىلنىڭ نۇرى، جانلارنىڭ ھاياتى ۋە يۈرەكلەرنىڭ نۇرلىنىشىدۇر.

* اللہنى ياد ئېتىش تىلنىڭ ھۈنرى ئەمەس، شۇنىڭدەك تەپەككۈرنىڭ مېۋىسىمۇ ئەمەس، لېكىن بىرىنچى بولۇپ بەندە اللہنى ياد ئېتەلسە، اللہمۇ ئۇ بەندىنى رەھمىتى بىلەن ياد ئېتىدۇ.

* يالغۇزلۇقنى زىكر بىلەن بېيىتقىن، نېمەتلەرنى شۈكۈر بىلەن.
* سېنى ئۇنتۇمايدىغان زات سېنىڭ ياد ئېتىشىڭگە ئەڭ لايىق زاتتۇر.

* زىكرنىڭمۇ ئىگىلىرى بار، بەزىلەر اللہنى زىكر قىلىشنى دۇنياغا تېگىشكەن، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلارنى تىجارەت ۋە ئېلىم - سېتىم مەشغۇل قىلالايدۇ، بەزىلەر ھايات مۇساپىسىنى اللہنى زىكر قىلىش بىلەنلا ئۆتكۈزىدۇ ۋە غاپىلارنىڭ قۇلقىغا اللہنىڭ زىكرلىرىنى داۋاملىق ئەسلىتىپ تۇرىدۇ.

* ياد ئېتىش دېگەن ياخشى كۆرگەن زات بىلەن ھەمسۆھبەت بولۇش دېمەكتۇر.

* زىكر ئەقىلنى ئۆتكۈرلەشتۈرۈپ، يۈرەكنى نۇرلاندۇرىدۇ.
* اللہنى زىكر قىلىش ئەقىلنى يېتەكلەپ، قەلب كۆزىنى ئۆتكۈرلەشتۈرىدۇ.

* اللەنىڭ سېنى ئۆزىنىڭ زىكرىگە ئۈلپەتداش قىلغانلىقى سېنى دوست تۇتقانلىقىدىن ئىبارەت.

* اللە سېنى ئىنسانلار بىلەن سىرداش قىلىپ، ئۆز زىكرىدىن ئۇزاقلاشتۇرسا بۇ اللەنىڭ سېنى ياخشى كۆرمىگەنلىقىنىڭ نامايەندىسىدۇر.

* اللەنى زىكر قىلىش قەلبىنى نۇرلاندۇرۇپ، ۋىجدانى راھەتلىتىدۇ.

* يۈرىكى اللەنى زىكر قىلىش بىلەن ئاۋات بولغان كىشىنىڭ يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا ئىشلىرى ياخشىلىنىشقا يۈزلىنىدۇ.

* اللەنى داۋاملىق زىكر قىلىش روھنىڭ ئوزۇقى ۋە ياخشىلىقنىڭ ئاچقۇچىدۇر.

گۇناھ ھەققىدە

* گۇناھلار كېسەلگە ئوخشىسا، تەۋبە قىلىش دورىغا ئوخشايدۇ، كېسەلدىن ساقىيىشنىڭ يولى گۇناھنى قايتا تەكرارلىماسلىقتا.

* ھەربىر گۇناھقا ۋاقتىدا تەۋبە قىلىش كېرەك، ئەگەر ئۇنداق بولمايدىكەن گۇناھلىرىمىز بەك كۆپىيىپ كېتىدۇ.

* گۇناھ ئاساۋ ئاتقا ئوخشايدۇ، گۇناھكارلار ئۇ ئاتقا مىنىدۇ، ئۇ يۈگەنسز بولغاچقا، گۇناھكارنى ئۇدۇل ئوتقا تاشلايدۇ.

* ناچار كىشىلەرنى ئاقلاش ئەڭ كەچۈرگۈسىز گۇناھلارنىڭ قاتارىدىندۇر.

* گۇناھتىن باش تارتىماسلىق ناچار ئىنسانلارنىڭ ئەخلاقىدىندۇر.

- * ئەگەر گۇناھتىن پاكلانماقچى بولساڭلار، ئەڭ ئاۋۋال قەلب گۇناھلىرىدىن پاكلنىڭلار.
- * گۇناھنىڭ لەززىتىنى جازانىڭ دەھشىتى بۇزۇپ تاشلايدۇ.
- * گۇناھ بىلەن پەخىرلىنىش گۇناھ قىلغاندىنمۇ يامان.
- * ھەممە مەخپىيەتلىكلىرىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچى زاتنىڭ ئالدىدا گۇناھ قىلىش ئارقىلىق پەردىلەرنى يىرتىپ تاشلىماڭلار.
- * گۇناھنىڭ كىچىكىنى كىچىك كۆرمەڭلار، چۈنكى گۇناھقا سەل قاراش چوڭ گۇناھتۇر، كىشىنى كىچىك گۇناھلىرى ئوربۇالسا، ۋەيران قىلىۋېتىدۇ.
- * گۇناھ قىلىشتا چىڭ تۇرغان كىشى پەرۋەردىگارىنىڭ غەزىپىگە سەل قارىغان بولىدۇ.
- * گۇناھى كۆپ كىشى خارلىنىشقا تېگىشلىك كىشىدۇر.
- * سىلەرنىڭ ياتلىشىپ كېتىشىڭلار قىلىۋاتقان گۇناھلىرىڭلار تۈپەيلىدىندۇر.
- * گۇناھكار نېمىدېگەن ئەخمەق، ئۇنىڭ تەلىيى نېمىدېگەن ئادىل.
- * گۇناھ قىلىۋاتقاندا لەززەتنىڭ بىردەملىك ۋە جاۋابكارلىقنىڭ مەڭگۈلۈك ئىكەنلىكىنى ئەسلەڭلار.
- * يالغۇزلۇقتا قىلماقچى بولغان گۇناھلاردىن ھەزەر ئەيلەڭلار، چۈنكى گۇۋاھچى بىلەن سوتچى بىر بولىدۇ.
- * كېسىلى تۈپەيلى تاماقتىن قالغانلارنىڭ جازا تۈپەيلى گۇناھتىن قالمىغىنىدىن ئەجەبلەندىم.
- * قىلغىنىغا مىننەت قىلغان سالىھ بەندىدىن گۇناھنى ئۈستىگە ئالغان گۇناھكار ياخشى.

9- باب

تەپەككۈر ھەققىدە

- * تەپەككۈرۈڭلارنى كوزىنى تازلىغاندەك تازلاپ تۇرساڭلار، توغرا كۆز قاراشقا ئىگە بولىسىلەر.
- * پۇرسەتنى قولدىن بەرمىگەن ۋە غەم - ئەندىشە پەيدا قىلمىغان كۆز قاراش ئەڭ توغرا كۆز قاراشتۇر.
- * بېشقەدەمنىڭ پىكرى يىگىتنىڭ كۈچتۈڭگۈرلۈكىدىن ياخشى.
- * كىشىنىڭ پىكرى تەجرىبىسىگە قارىتا بولىدۇ.
- * كۆز قاراشتا خاتالىشىش قول - ئىلكىدىكى نەرسىدىن قۇرۇق قېلىش ۋە ھالاك بولۇشقا سەۋەب بولىدۇ.
- * توغرا تەپەككۈر دۆلەت قۇرۇشقا ئېلىپ بارسا، خاتا پىكىر دۆلەتنى ۋەيران قىلىشقا ئېلىپ بارىدۇ.
- * كۆز قاراشقا يارىشا ئىرادە بولىدۇ.
- * كۆز قاراشلارنىڭ ھەر خىل ئېھتىماللىقلىرىنى بىلەلمىگەن كىشىنى ھىيلە - مېكىر چارچىتىپ قويدۇ.
- * پىكرى ئاجىز كىشىلەرنىڭ دۈشمىنى كۈچلۈك بولىدۇ.
- * تەپەككۈردىن كۆرەڭلىگەن كىشى دۈشمەنلىرى تەرىپىدىن مەغلۇپ قىلىنىدۇ.
- * ئۆزىنىڭ كۆز قارىشى بىلەنلا بولدى قىلغان ھالاك بولىدۇ.
- * ئۆز پىكىرىدە چىڭ تۇرۇۋالغان كىشىنىڭ دۈشمەنگە بولغا بېسىمى تۆۋەنلەيدۇ.

* باشقا پىكىرلەرنىمۇ قوبۇل قىلغان كىشى خاتالىقلىرىنى تونۇۋالدى.

* ئىستىپادات ئەڭ ناچار تەييارلىقتۇر.

رىياكارلىق ھەققىدە

* رىياكارنىڭ كۆرۈنۈشى گۈزەل، ئىچى رەزىل.

* ئىبادەتنىڭ ئاپىتى رىيا.

* رىياكارنىڭ ئېغىزى تاتلىق، لېكىن ئۇنىڭ يۈرىكىدە يوشۇرۇن

كېسەل بار.

ئۈمىد ھەققىدە

* ئۈمىدسىزلىك ئەڭ زور ئاپەتتۇر.

* ساختا ئارزۇغا بەزىدە كېرەكسىز ئۈمىد ھەمراھ بولىدۇ.

* ئۈمىد قىلغان نەرسىدىن ئۈمىد قىلمىغان نەرسىگە يىقىنراق

بول.

* ئۆزىنى خار كۆرگەن كىشىنىڭ ياخشىلىنىشىنى ئۈمىد قىلما.

* مىننەت قىلىدىغان كىشىدىن ياخشىلىق كۈتمە، ئەخمەق ۋە

مۇناپىققا ئىشەنمە.

مېھىر - شەپقەت ھەققىدە

* رەھىم قىلساڭ، ساڭا اللەنىڭ رەھىمى يىغىدۇ.

* اللەنىڭ رەھىمىنى ئۈمىد قىلغان كىشىنىڭ ئۆزىدىن تۆۋەن

كىشىلەرگە رەھىم قىلماسلىقىغا ھەيران بولىدۇم.

* ئاجىزلارغا ياخشىلىق قىلالمىساڭ، رەھىم قىل.

* ئىنسانلارغا رەھىم قىلمىغان كىشىلەرگە اللە رەھىم قىلمايدۇ.
* ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ قىلىشىغا تېگىشلىك بولغان ئەڭ مۇھىم
ئىشى نادانلارغا رەھىم قىلماقتۇر.

تۇغقاندارچىلىق ھەققىدە

* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش نېمەتلەرنىڭ يېغىشىغا سەۋەب
بولدۇ.
* تۇغقاندارچىلىققا ئەھمىيەت بەرمەسلىك خاپىلىقلارنى
كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
* نېمەتلەرنى قولدا تۇتۇپ تۇرۇش تۇغقانلارغا ياخشىلىق
قىلىشقا باغلىق.
* بالايىئاپەتلەرنىڭ يېغىشى تۇغقاندارچىلىققا كۆڭۈل
بۆلمەسلىكتە.
* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش نېمەتلەرنىڭ يېغىشىغا ۋە
ئاپەتلەرنىڭ يىراقلىشىشىغا سەۋەب بولىدۇ.
* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش دۈشمەننى خاپا قىلىدۇ،
بالايىئاپەتلەردىن يىراق قىلىدۇ.
* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش مال - دۇنيانىڭ كۆپىيىپ،
ئۆمۈرنىڭ ئۇزۇن بولۇشىغا سەۋەب بولىدۇ.
* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش مال - دۇنيانىڭ كۆپىيىپ،
ئەمەللەرنىڭ اللە دەرگاھىدا قوبۇل قىلىنىشىغا سەۋەب بولىدۇ.
* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش نېمەتلەرنىڭ موللىشىشىغا ۋە
ئاپەتلەرنىڭ يىراقلىشىشىغا سەۋەب بولىدۇ.

* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش جەمەتنىڭ كۆپىيىشى، مەرتىۋىنىڭ يۈكلىشىگە سەۋەب بولىدۇ.

* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش نېمەتلەرنى ساقلاپ قېلىشتىكى ئەڭ ساغلام قورال.

* تۇغقاندارچىلىققا سەل قاراش ئاپەتلەرنىڭ كېلىشىگە سەۋەب بولىدۇ.

* تۇغقاندارچىلىققا سەل قاراش مەردنىڭ ئىشى ئەمەس.

* تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىل، چۈنكى ئۇلار سېنىڭ ئۇچۇدىغان قاناتلىرىڭ، سېنىڭ يىلتىزىڭ ۋە ئۆزۈڭنى قوغدايدىغان كۈچلۈك قولۇڭدۇر.

* تۇغقاندارچىلىق مۇناسىۋىتى زىچ بولغاندا، ھەمكارلىشىش كۈچىيدۇ.

* ياخشى ئۆتەۋاتقان تۇغقاندارچىلىقنىڭ بۇزۇشى، ئىناقلىقتىن كېيىنكى يىرىكىلىشىش، دوستلۇقتىن كېيىنكى دۈشمەنلىشىش، سەمىمىي ئۆلپەتداشلىقتىن كېيىنكى سەمىمىيەتسىزلىك نېمىدېگەن ئېچىنىشلىق - ھە!

* بەزى يات كىشى تۇغقاندىن ياخشى.

باياشادلىق ھەققىدە

* ئاپەت ئۈست - ئۈستىگە كەلگەندە، باياشادلىق مەيدانغا چىقىدۇ.

* باياشادلىقتا شۈكۈر قىلىشنىڭ قىممىتىنى بىلگىلى بولىدۇ.

رەزىللىك ھەققىدە

- * رەزىللىك بىلەن كۆرەنمە، قىممىتىنى چۈشۈرۈۋېتىدۇ.
- * ئۆزىنى چوڭ بىلىش رەزىللىككە ئېلىپ بارىدۇ.

رىزىق ھەققىدە

- * اللەنىڭ ياردىمى ئەمگەكنىڭ قىممىتىدە بولىدۇ، يەنى قانچىلىك ئەمگەك قىلساڭ، شۇنچىلىك ياردەمگە ئېرىشسەن.
- * رىزىق سېنى ئىزدەيدۇ، ئۇنداقتا ئۆزۈڭنى بەك ئاۋارە قىلىپ كەتمە.
- * ھەرقانداق رىزىقنىڭ سەۋەبى بولىدۇ، ئۇنداقتا ئىكەن، رىزىق تەلەپ قىلغاندا بارلىق كۈچۈڭلارنى سەرپ قىلىڭلار.
- * ئەگەر رىزىق ئەقىلگە قارىتا بولغان بولسا، ئەخمەقلەر بىلەن ھايۋانلار ئاچلىقتىن ئۆلسە بولاتتى.
- * ئەتنىڭ رىزىقى ئۈچۈن بۈگۈن غەم قىلغان كىشى غەلبە قىلالمايدۇ.
- * بېرىلىشى ئېنىق بولغان رىزىق ساڭا پەرز قىلىنغان ئەمگەكنى توسۇپ قالمىسۇن.
- * تەقسىم قىلىنغان رىزىققا شۈكۈر قىلساڭ باي ياشايسەن!
- * رىزىق ئۈچۈن ھەممە نەرسىدىن ۋاز كەچكەن ئىنسان رىزىقتىن مەھرۇم بولىدۇ.
- * رىزىقنىڭ كۆپىيىشىنى تەلەپ قىلغان كىشى زىيانغا ئۇچرايدۇ.
- * سەن ئەجلىڭدىن بۇرۇن ۋە يا كېيىن ئۆلمەيسەن، بېرىلمىگەن رىزىقنىڭ ئارقىسىدىن يۈگۈرسەڭمۇ، ساڭا تەقسىم

قىلىنغىنى بېرىلىدۇ، ئۇنداق ئىكەن، نېمىدەپ ئۆزۈڭنى ئاۋارە قىلسەن.

ئەلچى ھەققىدە

- * ئەلچىنىڭ ئەقىل - پاراستى ۋە ئەدەپ - ئەخلاقىدىن ئەلچىنى يوللىغان كىشىنى تونۇغىلى بولىدۇ.
- * ئەلچى ئەقىلنىڭ تەرجىمانى، خېتى گېپىدىن ئۈنۈملۈكرەك.
- * ئەلچىڭ ئەقىلنىڭ تەرجىمانى، چىدامچانلىقنىڭ سەۋر - تاقىتىنىڭ ئىسپاتىدۇر.
- * ئەلچىڭ پاراستىڭنىڭ ئۆلچىمى، قەلىمىڭ سۆزلىرىڭدىن پاساھەتلىككە كىتۇر.

ئەقىل ھەققىدە

- * ئويۇنچى كىشى ئەقىلنى يوقۇتۇپ قويدۇ، ئەكسىچە تىرىشچان كىشى ئەقىلگە ئىگە بولىدۇ.
- * ئەقىلگە بويسۇنمىغان كىشى خاھىشىغا بويسۇنىدۇ.
- * سېنى كىم راستچىلىق بىلەن سۈپەتلىسە، ئۇ ساڭا ئەقىل كۆرسەتكەن بولىدۇ.
- * ئەقىلنى ئىشلەتكەن كىشى قىيامەتكە تەييارلىق قىلىدۇ.

رازىمەنلىك ھەققىدە

- * رازى بولۇش راھەت، نارازى بولۇش زۇلۇمدۇر.
- * رازى بولۇش ئىشەنچ قىلىشنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * سىلەر قازاغا رازى بولساڭلار ھاياتىڭلار ياخشىلىنىپ، بايلىققا ئېرىشىسىلەر.

* اللەنىڭ تەقدىرىگە رازى بولۇش بىلەن ئىشەنچ ئۆلچىلىدۇ.
* قازاغا رازى بولغان كىشى ئاپەتكە سەۋر قىلىدۇ.
* تەقدىرنىڭ ئاتا قىلغىنىغا رازى بولۇش ئىماننىڭ ئەڭ ئېسىل خىسلىتىدۇر.

* قازاغا رازى بولۇش قاينۇنى يوقىتىدىغان ئەڭ ئېسىل ئامىلدۇر.
* ھەممە نەرسىدە قادىر اللەنىڭ رازىلىقىغا ئېرىشمەكچى بولغان كىشى چوقۇم زالىم پادىشاھنىڭ ئالدىدىمۇ ئادالەت ھەققىدە نەسىھەت قىلىشى كېرەك.
* اللەنى نارازى قىلىش بەدىلىگە ئىنسانلارنى رازى قىلىش نېمىدىگەن كاتتا گۇناھ.

* تەقدىرىگە تەن بەرگەن كىشى ئاز نەرسىگىمۇ قانائەت قىلىدۇ.
* بىرەر مىللەتنىڭ خاتا ئىشىغا رازى بولغان كىشى، ئاشۇ خاتا ئىشنى ئۆزى قىلغاندەكلا گۇناھكار بولىدۇ. خاتالىققا رازى بولغان كىشى ئىككى گۇناھ ئىشلىگەن بولىدۇ، بىرىنچىسى، خاتالىققا رازى بولۇش، ئىككىنچىسى، بولسا خاتالىق ئىشلەشتۈر.

ئىنتىلىش ھەققىدە

* ئىنتىلىشنىڭ نەتىجىسى جاپادۇر.
* ئېرىشەلمەيدىغان نەرسىگە ئىنتىلىشنىڭ خارلىقتۇر.
* بايلىقىڭدا ساڭا ئىنتىلگەن كىشى يوقسۇل بولۇپ قالساڭ سەندىن يۈز ئۆرۈيدۇ.
* سىلەر اللەقا ئىنتىلسەڭلار غەلبە قىلىسىلەر ۋە اللەنىڭ ئازابىدىن قۇتۇلىسىلەر، لېكىن دۇنياغا بېرىلسەڭلار زىيان تارتىسىلەر ۋە ۋەيران بولىسىلەر.

مۇلايىملىق ھەققىدە

* مۇلايىملىق ھەقىقەتنىڭ ئاچقۇچى ۋە ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ ئەخلاقى.

* مۇلايىملىق قىيىنچىلىقلارنى ئاسانلاشتۇرىدۇ ۋە قىيىن شارائىتنى قولاي قىلىدۇ.

* مۇلايىملىق ياخشىلىقنىڭ ئۇرۇقى ۋە غەلبىنىڭ بەلگىسىدۇر.
* ئەگەشكۈچىلەرگە مۇلايىملىق بىلەن مۇئامىلە قىلىش ئەخلاقنىڭ ئېسىلىدۇر.

* جازاغا لايىق كىشىنى جازالاش ئەڭ مۇۋاپىق مۇلايىملىقتۇر.
* سىياسەتنىڭ جەۋھىرى مۇلايىملىقنى قانداق يەردە ئىشلىتىشنى بىلىشتە.

* كىشىنىڭ مۇلايىملىقى بىلەن سېخىيلىقى دۈشمەنلىرىگىمۇ دوست قىلىۋېتىدۇ.

* مۇلايىم بول، چۈنكى مۇلايىملىق بىلەن ئىش قىلغان كىشىنىڭ ئىشى تاماملىنىدۇ.

* مۇلايىملىقنى جايىدا ئىشلىتەلگەن كىشىگە رىزىق ھەر يەردىن ياغدۇ.

تەنھەرىكەت ھەققىدە

* تەنھەرىكەتنىڭ ئۇرۇقى ھېكمەت ئۆگىنىپ، ئادەتلەنگەن يامان ئىشلارنى تاشلاشتۇر.

* تەنھەرىكەت ئويغاق روھ بىلەنلا غەلبىگە ئېرىشىدۇ.

خاتالىقلار ھەققىدە

* ئۆز خاتالىقىنى تونۇپالغان كىشىگە باشقىلارنىڭ خاتالىقلىرى كىچىك كۆرۈنىدۇ.

* دىققەت قىلىپ تۇرۇپ سادىر قىلغان خاتالىق ئەڭ چوڭ خاتالىق، نامەردلىك بولسا ئەڭ چوڭ ئىللەتتۇر.

ئوزۇق - تۈلۈك ھەققىدە

* ئوزۇق - تۈلۈكنى يوقىتىپ قويۇش ئىسراپچىلىقتۇر.

* پانىي دۇنيادا باقىي دۇنيا ئۈچۈن تەييارلىق قىلىڭلار، ھەقىقەتەن سىلەرگە تەييارلىقنىڭ يوللىرى تونۇتلىدى، سەپەرگە بۇيرۇلدۇڭلار، تېز يولغا چىقىشقا رىغبەتلەندۈرۈلدۈڭلار!

* ياخشى تەييارلىنىشىڭ ۋە داۋاملىق تەييار تۇرۇشۇڭ كېرەك، شۇنىڭدەك ياخشى ئوزۇق ئېلىۋېلىشىڭ كېرەك. (يەنى قىيامەت ئۈچۈن).

* دۇنيادىن يۆتكىلىپ كېتىدىغانلىقىنى بىلگەن كىشىنىڭ ئاخىرەتكە تەييارلىقسىز كېتىۋاتقانلىقى ئېچىنىشلىق ۋە ئەجەبلىنەرلىك ئىش ئەمەسمۇ؟!

زاھىتلىق ھەققىدە

* زاھىت دېگەن ئارزۇنى ئاز قىلىپ، ئىخلاس بىلەن ئەمەل قىلىش دېمەكتۇر.

* ئۆزۈڭ ياشاۋاتقان دۇنيانى ياخشى تونۇغىن، دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ئاقسۇنىڭ ياخشى بولغۇسى.

* زاھىتلىق ئەڭ ياخشى ئىبادەتتۇر.

- * نادان كىشىنىڭ زاھىت بولۇشى پاراسەت ئېگىسىنىڭ ئاچ كۆز بولۇشىغا ئوخشاش.
- * زالىمنىڭ زامانىدىكى زاھىتلىق ئادىلىنىڭ زامانىدىكى ئاچ كۆزلۈككە ئوخشاش.
- * زاھىت دېگەن بار نەرسە تۈگمىگۈچە يوق نەرسىنى ئىزدىمىگەن كىشىدۇر.
- * ھېكمەت زاھىتلىقنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * زاھىتلىق ئىماننىڭ ئەڭ ياخشىسىدىن، دۇنياغا ئىنتىلىش بولسا بولسا ئىشەنچنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * دۇنيادا زاھىت بولۇشۇڭ سېنى نىجاتلىققا ئېلىپ بارىدۇ، ئەكسىچە دۇنياغا بېرىلىشنىڭ سېنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * كىشىنىڭ پانىدا زاھىتلىقى باقىغا بولغان ئىشەنچىسىگە باغلىق.
- * زاھىتلىقنىڭ تۈگەيدىغان ۋە ۋاقىتلىق نەرسىلەردە بولسۇن، چۈنكى سەن ئۇنىڭغا باقمەندە ئەمەس، ئۇمۇ ساڭا باقمەندە ئەمەس.
- * تاماخورلۇقتىن يىراق تۇرۇپ، ئېھتىيات بىلەن زىننەتلەنمىگەن كىشىنىڭ زاھىتلىقى ھېچنىمىگە ئەسقاتمايدۇ.
- * دۇنياغا ئۆلۈمنى ئويلاپ ياشايدىغان زاھىتنىڭ كۆزى بىلەن قارا، دۇنياغا ئىنتىلىپ ئاشىق بولغان كىشىنىڭ كۆزى بىلەن قارىما.

10 - باب

ھاچەتمەنلىك ھەققىدە

* تىلەمچىلىك كىشىنىڭ تىلىنىڭ تۇتۇلۇشىغا سەۋەب بولىدۇ، باتۇرنىڭ يۈرىكىنى ئېزىدۇ، ئەركىن كىشىنى قۇلنىڭ ئورنىغا چۈشۈرۈپ قويىدۇ، ئابروۋىنى تۆكىدۇ ۋە رىزىقىنى كېمەيتىدۇ.

* تىلەمچىلىك خارلىق زەنجىرىدۇر، ئەركىن كىشىنى ئەركىنلىكىدىن مەھرۇم قىلىدۇ، مەرتىۋىلىك كىشىنىڭ مەرتىۋىسىنى يوق قىلىدۇ.

* باشقىلار ماڭا ئىتائەت قىلسۇن دېسەڭ، ئۇلارنىڭ قولىدىن كەلمەيدىغان نەرسىنى تەلەپ قىلما.

* سېنىڭ تەلپىڭ ئۆزىنىڭ قىممىتىنى ساقلاپ قېلىش بىلەن بىرلىكتە يامان ئاقىۋەتلەرنى سەندىن يىراقلاشتۇرىشى كېرەك.
* ئۆز قىممىتىدىن يۇقىرىنى تەلەپ قىلغان كىشى مەھرۇملۇققا مەھكۇمدۇر.

* بىر نەرسە سورىغانلىقىڭ ئۆزۈڭنى چۈشۈرۈشۈڭدۇر، كىمنىڭ ئالدىدا ئۆزۈڭنى چۈشۈرۈشنى ئۆزۈڭ بەلگىلە.
* نادانلاردىن بىر نەرسە تەلەپ قىلىشتىنمۇ ئەلەملىك ئىش يوق.

* لايىق بولمىغان كىشىدىن بىر نەرسە تەلەپ قىلىش ئۆلۈمدىنمۇ بەتتەردۇر.

* ئېھتىياجىڭ قانچىلىك ئېغىر بولسىمۇ، باشقىلارغا يىلىنىپ ئېھتىياجىڭنى قامدىشىڭدىن ئابروۋىڭنى ساقلاپ قالغىنىڭ ياخشى.

* نامەردلەردىن بىر نەرسە تەلەپ قىلىشتىن ئۆلۈم ئەلا.

سوئال ۋە جاۋاب ھەققىدە

* چىرايلىق سوئال سورىساڭلار، گۈزەل جاۋابقا ئېرىشىسىلەر.

* ئالدىراپ جاۋاب بەرگەن كىشى توغرىنى تاپالمايدۇ.

* جاۋابنىڭ قوپال بولۇپ قېلىشى سوئالنىڭ قوپال بولۇپ قالغانلىقىدىن.

* بىلمىگەن نەرسە سورالغاندا بىلمەيمەن دېيىشتىن خىجىل بولماسلىق كېرەك.

* جاۋاب بېرىش ئېغىر كەلگەن تەقدىردىمۇ، ناچار سۆز ئىشلەتمە.

* سوئالدىن ئاچچىقلانمىغان كىشى ئەڭ تېز جاۋاب بېرەلەيدۇ.

* كۆپ سوئال سوراش بىزارلىققا سەۋەب بولىدۇ.

* كىچىككىدە سورىغان بولساڭ چوڭ بولغاندا جاۋاب بېرىسەن.

نارازىلىق ھەققىدە

* كۆپ نارازى بولغان كىشى قانائەت قىلىشنى بىلمەيدۇ.

* تەقدىرگە نارازى بولغان كىشى قورققىنىغا يولۇقىدۇ.

سېخىلىق ھەققىدە

* سېخىلىق گۇناھلارنى تازىلايدۇ ۋە دوستلۇقنى بارلىققا كەلتۈرىدۇ.

* سېخىلىق قولدا بارنى ئېھسان قىلىدىغان، باشقىلارنىڭ قولىدىكىگە كۆز سالمايدىغان خىسلىلەتتۇر.

- * سېخىلىق پاراسەتنىڭ مېۋىسىدۇر، قانائەت بولسا ئېسىللىغىنىڭ ئىسپاتىدۇر.
- * كىشىلەرنىڭ قولىدىكى نەرسىلەرگە كۆز قىرىنى سالماسلىق ئەڭ ئېسىل ساخاۋەتتۇر.
- * سېخىلىق ئېسىل خىسلەت، مەرتىۋە ۋە ئالاھىدىلىك دېمەكتۇر.
- * سېخىلىقنىڭ مېۋىسى پاكلىقتىن ئىبارەت.
- * ئەڭ ياخشى ساخاۋەت جايغا يەتكۈزۈلگەن ساخاۋەتتۇر.
- * خەير - ئېھسان قىلمىغان كىشى ساخەۋەتكە ئاسىيلىق قىلغان كىشىدۇر.
- * سېخىلىق بىلەن ياشا، چۈنكى ساخاۋەت ئەقىلنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * كۆپ خەير - ساخاۋەت قىلىش دوستلارنى كۆپەيتىپ، دۈشمەنلەرنى دوستقا ئۆزگەرتىدۇ.
- * سېخىلىق ئادەم سۈرىتىدە بولغان بولسا، چوقۇم قارىغانلارنى مەپتۇن قىلغۇدەك گۈزەل بولاتتى.
- * سېخىلىق سورىغۇچىنى ياخشى كۆرۈش ۋە قولىدىن كەلگەننى ئايماسلىقتۇر.

ئېزىتقۇ ھەققىدە

- * ئېزىتقۇنى ئىزدەپ ماڭغان كىشى كۆپ چارچايدۇ ۋە ئۇسسۇزلۇقتىن چاڭقاپ كېتىدۇ.
- * ئېزىتقۇدىن سۇ ئىچىشنى ئۈمىد قىلغان كىشىنىڭ ئۈمىدى يەردە قالىدۇ ۋە ئۇسسۇزلۇقى بىلەن جان بېرىدۇ.

* ئېزىتقۇغا ئالدىنىپ قالغان كىشى ھاياتقا باغلايدىغان سەۋەبلەردىن يىراقلىشىپ قالدۇ.

مەنئىيەت ھەققىدە

* روھىي دۇنيانىڭ پاك بولۇشى ئەقلىنىڭ كامالەت تاپقانلىقىنىڭ نەتىجىسىدۇر.

* روھى دۇنياسى پاك، ھاياتتىكى قىلغان ئىشلىرى سەمىمىي كىشىلەردىن يامانلىقلىرىنى ساقلاپ قالغان كىشى ئۇتۇق قازانغان كىشىدۇر.

* ۋىجداننى پاكلىغاندا روھىي دۇنيادىكى ئىللەتلەر ئوتتۇرىغا چىقىدۇ.

* تاشقى كۆرۈنۈش بۇزۇلغاندا روھىي دۇنيامۇ بۇزىلىدۇ.

* روھىي دۇنياسى پاك بولغان كىشىنىڭ قىلغان ئىشىمۇ ياخشى بولىدۇ.

سىر ھەققىدە

* سىرىڭنى ساقلا، ھېچكىمگە مەخپىيەتلىكىڭنى ئاشكارىلىما.

* مەخپىيەتلىكىڭ ئۇزۇڭدە قالسۇن، ئەگەر ئەقىللىق بىرىگە سۆزلىسەڭ، بەلكى ئېسىدىن چېقىپ كېتىپ ئاشكارىلاپ قويۇشى مۇمكىن، ئەگەر نادانغا دېسەڭ ساڭا خىيانەت قىلىشى مۇمكىن.

* ساڭا بېرىلگەن مەخپىيەتلىكىڭنى ئاشكارىلاش، خىيانەتتۇر.

* ئۈچ كىشىگە سىر بېرىشكە بولمايدۇ: خوتۇن كىشى، غەيۋەتخور ۋە ئەخمەق.

- * مەخپىيەتلىكىنى ساقلىيالىساڭ ساڭا خۇشاللىق بەخش ئېيتىدۇ، ساقلىيالىمساڭ ساڭا ئازاب بولىدۇ.
- * سىرداشلىرىڭ كۆپەيگەنسېرى سىرلىرىڭ ئاشكارلىنىشقا باشلايدۇ.
- * مەخپىيەتلىكىنى ئاشكارىلاپ قويغان كىشى سېنى ۋەيران قىلغان كىشىدۇر.
- * مەخپىيەتلىكىنى ساقلىيالىغان كىشى قولىدىن ياخشىلىق كېلىدىغان كىشىدۇر.
- * مەخپىيەتلىكىنى ئىشەنچسىز ئادەمگە تاپشۇرغان كىشى، مەخپىيەتلىكىنى زاي قىلغان بولىدۇ.
- * ئۆزىنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ساقلىيالىمىغان كىشى باشقىلارنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ئەلۋەتتە ساقلىيالىمايدۇ.
- * مەخپىيەتلىكىنى سەندىن يوشۇرغان كىشى ساڭا ئىشەنمىگەن كىشىدۇر.
- * مەخپىيەتلىكىنى ئاشكارىلاش ئەڭ ئېغىر خىيانەتتۇر.
- * نادانغا ساقلىيالىمىدىغان سىرنى ئېيتما.
- * ھەر سورۇننىڭ سۆزلىرى شۇ سورۇندا قېلىشى كېرەك.

شادلىق ھەققىدە

- * خۇشاللىق روھنى كۆتۈرۈپ، قىزغىنلىقنى يېڭىلايدۇ.
- * كىمكى بىر قەلبكە خۇرسەنلىك بەخش ئېتىدىكەن، اللە ئاشۇ خۇرسەنلىكتىن ئۇ كىشىگە رەھىم-شەپقەت يارىتىدۇ، ئۇ كىشىگە بىرەر مۇسبەت كەلگەندە ئۇ رەھىم - شەپقەت ئۇ كىشىنى ئۇ مۇسبەتتىن قۇتۇلدۇرىدۇ.

ئىسراپخورلۇق ھەققىدە

- * ئىسراپ ھەممە ئىشتا ئەيىبلەندۇ.
- * ئىسراپخورنىڭ زايى قىلىۋەتكىنىدىن تېجەشلىكنىڭ چىڭ تۇتقىنى ياخشى.
- * ئىسراپ تاغنىمۇ تۈگىتىدۇ.
- * تېجەشچان بولۇش ئارقىلىق ئىسراپنى تەرك ئەت، بۈگۈنۈڭدە ئەتنى ئۇنتۇما!
- * ئىسراپتىن ئۇزاق تۇر، چۈنكى ئىسراپخورنىڭ سېخىلىقى ماختالمىغاندەك، ئۇنىڭغا يوقسۇللۇق ھەم رەھىم قىلمايدۇ.
- * ئىسراپخورلۇقتىن ئۇزاق تۇر، ئادالەت بىلەن زىننەتلەن.
- * ئىسراپخورلۇق بىلەن پەخىرلەنگەن كىشى يوقسۇللۇق بىلەن خارلىنىدۇ.
- * ئىسراپخورلۇق بىلەن باي بولغىلى بولمايدۇ.

بەخت - سائادەت ھەققىدە

- * ھەرقانداق ئىشنى ئىخلاس بىلەن قىلىش بەخت - سائادەتنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * يۈرەكنىڭ ئۆچمەنلىك ۋە ھەسەتخورلۇقتىن خالىي بولۇشى ئىنساننىڭ بەختىدۇر.
- * ياخشىلىقتا بەسلىشىش ۋە ھالال ئىشلار بىلەن شۇغۇللىنىش ئارقىلىق بەختكە ئېرىشكىلى بولىدۇ.
- * پانىدىن قول ئۈزۈپ باقىغا يۈزلىنىش كىشىنىڭ بەختىدۇر.
- * بەختسىزلىكنىڭ دەردىنى تارتمىغۇچە سائادەتنىڭ تەمپىنى تىتىيالمىسەن.

- * ياخشىلىقنى جايغا يەتكۈزەلگەن كىشى بەختكە ئېرىشكەن كىشىدۇر.
- * ياخشىلىقنى قەدىرلەيدىغان، خەير - ساخاۋەتتىن تانمايدىغان كىشىگە ياخشىلىق قىلالىغان كىشى بەختلىك كىشىدۇر.
- * بەخت بەختسىزلىككە بەك يېقىن.
- * بىكارچىلىق ۋە ھورۇنلۇق بىلەن بەخت - سائادەتكە ئېرىشكىلى بولمايدۇ.
- * جازادىن قورقۇپ ئىمان ئېيتقان، ساۋابىنى كۈتۈپ ياخشى ئەمەل قىلغان كىشى بەختلىك كىشىدۇر.
- * ئەڭ بەختلىك كىشى بولماقچى بولساڭ، بىلگىنىڭگە ئەمەل قىل.

ئالدىراش ۋە ھەرىكەت ھەققىدە

- * سېنى ئىسلاھ قىلغان ۋە ساۋابقا ئېرىشتۈرگەن ھەرىكەت ھەرگىز زايى بولۇپ كەتمەيدۇ.
- * تېز ھەرىكەت قىلغان كىشى مەزىلگە چاققان يېتىپ بارىدۇ.
- * ئىشلىرى پاك بولغان كىشىنىڭ ئېرىشكەنلىرى بەرىكەتلىك بولىدۇ.
- * كىشىلەر ياقىنۇرمايدىغان ئىشنى قىلساڭ، كىشىلەر سېنىڭ ھەققىڭدە بىلمىگەنلىرىنىمۇ سۆزلەيدۇ.

گالۋاڭلىق ھەققىدە

- * گالۋاڭلىق ھاقارەتكە ئۇچراشنىڭ سەۋەبىدۇر.

* گالۋاڭلىقتىن ئۇزاق تۇر، چۈنكى گالۋاڭلىق كىشىنى ھاقارەتكە دۇچار قىلىدۇ.

* گالۋاڭلىق كۆپىنچە ھالەتتە ئۆچمەنلىككە سەۋەب بولىدۇ ۋە ئاداۋەت ئېلىپ كىلىدۇ.

* سەت گەپلەر بىلەن شۇغۇللانغانلار ئەڭ گالۋاڭ كىشىلەردۇر.

* گالۋاڭغا كايغان كىشى ئۆزىگە گەپ تېپىۋالىدۇ.

* گالۋاڭ بىلەن بىرلىكتە بولۇش ئەخلاقى بۇزىدۇ.

تەمكىنلىك ھەققىدە

* تەمكىن بولۇش ئەقىلنىڭ زىننىتىدۇر.

* خاتىرجەملىك ئەقىلنىڭ بەلگىسىدۇر.

* تەمكىنلىكتىن ئايرىلما، چۈنكى ئۇ ئەڭ ئېسىل خىسلەت.

* كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا تەمكىن بول، يالغۇز قالغاندا اللەقا زىكر

ئېيتىپ تۇر.

* تەمكىنلىكى زىيادە بولغان كىشىنىڭ ھۆرمىتى ئاشىدۇ.

* كىشىنىڭ تەمكىنلىكى ئۇنىڭغا زىننەت بولسا، ئىككىلىنىشى

ئۇنىڭغا ھاقارەتتۇر.

* قېرىلىقنىڭ تەمكىنلىكى ياشلىقنىڭ چەبدەسلىكىدىن ياخشى.

تىنچلىق ھەققىدە

* تىنچلىق رەھىمدىللىكنىڭ مېۋىسىدۇر.

* تىنچلىق سالامەتلىكنىڭ سەۋەبى ۋە اللە يولىدا مەھكەم

تۇرۇشنىڭ بەلگىسىدۇر.

- * كىشىلەر بىلەن تىنچ ياشىساڭ، سالامەت قالسىەن، قىيامەت كۈنى ئۈچۈن ئىشلىسەڭ، غەلبە قىلسەن.
- * تىنچلىقنىڭ ئاقىۋىتىدەك خاتىرجەم ۋە ياخشى ئاقىۋەت يوق.

ئىتائەتلىك ھەققىدە

- * اللەقا ئىتائەت قىلىشنىڭ ئاقىۋىتى مەڭگۈلۈك بەخت - سائادەت.
- * اللەنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنۇش ئىماننىڭ ئاساسىدۇر.
- * اللەقا ئىتائەت قىلغان كىشىنى اللە قوغدايدۇ، اللەقا ئۇرۇش ئېلان قىلغانلارنى اللە بوش قويۇۋەتمەيدۇ.

سالامەتلىك ھەققىدە

- * مەڭگۈلۈك سالامەتلىكنى تەلەپ قىلغان كىشى اللەنىڭ بۇيرۇقلىرىغا بويسۇنۇشى كېرەك.
- * سالامەتكە رىغبەتتى بولغان كىشى ئۆزىگە اللە يولىدىكى ئىستىقامەتنى لازىم قىلىدۇ.
- * سالامەتلىكنى تەلەپ قىلغان كىشى ئاددىلىقنى تاللىشى كېرەك، راھەتنى تەلەپ قىلغان كىشى زاھىدلىقنى.

رايشلىق ھەققىدە

- * زېھنى ئوچۇق كىشىگە ئىلىم ئۆگىتىش ئىلىمنى زىيادە قىلىدۇ.
- * ئاڭلا بىلسەن، تىلىڭنى يىغ خاتىرجەم بولسەن.
- * ياخشى قۇلاق سالغان كىشى، تېز نەپكە ئېرىشىدۇ.

* قۇلىقنى ئاڭلاشقا كۆندۈر، ساڭا پايدىسى بولمىغان گەپكە قۇلاق سالما، چۈنكى ئۇ يۈرەكنى داتلاشتۇرۇپ، مالاھەتكە قىلىشقا سەۋەب بولىدۇ.

* ئاڭلىغۇچى گەپ قىلغۇچى بىلەن شېرىكتۇر.

يامانلىق ھەققىدە

* يامانلىق قىلساڭ ئۆزۈڭنى خارلىغان، پايداڭنى زىيانغا تېگىشكەن بولسىەن.

* يامانلىققا شۈكۈر قىلغان كىشى مەسخىرىگە قالىدۇ.

* پۇقرالىرىغا يامانلىق قىلغان كىشى ھەسەتخورلىرىنى خۇشال قىلىدۇ.

* كىشىلەرگە يامان مۇئامىلە قىلساڭ، كىشىلەرمۇ يامانلىق بىلەن جاۋاب قايتۇرىدۇ.

* يامانلىق مەيداندا يورغىلىغان كىشى يورغىلاۋېتىپ يىقىلار.

ئالىجانابلىق ھەققىدە

* ئالىجاناب ھەسەتخورلارنىڭ ھەسەت قىلىشىغا دۇچار بولىدۇ، سېخىي بولسا كىشىلەر تەرىپىدىن سۆيۈلىدۇ.

* قېرىنداشلىرىنىڭ ئېغىرچىلىقىنى كۆتۈرۈپ، قوشنىلىرى بىلەن ياخشى ئۆتكەن كىشى ئالىجانابتۇر.

* ئالدىماستىن ھەمكارلاشقان ۋە ھەر خىل ئارزۇ - ئارمانلارغا ئالدىنمىغان كىشى ئېسىل كىشىدۇر.

* ئېغىرلىقنى كۆتۈرۈپ، ياردەم قولىنى سۇنغان كىشى ئېسىل كىشىدۇر.

* ئېسىللىكنىڭ پەزىلىتى ئىبادەتنى ياخشى قىلىشتا.

* دوستلىرى ئۆزىدىن باشقا بىرىگە موھتاج بولغان كىشى ئېسىل كىشى بولالمايدۇ.

* ياخشىلىق قىلماستىن ۋە ئېغىرلىقلارنى كۆتۈرمەستىن ئېسىللىك تاماملانمايدۇ.

بىدارلىق ھەققىدە

* اللەنى زىكر قىلىپ بىدار بولغاننىڭ خالىس ئىبادىتى بولغىنىدەك، اللەقا يېقىن كىشىلەرنىڭ ھۇزۇرىدۇر.

* اللەنى زىكر قىلىپ كېچىلەرنى بىدارلىق بىلەن ئۆتكۈزۈش بەختلىك كىشىلەرنىڭ پۇرسىتى ۋە ئەۋلىيالارنىڭ ئارامگاھىدۇر.

* كېچىلىرى كۆپ ئۇخلىماڭلار، قورسىقىڭلارنى ئاچ تۇتۇڭلار، روھىڭلارنى پاك تۇتۇڭلار.

يۈرۈش - تۇرۇش ھەققىدە

* يۈرۈش - تۇرۇشنىڭ ياخشى بولۇشى مەنئۇيەتنىڭ ئېسىللىكىنىڭ بەلگىسىدۇر.

* يۈرۈش - تۇرۇشنىڭ ياخشى بولۇشى قۇدرەتنىڭ گۈزەللىكىنى ۋە ئەمرلىكنىڭ قوغدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

* يۈرۈش - تۇرۇشى ناچار بولغان كىشىنىڭ ئۆلۈمى خۇشاللىققا سەۋەب بولىدۇ.

سىياسەت ھەققىدە

- * سىياسەتنىڭ ئەڭ قىيىن بولغىنى كۈنۈپ قالغان خۇيىنى ئۆزگەرتىشتۇر.
- * سىياسەتنىڭ گۈزەللىكى ھاكىمىيەتتە ئادالەت، كۈچى يەتكەندە كەچۈرۈشتە نامايان بولىدۇ.
- * ياخشى سىياسەت يۈرگۈزۈش پۇقرانىڭ تۈۋرۈكىدۇر.
- * ياخشى سىياسەت ھاكىمىيەتنى داۋاملاشتۇرۇشنىڭ ئاساسدۇر.
- * سىياسەتنى ياخشى بولغان كىشىگە ئىتائەت قىلىش كېرەك.
- * سىياسەتنى ياخشى بولغان كىشىنىڭ ھاكىمىيىتى ئۇزۇن بولىدۇ.
- * سىياسەتتە خاتالاشقان كىشى تەختتە ئۇزاق ئولتۇرالمىدۇ.
- * سىياسەتتىكى ئادالەتتەك ھۆكۈمرانلىق يوقتۇر.
- * تەختكە ئىنتىلگەن كىشى سىياسەتنىڭ قىيىنچىلىقلىرىغا بەرداشلىق بېرىشى كېرەك.

11- باب

ياشلىق ھەققىدە

- * ياشلارنىڭ نادانلىقىنى توغرا چۈشىنىشكە بولىدۇ چۈنكى ياشنىڭ بىلىمى ئېتىبارغا ئېلىنمايدۇ.
- * ياشلىق بىلەن قېرىلىق بىرلەشمەيدۇ.

ئوزۇقلىنىش ھەققىدە

- * سېمىزلىكتىن ئۇزاق تۇر، چۈنكى ئۇ كېسەلنىڭ مەنبەئىدۇر.
- * سېمىزلىك ھوشيارلىققا توسالغۇ بولىدۇ.
- * سېمىزلىككە بوزەك بولغان كىشى زېرەكلىكتىن مەھرۇم قالىدۇ.
- * تاماقنى جىق يېيىش ھېكمەتنى بۇزىدۇ.
- * قورساق ھالال نەرسە بىلەن تولغاندا يۈرەك ياخشىلىقتىن مەھرۇم قالىدۇ.
- * تەقۋادارلىقنىڭ ئەڭ ناچار ھەمراھى توقلۇقتۇر.
- * داۋاملىق توق تۇرۇش كېسەللەرنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
- * داۋاملىق توق تۇرۇشتىن ئۇزاق بول، چۈنكى ئۇ كېسەللەرنى قوزغايدۇ.

شجائەت ھەققىدە

- * باتۇرلۇق ئاشكارا پەزىلەتتۇر.
- * باتۇرلۇق ئىززەت، قورقۇنچاقلىق ئاشكارا خارلىقتۇر.

- * كىشىنىڭ باتۇرلۇقى ئۇنىڭ ھىممىتىگە، جاسارىتى كەسكىنلىكىگە باغلىق.
- * باتۇرلۇق ھىممەتكە قارىتا بولىدۇ.
- * ئاپەتكە قارشى كۈرەش قىلىش باتۇرلارنىڭ جاسارىتىنى نامايان قىلىدۇ.
- * باتۇرلۇقنىڭ ئاپىتى ئەقىلىنى ئىشلەتمەسلىكتە.

يامانلىق ھەققىدە

- * يامانلىققا ئارىلىشىپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلە، چۈنكى ئۇ دۈشمىنىڭگە يېتىشتىن بۇرۇن ساڭا يېتىدۇ، باشقىلارغا ئۇلىشىشتىن ئىلگىرى دىنىڭنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * يامانلىقنى كېچىكتۈرۈش ياخشىلىقنىڭ بېشارىتىدۇر.
- * پۇرسەتلىرىدىن كۆرەڭلەش ۋە قىلغان ئىشىغا تايىنىش ئەڭ قورقۇنچ يامانلىقتۇر.
- * يامانلىق ئارقانلىرىغا باغلىنىپ قىلىش ئىشلارنىڭ نەتىجىلىرىنى بۇزىدۇ.
- * ئاۋامنىڭ ۋەيران بولۇشىدا يامانلىقتەك رول ئوينايدىغان باشقا بىر نەرسە يوق!
- * يامانلىق دولقۇنغا ئۆزىنى ئاتقان كىشى قورققىنىغا دۇچار بولىدۇ.
- * يامانلىقنى كۆپ بولغان كىشىنىڭ دوستى خاتىرجەم ئەمەس.
- * يامانلىقنى تاشلىغان كىشىگە ياخشىلىق ئىشىكلىرى ئېچىلىدۇ.
- * يامانلىقتىن بىنا سالغان كىشى بىنانى ئۆز ئۈستىگە تىكلەيدۇ.

- * كىشىگە يامانلىق پىلانلىغان يامانلىقنى ئۆزىدىن باشلىغان بولىدۇ.
- * قەلبى يامانلىقتىن پاك بولغان كىشىنىڭ دىنى ساغلام، ئىشەنچسى كامىل بولىدۇ.
- * يامانلىقنىڭ زىيىنىنى بىلمىگەن كىشى يامانلىقتىن ساقلىنالمىدۇ.
- * يامانلىقنى ياخشىلىق بىلەن توسقان كىشى غەلبە قىلىدۇ.
- * ياماننى ياخشى قىلىپ كۆرسىتىش ئەڭ ناچار ھىيلەدۇر.
- * بىر ئىشتا يامانلىق كۆرسەڭ ئۇنىڭدا، ياخشىلىق بار دەپ ئويلىما.
- * كىشىنىڭ ناچارلىقى ئاچ كۆزلۈكتە ئاشكارا بولىدۇ.
- * يامانلىق ئاچ كۆزلۈكنىڭ يولى، ھاۋايى - ھەۋەس بولسا پىنتە - پاساتنىڭ ۋاستىدۇر.
- * يامانلىق ئەڭ ناچار ئىشك، يامانلىق قىلغۇچى بولسا ئەڭ ناچار ھەمراھتۇر.
- * ھەر كىشىنىڭ تەبىئىتىدە يامانلىق بار، كىشى تەبىئىتىنى بويسۇندۇرالمىسا، يامانلىق يوقىلىدۇ ئەگەر ئاجىز كەلسە، يامانلىق ئۆز كۈچىنى كۆرسىتىدۇ.
- * كىشىنىڭ يۈرىكىدىكى يامانلىقنى ئۆز يۈرىكىدىكى قورغان بىلەن توسۇپ قال.
- * ناچارلارنىڭ ئادىتى ياخشىلارغا دۈشمەنلىك قىلىشتۇر.
- * يامانلىق بىلەن غەلبىگە ئېرىشكەن كىشى مەغلۇپ بولىدۇ.
- * ناچار كىشى ھېچبىر كىشى ھەققىدە ياخشى گۇمان قىلمايدۇ، چۈنكى ئۇ ھەر كىشىنى ئۆزىگە ئوخشاش دەپ ئويلايدۇ.

* ناچارلارنىڭ دۆلىتى ياخشىلارغا ئايەتتۇر.

شان - شەرەپ ھەققىدە

* شەرەپ چىرىپ كەتكەن سۆڭەك بىلەن ئەمەس، ئالىي ھىممەت بىلەن قولغا كىلدۇ.

* شەرەپ مال ۋە نەسەب بىلەن ئەمەس ئەقىل ۋە ئەدەپ بىلەن قولغا كىلدۇ.

* كىشىنىڭ شەرپى پاكلىقىدا، گۈزەللىكى بولسا ئادەمگەرچىلىكىدە.

* ئۆز ماھىيىتىنىڭ شەرپىنى بىلگەن كىشى ئۆزىنى ناچار ئارزۇلىرى ۋە ھاۋايى - ھەۋەسلىرىدىن قوغداپ قالدۇ.

* شەرەپ سېخىلىق ۋە كەمتەرلىك بىلەنلا تاماملىنىدۇ.

ئاچ كۆزلۈك ھەققىدە

* ئاچ كۆزلۈك نەپسىگە داغ چۈشۈرىدۇ، دىننى بۇزىدۇ ۋە ياشلىققا ھاقارەت كەلتۈرىدۇ.

* ئاچ كۆزلۈكتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، بەزىدە بىرەر لوقما بىرنەچچە لوقمىنى توسۇپ قالدۇ.

* ئاچ كۆزلۈك ۋە تاماخورلۇقنىڭ پەسكەشلىكىدىن يىراق تۇرۇڭلار، ئۇ يامانلىقنىڭ بېشى، خارلىقنىڭ مەنبەسى، نەپسىنى خار قىلغۇچىدۇر.

* ئاچ كۆزلۈكنىڭ مېۋىسى نۇقسانلارغا ھۇجۇم قىلىشتۇر.

* ھەر نەرسىنىڭ ئۇرۇقى بار، يامانلىقنىڭ ئۇرۇقى ئاچ كۆزلۈكتۇر.

شۇغۇللىنىش ھەققىدە

- * قىيامەت كۈنى سورىلىدىغان ئىشلار بىلەن مەشغۇل بول.
- * ئەھمىيەتسىز ئىش بىلەن شۇغۇللانغان ئادەم، ئەڭ مۇھىم ئىشنى زاپا قىلغان بولىدۇ.

شاپائەت ھەققىدە

- * گۇناھكارنىڭ شاپائەتچىسى ئۇنىڭ ئىقرار قىلىشىدۇر، ئۇنىڭ تەۋبىسى كەچۈرۈم سورىشىدۇر.

بەختسىزلىك ھەققىدە

- * ھەرقانداق بەختسىزلىكتىن كېيىن باياشادلىق بار.
- * شۈبھىلىنىش بىلەن ئىشەنچسىزلىق يوقاتقان كىشى ئەڭ بەختسىز كىشىدۇر.
- * قىيامەت كۈنىدىكى مۇكاپاتنى ۋەيران قىلىش بەختسىزلىكتۇر.
- * ئۆزىنىڭ ھالى بىلەن مەغرۇرلانغان، خىياللىرى بىلەن تەسەللى تاپقان كىشى بەختسىز كىشىدۇر.
- * مال - دۇنيا توپلاش بىلەنلا بولۇپ كېتىپ، ئەجەلنىڭ ئۈنى پايلاپ كېلىۋاتقانلىقىنى بىلمەيدىغان بىتەلەيلەر.

شۈكۈر ھەققىدە

- * نېمەتكە شۈكۈر قىلىش بۇرۇنقى نېمەتلەرنىڭ مۇكاپاتى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى نېمەتلەرنىڭ جىلۋىسىدۇر.
- * شۈكۈر قىلىنغان ياخشىلىق قىممەتلىك، چۈنكى شۈكۈر مەڭگۈ قالىدۇ.

- * اللەنىڭ ساڭا بەرگەن نېمەتلىرىگە قىلىدىغان شۈكۈرلىرىڭ، ساڭا يامانلىق قىلغانلارغا ياخشىلىق قىلىش ئارقىلىق نامايان بولسۇن.
- * نېمەت تەلەپ قىلىنىدىغان ئەڭ مۇھىم نەرسە نەرسە شۈكۈر، ئاپەتتىن قوغدىلىدىغان ئەڭ مۇھىم نەرسە بولسا سەۋر قىلىشتۇر.
- * كىشىلەرنىڭ ئارىسىدا نېمەتكە ئەڭ لايىق كىشى نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلغان كىشىدۇر.
- * شۈكۈر قىلىش نىيەتنىڭ تەرجىمانى ۋە قەلبنىڭ تىلىدۇر.
- * شۈكۈر باياشادلىقنىڭ زىننىتى ۋە نېمەتلەرنىڭ قورغىنىدۇر.
- * نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلىش قازاننىڭ ئالدىنى ئالار.
- * نېمەتكە شۈكۈر قىلىش نېمەتنىڭ زىيادىلىشىشىگە سەۋەبتۇر.
- * نېمەتكە شۈكۈر قىلىش نېمەتنىڭ داۋاملىشىشىدۇر، نېمەتكە شۈكۈر قىلماسلىق نېمەتنى تونۇمىغانلىقنىڭ پاكىتىدۇر.
- * نېمەتكە شۈكۈر قىلىش قازاننىڭ قالىقىنىدۇر.
- * نېمەت ئاتا قىلغاننى زىكر قىلغان كىشى نېمەتكە شۈكۈر قىلغان كىشىدۇر.
- * كەلگۈسىدىكى نېمەتلەرنى شۈكۈر ئارقىلىق چاقىرىڭلار، چۈنكى قاچقاننىڭ ھەممىسى قوبۇل قىلىنىشتىن مەھرۇم ئەمەس.
- * شۈكۈر باشقىلار سىنالىغان قىيىنچىلىقلارغا سېنىڭ دۇچار بولماسلىقىڭنىڭ سەۋەبى بولسۇن.
- * شۈكۈرلىرى كۆپ بولغان كىشىگە بېرىلىدىغان نېمەتلەر ھەسسىلەپ ئاشىدۇ.
- * شۈكۈر قىلىشنى داۋاملاشتۇرغان كىشىگە نېمەتلەر داۋاملىق بېرىلىدۇ.

- * نېمەتلەرگە شۈكۈر قىلغان كىشى ئاپەتلەرگە سەۋر قىلغان كىشىگە ئوخشايدۇ.
- * نېمەتكە شۈكۈر قىلمىغان كىشىنىڭ ھاياۋانلاردىن سانىلىشى كېرەك.
- * نېمەتنى شۈكۈر بىلەن قوغدىمىغان كىشى نېمەتنىڭ يوقىلىشىغا سەۋەبچى بولىدۇ.
- * نېمەتكە شۈكۈر قىلمىغان كىشى نېمەتلەردىن مەھرۇم قالار.
- * باياشادلىقتا شۈكۈر قىلغان، قىيىن كۈنلەردە سەۋر قىلغان كىشىلەردىن بول.

شۈبھىلىنىش ھەققىدە

- * شۈبھىلىنىش ئىشەنچنى يېقىتىدۇ ۋە دىننى ۋەيران قىلىدۇ.
- * شۈبھىلىنىش نادانلىقنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * شۈبھىلىنىش يۈرەكنىڭ نۇرىنى ئۆچۈرىدۇ.
- * ئىشەنچنىڭ ئاپىتى شۈبھىدۇر.
- * شۈبھىنىڭ داۋاملىشىشى شېرىككە ئېلىپ بارىدۇ.
- * شۈبھىلىك ئىش قىلىش نومۇس، غەيۋەتكە بېرىلىش ئوت بىلەن باراۋەردۇر.
- * ھەر كىشىنىڭ ھاجىتى بار، شۇنىڭ ئۈچۈن شۈبھىلىنىشتىن ئۇزاق تۇرۇڭلار.
- * كۆپ شۈبھىلەنگەن كىشى كۆپ غەيۋەت قىلىدۇ.
- * شۈبھىلىنىش ئاشكارىلانغاندا گۇمانلار خاتالىشىشقا باشلايدۇ.
- * سېنى شۈبھىلەندۈرگەن نەرسىنى قويۇپ، شۈبھىلەندۈرمىگەن نەرسە بىلەن شۇغۇللان.

* شۈبھىلەنگەن كىشىنىڭ دىنى يوق، غەيۋەتخورنىڭ ئادەمگە رىچىلىكى.

مەسلىھەت ھەققىدە

- * كۆز قاراشتا ئورتاقلىشىش توغرىنى قىلىشقا تۈرتكە بولىدۇ.
- * ئەقىللىق دۈشمىنىڭدىن مەسلىھەت سورا، نادان دوستۇڭدىن ھەزەر ئەيلە.
- * پىكىرلەرنى بىر - بىرى بىلەن سېلىشتۇرساڭلار، توغرا پىكىر ئوتتۇرىغا چىقىدۇ.
- * مەسلىھەت بىلەن ئىش قىلىش ساڭا راھەت، دۈشمەنگە جاپا.
- * مەسلىھەتلىشىشقا ئەڭ مۇۋاپىق كىشى تەجرىبە ئىگىلىرىدۇر، ناچار كىشىلەر بولسا، ئەيىبى كۆپ ئىنسانلاردۇر.
- * مەسلىھەت بەرگۈچىنىڭ نادانلىقى مەسلىھەت سورىغۇچىنىڭ ھالاكتىدۇر.
- * ئىلمىگە ئالىملارنىڭ ئىلمىنى، پىكىرىگە دانالارنىڭ پىكىرىنى بىرلەشتۈرۈش ئەقىللىقلارنىڭ ئىشىدۇر.
- * مەسلىھەت بىلەن ئىش قىلىپ، ئىستىپادىتىن يىراق تۇرۇش، ئەقىللىق كىشىنىڭ قىلىشقا تېگىشلىك ئىشىدۇر.
- * بىر ئىش قىلىشقا قارار بېرىشتىن ئىلگىرى مەسلىھەت سورا، قەدەم بېسىشتىن ئىلگىرى ئويلا.
- * مەسلىھەت بەرگۈچىسى ئېزىپ كەتكەن كىشىنىڭ تەدبىرلىرى ۋەيران بولىدۇ.

* مەسلىھەت سورىغان كىشىگە مەسلىھەت بەرگەن كىشىنىڭ تەدبىرلىرى ئىشقا يارايدۇ.

* مەسلىھەت سورىغان كىشىنى ئالدىغان كىشى تەدبىردىن مەھرۇم قالدۇ.

* ئەقىل ئىگىلىرى بىلەن مەسلىھەتلەشكەن كىشى مەشئىلى بىلەن يولغا چىققان بولىدۇ.

* ئەقىل ۋە بىلىم ئىگىلىرىنىڭ مەسلىھەتىنى ئالغان كىشى ئۇتۇقلۇق ۋە توغرىلىققا ئېرىشىدۇ.

* كىشىلەردىن مەسلىھەت سورىغانلار ئۇلارنىڭ ئەقىللىرىدىن پايدىلىنىدۇ.

* توغرىنى تېپىشتا مەسلىھەتتەك ياخشى يول يوق.

* دۈشمىنىڭدىن مەسلىھەت سورىما، ئۆزۈڭنىڭ ئىشلىرىنى يوشۇرۇپ قال.

* يالغانچىدىن مەسلىھەت سورىما، چۈنكى ئۇ ئېزىتقۇغا ئوخشاش يىراقنى يېقىن، يېقىننى يىراق كۆرسىتىشكە تىرىشىدۇ.

* ئەقىللىق كىشى مەسلىھەتتىن ۋاز كەچمەيدۇ.

* مەسلىھەتلىشىشتىن پۇختىراق غالىبىيەت يوق.

شەھۋەت ھەققىدە

* شەھۋەتلەر ئۆلتۈرگۈچى كېسەللەردۇر، بۇ كېسەللەرنىڭ ئەڭ ياخشى دورىسى سەۋر قىلىشتۇر.

* شەھۋەتتىكى يېڭەلسەڭ ئىلىم - ھېكمەتتە كامالەت تاپسەن.

* يۈرىكىڭلارنى شەھۋەتنىڭ باشقۇرۇشىدىن يىراق تۇتۇڭلار،
چۈنكى شەھۋەتنىڭ باشلىنىشى پادىشاھ تەختكە چىققاندا بولغان
بىلەن، ئاقۋىتى ھالاكەت بولىدۇ.
* شەھۋەتتىن قول ئۈزۈش ئەڭ ياخشى ئىبادەت ۋە ئەڭ ئېسىل
ئادەتتۇر.

* شەھۋەتنىڭ لەززىتىنى رەسۋالىقنىڭ نومۇسى ۋەيران قىلىدۇ.
* شەھۋەتكە بويسۇنۇش ھالاكەت، شەھۋەتنىڭ بۇيرۇقلىرىغا
قارشى چىقىش بولسا پادىشاھلىقتۇر.
* شەھۋەتكە باغلانغان يۈرەك ئىبرەتلەردىن پايدىلىنالمايدۇ.
* شەھۋەتنىڭ غالىب بولۇشى ھالاكەتنىڭ دەھشىتىدۇر، ئۇنى
سۇندۇرۇش شەرەپلىك تەختتۇر.

* شەھۋەتكە ھەمراھ بولغانلار گۇناھلارغا ئەسىر بولۇپ قالىدۇ.
* شەھۋەتنى باشقۇرالىغان كىشىنىڭ ئەقلى نامايەن بولىدۇ.
* شەھۋەتنى كۆپ بولغان كىشىنىڭ چىقىمى ئېغىر بولىدۇ.
* شەھۋەتكە ئالدىرىغانلارغا ملامەت ئالدىراپ كېلىدۇ.
* شەھۋەتنى كونترول قىلغان كىشىنىڭ ئادەمگەرچىلىكى
كامالەت تېپىپ، ئاقۋىتى ياخشى بولىدۇ.

* شەھۋەتكە بويسۇنغانلىقتىن گۇناھلار ھەسسەلەپ ئاشىدۇ.
* شەھۋەتكە بېرىلگەن كىشى ئاپەتلەرنىڭ قۇربانى، گۇناھلارنىڭ
ھەمراھى ۋە تۈزەلمەيدىغانلىقىغا جەزم قىلغۇچىدۇر.
* شەھۋەتنىڭ بىلەن غەزىپىڭىدە ھەددىڭدىن ئاشساڭ، خار
بولسىەن.

* تەقۋادارلىقنى شەھۋەتتىن باشقا نەرسە ۋەيران قىلالمايدۇ.

12 - باب

سەۋر ھەققىدە

- * قازاغا سەۋر قىلىش باياشادلىقتىكى خاتىرجەملىكتىن ياخشى.
- * سەۋر ئەڭ ئېسىل خىسلەت، ئىلىم بولسا ئەڭ شەرەپلىك زىننەت ۋە نېمەتتۇر.
- * سەۋر دېگەن كىشىنىڭ ئاپەتلەرگە سەۋر قىلىپ، ئاچچىقنى يۇتۇشى دېمەكتۇر.
- * سەۋر ئىككى خىل بولىدۇ بىرى، سەن ياخشى كۆرمىگەن نەرسىنىڭ ساڭا يۈزلىنىشىگە سەۋر قىلىش، يەنە بىرى، سەن ياخشى كۆرگەن نەرسىگە ئېرىشەلمىگەنلىكىڭگە سەۋر قىلىشتۇر.
- * سەۋر ئىماننىڭ ئەڭ ئېسىل زىننىتى ۋە ئىنساننىڭ ئەڭ گۈزەل خىسلىتىدۇر.
- * شەھۋەتكە بېرىلمەسلىك ئىپپەت، ئاچچىقى كەلگەندە ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش ئەركەكلىك، گۇناھتىن ئۇزاق تۇرۇش بولسا تەقۋادارلىقتۇر.
- * سەۋر ئىككى خىلدۇر: قازاغا سەۋر قىلىش، بۇ بىر ئىبادەت، لېكىن بۇنىڭدىنمۇ ياخشىسى اللە ھارام قىلغان نەرسىلەردىن ساقلىنىشتۇر.
- * باي تۇرۇپ ئۆزىنى خار قىلغاندىن، پېقىر تۇرۇپ شەرەپ بىلەن ياشىغان ياخشى.
- * دەرد - ئەلەمگە سەۋر قىلىش ئارقىلىق مۇھىم پۇرسەتلەرگە ئېرىشكىلى بولىدۇ.

- * ھەقىقەتنىڭ ئاچچىق رېئاللىقلىرىغا سەۋر قىل، لېكىن باتىلنىڭ لەززەتلىرىگە ئالدىنما.
- * سەۋرنى قولدىن بەرمەڭلار، چۈنكى سەۋر ئىماننىڭ تۇۋرۇكى ۋە ئىشلارنىڭ ئاساسدۇر.
- * دەرد - ئەلەمگە سەۋر قىلىش سەۋرنىڭ ئەۋزىلىدۇر.
- * ياخشى كۆرگەن نەرسىدىن ئايرىلغانغا سەۋر قىلىش ئەڭ ئەۋزەل سەۋردۇر.
- * قىيىنچىلىققا سەۋر قىلىش ئەڭ ياخشى قورال دۇر.
- * سەۋر ئادەمنىڭ قىممىتىنى كۆتۈرسە، زارلىنىش ئادەمنىڭ قىممىتىنى چۈشۈرىدۇ.
- * سەۋر غەلبىگە كېپىل بولىدۇ.
- * سەۋر غەلبىنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * مۇشەققەتلەردە ساڭا ئەڭ كۆپ ياردەم قىلىدىغان نەرسە سەۋردۇر.
- * قىيىنچىلىقلاردا ئەڭ ياخشى ياردەمچى سەۋردۇر.
- * دەرد - ئەلەمگە سەۋر قىلىش پۇرسەتكە ئېرىشىشكە ئېلىپ بارىدۇ.
- * مۇسبەتلەرگە سەۋر قىلىش ئەڭ ياخشى پەزىلەتتۇر.
- * سەۋر قىلساڭ كاتتىلاردەك بولسەن، زارلانسىڭ ھايۋانلاردەك.
- * سەۋر قىلىش غەلبىنىڭ بېشارىتىدۇر.
- * سەۋر قىلىش ھەر ئىشنىڭ ئاچقۇچىدۇر.
- * سەۋر قىلىش قىيىنچىلىقلارغا ياردەمچى بولىدۇ.
- * سەۋر غەلبىنىڭ بەلگىسىدۇر.

- * ھاياتىنى سەۋر ئۈستىگە قۇرۇپ، ئۆلۈمگە تەقۋادارلىق بىلەن تەييارلىق قىلغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.
- * سەۋرنى نىجاتلىقنىڭ تەقۋادارلىقىنى ئۆلۈمنىڭ تەييارلىقى دەپ بىلگەن كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.
- * سەۋرچانلىق ياخشى كىشىلەرنىڭ خىسلىتىدۇر.
- * سەۋرچان بول، چۈنكى ئۇ بىر قورغان ۋە اللەقا ئىشەنگەنلەرنىڭ ئىبادىتىدۇر.
- * سەۋرچان بول، چۈنكى ئەقىللىق سەۋر بىلەن ياشايدۇ، نادانمۇ چارسىز قالغاندا سەۋرگە يېلىنىدۇ.
- * سەۋرچان بول، چۈنكى سەۋر پاراسەت ئىگىسىنىڭ ھايات يولى، شۇنىڭدەك زارلىغانلارنىڭمۇ ئاخىرقى پاناھدۇر.
- * مۇسبەتكە ئارقا-ئارقىدىن دۇچ كەلگەندە سەۋرنىڭ پەزىلىتى نامايان بولىدۇ.
- * مۇدەھىش كۈنلەردە سەۋرنىڭ پەزىلىتىگە ئېرىشكىلى بولىدۇ.
- * سەۋرچان كىشى - ئۇزاق زامانلار ئۆتۈپ كەتسىمۇ، غەلىبىگە ئېرىشىدۇ.
- * ئاچچىق مۇسبەتكە تاتلىق سەۋر بىلەن تاقابىل تۇر.
- * غەلىبىنىڭ كېپىلى سەۋردۇر.
- * سەۋردىن ياردەم تەلەپ قىلغان كىشى غەلىبىدىن مەھرۇم بولمايدۇ.
- * سەۋر قالقنى بىلەن قوغدىغان كىشى مۇسبەتلەرنىڭ ئالدىدا باش ئەگمەيدۇ.
- * ئەزىيەتكە سەۋر قىلىدىغان كىشى تەقۋادارلىقىدا راستچىل ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىغان كىشىدۇر.

* ئېسىل خىسلەت ئىگىسى بولۇشنىڭ بەلگىسى قازاغا سەۋر قىلىشتۇر.

* ئاچچىق ئەلەملەرگە سەۋر قىلغان كىشى تەقۋادارلىقىدا راستچىل ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىغان كىشىدۇر.

راستچىللىق ھەققىدە

* راستچىللىق ئىماننىڭ بېشى ۋە ئىنساننىڭ زىننىتىدۇر.

* پايدىسىنى كۈتۈۋاتقان يالغانچىلىقتىن، زەررىدىن ئەندىشە قىلىۋاتقان راستچىللىق ئەۋزەل.

* راستچىللىقنىڭ ئەڭ ئۇلۇغى ۋەدىگە ۋاپا قىلىش، سېخىيلىقنىڭ ئەڭ ئېسىلى بولسا قىيىن ئەھۋالدىمۇ قولدىن كېلىشىچە ياردەم قىلىشتىن ئىبارەتتۇر.

* راستچىللىق ئامانەت، يالغانچىلىق خىيانەت.

* راستچىللىق پەزىلەت، يالغانچىلىق رەزىللىكتۇر.

* راستچىللىق نىجاتلىق، يالغانچىلىق رەسۋالىقتۇر.

* راستچىللىق تىلنىڭ ئامانلىقىدۇر.

* راستچىللىق ھەقىقەتنىڭ تىلىدۇر.

* راستچىللىق، سۆزنىڭ ئىلاھىي قانۇنغا مۇۋاپىق كېلىشىدىن

ئىبارەتتۇر.

* دىننىڭ ئاساسى نېگىزى ئىككى نەرسىدىن ئىبارەت:

راستچىللىق ۋە ئىشەنچ.

* راستچىل بول، چۈنكى سۆزلىرىدە راستچىل بولغان كىشىنىڭ

قىممىتى ئۆسۈدۇ.

- * تىللاردا راستچىللىق ئازىيىپ، يالغانچىلىق تارقالدى، مېھەر - شەپقەت كېتىپ، نەپرەت ۋە ئۆچمەنلىك قالدى.
- * ھەر نەرسىنىڭ زىننىتى بار، سۆزنىڭ زىننىتى راستچىللىق.
- * نەرسىلەر زاتىغا قايتسا، راستچىللىق باتۇرلۇققا، يالغانچىلىققا قورقۇنچاقلىق قايتاتتى.
- * شۆكۈر قىلمايدىغان مۇراسخۇرغا مال - دۇنيادىن راستچىل تىل ياخشىراقتۇر.
- * سۆزلىرى راست بولغان كىشىنىڭ قىممىتى ئاشىدۇ.
- * راستچىللىققا ئىشەنمەيدىغانلارغا راستچىللىق بىلەن مۇئامىلە قىلما.
- * راستچىللىق سېنى قورقۇتقان بىلەن يەنىلا سېنى قۇتۇلدۇرىدۇ.
- * راستچىل ئەزىز ۋە كاتتىدۇر، يالغانچى بولسا، خارۇ - زاردۇر.
- * دۇنيانىڭ ئىشىلىرى ھەققىدە بەزى راستچىلارمۇ ئالدىڭدا يالغانچى بولۇپ قالىدۇ.
- * سۆزلىرى راست بولغان كىشىنىڭ گېيى كۈچلۈك بولىدۇ.
- * يالغانچى يالغىنى بىلەن ئېرىشەلمىگەنگە راستچىل راست گېيى بىلەن ئېرىشىدۇ.
- * راستچىل راست سۆزى بىلەن ئۈچ نەرسىگە ئېرىشىدۇ: كىشىلەرنىڭ ئىشەنچىسى، كىشىلەرنىڭ سۆيگۈسى ۋە كىشىلەرنىڭ ئۇنىڭدىن ئەيىمىنىشى.

ئىسلاھ قىلىش ھەققىدە

* ئۆزىنى تۈزەتمىگەن قانداقمۇ كىشىلەرنى تۈزەتسۇن!؟

* يامان ئىش قىلغان بولساڭ تۈزىتىۋال، ياخشى ئىش قىلغان بولساڭ داۋاملاشتۇر.

كەم سۆزلۈك ھەققىدە

- * كەم سۆزلۈك ساڭا ئېغىر - بېسىقلىق لىباسىنى كېيدۈرىدۇ ۋە سېنى كەچۈرۈم سوراڭ ئېغىرچىلىقىدىن قۇتۇلدۇرۇپ قالىدۇ.
- * كەم سۆز بول، نىجاتلىق ۋە سالامەتلىك ساڭا يار بولىدۇ، قانائەتچان بول، بايلىق ۋە ھۆرمەت سېنىڭ بىلەن بولىدۇ.
- * كەم سۆزلۈك لازىم بولغان يەردە سۈكۈتتەك پاساھەت يوق.
- * پىكىر قىلماستىن جىمغۇر بولۇپلىش گاجىلىقتۇر.
- * كەم سۆزلۈك ئېسىللىكنىڭ بەلگىسى، شۇنىڭدەك ئەقىلنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * كەم سۆزلۈك ئىلىمنىڭ زىنىتى، شۇنىڭدەك سالاپەتنىڭ نامايەندىسىدۇر.
- * سۆزلەشتە پاساھەت بولسا، جىمغۇرلۇقتا خاتالىقتىن خالى بولۇش بار.
- * سۆز ئېغىزىڭدىن چىقىپ كەتسە سېنى باشقۇرىدۇ، ئېغىزىڭدىن چىقىپ كېتىشتىن ئىلگىرى سەن ئۇنى باشقۇرسەن.
- * بەزىدە كەم سۆزلۈك گەپ قىلىشتىن پاساھەتلىكراقتۇر.
- * باشقىلارنىڭ تەنقىدىگە ئۇچراشقا سەۋەب بولىدىغان سۆزدىن، سالامەتلىككە ئېرىشتۈرىدىغان جىمغۇرلۇق ياخشى.
- * نادامەت ئوتىغا ئاتىدىغان سۆزدىن ھۆرمەت لىباسى كېيدۈرىدىغان سۈكۈت ياخشى.

- * ئار - نومۇسقا قويدىغان بىر ئېغىز سۆزدىن سالاپەت ئاتا قىلىدىغان جىمغۇرلۇق ئەلا.
- * ئاقىۋىتى ئۆكۈنۈشكە سەۋەب بولىدىغان سۆزدىن ئاقىۋىتى خۇشاللىق ئاتا قىلىدىغان جىمغۇرلۇق ياخشى.
- * جىق گەپ قىلىپ باشقىلارنى بىزار قىلغاندىن، سۆز قىلىنىدىغان دەرىجىدىكى جىمغۇرلۇق ياخشى.
- * ناداننىڭ جىمغۇرلۇقى نادانلىقنى چاندۇرمايدۇ.
- * جىمغۇرلۇق كۆپىنچە ھالدا سالاپەت ئاتا قىلىدۇ.
- * جىمغۇر بول، چۈنكى جىمغۇرلۇق ئالىمنىڭ زىننىتى ۋە ناداننىڭ نادانلىقىنى يوشۇرىدىغان پەردىسىدۇر.
- * جىق گەپ قىلىشتىن ئۆزىنى تۇتۇۋالغان كىشى كىشىلەرنىڭ قوبۇل قىلىشىغا ئېرىشىدۇ.
- * ئېغىر - بېسىقلىقنىڭ ئەڭ يېقىن ھەمراھى جىمغۇرلۇقتۇر.
- * گەپ قىلماي سالامەتلىككە ئېرىشكەن كىشى بىلەن گەپ قىلىش ئارقىلىق غەنمەتكە ئېرىشكەن كىشىنىڭ پەرقى يوقتۇر.

مۇسبەت ھەققىدە

- * ئەڭ كاتتا مۇسبەت مۇسبەتكە سەۋر قىلالماسلىقتۇر.
- * مۇسبەتلەر ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدا باراۋەر تەقسىم قىلىنغان.
- * اللە - تائالانىڭ ساڭا ئارقا - ئارقىدىن مۇسبەتلەر يوللىغانلىقىنى كۆرسەڭ اللە تائالانىڭ سېنى ئويغىتىپ قويماقچى ئىكەنلىكىنى بىلىۋال.
- * مۇسبەتلەر ئېغىرلاشقانسېرى خۇشاللىق يېقىنلىشىدۇ.

- * قازاغا يولۇقساڭ تەن بەر، قازاغا قارشى تۇرۇشۇڭ قازانىڭ كۆپىيشىگە سەۋەب بولىدۇ.
- * مۇسبەتنىڭ ئېغىرلىقى مەرتىۋىنىڭ ئالىيلىقىغا باغلىق.
- * قاتتىق تىرىشىش ئارقىلىق يۇقىرى مەرتىۋە ۋە مەڭگۈلۈك راھەتكە ئېرىشكىلى بولىدۇ.
- * تاماخورلۇق ۋە ئارزۇ - ئارمانلارغا بېرىلىپ كېتىش مۇسبەتلەرنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
- * مۇسبەتنىڭ ھەجىمىگە قارىتا ساۋاب بېرىلىدۇ.
- * پىتتە - پاساتنىڭ داۋاملىشىپ كېتىشى ئەڭ چوڭ ئاپەتتۇر.
- * مۇسبەتنىڭ ئاز - كۆپلىكىگە قارىتا ساۋاب بېرىلىدۇ.
- * داۋاملىق مۇسبەتكە ئۇچراش، مۇسبەتكە ئۇچرىغۇچىغا سەۋرنىڭ پەزىلىتىنى ئېرىشتۈرىدۇ.
- * ناچار كىشىلەر بىلەن ئەپ ئۆتۈشكە مەجبۇر بولۇش ئېسىل كىشىلەرنىڭ بېشىغا كېلىدىغان ئەڭ ئېغىر مۇسبەتتۇر.
- * قەدىرلەنمىگەن نېمەت تىن، ياخشىلىقى ئۈمىد قىلىنىدىغان مۇسبەت ياخشى.
- * سىناققا دۇچ كەلگەندە خۇشال بول، خاپىلىققا دۇچ كەلگەندە قايغۇرما.
- * بەزى كىشىلەر دەردىگە داۋا بولىدىغان مۇسبەتتىن مەھرۇم قالىدۇ.
- * نېمەتكە قارىتا ئاپەتنىڭ ئاچچىقى بولىدۇ.

13 - باب

ماقال - تەمسىل ھەققىدە

* ئالاھىدە كىشىلەر ئۈچۈن ماقال - تەمسىللەر بارلىققا كېلىدۇ.
* ئەقىل - پاراسەتلىك كىشىلەرگە ماقال - تەمسىل ئىشلىتىلىدۇ.

كۈلۈش ھەققىدە

* كۆپ كۈلۈش كىشىنىڭ ھەيۋىتىنى يوقىتىپ قويدۇ.
* كۆپ كۈلۈش سۆھبەتداشلارنىڭ يىراقلىشىشىغا، باشلىقلارنىڭ ئەيىبلىشىگە سەۋەب بولىدۇ.
* كۈلكىسى كۆپ بولغان كىشىنىڭ سۈرى ئاز بولىدۇ.
* كۆپ كۈلگەن كىشىنىڭ قەلبى ئۆلىدۇ.
* سېنى رەسۋا قىلىدىغان گۇناھلارنى ئىشلەپ تۇرۇقلۇق چىشىڭنى چىقىرىپ كۈلمە!
* كۆپ كۈلمە ھەيۋىتنىڭ يوقىلىدۇ، كۆپ چاقچاق قىلما، كىشىلەر سېنى كۆزگە ئىلمايدۇ.

ئازغۇنلۇق ھەققىدە

* داچەنگە كۈمۈش يالتىلغانغا ئوخشاش، اللەنىڭ كىتابىنىڭ ئايەتلىرى بىلەن بېزەلگەن بەزى گۇمراھلىقلار بار.

* كىشىلەرنى ياخشىلىققا بۇيرۇپ، ئۆزى قىلماسلىق، ياكى كىشىلەرنى يامانلىقتىن توسۇپ ئۆزى قول ئۈزمەسلىك يېتەرلىك ئازغۇنلۇقتۇر.

14 - باب

يول ۋە تەرىقەت ھەققىدە

- * تۈز يولدىن ئاداشقان كىشى ھالاكەت يولىغا كىرىپ قالىدۇ.
- * يولدىن ئاداشقان كىشى تېڭىرقاشقا يولىقىدۇ.
- * ئازغان كىشى ئازغۇنلۇق دولقۇنىدا غەرق بولىدۇ.
- * تۈز يولدا ماڭغىن، چۈنكى ئۇ ساڭا كارامەت لىباسى كىيدۈرۈپ، ملامەتتىن ساقلاپ قالىدۇ.
- * ئازغۇنلۇق شارابىدا مەست بولۇپ قالغان كىشىگە ياخشىلىق يامان بولۇپ، يامانلىق ياخشى بولۇپ كۆرۈنىدۇ.
- * ئۆزۈڭلارغا سەل قاراپ، زۇلمەت يولىغا كىرىپ كېتىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار.

رىزىق ھەققىدە

- * كۆپ تاماق يەپ تۇرۇقلۇق كېسەل بولمىغانلار بەك ئاز.
- * تاماقنى ئاز يېيىش روھنى پاكلاشتۇرۇپ، سالامەتلىكنى قولغا كەلتۈرىدۇ.
- * تامىقى ئاز بولغان كىشى مۇشەققەتكە يولۇقمايدۇ.
- * تامىقى ئاز كىشىنىڭ چىقىمى يېنىك بولىدۇ.
- * كۆپ خىل تاماقنى ياقتۇرۇپ يېگەن كىشى كۆپ خىل كېسەللىكلەرگە گىرىپتار بولىدۇ.

ئىتائەتەنلىك ھەققىدە

* ئۆزۈڭدىن يۇقىرىدىكىلەرگە بويسۇنغىن، تۆۋەندىكىلەرمۇ ساڭا بويسۇنىدۇ، مەنئىيىتىڭنى پاكلىغىن، اللە سېنىڭ كۆرۈنۈشلىرىڭنى پاكلايدۇ.

* ئىبادەت سورۇنلىرىدىن يىراقلىشىپ، گۇناھ پاتاقلىرىغا پىتىپ اللەنىڭ غەزىپىگە دۇچار بولما.

* اللەقا ئىتائەت قىلىش ئارقىلىق ياخشىلىقلارغا ئېرىشكىلى بولىدۇ.

* مەئشەتتىن يىراق تۇرۇش ئەڭ كاتتا ئىبادەتتۇر.

* ئەڭ ياخشى تائەت لەززەتلەردىن ئۇزاق تۇرۇشتۇر.

* بۇيرۇقنى رەت قىلىشقا پېتىنالمىدىغان ۋە ئۇنىڭدىن ئايرىلمىدىغان زات ئىبادەت قىلىشىغا ئەڭ لايىق زاتتۇر.

* اللە - تائالا ئىتائەت قىلىشنى، ئاجىز كىشىلەر قولىدىن بېرىپ قويىدىغان لېكىن زېرەك كىشىلەر قولغا كەلتۈرۈشكە تېرىشىدىغان غەنمەت سۈپىتىدە ئاتا قىلغان.

* ئىتائەت قۇتقۇزىدۇ، گۇناھ سېنى ۋەيران قىلىدۇ.

* اللەقا ئىتائەت قىلىش ئازايغانسېرى گۇناھلار كۆپىيىدۇ.

* اللەنىڭ مۇكاپاتى اللەقا ئىتائەت قىلغانلارغا، جازاسى اللەقا ئاسىيلىق قىلغانلارغا.

* ھەۋەسكە بېرىلىپ ئەيىبلەنۋاتقان كىشىگە قارشى تۇرۇپ، تەقۋالىقى ئارقىلىق ماختىلىۋاتقان كىشىگە ئىتائەت قىلغانلار نېمىدېگەن تەلەپلىك كىشىلەر.

* كۆرۈش قۇدرىتىنى ئاتا قىلغان اللەنىڭ كۆرسەتكىنى بويىچە مېڭىپ، بۇيرىغان بۇيرۇقلارغا قەتئىي بويسۇنغان كىشى اللەنىڭ رەھىمىتىگە ئېرىشىدۇ.

* ئەقىلگە قارىتا ئىتائەت بولىدۇ.

* تائەت - ئىبادەتلەرنىڭ پەزىلىتى ئىنسانلارنى ئالىي مەرتىۋىگە ئېرىشتۈرىدۇ.

* اللە ئۆزىگە ئىتائەت قىلىشقا تەرغىب قىلمىغان تەقدىردىمۇ، اللەنىڭ رەھىمىتىنى ئۈمىد قىلىپ بولسىمۇ، اللەقا ئىتائەت قىلىش ۋاجىب بولغان بولاتتى.

* اللەقا ئىتائەت قىلىشنى دەسمايە قىلالىغان كىشى تىجارەت قىلماستىن پايدىغا ئېرىشىدۇ.

* اللەقا ئىتائەت قىلغاندا ئىخلاسىنى تارازا قىلمىغان كىشى ساۋابقا ئېرىشەلمەيدۇ.

* تائەت - ئىبادەتنى ئىخلاسى بىلەن قىلمىغان كىشى ساۋابقا ئېرىشەلمەيدۇ.

* اللەقا كۆپ ئىتائەت قىلغان كىشىنىڭ ھۆرمىتى ئاشىدۇ.

* اللەقا ئاسىيلىق قىلىپ تۇرۇپ مەخلۇقلارغا ئىتائەت قىلىش

يوق!

ھاجەت ھەققىدە

* اللەتىن باشقا ھەرقانداق كىشى بىر بىرىگە موھتاج.

* بەزىدە ئىنتىلىگەن نەرسىگە ئېرىشكىلى بولمايدۇ، بەزىدە

كىشى ئويلىمىغان يەردە كۈتمىگەن ياخشىلىققا ئېرىشىدۇ.

- * كىشىلەرنىڭ قولىدىكىنى تەلەپ قىلغان كىشىنى، كىشىلەر پەس كۆرىدۇ.
- * مۇمكىن بولمىغان نەرسىنى تەلەپ قىلغان كىشى تەلەپ قىلغان نەرسىسىنى يۈتتۈرۈپ قويدۇ.

تاماخورلۇق ھەققىدە

- * تاماخورلۇق ھېچنەمە بېرەلمەيدىغان بىر ئىللەتتۇر، شۇنىڭدەك ۋاپا قىلمايدىغان كېيىلدۇر.
- * ئاچ كۆزلۈكنىڭ ئەسلى تاماخورلۇق، تاماخورلۇقنىڭ ئاقىۋىتى بولسا مالا مەتتۇر.
- * ئەقىلنىڭ ۋەيران بولۇشىغا تاماخورلۇق سەۋەبچىدۇر.
- * تاماخورلۇق ئىنساننى خار قىلسا، تەقۋادارلىق ھۆرمەت ئاتا قىلىدۇ.
- * تاماخورلۇققا ئىتائەت قىلساڭ، سېنىمۇ ۋەيران قىلىدۇ.
- * تاماخورلۇق ئەرلەرنى يەرگە قارىتىپ قويدۇ.
- * ئەرلەرنىڭ خارلىقى تاماخورلۇقتا، ئۆمۈرنىڭ تۈگىشى ئارزۇ - خىياللار بىلەن بولىدۇ.
- * تەقۋادارلىقنىڭ بېشى تاماخورلۇقتىن ۋاز كېچىشتۇر.
- * بەزى ساختا تاماخورلۇقلار نامەلۇم ئارزۇغا باغلىنىپ قالىدۇ.
- * تاماخورلۇققا بېرىلىش ئەركەكلەرنىڭ بېشىنى كېسىدۇ.
- * تەقۋادارلىقنىڭ ۋەيران بولۇشىغا تاماخورلۇق سەۋەبچىدۇر.
- * تاماخورلۇقنى ئۆزىگە ئادەت قىلىۋالغان كىشى ئەمەلىيەتتە ئۆزىنى ئالدىغان كىشىدۇر.
- * دىننىڭ ۋەيران بولۇشى تاماخورلۇق بىلەن.

- * تاماخورلۇقتىن ئۈمىدىنى ئۈزگەن كىشىگە ھېچكىم چوڭچىلىق قىلالمايدۇ.
- * ئارزۇ - خىيالىنىڭ ئەڭ يېقىن گۇپپاڭچىسى تاماخورلۇقتۇر.
- * دىننى بۇزغان تاماخورلۇق، دىننى تۈزىگەن تەقۋادارلىق.
- * پەسكەش تاملالاردىن ۋە كىشىنى رازى قىلمايدىغان ھىممەتلەردىن پاناھ تىلەيمىز.
- * ئۆزۈڭگە تېگىشلىك بولمىغان نەرسىنى تەلەپ قىلما، ئەگەر ئۇنداق قىلمىساڭ، نەپسىڭ سەندىن قۇدرىتىڭ يەتمەيدىغان نەرسىلەرنىمۇ تەلەپ قىلىشقا باشلايدۇ.
- * كىچىككىنە تاماخورلۇق كۆپلىگەن تەقۋادارلىقنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * تاماخورلۇقنىڭ ئەسرىدىن ئۈمىدسىزلىك بىلەنلا قۇتۇلۇپ قېلىشنىڭ مۇمكىن.
- * تاماخور بولغان كىشى تەقۋادارلىقتىن مەھرۇم بولىدۇ.
- * تاماخورلۇق شۇئارىنى توۋلىغان كىشى چوقۇم بىتەلەيلىكنىڭ ئاچچىق ھەقىقەتلىرىگە دۇچار بولىدۇ.
- * نەپسىنى يالغان تاما بىلەن ئالدىغان كىشىنى كۈتكەن نەرسىلەرمۇ ئالدايدۇ.
- * تاماخورلۇقى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئۆلۈمى قورقۇنچ بولىدۇ.

15- باب

زەپەر ھەققىدە

- * زەپەر كەسكىنلىك بىلەن، كەسكىنلىك بولسا تەجرىبە بىلەن.
- * زەپەرنىڭ لەززىتى سەۋرىنىڭ مۇشەققىتىنى ئۆچۈرۈپ تاشلايدۇ.
- * زەپەرنىڭ ئاچقۇچى سەۋرچانلىقتا.
- * زەپەر بىلەن كۆرەڭلىمە، چۈنكى بىر كۈن پەلەك ساڭا غالىپ كىلىشى مۇمكىن.
- * سەۋرىسىز كىشىگە زەپەر يوق.

زۇلۇم ۋە شىكايەت ھەققىدە

- * زۇلۇم قىلماقچى بولغاندا اللەنىڭ ئادالىتىنى ئەسلە، كۈچۈڭنى كۆرسەتمەكچى بولغاندا اللەنىڭ قۇدرىتى ئەسلە.
- * زوراۋانلىقتىن ھەزەر ئەيلەڭلار، چۈنكى زوراۋانلىق ئاپەتلەرنى كەلتۈرىدۇ، نېمەتلەرنى ئېلىپ كېتىدۇ ۋە ئۆچمەنلىكنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
- * زۇلۇمدىن يىراق تۇرۇڭلار، چۈنكى زۇلۇم قىلغان كىشىنىڭ ياشىغان كۈنلىرىگە نەپرەت ياغدۇ.
- * زۇلۇمدىن يىراق تۇر، چۈنكى زۇلۇم زۇلۇمغا ئۇچرىغۇچىدىن ئۆتۈپ كېتىدۇ، لېكىن زۇلۇم قىلغان زالىمنىڭ بىشىغا قارا كۈن بولۇپ مەڭگۈلۈك قالدۇ.

- * زوراۋانلىق ئاداۋەتلىرىدىن، خائىنلىق رەسۋالىقلىرىدىن ۋە يوشۇرۇن يامانلىقنى پۈۋلەشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار.
- * دۈشمەنلىك قىلىش ئەڭ ناچار خىسلەتتۇر.
- * ئادالەت بىلەن مۇئامىلە قىلغان كىشىگە زۇلۇم قىلىش ئەڭ ناچار زۇلۇمدۇر.
- * ئاپەتنىڭ يېتىپ كېلىشىگە سەۋەب بولىدىغان ئەڭ چوڭ ئىككى ئامىل بار زوراۋانلىق ۋە نېمەتكە نانكورلۇق قىلىش.
- * ئادالەت نەقەدەر گۈزەل بولسا، زۇلۇم شۇ قەدەر قەبىھ.
- * كۈچ - قۇدرەت زوراۋانلىققا تاقابىل تۇرىدۇ.
- * زوراۋانلىق ئەرلەرنى ۋەيران قىلىدۇ ۋە ئەجەلنى يېقىنلاشتۇرىدۇ.
- * قىيامەتكە ئەڭ ناچار ئۇزۇق بەندىلەرگە زۇلۇم قىلىشتۇر.
- * زۇلۇمنىڭ داۋاملىشىشى نېمەتنى تارتىۋېلىپ، ئاپەتنى چاقىرىدۇ.
- * زۇلۇمنى ئادالەت بىلەن، يوقسۇلۇقنى خەير - ئېھسان بىلەن داۋالاڭلار.
- * زۇلۇمنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ھالاكەتكە سەۋەب بولىدۇ ۋە ھاكىمىيەتنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * كىشىنىڭ دۇنيادا زۇلۇم قىلىشى ئاخىرەتتىكى بەختسىزلىكنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * زۇلۇم نېمەتنى قولدىن بېرىپ، ئاپەتنى چاقىرىپ كېلىشتە يېتەرلىك ئامىل.
- * زۇلۇمنى ماختىغان بېشىنى يەيدۇ.
- * كۆپ زۇلۇم قىلغان كىشىنىڭ نادامىتى كۆپ بولىدۇ.

* زوراۋانلىق قىلىچىنى سۇغۇرغان كىشىنىڭ بېشىغا شۇ قىلىچ تېگىدۇ.

* سەندىن ئۆزىنى قوغدىيالمايدىغان كىشىگە قول ئۇزاتما!
* بەندىلەرگە زۇلۇم قىلىشتىن ئەيمەنمىگەن كىشى قىيامەتكە ئىشەنمىگەن كىشىدۇر.

* كىشى مۇسەبەتتە ئۇخلىيالىشى مۇمكىن، لېكىن زۇلۇمغا ئۇچرىغاندا قەتئىي ئۇخلىيالمايدۇ.

* زۇلۇم قەدەمنى خاتا بېسىشقا، نېمەتتىن قۇرۇق قىلىشقا ۋە قەۋمنىڭ ۋەيران بولۇشىغا سەۋەبچى بولىدۇ.

* زۇلۇم دۇنيادا ھالاكەت، قىيامەتتە ۋەيرانچىلىقتۇر.
* كۆپ زۇلۇم قىلغان كىشىنىڭ دۈشمىنى كۆپ بولىدۇ.
* ئادالەت يوللىرىنى ئۆچۈرۈپ، زوراۋانلىق يولىنى تۇتقانلار ئەڭ زالىم كىشىلەردۇر.

* ھەربىر زالىمغا باشقىلارنىڭ جازاسىغا ئوخشىمايدىغان جازا ۋە ئۇنى قەدەم باسقۇلى قويمايدىغان ھالاكەت بار.

* زالىمنىڭ ئۈچ بەلگىسى بار: ئۆزىدىن يۇقىرىدىلەرنىڭ جىنايىتىگە شېرىك بولىدۇ، ئۆزىدىن تۆۋەندىكىنى بوزەك قىلىدۇ ۋە زالىملارغا يانتاياق بولىدۇ.

* زوراۋانلىق قىلغان كىشىنىڭ ھالاكتى تېزلىشىدۇ.
* اللەنىڭ بەندىلىرىگە زۇلۇم قىلغان كىشى اللەقا دۈشمەنلىك قىلغان بولىدۇ.

* زۇلۇم قىلغان كىشىنىڭ ھاياتى قىسقىرايدۇ ۋە زۇلۇمى ئۆزىنىڭ ئۈستىگە ئاپەت بولىدۇ.

* زالىملىق يولى بىلەن ماڭغان كىشىنىڭ كۈنلىرى ئوچ كۆرۈلىدۇ.

- * زۇلۇم ۋە زوراۋانلىق قىلغان، كىبرىلىق قىلىپ ھەددىدىن ئاشقانلارنىڭ گۇناھى نېمىدېگەن ئېغىر.
- * زوراۋانلىق بىلەن شۇغۇللانغان كىشىنىڭ دۈشمىنى كۆپ بولىدۇ.
- * مەزلۇمنىڭ دۇئاسىدىن قورقۇڭلار، چۈنكى ئۇ ئۆزىنىڭ ھەققىنى تەلەپ قىلىدۇ ۋە ئاللا تائالا ھەققىنى تەلەپ قىلغان كىشىنىڭ قولىنى قۇرۇق قايتۇرمايدۇ.
- * مەزلۇمنى كۆرسەڭ زالىمغا قارشى ياردەم قىل.
- * مەزلۇمغا ياردەمچى، زالىمغا دۈشمەن بول.
- * مەزلۇمنىڭ زالىمدىن ئالدىغىنى زالىمنىڭ مەزلۇمدىن ئېلىۋالغىنىدىن كۆپتۇر.
- * كىشىلەرنىڭ شىكايەتلىرىگە سەل قاراش ھالاکەتتۇر.
- * كىشىلەرنىڭ شىكايەت قىلىشىغا سەۋەبچى بولۇش گۇناھ دېمەكتۇر.

گۇمان ھەققىدە

- * كىشىنىڭ گۇمانى ئەقلىنىڭ تارازىسىدۇر، كىشىنىڭ قىلغان ئىشى ئۇنىڭ قىممىتىنى كۆرسىتىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ گۇمانى توغرىغا ئەڭ يېقىندۇر.
- * ياخشى گۇمان قىلغان كىشىنىڭ نىيىتى ياخشى بولىدۇ.

16 - باب

ئىبادەت ھەققىدە

- * گۇناھتىن قورقۇپ، اللەنىڭ رەھمىتىنى ئۈمىد قىلىپ قىلىنغان ئىبادەت ئىخلاس بىلەن قىلىنغان ئىبادەت ھېسابلىنىدۇ.
- * نەپسىنى ۋە شەھۋەتنى يېغىش ئەڭ كاتتا ئىبادەتتۇر.
- * داۋاملىق ئىبادەت قىلىپ تۇرۇش بەخت - سائادەتكە ئېرىشىشنىڭ ئىسپاتىدۇر.
- * ئىبادەتنى ئىخلاس بىلەن قىلغان كىشى سائادەتكە ئېرىشىدۇ.
- * زېرىكىشلىك كۆپ ئىبادەتتىن داۋاملىشىدىغان ئاز ئىبادەت ياخشىراق.
- * كۆتۈرەلمەيدىغان كۆپ ئىبادەتتىن ئېغىر كەلمەيدىغان ئاز ئىبادەت ياخشى.
- * ئۈزۈلۈپ قالغان كۆپ ئىبادەتتىن، داۋاملاشقان ئاز ئىبادەت ياخشىراق.

ئىبرەت ھەققىدە

- * ئۆتۈپ كەتكەن ئۆمرىڭدىن ئىبرەت ئالغان بولساڭ، كېيىنكى ھاياتىڭنى مەنلىك ئۆتكۈزەتتىڭ.
- * كۆپ ئىبرەت ئالغان كىشىنىڭ خاتالىرى ئاز بولىدۇ.
- * دەۋرنىڭ ھەقىقەتلىرىدىن ئىبرەت ئالغان كىشى باشقىلاردىن ئاگاھ تۇرىدۇ.

* باشقىلاردىن ئىبەت ئالمىغان كىشى ئۆزىگە ئىچى ئاغرىمىغان كىشىدۇر.

* ئىبەتلەردىن ساۋاق ئالغان كىشى ھەر ئىشقا دىققەت قىلىدۇ.

* ھاياتنىڭ دەھشەتلىرىدىن ئىبەت ئالمىغان كىشى مالاھەت بىلەن خاتالىقلىرىنى تۈزىتىپ بولالمايدۇ.

* باشقىلاردىن ئىبەت ئالغان كىشى ھاياتنىڭ تىنچلىقىغا ئىشەنمەيدۇ.

* ئىبەت ئېلىشنى بىلگەن كىشى بۇرۇنقىلار بىلەن بىرلىكتە ياشىغان كىشىگە ئوخشاپ قالىدۇ.

* دۇنيانىڭ ئۆزگىرىشلىرىدىن ئىبەت ئالمىغان كىشىگە ۋەز - نەسىھەت كار قىلمايدۇ.

كايىش ھەققىدە

* كۆپ كايىش شۈبھىلىنىشكە ئېلىپ بارىدۇ.

* نادانغا كايىساڭ سېنى ئۆچ كۆرىدۇ، ئەقىللىق كىشىلەرگە كايىساڭ سېنى ياخشى كۆرىدۇ.

* كۆپ كايىپ كەتمە، چۈنكى ئۇ دۈشمەنلىككە سەۋەبچى بولىدۇ ۋە ئاداۋەتكە چاقىرىدۇ، لېكىن باشقىلارنىڭ ساڭا كايىشىنى ئىللىقلىق بىلەن قوبۇل قىل.

مەغرۇرلۇق ھەققىدە

* ئەڭ چوڭ ياتىسراش مەغرۇرلىنىشتا.

* مەغرۇرلىنىش نادانلىقنىڭ بېشىدۇر.

* كۆرەڭلەش توغرىنىڭ دۈشمىنىدۇر.

- * كىشىنىڭ ئۆزىدىن مەغرۇرلىنىشى ئەخمەقلىقتۇر.
- * مەغرۇرلىنىش توغرىنىڭ دۈشمىنى بولغاندەك، ئەقىلنىڭمۇ ئاپىتىدۇر.
- * كىشىلەرنىڭ ئالدىدا ئالاھىدىلىكلىرىڭنى چوڭ كۆرۈستىشىنى خالىساڭ، ئۆزۈڭنى كۆرۈڭنىڭ ئالدىدا چوڭ دەپ ھېسابلىما.
- * مەغرۇرلىنىشنىڭ مېۋىسى ئاداۋەتتۇر.
- * ياخشى ئىشىڭ بىلەن مەغرۇرلانغىنىڭدىن خاتالىقىڭغا ئېچىنغىنىڭ ياخشى.
- * ئۆزىدىن مەغرۇرلانغان كىشىدىن باشقىلار كۈلەر.
- * قىلغان ئىشلىرىدىن مەغرۇرلانغان كىشى ئەقىلنى يوقىتىپ قويدۇ.

ئالدىراڭغۇلۇق ھەققىدە

- * ئالدىرىغان كىشى خاتاغا دەسسەيدۇ.
- * ئالدىراڭغۇلۇقنى تاشلا، چۈنكى ئالدىراڭغۇلۇق قىلغان كىشى مەقسىتىگە يېتەلمەيدۇ ۋە قىلغان ئىشى ھەم ئالقىشلانمايدۇ.

تەييارلىق ھەققىدە

- * ئەڭ ياخشى تەييارلىق قىيامەتنىڭ تەييارلىقىدۇر.
- * چاققان بولۇڭلار، چۈنكى نىشان ئالدىڭلاردا، ئەجەل ئىز قوغلاپ كېلىۋاتىدۇ.
- * سەپىرىگە ياخشى تەييارلىق قىلغان كىشى مەنزىلگە يېتىپ كەلگەندە خۇشال بولىدۇ.

* ئۆلۈشتىن ئىلگىرى ئۆزۈڭگە قايت، مەنزىلگە يېتىپ بېرىشتىن ئىلگىرى مەنزىلنى ھازىرلا.

ئادالەت ھەققىدە

- * ئادالەت پۇقرانىڭ تارازىسى ۋە ئەمەلدارلارنىڭ گۈزەللىكىدۇر.
- * ئادالەت زۇلۇمغا ئۇچرىغىنىڭدا ئادىللىق بىلەن بىر تەرەپ قىلغىنىڭدۇر، پەزىلەت بولسا كۈچۈڭ يەتكەندە كەچۈرۈشۈڭدۇر.
- * زۇلۇم قىلغان كىشىگە ئادالەت بىلەن مۇئامىلە قىلغان كىشى ئەڭ ئادىل كىشىدۇر.
- * زالىملاردىن ئۇزاق تۇرۇش ۋە توغرا ھۆكۈم قىلىش ئادىللىقتۇر.
- * ئادالەت ھەممە ئادەم ئالقىشلايدىغان خىسلەتتۇر، زۇلۇم بولسا ھەممە ئادەم سەسكىنىدىغان رەزىللىكتۇر.
- * ئادالەت پادىشاھلىققا سەۋەب بولىدۇ، زۇلۇم بولسا ھالاكەتكە.
- * ھەق بىلەن ھۆكۈم قىلغان كىشى ئەڭ ئادىل كىشى ھېسابلىنىدۇ.
- * كۈچى يەتكەن تۇرۇقلۇق ئادىللىق قىلغان كىشى ئەڭ ئادىل كىشىدۇر، شۇنىڭدەك، كۈچى يېتىپ تۇرۇقلۇق ئەپۇ قىلغان كىشى ئەڭ ئەپۇچان كىشىدۇر.
- * ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كىشى قانداقمۇ باشقىلارغا ئادىللىق بىلەن مۇئامىلە قىلالايدۇ؟
- * سېنىڭ مىنىڭنىڭ ئادالەت تۇلىپىرى بولسۇن، چۈنكى ئادالەت بىلەن مۇئامىلە قىلغان كىشى شاھلىق تەختىگە لايىق بولىدۇ.

- * كۆڭلىدىكى بىلەن ئەمەلىيىتى ئوخشاش بولغان، سۆزى بىلەن قىلقى بىر يەردىن چىققان كىشى ئامانەتنى ئىگىسىگە قايتۇرغان ۋە ئادالىتى نامايان بولغان كىشىدۇر.
- * ئادالەتنىڭ ئۈچ سىياسىتى بار كەسكىنلىك بىلەن مۇلايىم بولۇش، ئادالەت بىلەن ھۆكۈم قىلىش، تېجەشچانلىق بىلەن ئىقتىساد باشقۇرۇش.
- * ئىككى ئىشنىڭ ساۋابى تارازا بىلەن تارتىلمايدۇ؛ ئادالەت ۋە ئەپۇچانلىق.
- * ئادالەتنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى كىشىنىڭ ئۆزى ھەققىدە ئادىل بولۇشىدۇر.

دۈشمەنلىك ھەققىدە

- * ھىيلە ئىشلىتىشتە مۇلايىم بولۇش يېلىنىپ- يالۋۇرۇشتىن ياخشىراق.
- * دۈشمەنلىكنى ئاشكارىلىغان دۈشمەن ئەڭ ئاجىز دۈشمەندۇر.
- * دۈشمەننىڭ ئاجىز بولسىمۇ، ئۇنى ئاددى چاغلما.
- * ئېسىل كىشىلەر بىلەن دۈشمەنلىشىش نادانلارنىڭ ئىشى.
- * دۈشمەنلىك قىلىچىنى كۆتۈرگەن كىشى ئۆزى كۆتۈرگەن قىلىچ بىلەن ئۆلتۈرۈلىدۇ.
- * ئۆچەكلىشىشتە ھەددىدىن ئېشىش گۇناھقا ئېلىپ بارىدۇ، بوشاڭلىق قىلىش مەغلۇبىيەتكە ئېلىپ بارىدۇ.
- * زوراۋانلىقى كۆپ بولغان كىشىنىڭ دۈشمەنلىرى كۆپ بولىدۇ.

ئەپۇچانلىق ھەققىدە

- * كەچۈرۈم سورايدىغان ئىشنى قىلىپ سالماسلىق راستچىللىقتىنمۇ شەرەپلىكتۇر.
- * كىشىلەرنى خاپا قىلىش كەچۈرۈم سوراشقا مەجبۇرلايدۇ.
- * خاتالىق ئۆتكۈزۈمەي تۇرۇپ كەچۈرۈم سورىغان كىشى ئۆزىنى گۇناھكار قىلىپ قويدۇ.
- * سەمىمىي كەچۈرۈم سورىغان كىشى ئەپۇ قىلىنىشقا تېگىشلىك كىشىدۇر.
- * خاتالىقلارنى ئاددى چاغلىما، گەرچە سەن ئۇ خاتالىقتىن كېيىن كۆپلەپ كەچۈرۈم سورىساڭمۇ، چۈنكى ھەربىر خاتا قىلغۇچى كەچۈرۈم سوراشنى بىلىدۇ.

ئابروۋى ھەققىدە

- * يامان نىيەتتىن ۋە پەسكەش قىلىقلاردىن ئۇزاق تۇرۇش ئابروۋىنى قوغداپ قېلىشنىڭ ئاساسدۇر.
- * ئابروۋىنى ساخاۋەتتىن باشقا نەرسە قوغداپ قالالمايدۇ.
- * ئابروۋىڭنى قالايىمقان گەپ قىلىدىغانلاردىن قوغداپ قال.
- * ئابروۋىنى چوڭ بىلگەن كىشى پۇل - مالنىڭ كۆزىگە قارىمايدۇ.

مەرىپەت ھەققىدە

- * ئىنساننىڭ ئۆزىنى تونۇشى ئەڭ ياخشى مەرىپەتتۇر.
- * جاھاننى ئەڭ ياخشى بىلگەن كىشى جاھاننىڭ ئاجايىباتلىرىدىن ھەيران قالمايدۇ.

- * مەرىپەتنىڭ مېۋىسى پانىي دۇنياغا بېرىلمەسلىكتۇر.
- * مەرىپىتى تولۇق ۋە ساغلام بولغان كىشىنىڭ مەنەۋىيىتى ۋە ھىممىتى پانىي دۇنيانى يۈز ئۆرۈشدۇر.
- * ئالىمنىڭ مەرىپىتى تەقۋادارلىقتىن ئىبارەت بولۇپ، بۇ ئارقىلىق ئىنسانلار ئۇ ئالىمنىڭ ھاياتىدا ئۇنىڭغا ئەگىشىدۇ، ئۇ ئالىم دۇنيادىن كەتكەندىن كېيىن، ئۇنىڭ ياخشى نامى قېلىپ قالىدۇ.
- * مەرىپەت ئىگىلىرى بىلەم مۇلاقاتتا بولۇش يۈرەكلەرنى ياشارتىپ، ھېكمەتلەرگە يول ئاچىدۇ.
- * اللەنى تونۇغان كىشىنىڭ اللەنىڭ دەرگاھىدىكى نېمەتلەرگە ئىنتىلىشى كېرەك.
- * اللەنى تونۇشتا كۆز قاراشقا ۋە ياكى قىياسقا تايانغان كىشى ئازىدۇ ۋە ئىشلىرى قولاشمايدۇ.
- * اللەنى تونۇغاننىڭ يۈرىكىدىن اللەتنى قورقۇش ۋە اللەتنى ئۈمىد كۈتۈش، ئايرىلماسلىقى كېرەك.

ئارىفلىق ھەققىدە

- * ئۆزىنى تونۇمىغان كىشى قانداقمۇ باشقىلارنى تونۇسۇن!؟
- * اللەنى تونۇغان كىشىنىڭ چىرايىدىن تەبەسسۇم كەتمەيدۇ، يۈرىكى اللەنىڭ قورقىسى بىلەن ياشنايدۇ.

ھۆرمەت ھەققىدە

- * اللەتنى باشقىسىدىن ھۆرمەت كۈتكەن كىشىنى اللە ھالەك قىلىدۇ.

* ھەقىقەتتىن باشقا نەرسە بىلەن ھۆرمەت تەلەپ قىلغان
كىشىنى اللە ھەقىقەتنىڭ كۈچى بىلەن خار قىلىدۇ.
* ئىززەت تەلەپ قىلساڭ، اللە قاتناشتىن قىلىش بىلەن تەلەپ
قىل.

تەنھالىق ھەققىدە

* دۇنياپەرەسلەردىن يىراق تۇرۇش ياخشىلىقنىڭ جەۋھىرىدۇر.
* ئىنسانلار بىلەن يىراقتىن ئارىلاشقان كىشى ئۇلارنىڭ
يامانلىقىدىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ.
* يالغۇز ياشىغان پىتنە* پاساتتىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ.
* كىشىلەر بىلەن زىچ ئارىلاشقانغا كۆرە يالغۇز ياشاش پىتنە -
پاساتتىن يىراق بولىدۇ.

غايە ھەققىدە

* غايىسىنى ئاشكارىلىغان كىشىنىڭ تەدبىرلىرى قولدىن كېتىدۇ.
* غايىسى توغرا بولمىغان كىشىنىڭ ئاتقان ئوقى ئۆزىگە قايتىدۇ.
* تەدبىرسىز غايىدە ياخشىلىق يوق.

مۇئامىلە ھەققىدە

* پەزىلەت ئىگىلىرى بىلەن ئارىلىشىش يۈرەكنى ياشارتىدۇ.
* قاتتىق قوللۇقنى مۇلايىملىق بىلەن بىرلەشتۈر، مۇۋاپىق
بولغانكى يەردە مۇلايىم بول.
* دوستۇڭدىن ئايرىلغاندا دوستۇڭنىڭ سېنى قانداق ئەسلىشىنى
خالساڭ، دوستۇڭنى سەنمۇ شۇنداق ئەسلى، دوستۇڭ بىزار بولىدىغان

نەرسىدىن يىراق تۇر، ئۆزۈڭگە راۋا كۆرمىگەن نەرسىنى دوستۇڭغا راۋا كۆرمە.

* ئۆزۈڭگە راۋا كۆرمىگەن باشقىلارغا راۋا كۆرمە، ئۆزۈڭگە ياقىتۇرغانى باشقىلاردىن ئايما.

* ئاز ئارىلىشىش دىنىنى قوغداپ قالدۇ ۋە يامان كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىپ قىلىشنىڭ ئالدىنى ئالدىۇ.

* ساڭا يول كۆرسەتكەنگە يول كۆرسەت، ئەپۇ سورىغانى كەچۈرۈۋەت، يامانلىق قىلغانغا ياخشىلىق قىل.

* ئۆزۈڭنى باشقىلار بىلەن ئۆزۈڭنىڭ ئارىسىدىكى تارازا دەپ بىل، ئۆزۈڭ ياخشى كۆرگەن باشقىلارغىمۇ ياخشى كۆر، ئۆزۈڭگە يامان كۆرگەن باشقىلارغىمۇ يامان كۆر، ساڭا قانداق ياخشىلىق قىلىنىشىنى ياخشى كۆرسەڭ، سەنمۇ باشقىلارغا شۇنداق ياخشىلىق قىل، باشقىلارنىڭ ساڭا زۇلۇم سىلىشىنى خالىمىغىنىڭدەك، باشقىلارغىمۇ زۇلۇم سالما.

* كىشىلەردىن قانداق مۇئامىلە كۈتسەڭ، كىشىلەرگە شۇنداق مۇئامىلە قىل، ئۇلاردىن خاتىرجەم بولسەن، ئۇلارمۇ ھەم سەندىن خاتىرجەم بولىدۇ.

* يامان كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىپ قېلىشتىن ھەزەر ئەيلە، چۈنكى ئۇلار ئوتقا ئوخشايدۇ، ئوت بىلەن ئارىلىشىپ قالغان كىشىنى ئوت چوقۇم كۆيدۈرىدۇ.

* سەن ياخشى كۆرۈشكە ئەڭ لايىق كىشى پايدىسى ساڭا زىيىنى دۈشمىنىڭگە بولغان كىشىدۇر.

* ساڭا ھۆرمەت قىلىش ئورنىغا ساڭا ئىنتىلگەنلەر كۆپ بولسۇن.

* ياخشى مۇئامىلە قىلىش دوستلۇقنى داۋاملاشتۇرىدۇ.

- * پەزىلەت ئىگىلىرى بىلەن ئارىلاشساڭ بەخت - سائادەتكە ئېرىشىسەن.
- * ئەقىللىق كىشىلەر بىلەن ئارىلىشىش يۈرەكلەرنى ياشىتىدۇ.
- * ناداندىن ئالاقىنى ئۈزۈش ئاقىل بىلەن ئالاقە ئورناتقان بىلەن ئوخشاش.
- * ئەقىللىق كىشى سېنى تۈزەشكە پەقەت يول قالمىغاندا ئاندىن سەن بىلەن بولغان ئالاقىسىنى ئۈزىدۇ.
- * كىشىلەرگە ئۆزىنىڭ ئەخلاقىغا قارىتا مۇئامىلە قىلىڭلار، ئۇلارنىڭ ھىيلە - نەيرەڭلىرىدىن قۇتۇلۇپ قالسىلەر.
- * بىلىمنىڭ كۆپ بولۇشى خاپىلىق، كىشىلەر بىلەن كۆپ ئارىلىشىش بولسا پىتىدىن ئىبارەتتۇر.
- * مۇئامىلىسى ياخشى بولغان كىشىنىڭ قېرىنداشلىرى كۆپ بولىدۇ.

نومۇس ھەققىدە

- * نومۇس مەنئىيەتنى قوغدايدۇ ۋە ناچار ئەخلاقىتىن يىراق قىلىدۇ.
- * نومۇس شەھۋەتنى كونترول قىلىدۇ.
- * كىشىلەرنىڭ قولىدىكى نەرسىگە كۆز قىرىنى سالماسلىق نومۇس ۋە ئالىي ھىممەتنىڭ نىشانىدۇر.
- * كىشىنىڭ تاجى شەرىپىدۇر، زىننىتى بولسا ئادالەتدۇر.
- * ھاياتلىق بولۇش مۆتىۋەرلەرنىڭ ئەخلاقىدىندۇر.
- * نومۇس ۋە قانائەت بىلەن زىننەتلەنگەن ئادەم ئارتۇقچە چىقىمدار بولمايدۇ.

* ھاياتلىق بول، چۈنكى ھايا كىشىلەرنىڭ ئەڭ مۇھىم پەزىلەتلىرىدىندۇر.

* ئىپپەت شەرمى - ھاياغا قارىتا بولىدۇ.

* ئىپپەتلىك بولغان كىشىنىڭ گۇناھى ئاز بولىدۇ ۋە اللەنىڭ نەزىرىدە قىممىتى ئاشىدۇ.

* ئەزالىرى ھاياتلىق بولغان كىشىنىڭ خىسەلەتلىرى ئېسىل بولىدۇ.

خاتىرجەملىك ھەققىدە

* خاتىرجەملىك داۋاملاشقان سېرى بىلىنمەي قالىدۇ، قولدىن كەتكەندە قىممىتى بىلىنىدۇ.

* ھاياتنىڭ لەززىتى خاتىرجەملىكتە.

ئەپۇ ھەققىدە

* ساڭا يامانلىق قىلغانغا ياخشىلىق قىل، سېنىڭ ھەققىدە جىنايەت ئىشلىگەن كىشىنى كەچۈرۈۋەت.

* دوستۇڭنىڭ خاتالىقىنى كەچۈرسەڭ، دۈشمىنىڭمۇ سېنى ماختايدۇ.

* كىشىلەرنىڭ ئۆزلىرىنى قوبۇل قىل، ئۇلارنىڭ قېرىنداشلىقىدىن بەھرىمەن بولىسەن. تەبەسسۇم بىلەن قارشى

ئالساڭ، ئۇلارنىڭ ئاداۋىتىنى يۇيۇپ تاشلايسەن.

* بەزىدە خاتا قىلغۇچىغا خاتا قىلغانلىقىنى بىلدۈرۈش يېتەرلىك جازا بولىدۇ.

- * كۈچۈڭ يەتكەن تۇرۇپ ئەپۇ قىلساڭ ۋە دۆلەتمەن تۇرۇپ ياخشى مۇئامىلە قىلساڭ، خوجايىنلىقنىڭ مۇكەممەللىشىدۇ.
- * يېتەرسىزلىكنى ئەپۇ قىل، خاتالىقلارنى تۈزەت مەرتىۋەڭ يۈكسىلىدۇ.
- * كىشىلەرنىڭ خاتالىقلىرىنى كەچۈر، ھېچكىمنى ئۆچ كۆرگەن نەرسىسى بىلەن قىينىما.
- * ئەپۇچانلىقنىڭ پەزىلىتى كۈچ يەتكەندە نامايان بولىدۇ.
- * ئاز ئەپۇ قىلىش ئەڭ ناچار ئەيىب، ئىنتىقام ئېلىشقا ئالدىراش ئەڭ چوڭ گۇناھتۇر.
- * گۇناھكارلارنىڭ ئۆزىنى قوبۇل قىلىش مەردلىكنىڭ شەرتلىرىدىن بولغىنىدەك، ئېسىل خىسلەتلەر قاتارىدىندۇر.
- * گۇناھكارنى تىلىۋالغانلىقنىڭ يېتەرلىك غەلبىدۇر.
- * كۈچۈڭ يەتكەندە ئەپۇ قىل، شاھ بولغىنىڭدا ئادالەت بىلەن ھۆكۈم سۈر.
- * ئەپۇ قىلىشتا ياخشىلىق قىلمىغان كىشى ئىنتىقام ئالغاندا چوقۇم يامانلىق قىلىدۇ.
- * ياخشىلىق بىلەن ئەپۇ قىلمىغان كىشى ئىنتىقام ئېلىپ، يەنە بىر گۇناھقا پاتقان بولىدۇ.
- * ئەپۇ قىلغاندىن كېيىن پۇشايمان قىلما، جازالىغاندىن كېيىن خۇشال بولما.
- * سېنى سۆيگەنلەرگە ياخشىلىق قىل، دۈشمىنىڭنى كەچۈر، پەزىلىتنىڭ تاماملىنىدۇ.
- * كۈچى يەتكەن كىشىنىڭ ئەپۇ قىلىشى ۋە يوقسۇل كىشىنىڭ سېخىيلىق قىلىشى ئەڭ كاتتا پەزىلەتتۇر.

* كۈچى يېتىپ تۇرۇپ ئەپۇ قىلىش ئەڭ ياخشى ئەپۇ قىلىشتۇر.
* بەرمىگەنگە بەرگەن، يامانلىق قىلغانغا ياخشىلىق قىلغان،
زۇلۇم قىلغاننى كەچۈرگەن كىشىنىڭ، اللە تائالا ياردەمچىسى ۋە يار -
يۆلىكى بولىدۇ.

* ئەپۇچانلىق دېگەن: سېنىڭ ھەققىدە جىنايەت ئىشلىگەننى
كەچۈرسەن، ئاچچىقنى كەلتۈرگەن نەرسە ھەققىدە كەڭ قورساق
بولسەن.

* تونۇغىنى تونمىغىنىغا، بىلگىنى بىلمىگىنىگە
سېلىشتۇر.

* جازالاشقا ئالدىراشتىن يىراق تۇر، چۈنكى ئۇنى اللە يامان
كۆرىدۇ ۋە سېنى باشقىلارغا موھتاج قىلىپ قويدۇ.

ئاقىۋەتلەر ھەققىدە

* ئاقىۋەتكە قاراپ ئىش قىلغان كىشى ئاپەتلەردىن قۇتۇلۇپ
قالدۇ.

* ئاقىۋەتنى كۈزەتكەن كىشى كۈتۈلسىزلىكلەردىن قۇتۇلۇپ
قالدۇ.

* بىر ئىشقا ئىرادە قىلغاندا يامان ئاقىۋەتلەرگە دۇچار بولۇشتىن
يىراق تۇر.

* ئاقىۋەتنى كۈزەتسەڭ ھالاكەتتىن قۇتۇلۇپ قالسەن.

ئەقىل ھەققىدە

* ئەقىل مول بايلىقتۇر، ئۇ ئىلىم ۋە تەجرىبە بىلەن كۆپىيدۇ.

* ئەقىل ئىلىمنىڭ ئەسلىدۇر ۋە چۈشىنىشنىڭ قورالىدۇر.

* ئەقىل پايدىغا، ئىلىم مەرتىۋىگە، سەۋر بولسا ئاپەتتىن يىراق تۇرۇشقا، سەۋەب بولىدۇ.

* ئەقىل بىلەن شەھۋەت رەقەب، ئەقىلنىڭ قوللىغۇچىسى ئىلىم، شەھۋەتنى كۈشكۈرتكەن نەرسە بولسا ھاۋايى - ھەۋەس، ئىنساننىڭ مەنئىيىتى مۇشۇ ئىككى رەقەبىنىڭ ئارىسىدا، قايىسى غالب كەلسە، ئىنسان شۇنىڭ كۆرسەتمىسى بويىچە ياشايدۇ.

* ئەقىل دېگەن بىلگەننى سۆزلەش، سۆزلىگەننى ئىجرا قىلىش دېمەكتۇر.

* ئەقىل ھىدايەت يولىغا باشلايدۇ ۋە ئىنساننى يامانلىقلاردىن قۇتۇلدۇرۇپ قالىدۇ، نادانلىق بولسا ئىنساننى ئازدۇرىدۇ ۋە ھالاكەت يولىغا باشلاپ بارىدۇ.

* كىشىنىڭ ئۆزىنى تونۇشى ئەقىلنىڭ ئەڭ ئېسىلىدۇر، ئۆزىنى تونۇغان كىشى ئەقىلنى تاپقان بولىدۇ، ئۆزىنى تونۇيالماي كىشى ئېزىپ كېتىدۇ.

* ئەقىلنىڭ ئەڭ ياخشىسى ئىبرەت ئېلىشتۇر، كەسكىنلىكنىڭ ئەڭ ياخشىسى دۈشمەنگە كۈچنى كۆرسىتىشتۇر، ئەخمەقلىقنىڭ ئەڭ يامىنى بولسا مەغرۇرلىنىشتۇر.

* اللە تائالا جەزمەن توغرا ئەقىلنى ۋە سەمىمى ئەمەلنى ياخشى كۆرىدۇ.

* ئەقىل زىننەت، ئەخمەقلىق ھاقارەتتۇر.

* ئەقىل اللەقا يېقىنلىشىشتۇر، ئەخمەقلىق بولسا غېرىبلىقتۇر.

* ئەقىلدە شىپا بار، ئەخمەقلىقتە بەختسىزلىك بار.

* ئەقىل اللەنىڭ بەرگىنى، ئەخلاق بولسا ئىنسان تىرىشىش ئارقىلىق قولغان كەلتۈرگىنىدۇر.

- * ئەقىل بىر دەرەخ بولسا، ئۇنىڭ مېۋىسى سېخىلىق بىلەن ھاياڧۇر.
- * ئەقىل دېگەن گۇناھتىن يىراق تۇرۇش، ئاقىۋەتكە قاراش ۋە دانالىق بىلەن ئىش قىلىش دېمەكتۇر.
- * ئەقىل تاماملانغاندا گەپ - سۆز ئازىيدۇ.
- * ئەقىل تاماملانغاندا شەھۋەت ئازىيدۇ.
- * ھېكمەتنىڭ قىممەتلىك دۇردانلىرىغا ئەقىل بىلەن ئېرىشكىلى بولىدۇ.
- * ئەقىلنىڭ مېۋىسى دۇنيانى يامان كۆرۈش ۋە ھاۋايى - ھەۋەستىن يىراق تۇرۇشۇر.
- * ئەقىلنىڭ گۈزەللىكى ئىچكى ۋە تاشقى كۆرۈنۈشنىڭ گۈزەللىكىدىن ئىبارەت.
- * ئەقىل پانىي دۇنيادىن قول ئۈزۈپ، باقىي دۇنياغا يۈزلىنىش دېمەكتۇر.
- * كىشىنىڭ ئەقىلى سۆزى بەلگىلەيدۇ.
- * ئوتنى ئوتۇن بىلەن، ئەقىلنى ئەدەپ - ئەخلاق بىلەن زىننەتلە.
- * كىشىنىڭ دوستى ئەقلى بولسا دۈشمىنى نادانلىقىدۇر.
- * ئەقىلنىڭ ئېزىپ كېتىشى ھىدايەتتىن ئۇزاقلاشتۇرىدۇ ۋە ئاخىرەتلىكىنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * ئەقىللىق بول، چۈنكى ئەقىلدىن پايدىلىقراق دەسمايە يوق.
- * ئەقىلنىڭ مېۋىسى كىشىلەر بىلەن چىقىشىپ ئۆتۈشتە.

* كىشىنىڭ ئەقلى ئۇنىڭ نىزامنامىسىدۇر، ئەخلاقى بولسا ئۇنىڭ پىرىنسىپى، راستچىللىقى ئۇنىڭ يېتەكچىسى، شۈكۈر قىلىشى بولسا ئۇنىڭ تاماملىنىشىدۇر.

* ئەقىلنىڭ تاماملىنىشى نادانلىقنى تەن ئېلىش بىلەن بولىدۇ.

* ئەقىل ئىنساننى ئادالەت بىلەن ئىش يۈرگۈزۈشكە ئۈندەيدۇ.

* غەزەپ ۋە شەھۋەتكە گىرىپتار بولغان ئەقىل * ھېكمەتتىن

پايدىلىنالمايدۇ.

* بەزى ئەقىللىقلار ھاۋايى - ھەۋەسنىڭ ئەسىرى بولۇپ قالىدۇ.

* سېنىڭ توغرا ۋە ياكى خاتا قىلىۋاتقانلىقىڭنى بىلدۈرۈپ

بەرگەن ئەقىل ساڭا يېتەرلىكتۇر.

* ئىشنىڭ شەكلى ئەقىلنىڭ قىممىتىنى بەلگىلەيدۇ، شۇنىڭ

ئۈچۈن قىلغان ئىشنىڭ تاللاپ قىل ۋە مەسلىھەت بىلەن قىل.

* كىشىنىڭ كامالەت تېپىشى ئەقلى بىلەن، قىممىتى پەزىلىتى

بىلەن بولىدۇ.

* ھەر نەرسىنىڭ غايىسى بار، ئىنساننىڭ غايىسى ئەقىلدۇر.

* ئەقىلنىڭ زىننەتلىنىشى ئېغىر بېسىقلىقنىڭ ھەمراھ بولۇشىغا

باغلىق.

* ئەقىلنىڭ بار بولۇشىنىڭ سەۋەبلىرىنىڭ بىرى نادانلارغا رەھىم

- شەپقەت قىلىشتۇر.

* ئىسراپخورلۇقتىن يىراق تۇرۇپ، تەدبىرلىك بولۇش ئەقىلنىڭ

جۈملىسىدندۇر.

* كىشىنىڭ ئەقىلگە تىلىدىن چىققان گەپلەر بىلەن باھا

بېرىشكە بولىدۇ.

- * نەپسى خاھىشى ئەقلىدىن ئۈستۈن كەلگەن كىشى رەسۋا بولىدۇ.
- * ئەقلىنى يوقاتقان كىشى خارلىقتىن قۇتۇلالمايدۇ.
- * ئەقلى ئاجىز كىشىگە نادانلىق غالىب كېلىدۇ.
- * توغرا سۆزلەش ئەقلىنىڭ ئىسپاتلىرىدىندۇر.
- * ئادالەت يولى بىلەن مېڭىش ئەقلىنىڭ بەلگىلىرىدىندۇر.
- * ئېغىر بېسىقلىق ئەقىل بىلەن مۇكەممەللىشىدۇ.
- * بار ئەقلىنى ئىشلىتەلمىگەن كىشى يوق ئەقلىنى تىخىمۇ ئىشلىتەلمەيدۇ، بولمىغان ئەقىل ئىنساننى قانداقمۇ قۇتۇلدۇرالىسۇن.

ئەقىللىق كىشى ھەققىدە

- * باشقىلارنىڭ يېتەرسىزلىكلىرىنى ئەپۈچانلىق بىلەن كەچۈرگەن كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * شەھۋەتتىن قول ئۈزۈپ، دۇنياسىنى ئاخىرتىگە قۇربان قىلغان كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * ئەقىللىق كىشى زۆرۈرىيەتسىز ياكى پاكىتسىز گەپ قىلمايدۇ.
- * گۇناھ قىلىشتىن قورققان، ئەيىبلەردىن پاك بولۇشقا تىرىشقان كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * ياخشىلىق قىلغان ۋە قىلغان ئىشلىرى ئورۇنلۇق بولغان كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * ئەقىللىق كىشى سۈكۈتتە تۇرغاندا تەپەككۈر قىلىدۇ، سۆزلىگەندە اللەنى ياد ئىيتىدۇ، قارىغاندا ئىبرەت ئالىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشى ئىشنى كۆپ قىلىدۇ، خىيالىنى ئاز قىلىدۇ.

- * ئەقىللىق كىشى باشقىلارنى بوزەك قىلمايدۇ ۋە پەقەتلا بوزەك بولمايدۇ.
- * ئەقىللىق كىشىگە تەنە قىلساڭ، رەنجىتىپ قويسەن.
- * ئۆزىنىڭ ئەيىبىنى كۆرۈپ، باشقىلارنىڭ ئەيىبىنى كۆرمىگەن كىشى ئەڭ ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * سۈكۈت قىلىش ئارقىلىق نادانلارنى جازالىغان كىشى ئەڭ ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * نەپسى خاھىشىنى ئەقلى بىلەن تىزگىنلىگەن ۋە چاقچاققا كۆرە ھەيۋىتى ئۈستۈن بولغان كىشى ئەڭ ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * ئاقۋەتكە قاراپ ئىش قىلىدىغان كىشى ئەڭ ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * پىكىرى تەرەققىي قىلىۋاتقان، ئەقلى توغرا يولنى كۆرسىتىۋاتقان كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇ كىشىنىڭ كۆز قاراشلىرى توغرا، قىلغان ئىشلىرى ھەممىگە ياقىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشى تەربىيە بىلەن، ھايۋان تايلاق بىلەن ئەدەبلىنىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشى دۇنيانى ئاۋات قىلىدۇ، لېكىن ئاخىرەتكە قىلىدىغان تەييارلىقنى بىرىنجى ئورۇنغا قويدۇ.
- * ئەقىللىق كىشى كامالەت تەلەپ قىلىدۇ، نادان كىشى بولسا مال - دۇنيا تەلەپ قىلىدۇ.
- * تەجىربىلەردىن ساۋاق ئالغان كىشى ئەقىللىق كىشىدۇر.
- * ئەقىللىق كىشى قىلغان ئىشىغا تايىنىدۇ، نادان كىشى ئارزۇ - ئارمانلىرىغا تايىنىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشى ياشانغانىپىرى ئەقلى ياشىرىدۇ.

- * ئەقىللىق كىشىنىڭ قىيامەتكە تەييارلىق قىلىشى ۋە ئوزۇق - تۈلۈكنى كۆپلەپ ئېلىۋېلىشى كېرەك.
- * ئەقىللىقنىڭ ھۆكۈمرانلىقى تۇغقانغا ئوخشايدۇ، داۋاملىق ئۇچرىشىغا ئىنتىلىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشى ھېكمەتكە قىزىقىدۇ، نادان كىشى ھاماقەتكە.
- * ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ ھەۋسى ۋە غەپلىتى ئاز بولىدۇ.
- * ئەقىللىق كىشىنىڭ يۈرىكى مەخپىيەتلىكلىرىنىڭ ساندۇقىدۇر.
- * ئەقىللىق كىشىنىڭ گۇمانى نادان كىشىنىڭ كەسكىن گىپىدىن توغرىراق بولىدۇ.
- * ئەقىللىق بىلەن دۈشمەنلىشىش نادان بىلەن دوستلاشقاندىن ياخشىراق تۇر.
- * ئەقىللىق سەت، ئەقىلسىز چىرايلىقتىن ياخشىراق.
- * دىن ئىشلىرىدا ئەقىللىق بول، دۇنيا ئىشلىرىدا بىلمەسلىككە سال.
- * ئەقىللىق كىشىنىڭ سۆزى ئوزۇقتۇر، ناداننىڭ جاۋابى سۈكۈتكە تەڭ.
- * نەغمە - ناۋا بىلەن خۇددى يوقاتقان، ئويۇن - تاماشىغا مەھلىيا بولۇپ كەتكەن كىشى ئەقىللىق ئادەم ئەمەس.
- * شەھۋىتىدىن ئەقلى، غەزىپىدىن سەۋرى غالىب كەلگەن كىشى ئالاقىلاشقا تېگىشلىك كىشىدۇر.
- * ئەقىللىق كىشىنىڭ ئادەمگەرچىلىكى، دىيانىتى ۋە نەسەبى ئەخلاق تۇر.
- * ئەقىللىق كىشىنىڭ يېرىمى كۆز يۇمۇش، يېرىمى سەۋر قىلىشتۇر.

- * ئەقىللىق كىشىنىڭ ئۈگەتكەندە مۇلايىم، ئۈگىنىۋاتقاندا كەمتەر بولۇشى كېرەك.
- * كىشىنىڭ ئەقىلنىڭ قىممىتىنى تىلى كۆرسىتىدۇ، پەزىلىتىنى بولسا سۆزلىرى بايان قىلىدۇ.
- * كىشىنىڭ تىلىنىڭ ئەقىلنى باشقۇرماستىن ئەقىلنىڭ تىلىنى باشقۇرۇشى ماڭا بەك ياقىدۇ.
- * بەزى ۋاقىتتا ئەقىللىق كىشىمۇ توغرىنى تاپالماي قالىدۇ.

ئىلىم ھەققىدە

- * ئىلىم ئەقىلنىڭ چىرىغى ۋە پەزىلەتنىڭ كاندىرۇر.
- * ئىلىم نادانلىقنىڭ قاتلى ۋە ئېسىللىقنىڭ مەنبەئىدۇر.
- * ئىلىم ئېسىل بىر مىراس ۋە ئۇمۇمىي بىر نېمەتتۇر.
- * ئىلىم مەنبۇيەتنى تىرىلدۈرىدىغان، ئەقىلنى يورۇتىدىغان ۋە جاھالەتنى ئۆلتۈرىدىغان قورال دۇر.
- * ئىلىم ھېكەتتىن مېۋىسىدۇر، دۇرۇسلۇق ئۇنىڭ شاخلىرىدىندۇر.
- * ئىلىم ھۆكۈم قىلىدىغان ھاكىم بولسا، مال - دۇنيا ئۈستىدىن ھۆكۈم چىقىرىلىدىغان مەھكۇمدۇر.
- * ئىلىم مال - دۇنيادىن ياخشىراق، ئىلىم سېنى قوغدايدۇ، سەن مال - دۇنيانى قوغدايسەن.
- * ئىلىم ئەمەل قىلىشقا ئۈندەيدۇ، قوشۇلساڭ ساڭا ھەمراھ، سەن بىلەن بىللە، قوشۇلمىساڭ سەن تەنھا.

* ئىلىم ئىككى خىل بولىدۇ: ئاڭلاپ بىلگەن ئىلىم ۋە تەبىئىتىدىن بىلىنگەن ئىلىم، ئاڭلاپ بىلگەن ئىلىم بولمىسا، تەبىئى بىلىنگەن ئىلىم ھېچنېمىگە يارىمايدۇ.

* ئىلىمنى پۈتۈنلەي ئىگەللىگىلى بولمايدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ھەر ئىلىمنىڭ ياخشىسىنى تاللاڭلار.

* ئىلىم تەلەپ قىلساڭلار ئىلىم بىلەن تونۇلسىلەر، ئىلىمگە ئەمەل قىلساڭلار ئىلىم ئەھلى بولىسىلەر.

* ساڭا ۋاجىب بولغان ئىلىم سەن ئەمەل قىلىشقا مەسئۇل بولغان ئىلىمدۇر.

* ئەڭ ياخشى بىلىم خاتىرجەملىك ۋە ئېغىر - بېسىقلىقتۇر.

* ئىلىم ئېسىللىك، نادانلىق بولسا پەسلىكتۇر.

* ئىلىم قازادىن ساقلاپ قالدۇ.

* ئىلىم ئەقىلنىڭ بەلگىسىدۇر.

* ئىلىمدىن پايدىلىنىشنى خالىساڭلار، بىلگىنىڭلارغا ئەمەل قىلىڭلار، ئىلىمنىڭ مەنىلىرى ھەققىدە داۋاملىق تەپەككۈر قىلىڭلار.

* ئىلمى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئەخلاقى ئېسىل بولىدۇ، اللە تەن قورقۇشى ھەسسىلەپ ئاشىدۇ.

* ئىلىم بىلەن سەۋرنىڭ دەرىجىسىگە يەتكىلى بولىدۇ.

* بىلگىنىگە ئەمەل قىلمىغان كىشى ئەمەل قىلىشنىڭ ساۋابىغا ئىشەنمىگەن كىشىدۇر.

* ئىلىمنىڭ مېۋىسى ئەمەل قىلغاندا ئىخلاس بىلەن قىلىشتۇر.

* ئىلىمنىڭ گۈزەللىكى ئۇنى تارقىتىشتا، مېۋىسى ئەمەل قىلىش، قوغداپ قىلىش ۋە ئۇنى ئۆز ئەھلىگە تاپشۇرۇشتا.

- * بىلمىسە بولمايدىغان ۋە بىلمەسلىك ئۆزۈر سانالمايدىغان بىلىمنى سوراپ ئۆگەن.
- * ئەمەلسىز ئىلىم، مېۋىسىز دەرەخكە ئوخشايدۇ.
- * ئەمەل قىلىنمىغان ئىلىم ياسىز ئوقياغا ئوخشايدۇ.
- * سېپى تۈزىتىلمىگەن ئىلىم ئازغۇنلۇقتۇر، ساڭا پايدىسى تەگمىگەن مال - دۇنيا بالادۇر.
- * ئىلىم ساندۇقىدىن باشقا ھەرقانداق ساندۇقنىڭ ئىچى توشۇپ قالدۇ، ئىلىم ساندۇقنىڭ كېڭىيدۇ.
- * كىشىنىڭ ئىلمى كۆپەيگەنسېرى ئۆزىگە بولغان تەلىبى كۈچىيىدۇ ۋە بىلگىنىگە ئەمەل قىلىشقا تىرىشىدۇ.
- * ئىلىم تەمكىنلىك بىلەن بىرلەشمىگۈچە مېۋە بەرمەيدۇ.
- * ئىلىمنىڭ تىلى راستچىللىقتۇر.
- * ئىلىمنىڭ يىلتىزى تەسەۋۋۇر قىلىش ۋە چۈشىنىشتۇر.
- * ئىلىمگە ئەمەل قىلمىغان كىشىنىڭ خاتالىقى كۆپ بولىدۇ.
- * ئىلمى ئەقىلدىن ئۈستۈن كەلگەن كىشىنىڭ ئىلمى ئۇ كىشىگە ۋابال بولىدۇ.
- * ئۆگەنگىنىنى ياخشى چۈشەنگەن كىشى ئىلمىنى مۇستەھكەملەيدۇ.
- * كىشى ئىلىم بىلەن مال - دۇنياغا ئېرىشەلمىسىمۇ گۈزەللىككە ئېرىشىدۇ.
- * ئىلىم چۈشەنمىگەن كىشىگە پايدا بەرمەيدۇ، خۇددى سەۋرچانلىق سەۋر قىلمىغان كىشىگە پايدا بەرمىگەندەك.
- * بىلمىگەن نەرسىلەرنى دۈشمەن تۇتماڭلار، چۈنكى ئىلىمنىڭ كۆپىنچىسىنى بىلمەيسىلەر.

* كىچىككىنە ئىلىم كۆپلىگەن نادانلىقنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.

ئالىم ھەققىدە

* سۆزلىرىنىڭ توغرىلىقىنى ئەمەلىي ھەرىكىتى ئارقىلىق ئىسپاتلىغان كىشى ئىلىملىك كىشى ھېسابلىنىدۇ .

* نادانلارنىڭ كۆپلۈكىدىن ئالىملار غېرىب بولۇپ قالىدۇ.

* ئالىم ئىلىمگە توپمايدۇ، كىشىلەر ئۇنىڭ ئىلىمىگە توپمايدۇ.

* ئالىملار ئىنسانلارنىڭ ئارىسىدا ئەڭ پاك، تاماخورلۇقتىن ئەڭ

يىراق تۇرىدىغان كىشىلەردۇر.

* ئالىملار ئىنسانلارنىڭ ئۈستىدىكى ھۆكۈمراندۇر.

* ئالىم ئۆلۈپ كەتسىمۇ يەنىلا ھايات.

* ئالىم يۈرىكى ۋە تەپەككۈرى بىلەن قارايدۇ، نادان بولسا، كۆزى

بىلەن قارايدۇ.

* ئىلمىنى يوشۇرۇپ قالغان كىشى بىلگىنىنىڭ ھەق ئىكەنلىكىگە

شەك قىلغان كىشىدۇر.

* ئالىملارنىڭ ئاپىتى مەنەسەبەكە ئىنتىلىشتۇر.

* ئالىمنى كۆرسەڭ، ئۇنىڭ خىزمىتىدە بول.

* ئالىمنىڭ خاتالىشىشى كېيىننىڭ پارچىلىنىپ كېتىشىگە

ئوخشايدۇ، كېمە پارچىلىنىپ كەتكەندە ئۆزىمۇ غەرق بولىدۇ،

كېيىمدىكىلەرنىمۇ غەرق قىلىدۇ.

* كاج ئالىم ياردەم بېرىدىغان ناداندىن ياخشىدۇر.

* بىلگەننى سۆزلەيدىغان ۋە ياكى بىلمىگەننى ئاڭلايدىغان بول،

ئۇچىنچىسى بولۇپ قالما، ھالاك بولسەن.

* يالغۇز قالغاندا ئىلمنى تەكرار قىلىپ تۇرمىغان كىشى جامائەت ئالدىدا رەسۋا بولىدۇ.

* ئىلىمدە كامالەت تاپقانلىقنى دەۋا قىلغان كىشى ئەمەلىيەتتە نادانلىقنىڭ ئاخىرقى چېكىگە يەتكەن بولىدۇ.

* مېنى ئىككى خىل كىشى بىئارام قىلدۇ: ئەمەل قىلمايدىغان ئالىم ۋە ئىبادەت بىلەن شۇغۇللانغان نادان، بىرىنچىسى ئىلىمگە ئەمەل قىلماي ئىلىمدىن يىرگىنىشكە سەۋەبچى بولىدۇ، ئىككىنچىسى ئىبادەتنى بىلەن ئۆزىنىڭ نادانلىقىغا دەۋەت قىلدۇ.

* ئالىملار بىلەن بەس - مۇنازىرە قىلىش ئالىملارنىڭ پايدىلىق سۆزلىرىنى ئىگەللەشتە ۋە پەزىلەتلىرىنى بىلىشتە ۋاز كەچكىلى بولمايدىغان ئامىلدۇر.

* مال - دۇنيا توپلىغانلار ئۆزى ھايات بولسىمۇ يەنىلا ئۆلۈكلەر بىلەن بىرلىكتە، ئالىملار بولسا كېچە بىلەن كۈندۈز مەۋجۇت بولىدىكەن داۋاملىق ھايات، گەرچە ئۇلارنىڭ ئۆزلىرى بىز بىلەن بىرگە بولمىسىمۇ، ئۇلارنىڭ سۆزلىرى داۋاملىق يۈرەكتە مەۋج ئۇرىدۇ.

* ئالىم ئۆزىدىن يۇقىرىدىكىگە ھەسەت قىلماي، ئۆزىدىن تۆۋەندىكىنى تۆۋەن كۆرمەي، ئۆزىنىڭ ئىلمىنىڭ قارشىسىدا مال - دۇنياغا ئىنتىلمىسە، ئاندىن ھەقىقىي ئالىم بولىدۇ.

* كىشىنىڭ ئىلمىنىڭ سۆزىدىن كۆپ بولۇشى ۋە ئەقلىنىڭ تىلىدىن راۋان بولۇشى كېرەك.

ئۆگىنىش ھەققىدە

* ئەقلىنى زىيادە قىلىشتا ئەڭ پايدىلىق ئامىل ئۆگىتىشتۇر.

* ئىلىم ئۆگەن، چۈنكى باي بولساڭ ئىلىم ساڭا زىننەت،
يوقسۇل بولساڭ ساڭا ئۇ قالقان.

* ئىلىمنى لايىق بولمىغانلارغا بەرگەن كىشى ئىلىمگە زۇلۇم
قىلغان بولىدۇ.

* ئىلىم ئۆگىنىڭلار، ئىلىم بىلەن تونۇلسىلەر، ئىلىمگە ئەمەل
قىلىڭلار، ئىلىم ئىگىسى بولسىلەر.

* ئەگەر ناتىق ئالىم بولالمىساڭ، قۇلاق سېلىپ چۈشەنگۈچى
بول.

* كىچىكىدە ئۆگىنەلمىگەن كىشى چوڭ بولغاندا تەرەققىي
قىلالمايدۇ.

* نادانلارغا چۈشىنەلمەيدىغان نەرسىلەرنى سۆزلەپ بەرمە،
ئۇلار ساڭا ئىشەنمەي قويدۇ، چۈنكى ئىلىمنىڭمۇ سەندە ھەققى بار،
ئىلىمنىڭ سەندىكى ھەققى لايىق كىشىگە ئۆگىتىش ۋە لايىق
بولمىغان كىشىگە ئۆگەتمەسلىكتۇر.

ئۆمۈر ھەققىدە

* پايدىسىز ئىش بىلەن ئۆمۈرۈڭلارنى زايى قىلماڭلار، چۈنكى
ئۆتۈپ كەتكەن ئۆمۈر قايتىپ كەلمەيدۇ.

* سېنىڭ نەپەس ئېلىشلىرىڭ ئۆمۈرىڭنىڭ بىر قىسمىدۇر، شۇنىڭ
ئۈچۈن، سەن ئۆمۈرىڭنى اللەقا يېقىنلاشتۇرمايدىغان نەرسىگە سەرپ
قىلما.

* ئۆمۈرۈڭ سەن ياشاۋاتقان ۋاقتتۇر.

* ئۆمۈرۈڭ ئالغان نەپەسلىرىڭنى سانچىلىك، نەپەسلىرىڭنى
ساناپ تۇرىدىغان كۈزەتچى داۋاملىق سەن بىلەن بىللە.

- * كېچە بىلەن كۈندۈز ئۆمۈرنى ۋەيران قىلىش ئۈچۈن ئالدىرايدۇ.
- * ئۆتۈپ كەتكەن ئۆمۈرۈڭ قايتىپ كەلمەيدۇ، كېلەچىكىڭ نامەلۇم، ھازىر سېنىڭ ئىشلەش زامانىڭ.
- * بەھۇدە ئىشلار بىلەن ھاياتنى ئۆتكۈزگەن كىشى تەلەپ قىلغان نەرسىگە يېتەلمەيدۇ.
- * ھاياتىڭنىڭ بىر مىنۇتى ئۆمۈرۈڭنىڭ بىر پارچىسىدۇر.
- * كېچە بىلەن كۈندۈز ئالمىشىپلا تۇرىدىكەن، سېنىڭ ئۆمۈرۈڭنىڭ داۋامى يوقتۇر.

ئەمەل ھەققىدە

- * ئەمەللەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى اللەقا ئىتائەت قىلىش، ئەڭ گۈزىلى راستچىللىقتۇر.
- * اللەنىڭ دەرگاھىدىكى شەرەپ ياخشى ئىش بىلەن، ياخشى سۆز بىلەن ئەمەس.
- * ھەربىر كىشى ئۆز قىلمىشىنىڭ ئەسىرىدۇر.
- * ئەڭ ياخشى ھەمراھ ياخشى ئەمەلدۇر.
- * قۇرۇق ئارزۇ ئىستەكنى دۈشمىنىڭ بىل، ياخشى ئەمەلنى ھەمراھىڭ.
- * قىلىۋاتقان ئىشىڭدا تىرىشچان بول، باشقىلارنىڭ خەزىنىچىسى بولۇپ قالما.
- * مەخپىيەتلىكلەر ئاشكارا بولىدىغان ۋە ئەمەللەرنىڭ نەتىجىسى كۆرىنىدىغان كۈنگە تەييارلىق قىلىڭلار.
- * قىلغىنىڭدىن ئۆيلىدىغان ۋە قىلمىغانلىقىڭنى دەۋا قىلىدىغان ئىشلارنى قىلىپ سالما.

- * ئەجەلنىڭ كېلىشىدىن بۇرۇن قۇرۇق ئارزۇلارغا بېرىلىش ۋە ناچار ئىشلارنى قىلىپ سېلىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار.
- * راستچىللىق ئەمىلىڭىزدە ئىپادىلىنىدۇ.
- * ئەڭ ياخشى سۆز ئەمەلىيەت تەستىقلىغان سۆزدۇر.
- * ئەڭ ياخشى ئىش ھەقىقەتكە ئۇيغۇن كەلگەن ئىشتۇر، ئەڭ ياخشى سۆز بولسا راست سۆزدۇر.
- * سىلەر قىلمىشلىرىڭلارنىڭ ئەسىرى ۋە جاۋابكارى.
- * سىلەر گەپ قىلىشقا ئەمەس ئىش قىلىشقا موھتاج.
- * ئىنسان قىلغان ئىشى بىلەن تارتۇقلىنىدۇ ۋە جازالىنىدۇ.
- * ئىشنى كېچىكتۈرۈش ھورۇنلۇقنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * قىلغان ئەمەلگە بېرىلىدىغان ساۋاب قىلغان ئەمەلدىن ياخشىراقتۇر.
- * ئەمەلگە بېرىلگەن ساۋاب ئەمەلنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * ياخشى ئىش ياخشى سۆزنى تەستىقلايدۇ.
- * گەپنىڭ ئاز، ئىشنىڭ كۆپ بولۇشى ئەڭ ياخشى پەزىلەتتۇر.
- * لەززەتنى كېتىپ، مەسئۇلىيەتنى قالدىغان ئەمەل بىلەن چىقىمى كېتىپ، ساۋابى قالدىغان ئەمەل ئارىسىدا ئىنتايىن چوڭ پەرق بار.
- * جۇشقۇن ھالەتتىمۇ، سۇسلىشىپ قالغاندىمۇ خىزمەتنى داۋاملاشتۇرۇش كېرەك.
- * ناداننىڭ ئىشى ھالاكەت، بىلىمى بولسا ئازغۇنلۇقتۇر.
- * ھەر كىشى تېرىغىنىنى ئورۇۋالىدۇ ۋە قىلغىنىغا قارىتا مۇكاپات ياكى جازاغا دۇچار بولىدۇ.

- * ئاخىرەتلىكى ئۈچۈن ئىشلىگەن كىشى غەلبە قىلغان كىشىدۇر.
- * ياخشى ئىشلىگەن كىشى ئارمىنىغا يېتىدۇ.
- * ياخشى ئەمەل قىلغان كىشىنى ئالەم ئارمىنىغا يەتكۈزىدۇ.
- * قىلغان ئىشىغا گۇناھ ئارىلاشتۇرمىغان كىشى قىيامەتتە ئارمىنىغا يېتىدۇ.
- * ئىشلىرىدا ئاجىز بولغان كىشىنىڭ ئەھۋالى يامانلىشىدۇ.
- * ئەمەلنىڭ كامالەت تېپىشى ئۈچۈن ئىخلاس كېرەك.
- * ئىنسان ئۆزىنى ئىسپاتلاشتا نېمىدېگەن راستچىل، ئىنساننىڭ سالاھىيىتىنى ئىسپاتلاشتا قىلمىشىدەك يەنە بىر دەلىل يوق.
- * ئەۋلادلىرىڭلار تۇپراققا، بىنالىرىڭلار ۋەيران بولۇشقا، توپلىغان مال - دۇنيالىرىڭلار قولىدىن كېتىشكە مەھكۇم، لېكىن قىلغان ئىشلىرىڭلار قىيامەتكە قەدەر ساقلىنىدۇ.
- * ئىنساننىڭ ئىشلىرى قىلغان سۆزلىرىدىن ياخشى بولۇشى كېرەك، لېكىن سۆزلىرى قىلغان ئىشلىرىدىن ياخشى بولۇپ كەتسە بولمايدۇ.
- * ئىنساننىڭ ئىلمىگە كۆرە ئەملى، گېپىگە كۆرە ئىشى بولماي قالسا ئەيىب بولىدۇ.
- * ئەمەلىيەتنىڭ تىلى سۆزلەيدىغان تىلدىن ياخشىراق تۇر.
- * بىلمىگەن ئىشنى قىلىش يول يوق يەردە مېڭىشقا ئوخشايدۇ، ماڭغانسىرى مەنزىلدىن يىراقلىشىدۇ.
- * سىلەر پاساھەتلىك سۆزلەردىن بەكرەك ياخشى ئىشقا موھتاجسىلەر.

- * مۇئىن كىشى قىلغان ئىشنى ئىشەنچ بىلەن قىلدۇ، مۇناپىق بولسا قىلغان ئىشنى شۈبھە بىلەن قىلدۇ.
- * مۇناسىۋەتسىز ئىشلار بىلەن شۇغۇللانما، ساڭا يەتكىنىدىن ئارتۇقنى تەلەپ قىلما، پۈتۈن غەيرىتىڭنى قىيامەتتە سېنى قۇتۇلدۇرۇپ قالدىغان ئىشقا سەرپ قىل.
- * ئۆزىنى قۇتقۇزۇش ئۈچۈن بارلىقى بىلەن تىرىشچانلىق قىلغان، پۈتۈن دىققىتىنى ئۆزىنىڭ ئىشىغا مەركەزلەشتۈرگەن كىشى نېمىدېگەن بەختلىك كىشى - ھە!
- * سۆزلەشكە تېگىشلىك بولمىغان مەسىلىدە كۆپ سۆزلىگەن كىشى ئۆزىنى مالاھەتتە دۇچار قىلىپ قويدۇ.

ئادەتلىنىش ھەققىدە

- * ئادەتنى مەغلۇپ قىلىش ئەڭ ياخشى ئىبادەتتۇر.
- * تەنھەرىكەتنىڭ ئاپىتى ئادەتنىڭ غالىب كېلىشىدۇر.
- * ئادەتلىرىڭلارنى ئۆزگەرتىڭلار، تائەت - ئىبادەت ئاسان بولىدۇ.
- * داۋاملىق چاقچاق قىلغان كىشىنىڭ راست گەپلىرىنى پەرق ئەتكىلى بولمايدۇ.

قىيامەت ھەققىدە

- * قىيامەتنى ئەسلەپ، ئۇزۇق - تۈلۈكلەرنى كۆپەيتكەن كىشى نېمىدېگەن ئامەتلىك كىشى.
- * بارلىق كۈچۈڭنى سەرپ قىلىپ، قىيامەتكە تەييارلىق قىل.
- * ئاخىرىتىنى ئىسلاھ قىلغان كىشى توغرىنى تاپقان بولىدۇ.

* قىيامەتنىڭ دەھشىتىنى كۆرگەن كىشى دۇنيادا كەتكۈزۈپ قويغانلىقىغا ئۆكۈندۈ ۋە ھەسرەت - نادامەت بىلەن ئۆرتىنىدۇ.

ياردەم ھەققىدە

* ئاجىز كىشىدىن ياردەم تەلەپ قىلغان كىشى ئۆزىنىڭ ئاجىز ئىكەنلىكىنى بىلدۈرۈپ قويدۇ.
* دۈشمىنىدىن ياردەم تەلەپ قىلغان كىشى دۈشمىنىدىن تېخىمۇ ئارقىدا قالدۇ.
* ئەقىللىق كىشىلەردىن ياردەم تەلەپ قىلغان كىشى ھىدايەت تاپقان بولىدۇ.

ۋەدە ھەققىدە

* ۋاپا ۋەدىنى ساقلاشتۇر، ئادەمگە رىجىلىك بولسا تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىشتۇر.
* ۋاپا راستچىللىقنىڭ قوشكېزىكىدۇر، ۋاپادىن كۈچلۈكرەك قالغان بولغان ئەمەس.
* ۋەدىنىڭ ئاپىتى ۋەدىگە رىئايە قىلىشنىڭ كەملىكىدۇر.
* ۋەدەڭنى ۋاپا بىلەن تۇت، قىيامەتتە مۇكاپاتى كاتتا بولىدۇ.
* ۋاپا دىياردا مەرد كەم بولمايدۇ، نامەرد داۋاملىق تۇرالمايدۇ.
* ۋاپا ئەقىلنىڭ مېۋىسىدۇر ۋە ئېسىللىكنىڭ نەتىجىسىدۇر.
* ۋەدە كېسەللىكتۇر، كېسەلنىڭ شىپاسى ۋەدىگە ۋاپا قىلىشتۇر.
* راستچىللىقنىڭ ئەڭ يېقىن دوستى ۋاپادۇر، تەقۋادارلىقنىڭ ئەڭ يېقىن دوستى ئېھتىياتتۇر.
* ۋاپا قىلالمايدىغان ۋەدىنى قىلما.

- * ۋەدىگە ۋاپا قىلمىغان كىشى ئەھدىگە ئەمەل قىلمىغان بولىدۇ.
- * ۋاپا قىلغان كىشى تاللاشقا لايىق كىشىدۇر.
- * چىرايلىق رەت قىلىش يالغان ۋەدىدىن ياخشىراق تۇر.
- * ۋەدىگە ۋاپا قىلىش ئېسىللىكنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * سۆيگۈنىڭ ساپ بولۇشى ۋە ۋەدىگە ۋاپا قىلىش ياخشى ئەھدىلەردىندۇر.
- * دىنى يوق كىشىنىڭ ۋەدىسىگە ئىشەنمە.
- * ۋەدىگە ۋاپا قىلىش ئەڭ ياخشى خىسەلتتۇر.
- * ۋاپا دەرياسىغا كەلگەن كىشى پاكلىق سۈپىگە قاندىۇ.
- * يۈرىكىگە ۋاپا ئورنىغان كىشىدىن ئىنسانلار خاتىرجەم بولىدۇ.
- * ۋەدىسىنى ئۇزاتقان كىشى ۋەدىسىگە ۋاپا قىلمىغان كىشىدۇر.

ئەيىب ھەققىدە

- * ئۆزۈڭدە بار ئەيىب بىلەن باشقىلارنى ئەيىبلەش ئەڭ چوڭ ئەيىبتۇر.
- * قەلپ كۆزلىرى يوشۇرۇن ئەيىبلەرنى بىلىۋېلىشقا يېقىنلىشىدۇ.
- * ئەيىبى كۆپ كىشىلەر ئەيىبلىرىنى يوشۇرۇش ئۈچۈن باشقىلارنىڭ ئەيىبلىرىنى تارقىتىدۇ.
- * ئاشىقنىڭ كۆزى مەشۇقنىڭ ئەيىبلىرىنى كۆرەلمەيدۇ، ئاشىقنىڭ قۇلقى مەشۇقنىڭ يامان سۆزلىرىنى ئاڭلىيالمىدۇ.
- * ئۆزىنىڭ ئەيىبىنى بىلگەن كىشى باشقىلارنىڭ ئەيىبىنى تارقىتىشتىن قول ئۈزۈش كېرەك.
- * ئەيىبىڭنى كۆرسىتىپ بەرگەن كىشى سېنىڭ دوستۇڭدۇر.

- * ئەيبىڭنى يوشۇرغان كىشى سېنىڭ دۈشمىنىڭدۇر.
- * ئەيبىڭنى كۆرسىتىپ بەرگەن كىشى يوق يېرىڭدە يامان گېپىڭنى قىلمايدۇ.
- * ئەيبىڭنى يوشۇرغان كىشى، يوق يېرىڭدە سېنى ئەيبىلەيدۇ.
- * ئۆزىنىڭ ئەيبىنى كۆرگەن كىشى ھېچكىمنى ئەيبىلمەيدۇ.
- * كىشىلەرنىڭ ئەيبىنى كۆرۈپ ئۆزىنىڭكىنى كۆرمىگەن كىشى ئەخمەق كىشىدۇر.
- * ئۆزىنىڭ ئەيبىنى بىلمەسلىك ئىنسانغا نىسبەتەن ئەڭ چوڭ ئەيبىتۇر.
- * ئەيبىڭنى داۋاملىق تىلغا ئالغان كىشى سەن يوق يەردە سېنى ئايمايدۇ.
- * كىشىلەرنىڭ ئەيبىنى ئىزدەپ يۈرمە، چۈنكى سېنىڭ ئۆزۈڭگە يەتكۈدەك ئەيبىڭ بار.
- * ئەيب ئىزدەش ئەڭ چوڭ ئەيب ۋە ئەڭ قاتتىق گۇناھتۇر.
- * قوشنىسىنىڭ مەخپىيەتلىكىگە ئىنتىلگەن كىشىنىڭ مەخپىيەتلىكلىرى ئاشكارا بولۇپ قالىدۇ.
- * باشقىلارنىڭ ئەيبىنى ئىزدىگەن كىشىنىڭ ئەيبىنى ئالەم ئاشكارىلاپ قويدۇ.
- * ئەيبىلەرگە ئىنتىلگەن كىشىنى ئالەم ھەرقانداق مېھىر - مۇھەببەتتىن ئۇزاققا قويدۇ.
- * ئۆزۈڭنىڭ ئەيبىڭنى بىلسەڭ، دوستۇڭنىڭ ئەيبىنى يوشۇرغىن.

تىرىكچىلىك ھەققىدە

- * ئەڭ ياخشى ياشاش قانائەتتۇر.
- * ئەڭ ياخشى ھايات كىشىلەر ئۇنىڭ زامانىدا ياخشى ياشىغان ھاياتتۇر.
- * ياخشى تەخمىن قىلىپ، ياخشى تەدبىر بىلەن ياشاش ئەڭ ئېسىل ھاياتتۇر.
- * بەختلىكنىڭ ئۆلۈمى بەختسىزنىڭ ھاياتىدىن ياخشىراق.
- * ئىنسان ئۈچ ئىللەت بىلەن خاتىرجەم ياشىيالايدۇ: ئۆچمەنلىك، ھەسەتخورلۇق ۋە يامان ئەخلاق.
- * ھاياتنىڭ گۈزەللىكى قانائەتتە.
- * يوقسۇللىقتا تېجەپ ياشاش، مال - دۇنيا تېپىپ ئىسراپ قىلغاندىن ياخشىراق.
- * راھەتكە بېرىلىش مەنپەئەت يوللىرىنى ئۈزۈپ تاشلايدۇ.

نامەھرەمدىن ساقلىنىش ھەققىدە

- * نامەھرەمگە قارىماسلىق ئەخلاققا كامالەت تېپىشتىندۇر.
- * نامەھرەمگە قارىمىغان كىشىنىڭ يۈرىكى ئارام تاپىدۇ.
- * نامەھرەمگە قارىمىغان كىشىنىڭ پۇشايمىنى ئاز بولىدۇ ۋە تالايەتتىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ.
- * نامەھرەمگە قارىماسلىق شەھۋەتنى توسىدىغان ئەڭ ياخشى ئامىلدۇر.
- * كۆزىنى ئەركىن قويىۋەتكەن كىشى ئۆلۈمىنى چاقىرغان كىشىدۇر.
- * كۆز يۈرەكنىڭ ئەلچىسىدۇر.

* كۆز شەھۋەتنى كۆرگەندە، يۈرەك ئاقشۋەتنى ئويلىيالمايدۇ.

17- باب

ھەۋەس ھەققىدە

- * ئىشەنچسى كۈچلۈك كىشى ھەۋەس قىلىنىدىغان كىشىدۇر.
- * كۆڭۈلسىزلىككە سەۋەب بولىدىغان ئۈمىدكە باغلىنىپ قالغان ئىنسانلارمۇ بار.
- * نېمەتكە ئېرىشىشنى ئارزۇ قىلىدىغان ئىنسانلار بار، ھالبۇكى، ئۇ ئىنسانلار قىيامەتتە ھالاک بولۇشۇر.

زىيان ھەققىدە

- * دۇنيا بىلەن شۇغۇللىنىپ ئاخىرەتتىن مەھرۇم قالغان كىشى زىيان تارتقان كىشىدۇر.
- * ئالىي جەننەتنى گۇناھقا تېگىشكەن كىشى زىيان تارتقان كىشىدۇر.

دۆتلۈك ھەققىدە

- * دۆتلۈككە زېرەكلىك بىلەن قارشى تۇرۇڭلار.
- * كىشىنىڭ ئۆزىنىڭ ئەيىبلىرىنى كۆرمەستىن باشقىلارنىڭ ئەيىبىنى كۆرۈشى دۆتلىككە يېتەرلىكتۇر.

ئالدامچىلىق ھەققىدە

- * ھەرقانداق كىشىنى ئالداش قەبىھ، كۈچ - قۇدرەت ۋە ھاكىمىيەت ئىگىلىرىنىڭ ئالدىشى تېخىمۇ قەبىھ.

* ئالدامچىلىق قەدىر - قىممەتنى چۈشىرىدۇ ۋە گۇناھنى ئېغىرلاشتۇرىدۇ.

* مەخپىيەتلىكنى ئاشكارىلاش ئەڭ يامان خىيانەتتۇر.

* ياخشىلىققا ئەمەل قىل، يامانلىقتىن يىراق تۇر، خىيانەتتەك رەزىللىككە قەتئىي قارشى تۇر، ئالدامچىلىق بىلەن دوستنىڭ دوستلۇقى داۋاملاشمايدۇ.

* سەن ۋەدەڭگە ۋاپا قىلىشنى نىيەت قىلغان، قارشى تەرەپ سېنى ئالداشنى پىلانلىغان بولسا، ئەڭ تېز جازاغا يولىقىدۇ.

مەغرۇرلىنىش ھەققىدە

* دۈشمەنگە قارشى بوشاڭلىق قىلىش مەغرۇرلىنىشنىڭ پەللىسىدۇر.

* مەغرۇرلۇقنىڭ ھالاكەتلىرىگە يولۇقمىغان كىشى بەختلىك كىشىدۇر.

* نەپسنىڭ دېگەنلىرىگە پۈتۈنلەي ئىشىنىش مەغرۇرلىنىشتا يېتىپ ئاشدۇ.

* پۇرسەتلەردە مەغرۇرلانغان كىشى ئەجەل كەلگەندە ھەسرەت چېكىدۇ.

* ئۆزىنىڭ ئەھۋالىدىن مەغرۇرلانغان كىشى تەدبىر ئىشلىتىشتىن مەھرۇم قالىدۇ.

* پەلەكنىڭ تىنچلىقىپەرۋەرلىكىدىن مەغرۇرلانغان كىشى كۈلپەتلەر تۇيۇقسىز كەلگەندە گاڭگىراپ قالىدۇ.

* مەغرۇرلانغان كىشىنىڭ ھەممىسى نىجاتلىققا ئېرىشەلمەيدۇ، تەلەپ قىلغان كىشىنىڭ ھەممىسى ھاجەتمەن ئەمەس.

غەزەپ ھەققىدە

- * غەزەپ، غەزەپلەنگەن كىشىنى ۋەيران قىلىدۇ ۋە غەزەپلەنگەن كىشىنىڭ ئەيىبلىرىنى ئاشكارىلايدۇ.
- * غەزەپ يانغان ئوتقا ئوخشايدۇ، غەزەپنى بېسىۋالغان كىشى ئوتنى ئۆچۈرگەن بولىدۇ، غەزەپنى بويىچە ئىش قىلغان كىشى ئوتتا تۇنجى كۆيگەن كىشى بولىدۇ.
- * غەزەپ ئۆچمەنلىك ئوتىنى تۇتاشتۇرىدۇ.
- * غەزەپتىن يىراق تۇر، چۈنكى غەزەپنىڭ بېشى ساراڭلىق، ئاقىۋىتى نادامەتتۇر.
- * ئەڭ توغرا ئىش قىلىدىغان كىشى، غەزەپلەنمەيدىغان كىشىدۇر.
- * غەزەپنىڭ تېشىشىدىن ساقلىنىڭلار ۋە غەزەپنى چەكلەيدىغان سەۋر ۋە ئۆزىنى بېسىۋېلىش بىلەن داۋاملىق سۈپەتلىنىڭلار.
- * ئاچچىقنى بېسىۋالغان ۋە كۈچى يەتكەننى ئەپۇ قىلغان كىشى ئەڭ ئېسىل كىشىدۇر.
- * غەزەپ يۈرەكنىڭ ئوتىدۇر.
- * غەزەپ ئەقلىنى كېسىدۇ ۋە ساۋابتىن يىراقلاشتۇرىدۇ.
- * غەزەپنىڭ تاشقىنىغا ئەگەشسەڭلار، سىلەرنى ھالاكەت جىلغىسىغا باشلاپ بارىدۇ.
- * غەزەپنى سۈكۈت بىلەن، شەھۋەتنى ئەقىل بىلەن داۋالاڭلار.
- * ھالاكەتنىڭ سەۋەبى غەزەپكە باش ئېگىشتۇر.
- * غەزەپ ھالاكەتكە سەۋەب بولىدۇ ۋە كىشىنىڭ ئەيىبلىرىنى ئاشكارىلاپ قويىدۇ.

* غەزىپىڭ ئاستا، غەزەپنى بىسىشنىڭ تېز بولسۇن ۋە ئۆزىنى قوبۇل قىلىشنى ياخشى كۆرگىن.

* غەزىپىگە بويسۇنمىغان كىشى سەۋرگە ئىتائەت قىلغان بولىدۇ.

* غەزىپىگە ئىتائەت قىلغان كىشىنىڭ ھالاكىتى يېقىنلىشىدۇ.
* غەزىپى بىلەن شەھۋىتىگە مەغلۇپ بولغان كىشى ھايۋانلار قاتارىدىدۇر.

* غەزەپكە ئالدىرما، سەندىن غالىب كېلىدۇ.

ئىستىغپار ھەققىدە

* ئىستىغپار گۇناھنى يۇيىدۇ.
* ئىستىغپار گۇناھنىڭ شىپاسدۇر.
* يامانلىققا ياخشىلىق قىلمىغان كىشى اللەنىڭ مەغپىرىتىگە ئېرىشەلمەيدۇ.

غەپلەت ھەققىدە

* يۈرەكنى غەپلەت باسقاندا كۆز ھېچنېمىگە كار قىلمايدۇ.
* غەپلەت مەغرۇرلىنىشقا سەۋەبچى بولىدۇ ۋە ھالاكەتكە يېقىنلاشتۇرىدۇ.
* غەپلەتتىن ۋە بېرىلگەن پۇرسەتتە مەغرۇرلىنىشتىن يىراق تۇر، چۈنكى غەپلەت ئەمەللەرنى بۇزىدۇ، ئەجەل ئارمانى كېسىپ تاشلايدۇ.
* غەپلەت ئازغۇنلۇق، مەغرۇرلىنىش بولسا نادانلىقتۇر.
* غەپلەت روھنىڭ ئازغۇنلۇقى ۋە تەلەپسىزلىكنىڭ بەلگىسىدۇر.

- * مەغرۇرلىنىش ۋە غەپلەتنىڭ مەسلىكى ھاراق - شارابنىڭ مەسلىكىدىن ياماندۇر.
- * غەپلەتكە بېرىلىش مەغرۇرلىنىشتۇر.
- * ئۆلۈم ئالدىرىتىۋاتقان تۇرۇقلۇق يەنە غەپلەتتە تۇرىۋاتقان كىشىگە ھەيرانمەن.
- * غەپلەتكە بېرىلگەن كىشىنىڭ ھالاكىتى تېز بولىدۇ.
- * كۈنلەرنىڭ ئۆتۈپ كېتىشىگە غەپلەت كۆزى بىلەن قارىغان كىشىنى ئۆلۈم ئويغىتىدۇ.

خىيانەت ھەققىدە

- * ئالدامچىنىڭ تىلى تاتلىق، دىلى زەھەردۇر.
- * خىيانەت يۈرەكنىڭ كېسىلىدۇر.
- * دوستنى ئالداش ۋە توختامغا ئەمەل قىلماسلىق، ئەھدىگە ۋاپاسزلىق قىلىشتۇر.
- * دۈشمەنلىكىدە سېنى ئالدىغان كىشىگە كايما ۋە مالمەت كۆرسەتمە.

غەم - قايغۇ ھەققىدە

- * قايغۇ جىسمىنى چىرىتىدۇ.
- * قايغۇ جىسمىنى ئېرىتىدۇ.
- * لەززەتكە قارىتا دەرد بولىدۇ.
- * قايغۇغا قارىتا پۇرسەت بولىدۇ.
- * ھىممەتكە قارىتا قايغۇ بولىدۇ.

* بەزى كىشىلەرنىڭ قايقۇسى ئۆمۈرلۈك خۇشاللىققا سەۋەب بولۇپ قالدۇ.

* قايقۇسى كۆپ بولغان كىشى جىسمانىي جەھەتتىن كېسەللىكلەرگە گىرىپتار بولىدۇ.

بايلىق ھەققىدە

* باينىڭ نادانلىقى ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى چۈشىرىۋېتىدۇ، يوقسۇلنىڭ بىلىمى بولسا ئۇنىڭ مەرتىۋىسىنى كۆتىرىدۇ.

* يوقسۇللارغا بېخىللىق قىلماسلىق بايلارنىڭ مەجبۇرىيىتى.

* ئاچ كۆزلۈككە ئەسەر بولمىغان كىشى ئەڭ باي كىشىدۇر.

* بايلىق بىلەن يوقسۇلۇق ئادەملەرنىڭ خاراكتېرى ۋە ھەقىقىتىنى ئاشكارىلايدۇ.

* ئىككى نەرسىنىڭ قەدرى قولدىن چىقىپ كەتمىگۈچە بىلىنمەيدۇ: بايلىق ۋە كۈچ - قۇدرەت.

* نەپسنىڭ باشقىلارنىڭ قولىدىكىلەرگە قاراپ قالماسلىقى ھەقىقىي بايلىقتۇر.

* بايلىقتا مەغرۇرلىنىش، ھاكاۋۇرلۇقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

* بايلىقنىڭ نېسىپ بولماسلىقى ئەقىللىقلار ئۈچۈن غەنمەت ۋە

ئەخمەقلەر ئۈچۈن ھەسرەتتۇر.

* تەدبىرسىزلىك بىلەن باي بولغىلى بولمايدۇ.

غەيۋەت ھەققىدە

* غەيۋەت دوزاخ ئىتلىرىنىڭ ئوزۇقىدۇر.

* غەيۋەتكە قۇلاق سالغان كىشى غەيۋەت قىلغان كىشىگە ئوخشاش.

* غەيۋەتخور ھاقارەتكە ئۇچرايدۇ.

* كىچىككىنە غەيۋەتمۇ چوڭ گۇناھتۇر.

* ئى اللەنىڭ قولى! ھېچقانداق بىر بەندىنى تېزلا ئەيىبلەمە، بەلكى اللە ئۇنىڭ گۇناھىنى كەچۈرۈۋەتكەندۇ، ئۆزۈڭنىڭ كىچىككىنە گۇناھىڭدىنمۇ خاتىرجەم بولما، بەلكى سەن شۇ ئارقىلىق قاتتىق جازالانىشىڭ مۇمكىن.

كۈنلەش ھەققىدە

* ئورۇنسىز يەردە كۈنلىمە، چۈنكى ئۇ بىگۇناھنى گۇناھكار، گۇناھكارنى بولسا بىگۇناھ قىلىپ قالىدۇ.

* ئەر كىشىنىڭ كۈنلىشى ئۇنىڭ غۇرۇرىنىڭ بەلگىسىدۇر.

* خوتۇن كىشىنىڭ كۈنداشلىق قىلىشى دۈشمەنلىكتۇر.

* ئەر كىشىنىڭ كۈنلىشى ئۇنىڭ ۋىجدانىغا باغلىقتۇر.

18 - باب

پىتنە - پاسات ھەققىدە

- * پىتنە - پاسات زامانىدا ياش تۈگىگە ئوخشاشلا بول، ئۇنىڭ ھەم سۈتى يوق، ھەم مىنگىلى بولمايدۇ.
- * پىتنە - پاسات ئوتىنى تۇتاشتۇرغان كىشى پىتنە - پاساتنىڭ تۇنجى ئوتۇنى بولۇپ قالىدۇ.
- * پىتنە - پاساتنىڭ داۋاملىشىشى ئەڭ چوڭ ئاپەتتۇر.
- * بۇزۇقچىلىق خارلىق قورغىنىدۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن ئۆزىنىڭ ئەھلىنى ۋە ئۇ قورغانغا تايانغاننى قوغدىيالمىدۇ.
- * بۇزۇقلارنىڭ ھۆكۈم سۈرۈشى ئېسىللارنى خارلايدۇ.
- * بۇزۇقلارنىڭ ماھىيىتىنى بىلگەن كىشى ئۇلارنىڭ ئىشىنى قىلماسلىقى كېرەك.
- * بۇزۇقچىلىقنى تارقاتقان كىشى بۇزۇقچىلىق قىلغان كىشىگە ئوخشاش.

سەت گەپ ھەققىدە

- * سەت ۋە يالغان گەپتىن يىراق تۇرۇڭلار، چۈنكى ئۇ ئىككىسى سۆزلىگۈچىگە ھاقارەت كەلتۈرىدۇ.
- * سەت گەپ قىلغان كىشى ھەسەتخورلىرىنى خۇشال قىلىدۇ.
- * ئىككى كىشى تىللىشىپ قالسا، نامەردراقى غالىب بولىدۇ.

پەخىرلىنىش ھەققىدە

- * ئىنسان بالىسىغا پەخىرلىنىش ياراشمايدۇ، چۈنكى ئۇنىڭ باشلىنىشى بىر تامچە سۇ، ئاقىۋىتى بولسا قۇرۇق جەسەت، ئۆزىگە رىزىق بېرەلمەيدۇ ۋە ئۆلۈمنى توسالمايدۇ.
- * پەخىرلىنىش ئالىي ھىممەت، ۋەدىگە ۋاپا قىلىش ۋە سېخىيلىق بىلەن بولىدۇ، چىرىپ كەتكەن سۆڭەك ۋە ناچار ئەخلاق بىلەن ئەمەس.
- * پەخىرلىنىش قەدىرسىزلىكتىن بولىدۇ.

پۇرسەت ھەققىدە

- * پۇرسەتنى قولدىن بەرمىگەن كىشى خاتىرجەمسىزلىكتىن ساقلىنىپ قالىدۇ.
- * چەبدەسلەر نىجاتلىققا ئېرىشىدۇ، سۆرەلىملەر قۇرۇق ئارزۇ بىلەن قېلىپ قالىدۇ.
- * ئىمكانىيەت يار بەرگەندە پۇرسەتتىن پايدىلان، چۈنكى پۇرسەت قولدىن كەتكەندىن كېيىن ئۇنىڭغا ئېرىشكىلى بولمايدۇ.
- * سىقىلىشتىن ئىلگىرى كۆكسىڭلارنى كەڭرى تۇتۇڭلار، مەجبۇرلىنىشتىن ئىلگىرى ئالەننىڭ بۇيرۇقىغا بويسۇنۇڭلار.
- * كەتكەن پۇرسەتنىڭ قايتىپ كېلىشى ناتايىن.
- * سائەتلەر ئۆمۈرنى قىسقارتىدۇ ۋە ئۆلۈمنى يېقىنلاشتۇرىدۇ.
- * قىيامەتكە بېرىشتىن ئىلگىرى تەييارلىق قىل، مەنزىلگە يېتىشتىن ئىلگىرى مەنزىلنى تەييار قىل.
- * باياشات كۈنلىرىڭدە ئاپەتلىك كۈنلەر ئۈچۈن تەييارلىق قىل.
- * ئىنساننىڭ خۇشاللىق ۋاقىتلىرى ئاز بولىدۇ.

- * پۇرسەت كەلگەندە قولدىن بەرمە، چۈنكى پۇرسەتنى قولدىن بېرىش پۇشايمانلىقنى كەلتۈرىدۇ.
- * ئەڭ ناچار ئاپەت پۇرسەتنى قولدىن بېرىشتۇر.
- * ئۆتۈپ كەتكەن كۈنلىرىڭ تارىختا قالدى، كەلگۈسىڭ نامەلۇم، شۇنداق ئىكەن، كۈنلىرىڭنى ئەمەل - ئىبادەت بىلەن ئۆتكۈزگىن.
- * پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويۇش ھەسرەتتۇر.
- * ۋاقتى ئۆتكەندىن كېيىن قىلىنغان تەييارلىق پايدا بەرمەيدۇ.
- * ئۆتكەن كۈننىڭ كەتتى، ئەتكىسى نامەلۇم، ۋاقتنىڭ سېنىڭ غەنىمىتىڭدۇر، شۇنداق، سەن چوقۇم ئىمكانىيەتنىڭ بېرىچە پۇرسەتتىن پايدىلىنىشىڭ ۋە پەلەكنىڭ يالغانلىرىغا ئىشەنمەسلىكىڭ كېرەك.
- * پۇرسەتتە قول قوشتۇرۇپ ئولتۇرغان كىشى پۇرسەت قولدىن كەتكەندە ھەسرەتتە قالدۇ.
- * پۇرسەتنى ئۆتكىزىۋاتقان كىشى پۇرسەتنىڭ قولدىن كەتكىنىگە ئىشىنىشى كېرەك.
- * پۇرسەتكە ئېرىشكەن كىشى ئاپەتتىن قۇتۇلۇپ قالدۇ.

پاساتچىلىق ھەققىدە

- * پاساتچىلىققا خۇشال بولغان كىشى قىيامەتتە يامان كۈنىگە قالدۇ.
- * اللە بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى ياخشى بولمىغان كىشىنىڭ ھېچكىم بىلەن مۇناسىۋىتى ياخشى بولمايدۇ.
- * ئىسلاھ قىلىشقا تېگىشلىك نەرسىنى بۇزما.

پەزىلەت ھەققىدە

* ئۆزۈڭنى پەزىلەتكە مەجبۇرلا، چۈنكى نەپسنىڭ يامانلىق ئۈستىگە يارىتىلغان.

* قېيىنچىلىقلار ئارقا - ئارقىدىن كەلگەندە ئىنساننىڭ پەزىلىتى نامايان بولىدۇ.

* كىشىنىڭ ئەقلى ۋە ئېسىل ئەخلاقى ئۇنىڭ پەزىلىتىنىڭ بەلگىسىدۇر.

* كىشىنىڭ پەزىلىتى سۆزىدىن بىلىنىدۇ.

* پەزىلەت كامالەت ۋە ئېسىل خىسلەت بىلەن بولىدۇ، مال - دۇنيانىڭ كۆپلۈكى ۋە قىلغان ئىشلارنىڭ شۆھرىتى بىلەن ئەمەس.

* ئاچچىقنى باسالغان ۋە شەھۋىتىنى باشقۇرالمىغان كىشى پەزىلەتكە ئېرىشىدۇ.

* ئىنساننىڭ ئىككى دەستۇرى بار: ئەقىل ۋە تىل، ئەقىلدىن پايدىلىنىدۇ، تىل بىلەن پايدا يەتكۈزىدۇ.

* قىلغان ئەپۋىچانلىقىغا مىننەت قىلمىغان كىشى پەزىلەتلىك كىشىدۇر.

* تىلنى يىغىش ۋە ياخشىلىق قىلىش ئىنساننىڭ ئەڭ ياخشى پەزىلەتلىرىدىندۇر.

* ياخشىلىق قىلىش، ھاجەتمەننىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلىش ۋە بىر نەرسە سورىغاندا چىرايلىقچە سوراڭ ئىنساننىڭ ئەڭ ئېسىل پەزىلەتلىرىدىندۇر.

* پەزىلەتتىكىگە قىلغان ئىشنىڭ، سېخىلىقىغا بەرگىنىڭ دەلىل بولىدۇ.

يوقسۇلۇق ھەققىدە

- * يوقسۇلۇق مۇئىننىڭ ياخشىلىقى ئۈچۈندۇر، چۈنكى ئۇ مۇئىننى قوشنىلارنىڭ ھەسەتخورلۇقىدىن، قېرىنداشلارنىڭ ناچارلىق قىلىشىدىن ۋە پادىشاھنىڭ زوراۋانلىقىدىن ساقلاپ قالدۇ.
- * يوقسۇلۇق مەنئىيەتنى خورلىتىدۇ، ئەقلىنى دەھشەتكە سالغۇچى ۋە قايغۇلارنى ئېلىپ كەلگۈچىدۇر.
- * قەبرە يوقسۇلۇقتىن ياخشىراق تۇر.
- * قەرز بىلەن يوقسۇلۇق ئۆلۈمگە بارەۋەر.
- * يوقسۇلۇقتا ئەقىللىق ئادەم ئۆز گېپىنى تېپىپ قىلالمايدۇ.
- * رەسۋا قىلىدىغان يوقسۇلۇق، رەسۋا قىلىدىغان بايلىقتىن ياخشىراق تۇر.
- * بايلىقنىڭ تەكەببۇرلۇقىدىن يوقسۇلۇقنىڭ زىيىنى ياخشىراق تۇر.
- * ھەرقانداق يوقسۇلۇقنىڭ چېقىش يولى بار، لېكىن ئەخمەقلىقنىڭ يوقتۇر.
- * خارلىققا ئۇچرىغاندىن، يوقسۇلۇققا مۇپتىلا بولغان ياخشى.
- * شىكايەتنىڭ ئەڭ روشەنراقى ئاپەت مەيدانغا كەلگەندە!
- * غۇربەتتە خارلىق يوق، لېكىن خارلىق ۋەتەن ئىچىدىكى يوقسۇلۇقتا.
- * اللە ئەڭ يامان كۆرىدىغان بەندە تەكەببۇر يوقسۇل، زىناخور قېرى ۋە بۇزۇق ئالىمدۇر.
- * بەزى يوقسۇللار بار، ئەمەلىيەتتە ئۇلار بەك باي، يەنە بەزى بايلار بار، ئەمەلىيەتتە ئۇلار بەكلا يوقسۇل.

* يوقسۇل كىشى مەجبۇر بولمىسا باشقىلاردىن ياردەم تەلەپ قىلماسلىقى كېرەك.

* بەزى يوقسۇللار بار، ئۇلار ئارىسىدىنمۇ ئەزىزدۇر.

تەپەككۈر ھەققىدە

* ئەقىلنىڭ ئەسلى تەپەككۈر، مېۋىسى سالامەتتۇر.

* خاتالىق يۈز بېرىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش، ئىش قىلىشتىن ئىلگىرى ئويلىنىش، گەپ قىلىشتىن بۇرۇن تەمكىن بولۇشتا.

* پىكىر ھىدايەت، غەپلەت يوقىتىش دېمەكتۇر.

* ياخشىلىقنى ئويلاش ياخشىلىق قىلىشقا ئېلىپ بارىدۇ.

* ئاقىۋەتنى ئويلاش ھالاكەتتىن قۇتۇلدۇرۇپ قالىدۇ.

* ئاقىۋەتكە قاراش ھالاكەتتىن ساقلاپ قالىدۇ.

* ئىرادە قىلىشتىن ئىلگىرى ياخشى ئويلاش، ئىش باشلاشتىن

ئىلگىرى مەسلىھەت سال، ھۇجۇم قىلىشتىن ئىلگىرى تەدبىرلىرىڭنى ئال.

* سېنىڭ ئىزدىنىشىڭ ساڭا يول كۆرسىتىدۇ ۋە سېنى

تەجرىبىلەر بىلەن تەمىنلەيدۇ.

* داۋاملىق ئىزدىنىش ۋە ئېھتىيات قىلىش، ھالاكەتتىن

قۇتۇلدۇرىدۇ ۋە خاتالىقلاردىن ساقلاپ قالىدۇ.

* تەمكىنلىك بىلەن ئويلىنىش ئالدىراقسانلىقتىن ئەلبەتتە

ياخشى.

* ئۇزۇن ئويلىنىش ياخشى ئاقىۋەتكە ۋە ئىشلارنىڭ

يېتەرسىزلىكلىرىنى تۈزىتىشكە سەۋەب بولىدۇ.

* ئۇزۇن ئويلاش تەدبىرنىڭ ئاقىۋەتلىرىنى ئىسلاھ قىلىدۇ.

- * ئۇزۇن ئويلاش مەسلىھەتچىنىڭ پىكرى بىلەن باراۋەر.
- * تەپەككۇرغا بېرىلگەن، چۈنكى تەپەككۇر ئازغۇنلۇقتىن ھىدايەتكە باشلايدۇ ۋە قىلىدىغان ئىشلىرىڭنى تۈزىتىدۇ.
- * تەپەككۇرنىڭ ھىدايەتكە باشلايدۇ ۋە ئاخىرەتلىكىڭنى ئىسلاھ قىلىشقا تۈرتكە بولىدۇ.
- * تەخمىن قىل، ئاندىن كەس، ئويلان ئاندىن سۆزلە، ئېنىقلا ئاندىن ئىشلە.
- * ئۇزۇن ئويلىغان كىشى ياخشى ئاقىۋەتكە ئېرىشىدۇ.
- * ئىش قىلىشتىن ئىلگىرى ئويلىغان كىشىنىڭ توغرىلىرى كۆپ بولىدۇ.
- * تەپەككۇرى ئاز بولغان كىشىنىڭ مەغرۇرلىنىشى كۆپ بولىدۇ.
- * ئاقىۋەتنى ئويلىغان كىشى خېيىمخەتەر قۇتۇلۇپ قالىدۇ.
- * ئەيىش-ئىشرەتنى كۆپ ئويلىغان كىشىنى ئەيىش - ئىشرەت مەھلىيا قىلىۋالىدۇ.
- * تەپەككۇر كۆزنى ئېچىپ يۈرگەن كىشى غايىسىگە يېتىدۇ.
- * ئىشنى باشلاشتىن ئىلگىرى كۆپ ئويلاش خاتادىن ساقلاپ قالىدۇ.
- * تەپەككۇر ئىبرەت ئېلىشقا ئېلىپ بارىدۇ، خاتالىقنى ئاز قىلىشقا سەۋەبچى بولىدۇ ۋە ئەقىللىق بولۇشقا تۈرتكە بولىدۇ.

19 - باب

يۈزلىنىش (خۇسۇسەن اللہ قا يۈزلىنىش)

- * توغرا تاللاش، ئېسىل كىشىلەر بىلەن دوست بولۇش، زېھنى ئۆتكۈرلەشتۈرۈش يۈكسىلىشىنىڭ ئىسپاتلىرىدىندۇر.
- * ئېسىل كىشىلەرنىڭ دوستلۇقىغا ئېرىشىش ئىلگىرىلەشنىڭ ئالامەتلىرىدىندۇر.
- * توغرا سۆزلەش ۋە قىلغان ئىشلاردا مۇلايىم بولۇش ئىلگىرىلەشنىڭ سەۋەبىدۇر.

كۈچ - قۇۋۋەت ھەققىدە

- * مەنئى كۈچ ياخشى - يامان سۈپەتلەرنى ئاشكارىلايدۇ.
- * مەنئى كۈچ ئاشقانسىرى شەھۋەت ئازىيدۇ.
- * كۈچ يەتمىگەندە خىلمۇ - خىل باھانىلەر كۆرۈنۈشكە باشلايدۇ.
- * كۈچلۈك كىشىنىڭ قىلىشقا تېگىشلىك ئەڭ ياخشى ئىشى كەچۈرۈشتۇر.

قەدەر - قىممەت ھەققىدە

- * ئۆز قەدرىنى بىلگەن كىشىنى كىشىلەر ھۆرمەتلەيدۇ.
- * باسقان قەدىمنى بىلمىگەن كىشى نادامەت يولىدا يىقىلىپ چۈشىدۇ.
- * ھەددىنى بىلگەن كىشى قىممىتىنى ساقلاپ قالىدۇ.

* قەدرىنى بىلگەن ۋە ھەددىدىن ئاشمىغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.

* تۆرگە چىقىشقا ئالدىرما، سېنىڭ يۇقىرى ئورۇنغا كۆتۈرۈلۈشىڭ، يۇقىرى ئورۇندىن چۈشۈرۈۋېتىشىڭدىن ياخشى.

قۇرئان كەرىم ھەققىدە

* قۇرئاننىڭ كۆرۈنۈشى گۈزەل، مەنىسى چوڭقۇر، مۆجىزىلىرى تۈگمەيدۇ، سىرلىرى ئىچىلىپ بولالمايدۇ، قاراڭغۇلۇق ئۇنىڭسىز يورمايدۇ.

* قۇرئان كەرىمنىڭ ئايەتلىرىنى ئويلىنىڭلار، ئىبرەت ئېلىڭلار، چۈنكى قۇرئان كەرىم ئىبرەتلەر ماكاندۇر.

* قۇرئاننى ئۆگىنىڭلار، چۈنكى ئۇ يۈرەكنىڭ باھارى. قۇرئان كەرىمنىڭ نۇرىدىن تويغۇچە ئوزۇقلىنىڭلار، چۈنكى ئۇ يۈرەكنىڭ دورىسىدۇر.

* قۇرئاننىڭ ئايەتلىرى گۈزەل، مەنىلىرى چوڭقۇردۇر.

* قۇرئان كەرىمنى ھاۋايى - ھەۋەس ئۆزگەرتەلمەيدۇ، شەك - شۈبھە ۋە ھەر خىل كۆز قاراشلار بىلەن ئارىلىشىپ قالمايدۇ.

* قۇرئاننىڭ مۆجىزىلىرى تۈگمەيدۇ، سىرلىرى ئېچىلىپ بولالمايدۇ ۋە شەك - شۈبھىلەر ئۇنىڭسىز ئېچىلمايدۇ.

تەۋبە ھەققىدە

* پەرۋەردىگارىنى تونۇغان كىشى گۇناھلىرىنى ئېتىراپ قىلىدۇ.

* گۇناھنى ھەممىدىن بەكرەك تەۋبە يۈيدۇ.

* ئەپۇ قىلىش ئىقرار بىلەنلا بولىدۇ.

قىسمەت ھەققىدە

- * ئەڭ ياخشى قىسمەت جىسمىنىڭ ساغلاملىقىدۇر.
- * ئەڭ ياخشى قىسمەت قانائەت ۋە جىسمىنىڭ ساغلاملىقىدۇر.
- * اللەنىڭ قىسمىتىگە رازى بولغان كىشى اللەنىڭ رىزىقى بېرىشىدىن شۈبھىلەنمەيدۇ.

ئوتتۇرا ھال بولۇش ھەققىدە

- * يولسىز ئوتتۇرا ھال يول، پىرىنسىپىمىز ھەققانىيەتتۇر.
- * ھەرقانداق ئىشتا ئوتتۇرا ھال بول، ئوتتۇرا يولدىن چەتلىنىشكە كىشى زالىم بولىدۇ، ئوتتۇرا يولنى تۇتقان كىشى ئادىل بولىدۇ.
- * تاماق يېگەندە ئاز يېگەن، چۈنكى ئۇ ئىسراپخورلۇقتىن يىراق ۋە جىسمىغا پايدىلىقراق، ئىبادەتكە ئەڭ ياخشى ياردەمچى بولغۇسىدۇر.
- * تېجەشچانلىقتىن ئېشىپ كەتكەن نەرسە ئىسراپخورلۇقتۇر.
- * تېجەشچانلىقنى قاملاشتۇرالمىغان ئادەمنى ئىسراپخورلۇق ۋەيران قىلىدۇ.
- * بايلىقتىمۇ، كەمبەغەللىكتىمۇ تېجەشچان بولغان كىشى چوقۇم زاماننىڭ ھادىسىلىرىگە تەييارلىق قىلغان بولىدۇ.
- * بۇزۇپ - چاچماستىن ئادەمگەرچىلىك قىلىش ۋە ئىسراپ قىلماستىن سېخىلىق قىلىش تېجەشچانلىقتۇر.
- * سېنىڭ تايانچىڭ تېجەشچانلىق، غايەڭ ھىدايەت بولسۇن.

قازا ۋە قەدەر ھەققىدە (تەقدىر)

- * بەزى ئىشلار تەدبىر ۋە مۆلچەرنىڭ ئەكچىسىمۇ بولىدۇ.

* تەقدىر كەلگەندە ئېھتىيات بۇزىلىدۇ.
* اللەنىڭ تەقدىرى كەلگەندە پىلان - تەدبىرلەر ئىشقا يارىمايدۇ.

* اللە تائالا ھەر نەرسىگە تەقدىر بەلگىلىدى ۋە ھەربىر تەقدىرگە مەلۇم بىر ۋاقىت بەلگىلىدى.
* ئەقىدىسى كۈچلۈك بولمىغان كىشى قانداقمۇ تەقدىرگە رازى بولسۇن؟

* تەقدىر كەلگەندە كۆز كور بولىدۇ.
* قازا تەقدىر بىلەن بولىدۇ، ھەرگىزمۇ تاللاش ۋە تەدبىر بىلەن ئەمەس.

* قازا ۋە قەدەر قاراڭغۇ يول، ئۇ يولدىن ماڭماڭلار، ئۇ چوڭقۇر دېڭىز، ئۇنىڭغا كىرمەڭلار، ئۇ، اللەنىڭ سىرلىرىدىندۇر، ئۇنى سۈرۈشتە قىلماڭلار.

* تەقدىر ئېھتىياتتىن غالىب كېلىدۇ.

قازى ھەققىدە

* قازىلارنىڭ ئاپىتى تاماخورلۇقتۇر.
* ھەزرىتى ئەلى ئۆزىنى ئەيىبلىگەن كىشى ھەققىدە: ئۇ قارىغۇ تۈگىگە مىنىپ يۈرگەن ناماز شام قارىغۇسىغا ئوخشايدۇ، قاتمۇ - قات نادانلىق ئىچىدىكى نادان ئۆزىگە دۈشمەنلىك قىلىدۇ، ئەمەلگە ئاشمايدىغان ئىشلارنى، يالغان - ياۋىداق گەپلىرىنى ياخشى كۆرىدۇ، - دېگەن ئىكەن.

* ھۆكۈم قىلغاندا زۇلۇم قىلغان كىشىنىڭ كۈچ - قۇۋۋىتى زاۋاللىققا مەھكۈمدۇر.

قەلب ھەققىدە

- * قەلب تەقۋادارلىقتىن يىراق بولسا، دۇنيا پىتنە - پاساتلىرى بىلەن تولۇپ كېتىدۇ.
- * قەلبىنى تەپەككۈر بىلەن، تىلىنى اللەنى ئەسلەش بىلەن ئۆتكۈزگەن كىشى ھەقىقەتەن بەختلىك كىشىدۇر.
- * قەلبى خىيانەت ۋە ئالدامچىلىقتىن يىراق بولغان كىشى تەلەپلىك كىشىدۇر.
- * قەلبى ئىشەنچ بىلەن تولغان كىشى بەخت گۈلى ئېچىلغان كىشىدۇر.
- * قەلب بوش بولسا، جىسىمنىڭ يوغانلىقى ۋە ئۇزۇنلىقى ھېچنىمىگە يارىمايدۇ.
- * ئەخمەقنىڭ يۈرىكى ئېغىزدا، ئەقىللىقنىڭ تىلى يۈرىكىدە.
- * ئەخمەقنىڭ ئەقلى تىلىنىڭ ئارقىسىدا، ئەقىللىقنىڭ تىلى يۈرىكىنىڭ ئارقىسىدا.
- * يۈرەكنىڭ يامان نىيەتلىرى بار، لېكىن ئەقىل ئۇنى توسۇپ قالىدۇ.
- * ساغلام يۈرەكتىن ساغلام ئەقىل چىقىدۇ.
- * قەلبمۇ جىسىمغا ئوخشاش چارچايدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن ئېسىل ھېكمەت بىلەن ئۇنىڭغا ئىلھام بېرىڭلار.
- * قەلبنىڭ ياقىتۇرىدىغان ۋە ياقىتۇرمايدىغان، ئىنتىلىدىغان ۋە سەسكىنىدىغان نەرسىلىرى بار، شۇنداق ئىكەن ئۇنىڭغا ياقىتۇرىدىغان ۋە ئىنتىلىدىغان نەرسىلەرنى بېرىڭلار، چۈنكى قەلب مەجبۇرلانساق كور بولۇپ قالىدۇ.
- * يۈرەك ھېكمەتنىڭ مەنبەسىدۇر، تىل بولسا ئۇنىڭ قالىقىدۇر.

- * يۈرەكنىڭ ئەڭ ناچىرى، ئاداۋەتچىنىڭ يۈرىكىدۇر.
- * يۈرەك تىلنىڭ خەزىنىچىسىدۇر.
- * يۈرەك قۇلۇپقا ئوخشايدۇ، سوئال ئۇ قۇلۇپلارنىڭ ئاچقۇچىدۇر.
- * ياش يىگىتنىڭ يۈرىكى بوش يەرگە ئوخشايدۇ، نېمە تېرىساڭ شۇنى قوبۇل قىلىدۇ.
- * كىشىلەرنىڭ يۈرىكى ياۋايدۇر، كىمكى ئۇنى كۆندۈرەلسە، ئۇنىڭغا باش ئىگىدۇ.

قانائەت ھەققىدە

- * قانائەت قىلغۇچى تاماخورلۇق ئاپەتلىرىدىن قۇتۇلىدۇ.
- * قانائەت قۇلى ھۆرلۈككە ئېرىشتۈرىدۇ، تاماخورلۇق ھۆرنى قۇل قىلىپ قويدۇ.
- * ئەگەر سىلەر قانائەت قىلساڭلار بايلىق سىلەرنىڭ بولىدۇ، دۇنيا چىقىملىرى سىلەرگە يېنىك بولىدۇ.
- * كەسپىنى ياخشى قىلىپ، كىشىلەرنىڭ قولىدىكى نەرسىنى تەلەپ قىلماسلىق قانائەتنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * قولۇڭدىكىنى ساقلاپ قېلىشىڭ باشقىلارنىڭ قولىدىكىنى تەلەپ قىلىشىڭدىن ياخشىراق.
- * ھېرىسمەنلىك يوقالمىغۇچە، قانائەت مەۋجۇت بولالمايدۇ.
- * ئاز نەرسە بىلەن بولدى قىلغان كىشىنىڭ كۆپ نەرسىگە ھاجىتى چۈشمەيدۇ.
- * ئازغا قانائەت قىلىپ، كۆپنى ئاتا قىلىش ئىنساننىڭ ئەڭ گۈزەل ئەخلاقىدۇر.
- * نەپسىنى ئىسلاھ قىلىشتىكى ئەڭ كاتتا يول قانائەتتۇر.

- * قانائىتى كۆپ بولغان كىشىنىڭ خارلىقى ئاز بولىدۇ.
- * قانائەت رازىلىقنىڭ ئالامىتىدۇر.
- * قانائەتتىكى ئىززەت باش ئېگىشتىكى خارلىقتىن ياخشىراق تۇر.

گەپ - سۆز ھەققىدە

- * گەپ - سۆز، ئىككى ئىللەت ئارىسىدا بولۇشى كېرەك: كۆپ سۆزلەش ۋە گەپ قىلماسلىق، كۆپ گەپ قىلىش ئەخمەقلىقتۇر، گەپ قىلماسلىق بولسا ئاجىزلىقتۇر.
- * جىق گەپ قىلىش ھېكمەتلىك كىشىنىڭ ئېزىشى، سەۋرچان كىشىنىڭ زېرىكىشىگە سەۋەب بولىدۇ، شۇنداق ئىكەن، جىق گەپ قىلىپ باشقىلارنى زېرىكتۈرۈپ قويماڭلار، ئاز گەپ قىلىپ نادان ئىكەنلىكىڭلارنى ئاشكارىلاپ قويماڭلار.
- * سۆز دورىغا ئوخشايدۇ، ئاز بولغىنى پايدىلىق، كۆپ بولغىنى زەھەردۇر.
- * ئاز گەپ قىل، مالاھەتتىن قۇتۇلۇپ قالسىەن.
- * مەنسىز سۆزدىن يىراق تۇر، چۈنكى ئۇ يۈرەكتە ئۆچمەنلىك پەيدا قىلىدۇ.
- * كۆپ گەپ قىلما، چۈنكى كۆپ گەپ خاتالىقنىڭ كۆپىيىشىگە ۋە مالاھەتكە سەۋەبچى بولىدۇ.
- * كۆپ گەپ قىلما، چۈنكى كۆپ گەپ قىلىش سېنىڭ ئەيىبلىرىڭنى ئاشكارىلاپ، جىم تۇرغان دۈشمىنىڭنىڭ ھەرىكەتكە ئۆتۈشىگە سەۋەبچى بولىدۇ.
- * ئەڭ ياخشى سۆز ئەمەلىيەتتە تەستىقلانغان سۆزدۇر.

- * ھاجەت بولمىغان يەردە كۆپ سۆزلەش ئاجىزلىقتۇر.
- * ئەڭ ياخشى بالاغەت توغرىنى سۆزلەش، ئىخچام سۆزلەش.
- * نامەردلەرنىڭ يولى سەت گەپ قىلىشتۇر.
- * بەزىدە بىر ھەرپ ئۆلۈمنى باشلاپ كېلىدۇ.
- * بەزىدە سۈكۈت قىلىش، گەپتىن ياخشىراق تۇر.
- * بەزى سۆز ئوقىدىنمۇ تېز بولىدۇ.
- * ئاز گەپ قىلىش ئەيىبنى يوشۇرۇپ، گۇناھنى ئازايتىدۇ.
- * ئاز گەپ قىلىش ئەيىبنى يوشۇرىدۇ، خاتالىق يۈز بېرىشنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.
- * بەزى سۆزلەر نېمەتتىن مەھرۇم قويدۇ.
- * دېيىش كېرەك بولمىغان گەپنى قىلغان كىشى ئاڭلاشنى خالىمىغان سۆزنى ئاڭلايدۇ.
- * ھايابلەن گەپ قىلغان كىشى قىلغان ئىشىدا خاتالىقتىن يىراق بولىدۇ.
- * گېپى كۆپ بولغان كىشىنىڭ خاتاسى كۆپ بولىدۇ، چاقچىقى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئەخمەقلىقى كۆپ بولىدۇ.
- * گەپنىڭ مەنبەئى قەلب، كانى پىكىر، قۇۋۋىتى ئەقىل، ئۇنى ئىزھارلىغۇچى تىل، جىسمى ھەرپلەر، جېنى مەنا، زىننىتى پاساھەت، پىرىنسىپى بولسا توغرىلىقتۇر.
- * كىمنىڭ دېگىنىگە ئەمەس، نېمە دېگىنىگە دىققەت قىلىڭلار.
- * گەپ قىلغاندا كېچە ئوتۇن توپلىغاندەك ۋە ياكى سەلگە ئوخشاشلا ئاڭلىغاننىڭ ھەممىنى دەپ يۈرمە.
- * گېپىدە يامانلىقتىن ساقلانمىغان كىشى قىلغان ئىشىدە قەتئىي ساقلىنالمىدۇ.

* گەپ قىلىڭلار، تونۇلسىلەر، چۈنكى ئىنسان تىلىنىڭ ئاستىغا يوشۇرۇلغان.

* چىرايلىق گەپ ئەقىلنىڭ كۆپلۈكىنىڭ بەلگىسىدۇر.

* گەپ ئاز بولسا، توغرا كۆپ بولىدۇ.

* گەپنى، خىيالىنى ئاز قىل، سېنى گۇناھكار قىلىدىغان، ياكى

ياخشى كىشىنى سەندىن سەسكىندۈرىدىغان گەپلەرنى قىلما.

* ياخشى گەپ قىلىڭلار، ياخشى ئىش قىلىڭلار، چۈنكى

ياخشى گەپ كىشىنىڭ پەزىلىتىنىڭ ئىسپاتى، ياخشى ئىش بولسا

كىشىنىڭ ئەقىلنىڭ دەلىلىدۇر.

* كىشىنىڭ گېپى ئەقىلنىڭ تارازىسىدۇر.

* ئەقىل ئاز بولغاندا، سۆز كۆپ بولىدۇ.

* سۆز سۆزلىگۈچىنىڭ نىيىتىگە توغرا كەلسە، ئاڭلىغۇچى قوبۇل

قىلىدۇ، نىيىتى ناچار بولسا، ئاڭلىغۇچىنىڭ يۈرىكىگە بارمايدۇ.

* سۆزى مۇلايىم بولغاندا كىشىلەر ئۇنى ياخشى كۆرىدۇ.

20 - باب

تەكەببۇرلۇق ھەققىدە

* زەھەر ئادەمنى ئۆلتۈرگەندەك، تەكەببۇرلۇقمۇ قەلبنى ئۆلتۈرىدۇ.

* پەخىرلىنىشنىڭ ۋە تەكەببۇرلۇقنىڭ باشلىنىشىدىن يىراق تۇرۇڭلار.

* ئۆزىنى چوڭ بىلگەن كىشى ئەمەلىيەتتە ئەڭ خار كىشىدۇر.

* ئەقىلنىڭ ئەڭ چوڭ ئاپىتى تەكەببۇرلۇقتۇر.

* تەكەببۇرلۇققا كەمتەرلىك بىلەن قارشى تۇرۇڭلار.

* اللە تائالا تەكەببۇرلۇق قىلىشقا رۇخسەت قىلغان بولسا ئىدى، پەيغەمبەرلەرگە رۇخسەت قىلغان بولاتتى، لېكىن پەيغەمبەرلەرنىڭمۇ تەكەببۇرلۇق قىلىشىنى يامان كۆردى ۋە ئۇلارغا كەمتەرلىكنى راۋا كۆردى.

* ئۆزىنىڭ قەۋم - قېرىنداشلىرى ۋە ئۇرۇق - تۇغقانلىرىغا تەكەببۇرلۇق قىلىش تەكەببۇرلۇقنىڭ ئەڭ قەبھىدۇر.

* يامان كۆرۈلىشىنىڭ بىرىنچى سەۋەبى تەكەببۇرلۇقتۇر.

* تەكەببۇر كىشىگە ھەيران قالدۇم، چۈنكى ئۇ تۈنۈگۈنلا بىر تامچا سۇ ئىدى، ئەتە بولسا چىرىپ كەتكەن سۆڭەككە ئايلىنىپ قالدۇ.

* تەكەببۇر كىشىنىڭ دوستى بولمايدۇ.

* تەكەببۇرلۇق ۋە ئىسراپخورلۇق لىباسىنى كىيگەن كىشى پەزىلەت ۋە شەرەپ لىباسىنى سېلىۋېتىشكە مەجبۇر بولىدۇ.

يېزىقچىلىق ھەققىدە

- * كىتاب يازغىنىڭدا ئۇنى تاماملاشتىن بۇرۇن قايتا قاراپ چىق، چۈنكى ئۇ كىتاب سېنىڭ ئەقلىڭگە تامغا باسدۇ.
- * كىشىنىڭ يازغىنى ئەقلىنىڭ بەلگىسى ۋە پەزىلىتىنىڭ ئىسپاتىدۇر.
- * كىشىنىڭ كىتابى پەزىلىتىنىڭ بەلگىسىدۇر ۋە ئېسىللىكىنىڭ دەلىلىدۇر.
- * كىتاب ئالىملارنىڭ باغچىسىدۇر.

يالغانچىلىق ھەققىدە

- * يالغانچىلىق يالغانچىنى ۋەيران قىلدۇ، يالغانچىلىقتىن يىراق تۇرغان كىشى نىجاتلىققا ئېرىشىدۇ.
- * يالغانچىلىق دۇنيادا خارلىق، ئاخىرەتتە بولسا دوزاخنىڭ ئوتىدۇر.
- * يالغانچىلىق اللەنىڭ قانۇنىدىن چەتنەش دېمەكتۇر.
- * يالغانچىلىق ئەڭ ناچار ئىللەتتۇر، ساقلىنىشقا تېگىشلىك خاتالىقنى ئۆتكۈزۈش ئەڭ يامان خاتالىقتۇر.
- * يۈزنىڭ تۆكۈلۈشى يالغانچىلىق بىلەن بولىدۇ.
- * قاتتىق ئاپەت كەلگەندە ئىنسان ئۆزىنىمۇ ئالدايدىغان ۋاقىت بولىدۇ، ئۆزى قىلمىغان ئىشنى قىلدىم دېگەندەك، يالغانغىمۇ يول قويۇپ قالىدۇ.
- * ئىلمىنىڭ ئاپىتى يالغانچىلىقتۇر، راستلىقنىڭ ئاپىتى ئويۇنچىلىقتۇر.

- * يالغانچىنىڭ گېپىنىڭ ئىسپاتى تولۇق، گېپى ئورۇنلۇق بولسىمۇ، ئۇنىڭ گېپىگە ئىشەنگىلى بولمايدۇ.
- * يالغانچىغا ئۆزىنىڭ يالغانچى ئىكەنلىكىنى بىلىشى يېتەرلىك جازادۇر.
- * يالغانچىنىڭ ئاماننى بولمايدۇ، بۇزۇق كىشىنىڭ قوغدىغۇچىسى بولمايدۇ.
- * يالغانچى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئابرويى تۆۋەن بولىدۇ.
- * ئورۇنسىز قەسەم قىلىش يالغانچىنىڭ خارلىقىنىڭ بەلگىسىدۇر.

مەردلىك ھەققىدە

- * مەردلىك ياخشى خىسلەتكە ئىگە بولۇپ، يامانلىقتىن يىراق تۇرۇش دېمەكتۇر.
- * مەردلىك دېمەك، سېخلىق ۋە ۋەدىگە ۋاپا قىلىش دېمەكتۇر.
- * ياخشى ئاتاققا ئېرىشىشنىڭ تەمىنى مال - دۇنيادىن ئارتۇق بىلىش مەردلىك دېمەكتۇر.
- * مەردلىك تىلنى باشقۇرۇش ۋە ياخشىلىق قىلىش دېمەكتۇر.
- * مەردلىك ياخشىلىق قىلىش ۋە ھاجەتمەننىڭ ھاجىتىنى راۋا كۆرۈش دېمەكتۇر.
- * تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىش مەردلىكنىڭ نەتىجىسىدۇر.
- * نېمەتنى تاماملاش مەردلىكتىندۇر.
- * مەردلىكنىڭ تۈزۈمى ياخشىلىق قىلىش ۋە قېرىنداشلارغا ھەمكارلىشىش.

- * كىشىنىڭ مەردلىكى ئۇنىڭ خوشخۇپلۇقى ۋە ياخشىلىق قىلىشى بىلەن ئىسپاتلىنىدۇ.
- * مەرد كىشى سىلكىشلەنسە قېتىۋالىدۇ، رەھىم - شەپقەت تەلەپ قىلىنسا يۇمشايدۇ.
- * مەرد كىشى كۈچى يەتكەندە ئەپۇ قىلىدۇ، ھۆكۈمرانلىق قىلغاندا كەڭچىللىك قىلىدۇ، سورالغان نەرسىنى نەق بېرىدۇ.
- * مەرد كىشى نومۇسسىزلىقنى قوبۇل قىلمايدۇ ۋە قوشنىنى ياخشى كۈتىدۇ.
- * مەرد كىشىگە خىيانەت قىلىشتىن، سەۋرچان كىشىگە ئازار بېرىشتىن، باتۇرنى رەنجىتىشتىن ھەزەر ئەيلەڭلار.
- * ناچارنىڭ قورسقى تويغان ۋاقتىدىكى يامانلىقىدىن، مەردنىڭ ئاچ قالغان ۋاقتىدىكى ھەيۋىتىدىن ھەزەر ئەيلاڭلار.
- * مەرد كىشىنىڭ خارلانغان ۋاقتىدىكى ھەيۋىتىدىن، نامەردنىڭ شەرەپكە ئېرىشكەندىكى مەغرۇرلۇقىدىن قورقۇڭلار.
- * مەرد كىشى ئازغا شۈكۈر قىلىشنى بىلىدۇ، نامەرد بولسا كۆپ نەرسىدىنمۇ تېنىۋالىدۇ.
- * مەرد كىشى ۋەدىسىگە ۋاپا قىلىدۇ، لېكىن تەھدىد سالغاندا ئەپۇ قىلىدۇ.
- * مەرد كىشى باي بولغاندا ياردەم قىلىدۇ، كەمبەغەل بولغاندا ئىسراپتىن يىراق تۇرىدۇ.
- * مەرد كىشى ئېسىل ئەخلاقلىق، كۆپلەپ ئېھسان قىلغۇچى، ئۇرۇق - تۇغقانچىلىق مۇناسىۋىتىنى كۈچەيتكۈچىدۇر.
- * باشقىلارغا ئۆتۈنۈپ بېرىشتە، مەرد كىشىنىڭ ئەقىل - پاراسىتى تونۇلىدۇ.

- * ئىنتىقام ئېلىشقا ئالدىراش مەرد كىشىلەرنىڭ ئەخلاقىدىن ئەمەس.
- * مەرد كىشىنىڭ خارلىققا بويسۇنۇشى نامەرد كىشىنىڭ ياخشىلىق قىلىشى قىيىن ئىشتۇر.
- * مەردلەرنىڭ لەززىتى ياخشىلىق قىلىشتا، نامەردلەرنىڭ لەززىتى قورساق بېقىشتا.
- * مەردنىڭ خۇشاللىقى ياخشىلىق قىلىش، نامەردلەرنىڭ خۇشاللىقى جازالاش.

ياخشىلىق ھەققىدە

- * ياخشىلىق قىلىشنى ئۈمىد قىلساڭ، ھارامدىن يىراق تۇر.
- * ياخشىلىقلارغا بېرىلگىلار، بىچارىلارنىڭ ھاجىتىنى راۋا قىلگىلار.
- * ياخشى ئەخلاققا بېرىلگىلار، ياخشى كىشىلەر بىلەن دوست بولۇڭلار، چۈنكى بۇ ئىككى خىسلەت يامان ئاقىۋەتتىن ساقلاپ، ئېسىللىككە باشلايدۇ.
- * ياخشىلىقلار ئىپپەت ۋە ئۆز نەپسىدىن كېچىش بىلەنلا كامالەت تاپىدۇ.

دەرد ھەققىدە

- * ئۆزىنىڭ دەردىنى باشقىلارغا ئېيتقان كىشى خارلىققا رازى بولغان كىشىدۇر.
- * باشقىلارنىڭ دەردىگە دەرمان بولۇش ئالەمى ئەڭ ياخشى كۆرىدىغان ئىشتۇر.

غەزەپ ھەققىدە

- * ئاچچىقنى يۇتالساڭ، مۇلايملىقنىڭ زىيادە بولىدۇ.
- * غەزەپنى بېسىۋېلىش سەۋرچانلىقنىڭ مېۋىسىدۇر.
- * ئاچچىقنى يۇتۇپ ئۆزىنى ھالاك قىلمىغان، نەپسى خاھىشىغا بوي بەرمىگەن كىشى نېمىدېگەن بەختلىك كىشى.
- * ئاچچىقنى بېسىۋالغان كىشىنىڭ سەۋر - تاقىتى كامالەت تاپىدۇ.

نېمەتتىن تېنىۋېلىش ھەققىدە

- * نېمەتنى تېنىۋېلىش نېمەتنىڭ قولىدىن كېتىشىگە، نېمەتكە شۈكۈر قىلىش نېمەتنىڭ داۋاملىشىشىغا سەۋەبچى بولىدۇ.
- * نېمەتتىن تېنىۋېلىش قەدەمنى خاتا بېسىش ۋە نېمەتنى قولىدىن بېرىشكە سەۋەبچى بولىدۇ.
- * نېمەتتىن تېنىۋېلىش نامەردلىك، نادان بىلەن دوست بولۇش شۇملۇقتۇر.

ئاددى - ساددىلىق ھەققىدە

- * ئاددى - ساددا ھاياتقا رازى بولۇش ئىسراپخورلۇقتىن ياخشىراق تۇر.
- * ئاددى - ساددا ھاياتقا قانائەت قىلىش رىزىققا يول ئاچىدۇ.
- * ئاددى - ساددا ھاياتقا رازى بولغان كىشى راھەتكە ئالدىرىغان، ئەيىش - ئىشرەتتىن ۋاز كەچكەن كىشىدۇر.
- * ئاددى - ساددىلىقتىنمۇ ياخشى بايلىق يوق، ھەر كىشى قىيامەتكە يەتكۈدەك ئۇزۇق بىلەنلا بولدى قىلسا بولىدۇ.

مۇكاپات ھەققىدە

- * ساڭا ياخشىلىق قىلغان كىشىگە ياخشى مۇكاپات بەرگەن، ئەگەر ئۇنداق قىلالمىساڭ، ھېچ بولمىسا رەھمەت ئېيتىشنى بىلگەن.
- * يامانلىققا ياخشىلىق قىلىش ئىماننىڭ كامالەت تېپىشىدۇر.
- * ياخشىلىق قىلىشقا ياخشىلىق قىلالمىساڭلارمۇ رەھمەت ئېيتىڭلار.

ھوشيار كىشى ھەققىدە

- * ھوشيارنىڭ ئادەمگە رەھبەرچىلىكى ئەخلاقى ۋە دىيانىتى ئېسىل نەسبىدۇر.
- * بۈگۈنى تۈنۈگۈندىن ياخشى بولغان، ئۆزىنىڭ ئەيىبىنى بىلگەن كىشى ھوشيار كىشىدۇر.
- * شەھۋىتىنى كېسىپ تۇرغان، خاھىشىغا قارشى ئىش قىلغان كىشى ھوشيار كىشى ھېسابلىنىدۇ.
- * خاتاسىغا پۇشايماق قىلىپ، گۇناھىغا ئىستىغپار ئېيتقان كىشى ھوشيار كىشىدۇر.
- * ئەقىللىق كىشىنىڭ قىيامەتكە تەييارلىق قىلىشى ھوشيارلىقتىن بولىدۇ.
- * ئەيىبىنى بىلگەن كىشى ھوشيار كىشىدۇر.
- * ئەقلىنى يېغىپ، ھاۋايى ھەۋەسكە قارشى تۇرۇش ھوشيارلىقتا ئىنسانغا يېتەرلىكتۇر.

21- باب

نامەردلىك ھەققىدە

- * مەدھىيلىنىش ۋە ئالقىشلىنىشنىڭ ئورنىغا مال - دۇنياغا بېرىلىش نامەردلىكتۇر.
- * خاتا نەرسىنى ماختاش ئەڭ چوڭ نامەردلىكتۇر.
- * ياخشى كىشىلەردىن مال - دۇنيانى ئارتۇق بىلىش نامەردلىكتۇر.
- * نامەرد قوپال مۇئامىلىگە ئۇچرىسا يۇمشايدۇ، ئىللىق مۇئامىلىگە ئۇچرىسا قېتىۋالىدۇ.
- * نامەرد ئۆز خىلىدىن باشقىسىغا ئەگەشمەيدۇ ۋە ئۇنىڭدىن باشقىسىنى ياقتۇرمايدۇ.
- * نامەرد ناچار كىشىلەرگە يانتاياق بولىدۇ، ئېسىل كىشىلەرگە ئەزىيەت يەتكۈزىدۇ.
- * نامەرد باشقىلارغا قىلغان خەير - ئېھسانلىرىنى شۇ كىشىگە ئۆتكۈزۈپ قويغان قەرزىم، دەپ بىلىدۇ.
- * نامەرد كىشى ساڭا ئېھتىياجى بولغاندا، ساڭا قوپاللىق بىلەن مۇئامىلە قىلىدۇ، سەن ئۇلارغا موھتاج بولساڭ ساڭا مىننەت قىلىدۇ.
- * نامەرد كىشى باشقىلارنىڭ ئەيىبى بىلەن ھېسابلىشىشقا كەلگەندە ئالىي ھىممەتلىك بولىۋالىدۇ.
- * نامەردكە تايانما، چۈنكى نامەرد ئۆزىگە تايانغان كىشىنى ئۈمىدىسىز قويدۇ.
- * ئەڭ قىيىن ئىش نامەردنىڭ قولىدىكىنى تەلەپ قىلىشتۇر.

- * نامەرد كىشى بىر نەرسە بەرگەندە بەرگەن كىشىنى ئوچ كۆرىدۇ، ياخشىلىق كۆرسە تىنئۆلىدۇ.
- * نامەردكە مېھمان بولساڭ، روزىدارلىقىڭنى باھانە قىل.
- * نامەرد ئۆز مەرتىۋىسىدىن يۇقىرىراق يەرگە ئورۇنلاشسا، ئەھۋالى ئۆزگىرەپ كېتىدۇ.
- * نامەرد ساڭا ھۆرمەت قىلسا، سەن ئۇنى خارلا!
- * نامەردنىڭ دۆلەت سورىشى مەردلەرگە خارلىقتۇر.
- * نامەردنىڭ دۆلەت سورىشى پەلەكنىڭ ئاپىتىدۇر.
- * نامەرد ۋە چاكنى ئىنسانلارنىڭ ئادىتى ياخشى ۋە ئېسىل كىشىلەرگە ئەزىيەت يەتكۈزۈشتۇر.
- * نامەردنىڭ ئۆلۈشى ئىنسانلارنىڭ راھىتىدۇر.
- * نامەردنىڭ نامەردلىكى يامان ئىش قىلىش ۋە بېخىللىق بىلەن بىلىنىدۇ.

تىركىشىش ھەققىدە

- * تىركىشىش ئىگىسىنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * تىركىشىش ئۇرۇشقا سەۋەبچى بولىدۇ، يۈرەكلەرگە ئاداۋەت ئوتى چاچىدۇ.
- * تىركىشىشتىن يىراق تۇرۇڭلار، چۈنكى ئۇ ئۇرۇشلارغا سەۋەبچى بولىدۇ.
- * ئىنسان تىركىشىش ئارقىلىق خالىمىغان ئاقىۋەتكە دۇچار بولىدۇ.

ھاجىتىنى سوراڭ ھەققىدە

- * كۆپ قېتىم تەكرارلاپ سوراڭ رەت قىلىنىشقا سەۋەبچى بولىدۇ.
- * كۆپ قېتىم تەكرارلاپ سوراڭ مەھرۇملۇقنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.
- * بىر نەرسە سوراشتا تەكرارلىغان ئادەم سورالغۇچىنىڭ قېتىۋېلىشىغا سەۋەبچى بولىدۇ.
- * تەكرار بىر نەرسە سورىغان كىشى ئۆزىنى مەھرۇملۇققا دۇچار قىلىدۇ.

ئۇرۇش تەييارلىقى ھەققىدە

- * ئۇرۇش ھەققىدە خەۋەرى بولغان كىشى تەييارلىقسىز قالمايدۇ.
- * كۈنلەرنىڭ قاتتىقچىلىقى ئىمكانسىز ھالغا چۈشۈرۈپ قويغان كىشىنى، ياخشى كىشىلەرنىڭ ياردىمى ھەرىكەتكە ئۆتكۈزىدۇ.
- * كۈنلەر ھاياتىڭلارنىڭ بەتلىرىدۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن، سىلەر ياخشى ئەمەل بىلەن ئۇ بەتلەرنى مەڭگۈلۈك ساقلاپ قېلىشقا تىرىشىڭلار.
- * ھەرىكەتلەرنىڭ ۋە جىمجىتلىقلارنىڭ ئارقىمۇئارقا كېلىشى بۇرۇنقى ئەسىرلەرگە خاتىمە بەردى.
- * خەلقنى ئادالەتتىن باشقا نەرسە تۈزىتەلمەيدۇ.
- * خەلقنىڭ ئاپىتى بۇيرۇققا بويسۇنماسلىقتۇر.
- * زامان بەزى كاتتا بايلارنى يوقسۇل ۋە بىچارىگە ئايلاندۇرۇپ قويىدۇ.

- * زامان سەن بىلەن داۋاملىق تۇتۇشۇۋاتسا، سەن قانداقمۇ بىر ھالەتتە تۇرايلىسەن؟
- * زامانغا كايغان كىشىنىڭ مالاھىتى كۆپ بولىدۇ.
- * ئىنسانلار خۇشال بولغان چاغدا، پەلەكنىڭ دەھشىتى بىلەن ۋەيران بولۇشىدىن قۇتۇلۇپ قالمايدۇ.
- * پەلەكتىن ئۈمىد ئۈزۈمە، لېكىن پەلەككە بەكمۇ ئىشىنىپ كەتمە، ئۇنىڭغا ئېھتىيات بىلەن مۇئامىلە قىل.
- * زامان بۇرۇنقىلارنى ئېلىپ كەتكەندەك ياشاۋاتقانلارنىمۇ ئېلىپ كېتىدۇ، ئۆتۈپ كەتكەن قايتىپ كەلمەيدۇ، ھېچبىر ھالەت مەڭگۈلۈك بولمايدۇ، زاماننىڭ ئاخىرىمۇ ئەۋۋىلىگە ئوخشايدۇ، ئىشلىرى بىر - بىرىنى قوغلىشىپ كېتىۋېرىدۇ، بەلگىلىرى ئېنىق، زامانغا ئالدىنغان كىشى بالايىئاپەت، دەرد - ئەلەمدىن قۇتۇلمايدۇ.
- * زامان ئوقياسىنى بەللەپ تۇرىدۇ، ئوقلىرى خاتا كەتمەيدۇ، جاراھەتلىرى ساقايمىدۇ، ساغلام كىشىنى كېسەللىك بىلەن، نىجاتلىققا ئېرىشكەن كىشىنى ھالاكەت بىلەن سىنايدۇ.
- * بىردەملىك خارلىق، بىر ئۆمۈر ئىززەتكە باراۋەر بولالمايدۇ.
- * ساڭا بويسۇنۇشى مۇمكىن بولغان تەقدىردە زاماننى قولايلاشتۇر، ئۇنىڭدىن ئارتۇقچە بىر نەرسىنى كۈتمە.
- * مەقسىتىگە يەتكەن كىشى زامانغا رەھمەت ئېيتىشى كېرەك.
- * زامان جىسىملارنى ۋەيران قىلىدۇ، ئارزۇلارنى يېڭىلايدۇ، ئۆلۈمنى يېقىنلاشتۇرىدۇ ۋە ئارماننى يىراقلاشتۇرىدۇ.
- * زامان ئىككى كۈن: ساڭا پايدىلىق كۈن ۋە ساڭا زىيانلىق كۈن، پايدىلىق كۈندە چوڭچىلىق قىلما، يامان كۈندە سەۋر قىل.

- * زامان كۈچلۈك بىر دۈشمەن، ئادىل بىر ھۆكۈمران ۋە ئۇرۇش قىلغىلى بولمايدىغان جەڭچىدۇر.
- * زامان بىلەن قارشىلاشقان كىشى يېڭىلىدۇ، زامانغا تەسلىم بولغان كىشىمۇ سالامەت قالمايدۇ.
- * بېھۇدە ۋاقتتىن ئاپەت تۇغۇلىدۇ.
- * زامانغا ئىشىنىشكە بولمايدۇ.
- * زاماننىڭ قالايمىقانلىقلىرىغا ئىشىنىپ كەتمە، زاماننىڭ دەھشەتلىرىدىن ھېچكىم قۇتۇلالمايدۇ.
- * تائەت خەلقنىڭ قالغىنى، ئادالەت بولسا دۆلەتنىڭ قالغىنىدۇر.
- * زامان دوستىغا خىيانەت قىلىدۇ، كايىغان كىشىنىڭ تەنقىدىنى قوبۇل قىلمايدۇ.
- * زامان بۇزۇلغاندا نامەردلەر خوجا بولىدۇ.
- * زامانغا ئىشەنمە، ساڭا خىيانەت قىلىدۇ ۋە زامانى چوڭ بىلگەن كىشىنى زامان خارلايدۇ.

لەززەت ھەققىدە

- * لەززەتكە بېرىلىش ئاپەتنىڭ بېشىدۇر.
- * ئاددى بىر لەززەت يۇقىرى مەرتىۋىدىن قۇرۇق قويدۇ.
- * دۇنيادا لەززەتكە بېرىلگەن كىشى قىيامەتتە ھەسرەتتە قالىدۇ.
- * لەززەتنىڭ تەمى ئاپەتنىڭ دەردى بىلەنلا بىلىنىدۇ.
- * نادامەتكە سەۋەب بولىدىغان لەززەتتە ياخشىلىق يوق، شۇنىڭدەك ئەلەمگە سەۋەب بولىدىغان ھەۋەستىمۇ ياخشىلىق يوق.
- * ھەرقانداق لەززەتنىڭ چېكىنى، ھەرقانداق نېمەتنىڭ ئاخىرىنى، ھەر ئاپەتتىن كېيىن ئۇنىڭدىن قۇتۇلۇشنى ئويلا، چۈنكى ئۇ

نېمەتنىڭ داۋاملىشىشىغا، شەھۋەتنىڭ يوقۇلۇشىغا، كىبىرنىڭ يىراقلىشىشىغا، نىجاتلىقنىڭ يېقىنلىشىشىغا، غەم - ئەندىشەنىڭ كۆتۈرۈلۈشىگە ۋە ئارمانغا يېتىشكە سەۋەب بولىدۇ.

تىل ھەققىدە

* تىل بىر ئۆلچەمدۇر، ئۇ ئەقىلنى كۈچلەندۈرىدۇ، نادانلىق قايمۇقتۇرىدۇ.

* ئالتۇن - كۈمۈشنى ساقلىغىنىڭدەكلا، تىلنىڭنىمۇ ساقلا.

* مەھبۇسلۇقنىڭ ئۈزۈرپ كېتىشىدىن، ھالاكەت گىردابىغا ئىتتىرىشتىن ئىلگىرى تىلنىڭنى يىغىۋال. مەھبۇسلۇققا مەھكۇم بولۇشقا، ھەقتىن چەتنىگەن، جاۋاب بېرىشكە ئالدىرىغان تىلدىن، لايىقراق باشقا نەرسە يوقتۇر.

* تىلنىڭ يامانلىقىدىن ساقلىنىڭلار، چۈنكى ئۇ خاتا كېتىدىغان ئوقتۇر.

* تىل ئىنساننىڭ بىر پارچىسى، شۇنىڭ ئۈچۈن، تىل گەپ قىلىشنى خالىمىسا گەپكە كەلتۈرگىلى، بەك ئەزۋەيلەپ كەتسە توختىتىۋالغىلى بولمايدۇ.

* بىر ئىنسانغا ئاللاھ ئاتا قىلغان راستچىل تىل بىلىمىسىز ئادەمگە مىراس قىلىپ قالىدىغان مالدىن ياخشى.

* تىل ئەقىلنىڭ تەرجىماندۇر.

* كىشى، تىلنىڭ ئارقىسىغا يوشۇرۇنغان بولىدۇ.

* تىل يىرتقۇچ ھايۋاندۇر، ئۇنى بوش قويۇۋەتسەڭ ئۇ سېپى ۋەيران قىلىدۇ.

- * قىلىچنىڭ بېسى بەدەننىڭ ئەزالىرىنى كېسىدۇ، تىلنىڭ بېسى ئۆمۈرنى كېسىدۇ.
- * تىلنىڭ بېسى تىغنىڭ بېسىدىنمۇ ئىتتىكتۇر.
- * تىلنى باشقۇرۇش شاھلىققا تەڭ، تىلنى قويۇۋېتىش بولسا ھالاكەتكە.
- * تىلگىنى ياخشى گەپلەرگە ئادەتلەندۈرسەڭ، مالاھەتتىن قۇتۇلۇپ قالسىەن.
- * بەزىدە تىل يامانلىق ۋە ياخشىلىقنى تارقىتىشتا ئادالەت بىلەن ئىش يۈرگۈزمەيدۇ.
- * تىلگىنى باشقۇرساڭ سېنى قۇتۇلدۇرىۋالىدۇ، قويۇپ بەرسەڭ ھالاك قىلىدۇ.
- * تىلگىنى كۆندۈرەلسەڭ دۇئا قىلار، نەپىسىڭگە بەرسەڭ ھۆكۈمرانلىق قىلار.
- * تىلى تاتلىق كىشىنىڭ دوستلىرى كۆپ بولىدۇ.
- * تىلنى باشقۇرغان كىشى ئۆزىنىڭ ئېسىللىكىنى تېپىۋالغان بولىدۇ.
- * تىلنى باشقۇرغان كىشى نادامەتتىن قۇتۇلۇپ قالىدۇ.
- * تىلنى تۈزەتكەن كىشى ئەقلىنى زىننەتلىگەن بولىدۇ.
- * ئىنسان تىلى بولمىسا، ھەيكەلگە ياكى ھايۋانغا ئوخشاپ قالىدۇ.
- * ئىنسان ئۈچۈن ئەڭ قىممەتلىك نەرسە تىلدۇر، ئىنساننىڭ نەپسىنى ئالداپ كېتىدىغىنى شەيتاندۇر.

تەنقىد ھەققىدە

- * تەنقىد قىلىشتا ئاشۇرۇۋېتىش تالاش - تارتىش ئوتىنى تۇتاشتۇرىدۇ.
- * تەنقىد قىلىشتا ئاشۇرۇۋېتىش يۈرەكنى زىدە قىلىدۇ ۋە دوستلاردىن يىراقلىشىشقا سەۋەب بولىدۇ.
- * تەنقىد قىلىشى كۆپ بولغان كىشىنىڭ يېتەرسىزلىكى كۆپ بولىدۇ.

ئويۇن ھەققىدە

- * ئويۇن كەسكىنلىكنى بوشاشتۇرۇپ قويدۇ.
- * ئويۇندىن يىراق تۇر، چۈنكى سەن ئويناش ئۈچۈن يارىتىلمىدىڭ ۋە جاۋابكارلىقسىز تاشلىۋېتىلمەيسەن.
- * ئويۇننىڭ باشلىنىشى چاقچاق، ئاخىرى بولسا ئۇرۇشتۇر.
- * ئويۇن - چاقچاققا بېرىلگەن كىشى غەلبىدىن يىراق.
- * ئويۇنى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئەقلى ئاز بولىدۇ.
- * ئويۇن - تاماشىغا بېرىلگەن كىشى ئۇتۇق قازىنالمىدۇ.

كۈنلەر ھەققىدە

- * كۈنلەر ئىلگىرىكىلەرنىڭ ئىش - ئىزلىرىنى ئۆچۈرۈپ، ھازىرقىلارنىڭ ھايات مۇساپىسىنى قىسقارتىدۇ.
- * كۈنلەرنىڭ ئىشى سېنى ۋەيران قىلىشتۇر، ئۇنداق ئىكەن، سەن داۋاملىق ياخشىلىق قىل، كېچە بىلەن كۈندۈز سەندىن بىر نەرسىلەرگە ئېرىشمەكچى بولىدۇ، ئۇنداق ئىكەن، سەنمۇ ئۇنىڭدىن بىر نەرسىلەرگە ئېرىشىشكە تىرىش.

- * كېچە بىلەن كۈندۈز ئاپەت ۋە جۇدالىقنىڭ كاندۇر.
- * كۈنلەرنىڭ ئۆتۈشى ئارماندۇر، لەززەتلىرى بولسا ئەلەمدۇر ۋە كۈنلەرنىڭ بەرگىنى بولسا كېسەل ۋە پانىيلىقتۇر.
- * كېچە بىلەن كۈندۈزگە تايانغان كىشى جىم تۇرسىمۇ ئۇچىدۇ.

مۇلايىملىق ۋە مۇلايىم كىشى

- * ، مۇلايىم بول، ئاجىز بولما، كەسكىن بول، زوراۋان بولما.
- * مۇلايىم كىشىنى ياخشى كۆرۈش كېرەك.
- * مۇلايىم كىشىنىڭ دوستلىرى كۆپ بولىدۇ.

22- باب

شەرەپ ھەققىدە

- * ھەقىقىي شەرەپ قەرزدارغا ياردەم قىلىش ۋە گۇناھنى كەچۈرۈشتۇر.
- * ماختاشقا ئېرىشمىگەن كىشى شەرەپكە ئېرىشەلمەيدۇ.
- * كەسكىنلىكتىن مەھرۇم بولغان كىشى شەرەپتىن مەھرۇم قالدۇ.

ئاپەت ھەققىدە

- * ئاپەتنىڭ چېكى بولىدۇ، ئۇ چوقۇم ئاخىرلىشىدۇ، شۇنداق ئىكەن ئۇ ئاخىرلاشقۇچە سەۋر قىلىڭلار، چۈنكى ئۇ ئاخىرلىشىشتىن بۇرۇن تەدبىر قوللىنىش ئۇنى ئاۋۋۇتۇپ قويدۇ.
- * ئاپەت دۇنياپەرەستلىكتىن ئايرىلالمايدۇ.

ماختاش ھەققىدە

- * مەدھىيىۋازلاردىن پەخەس بولۇڭلار، چۈنكى ئۇلارنىڭ يامان غەربى بار.
- * كىشىدە يوق نەرسە بىلەن ماختىما، چۈنكى ئۇنىڭ قىلمىشى سېنى يالغانچى قىلىپ قويدۇ.
- * كىشىنىڭ ئۆزىنى ماختىشى ئەڭ ناچار خىسلەتتۇر.
- * يامان كىشىلەرنى ماختاش ئەڭ چوڭ گۇناھتۇر.
- * كۆپ ماختاش تەكەببۇرلۇققا ۋە ئالدىنىشقا سەۋەبچى بولىدۇ.

- * سېنى ماختىغان كىشى ئەمەلىيەتتە سېنى ئۆلتۈرگەن كىشىدۇر.
- * ئۆزىدە يوق خىسلەت بىلەن ماختانغان كىشى كۈلكە - مەسخىرىگە دۇچار بولىدۇ.
- * سەندە يوق خىسلەت بىلەن سېنى ماختىغان كىشى ئەمەلىيەتتە سېنى ئەيىبلەنگەن بولىدۇ.
- * نامەردلەرنى ماختاش ئەڭ ناچار خىسلەتتۇر.

ئەرلىك ھەققىدە

- * ئادەم ئىككى نەرسىسى بىلەنلا ئادەم: يۈرىكى ۋە تىلى، شۇڭا جەڭ قىلغاندا يۈرەك بىلەن جەڭ قىلىش، سۆزلىگەندە پاساھەتلىك سۆزلەش كېرەك.
- * ئادەم ئۈچ ئەھۋالدا ئۆزگىرىدۇ: شاھلار بىلەن يېقىنلىشىش، ئەمەلدار بولۇش ۋە يوقسۇللىقتىن قۇتۇلۇپ باي بولۇش، كىمكى بۇ ئۈچ ئەھۋالدىمۇ ئۆزگەرمىسە، ئەقىللىق ۋە ئەخلاقلق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلىغان بولىدۇ.
- * ئادەم ئەقلى بىلەن ئادەم بولىدۇ، شەكلى بىلەن ئەمەس.
- * ئادەمنىڭ نەسبى ئەقىلدۇر، ئادەمگە رىچىلىكى بولسا ئەخلاقىدۇر.
- * ئادەمنىڭ نەسبى ئىلمىدە، گۈزەللىكى ئەقىلدە.
- * ناچار ئادەم ھېچقانداق كىشىگە ياخشى گۇمان قىلمايدۇ، چۈنكى ئۇ ھەر ئادەمنى ئۆزىگە ئوخشاش دەپ ئويلايدۇ.

* ئادەم گېپى بىلەن تارتىلىدۇ، قىلغان ئىشى بىلەن تەقدىرلىنىدۇ، شۇنىڭ ئۈچۈن، ۋەزنى ئېغىر گەپلەرنى قىل ۋە قەدىر - قىممىتى يۇقىرى ئىشلار بىلەن مەشغۇل بول.

ئادەمگەرچىلىك ھەققىدە

* كىشىنىڭ ئۆزىگە ياراشقانىنى قىلىپ، ياراشمىغاننى تاشلىشى ئادەمگەرچىلىكتۇر.

* ھۆكۈمدە ئادىل بولۇش، كۈچ يەتكەندە كەچۈرۈش، قىيىنچىلىقتا ھەمدەم بولۇش ئادەمگەرچىلىكتۇر.

* ئادەمگەرچىلىك پۈتۈن ئېسىللىك ۋە پەزىلەتلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بىر ئىسىمدۇر.

* ئادەمگەرچىلىكنىڭ كانى ھايا، مېۋىسى شەرەپتۇر.

* ئادەمگەرچىلىكنىڭ باشلىنىشى تەبەسسۇم بىلەن، ئاخىرى ياخشىلىقنى داۋاملاشتۇرۇش بىلەن.

* ئادەمگەرچىلىك ئۈچ خىسلەتكە جەملەنگەن سورالمىسىمۇ ياخشىلىق قىلىش ۋەدە قىلمىسىمۇ ۋاپادار بولۇش، يوقسۇل بولسىمۇ سېخىلىق قىلىش.

* يوقسۇل بولسىمۇ سېخىلىق قىلىش، خارلانمىغان ئاساستا سەۋرچان بولۇش، تىلەمچىلىكتىن ئۇزاق تۇرۇشمۇ ئادەمگەرچىلىك ھېسابلىنىدۇ.

* ئاشكارا قىلالمىغىنىنى مەخپىي قىلىشتىن قول ئۈزۈشۈڭ ئادەمگەرچىلىكتۇر.

* ئىككى خىسلەت بىلەن ئادەم ئادەمگەرچىلىككە ئېرىشەلەيدۇ: ياراشقانىنى قىلىش، ياراشمىغاندىن يىراق تۇرۇش.

- * ئادەمگەرچىلىكى يوق كىشى دوستلىرىنىڭ دوستلۇقىغا ھۆرمەت قىلمايدۇ، شۇنىڭدەك، دۈشمەنلىرىنى ئادىللىق بىلەن بىر تەرەپ قىلىشىمۇ بىلەلمەيدۇ.
- * ئۆزۈڭدىن ھايا قىلىشنىڭ ئادەمگەرچىلىكنىڭ جۈملىسىدندۇر.
- * ئىسراپخورلۇق قىلماسلىق ۋەدىگە ۋاپا قىلىش ئادەمگەرچىلىكتندۇر.
- * ئەر كىشىنىڭ ئەڭ ئېغىر يۈكى ئادەمگەرچىلىكتۇر.

تالاش - تارتىش ھەققىدە

- * دىنىي مەسىلىلەردە توختىماستىن تالاش - تارتىش قىلىش دىنغا بولغان ئىشەنچنى ئاجىزلاشتۇرىدۇ.
- * دۈشمەنلىشىشنىڭ سەۋەبى تالاش - تارتىش قىلىشتۇر.
- * باتىلدا تالاش - تارتىش قىلغان كىشىنىڭ ھەقتىن كۆزى كور بولىدۇ.

چاقچاق ھەققىدە

- * چاقچاق دۈشمەنلىككە سەۋەب بولىدۇ.
- * چاقچاقتىن يىراق بول، چۈنكى ئۇ ئاداۋەتنىڭ ئۇرۇقىدۇر.
- * كۆپ چاقچاق قىلىش ئىسسىللىككە ياراشمايدۇ ۋە دۈشمەنچىلىككە سەۋەبچى بولىدۇ.
- * ھەر نەرسىنىڭ ئۇرۇقى بار، ئاداۋەتنىڭ ئۇرۇقى چاقچاقتۇر.
- * چاقچىقى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ھەيۋىسى ئاز بولىدۇ.
- * چاقچىقى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ھۆرمىتى كەم بولىدۇ.

* كىشى ھەربىر قېتىم چاقچاق قىلغاندا، ئەقلىنىڭ بىر پارچىسىنى يوقىتىپ قويدۇ.
* ئېسىل كىشى بىلەن چاقچاقلاشما، سېنى ئوچ كۆرۈپ قالمىسۇن.
* دوستۇڭغا چاقچاق قىلما، سېنى ئوچ كۆرۈپ قالمىسۇن، دۈشمىنىڭگە چاقچاق قىلما سېنى ۋەيران قىلمىسۇن.

ھىيلە - مىكر ھەققىدە

* ھىيلىگەرلىك نامەردلىك، ئالدامچىلىق بولسا شۇملۇقتۇر.
* ئالدامچىلىقتىن يىراق تۇرۇش ھېكمەتنىڭ ئەڭ مۇھىمدۇر.
* بەزى ھىيلىگەرلەر ئۆزىنىڭ ھىيلە - مىكرلىرى بىلەن ۋەيران بولىدۇ.
* ھىيلىگەر ئۆزىنىڭ ھىيلىسى بىلەن ۋەيران بولىدۇ.
* يامان ھىيلە ئۆز ئىگىسىدىن باشقىسىنى ھالاك قىلمايدۇ.

شاھلار ھەققىدە

* شاھقا ئېھتىيات بىلەن مۇئامىلە قىل، دوستۇڭغا تەبەسسۇم ۋە كەمتەرلىك بىلەن مۇئامىلە قىل، دۈشمەنگە بولسا ئۆزۈڭنى ئاقىلىيالىغۇدەك شەكىلدە مۇئامىلە قىل.
* مەنۋىيەتنىڭ ناچار بولۇشى شاھلارنىڭ ئاپىتىدۇر.
* مەنۋىيەتنىڭ چىرىك بولۇشى ۋەزىرلەرنىڭ ئاپىتىدۇر.
* سىياسەتتىكى ئاجىزلىق داھىيلارنىڭ ئاپىتىدۇر.
* شاھ ساڭا يېقىنلاشقىنى سېنىڭ ئۇنىڭغا بولغان ھۆرمىتىڭ ئاشسۇن.

- * يۇرتلارنى گۈللەندۈرۈش شاھلارنىڭ پەزىلىتىدۇر.
- * خەلقنىڭ يۈرىكى شاھنىڭ خەزىنىسىدۇر، شاھ خەزىنىسىدە نېمە ساقلىغان بولسا، شۇنىڭ مېۋىسىنى كۆرىدۇ، خەزىنىدە ئادالەت ساقلىغان بولسا، ئۇنىڭ نەتىجىسىنى، زۇلۇم ساقلىغان بولسا زۇلۇمنىڭ ئاقىۋىتىنى چوقۇم كۆرىدۇ.
- * شاھ بولغاندا چوڭچىلىق قىلغان كىشى تەختتىن چۈشكەندە خارلىققا قالدۇ.
- * زوراۋانلىقى ئۇزۇن داۋاملاشقان كىشىنىڭ شاھلىقى ۋەيران بولىدۇ.
- * شاھ بولغاندا زۇلۇم قىلغانلارنىڭ ھالاكىتى قورقۇنچلۇق بولىدۇ.
- * ۋەزىرىنىڭ خىيانىتىگە ئۇچرىغان شاھنىڭ تەدبىرلىرى ئىشقا يارمايدۇ.
- * قامچاڭدىن قورققان كىشى ئۆلۈمىگىنى ئۈمىد قىلىدۇ.
- * ياخشىلىقىغا ئىشەنگەن كىشى شاھلىقىغا كۆيۈنىدۇ.
- * شاھنى ئەيىبلەشكە جۈرئەت قىلغان كىشى ھالاكەتكە يولۇقىدۇ.
- * شاھقا خىيانەت قىلغان كىشىنىڭ خاتىرجەملىكى بۇزىلىدۇ.
- * شاھ بولغاندا ئادىل بولغان كىشىنىڭ ياردەمچىگە ھاجىتى قالمايدۇ.
- * شاھلىقىغا كۆيۈنگەن كىشى زوراۋانلىقتىن قول ئۈزىدۇ.
- * ئاداۋەت قىلىچىنى كۆتۈرگەن كىشى شاھلىق تەختىدىن مەھرۇم قالىدۇ.

* شاھلىقىدا ئادىل بولغان ۋە كۆپلەپ خەير - ساخاۋەت قىلغان كىشىگە اللە يۇقىرى مەرتىۋە بېرىدۇ ۋە ئۇنىڭ ياردەمچىلىرىنى اللە ئەزىز قىلىدۇ.

* دىننى شاھلىقىغا خىزمەتچى قىلىۋالغان كىشىنىڭ شاھلىقىغا ھەر كىشى يامان كۆز بىلەن قارايدۇ.

* شاھلارنىڭ يېنىغا كۆپ كىرمە، ھەمراھ بولساڭ سېنى زېرىكتۈرۈپتۇ، نەسەھەت قىلساڭ ساڭا زۇلۇم قىلىدۇ.

* شاھلارنىڭ مۇھەببىتىدىن ئۈمىد كۈتمە، سىرداش بولساڭ يات كۆرىدۇ، يېقىنلاشساڭ ئالاقىسىنى ئۈزىدۇ.

* پادىشاھ زۇلۇم قىلغان يەردە گۈللىنىش بولمايدۇ.

* شاھنىڭ نىيىتى بۇزۇلسا زامان بۇزۇلىدۇ.

* شاھلىقنى تەلەپ قىلىش شەيتانغا ئالداغانلىقتۇر.

* شاھنىڭ ئادىللىقى بىلەن خەلق ياشىنايدۇ، شۇنىڭدەك ئىنسانىيەت ياشىنايدۇ.

* شاھقا دوست بولغان كىشى شىرغا مىنىۋالغان كىشىگە ئوخشايدۇ، ئورنىدىن خۇشال بولىدۇ، لېكىن ئورنىنىڭ خەتەرلىك ئىكەنلىكىنى بىلىدۇ.

* شاھلارغا يېقىنلىشىش ئاپەتنىڭ ئاچقۇچى، پىتنە - پاساتنىڭ ئۇرۇقىدۇر.

* نىيىتى ۋە ئىشى توغرا بولغان، ئەسكەر ھەم خەلقكە ئادالەت بىلەن مۇئامىلە قىلغان شاھ ئەڭ ياخشى شاھتۇر.

* ئېھتىيات قىلىشقا تېگىشلىك كىشىلەر: زالىم پادىشاھ، كۈچلۈك دۈشمەن ۋە مۇناپىق دوست.

- * خەلقكە زۇلۇم قىلىشنى راۋا كۆرمىگەن، لېكىن خەلقنىڭ ئېغىرلىقىنى كۆتۈرگەن شاھ ئەڭ ئەقىللىق شاھتۇر.
- * ئۆزىنى باشقۇرغان ئەڭ ياخشى شاھتۇر.
- * ناچار شاھقا ۋەزىر بولغانلار ئەڭ ناچار ۋەزىرلەردۇر.

تېرىككە كىلىك ھەققىدە

- * تېرىككە كىكە ئىشەنمە، گەرچە ئۇ ياخشىلىق لىباسى بىلەن ئورنىنىۋالسىمۇ، چۈنكى قاراڭغۇ تۈندە يالت قىلغان چاقماقنىڭ ھېچقانداق ئىسسىقى بولمايدۇ.

مىننەت قىلىش ھەققىدە

- * مىننەت قىلىش ساخاۋەتنى بۇزىدۇ.
- * مىننەت بىلەن ياخشىلىق قىلىش نامەردلىكتۇر.
- * ساخاۋەتنىڭ ئاپىتى مىننەت قىلىشتۇر.
- * كۆپ مىننەت قىلىش ساخاۋەتنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * ساخاۋەتكە زۇلۇم سىلىش مىننەت قىلىش ئارقىلىق بولىدۇ.
- * ساخاۋەتكە مىننەت قىلغان كىشى ساخاۋەت قىلمىغان بىلەن باراۋەردۇر.

ئۆلۈم ھەققىدە

- * لەززەتنى ۋەيران قىلىدىغان، ھەۋەسنىڭ ھۇزۇرنى بۇزىدىغان، جۇدالىققا سەۋەبچى بولىدىغان ئۆلۈمنى داۋاملىق ئەسلىپ تۇرۇڭلار.
- * ئۇزۇق - تۈلۈكنىڭ ئاز بولۇپ قىلىشىدىن ئېھتىيات قىل، ئۇزۇن سەپەرگە پۇختا تەييارلىق قىل.
- * ئۆلۈم ئارقىلىق قۇتۇلماقچى بولغان دەرد ئۆلۈمدىنمۇ بەتتەردۇر.

- * يەر يۈزىدە يۈرگەن كىشى چوقۇم يەرنىڭ ئاستىغا كىرىدۇ.
- * كېچە بىلەن كۈندۈز داۋاملىق چاقىرىۋاتقان نەرسە، چوقۇم تېز يېتىپ كېلىدۇ.
- * ئالدىڭدا ئۇزاق يول ۋە قاتتىق جاپا - مۇشەققەت بار، شۇنداق ئىكەن پۇختا تەييارلىق قىل ۋە ئۇزۇق - تۈلۈكنى كۆپلەپ ئېلىۋال.
- * ئۆلۈم ناھايىتى پەرىشان قىلىدىغان قوغلىغۇچى، ئۇنىڭ قولىدىن جىم تۇرغانمۇ، قاچقانمۇ قۇتۇلالمايدۇ.
- * ئۆلۈمنىڭ سۈپەتلەپ بەرگىلى بولمىغۇدەك، ياكى چۈشەندۈرگىلى بولمىغۇدەك دەھشەتلىرى بار.
- * ئۆلۈم سىلەرنىڭ پىشانەڭلەرگە پۈتۈلگەن، دۇنيا ئارقاڭلاردىن قاتلىنىپ كېتىۋېرىدۇ.
- * سەن قېچىپ قۇتۇلغىلى بولمايدىغان ئۆلۈمنىڭ مەھبۇسى.
- * ئۆلۈم كەلگەندە ئارزۇ - ئارمانلار بەربات بولىدۇ.
- * يولغا چىقىشقا تەييارلىق قىلىڭلار، ئۆلۈم سىلەرنى قوغلاۋاتىدۇ، ئۆلۈمگە تەييارلىق قىلىڭلار، ئۆلۈم يېقىنلىشىپ كېلىۋاتىدۇ.
- * ئۆلۈۋاتقان كىشىلەرنى كۆرۈپ تۇرۇپ ئۆلۈمنى ئۇنتۇغان كىشىلەرگە ھەيران قالدىم.
- * ئۆلۈمنىڭ ئىزلىرى ساڭا ئۆلۈمنى ئەسلىتىپ تۇرسا، سەن قانداقمۇ ئۆلۈمنى ئۇنتۇپ كېتەلەيسەن؟!
- * ئۆلۈمنى ئىشەنچ كۆزى بىلەن كۆرگەن ئادەم ئۆلۈمنىڭ بەكلا يېقىن ئىكەنلىكىنى ھېس قىلىدۇ.
- * ئۆلۈمنى كۆپ ئويلىغان ئادەم، دۇنيانىڭ ئالدام خالىتىسىغا چۈشمەيدۇ.

* ئۆلۈمنى كۆز ئالدىدا تەسەۋۋۇر قىلغان كىشىنىڭ كۆزىگە دۇنيا ئەھمىيەتسىز كۆرۈلىدۇ.

* دۇنيانىڭ ئۆلۈمى ئاخىرەتنىڭ دەھشىتىدىن ياخشىراق تۇر.

* ئۆلۈمنى تەلەپ قىلغان كىشىمۇ، ئۆلۈمدىن قاچقان كىشىمۇ، ئۆلۈمدىن قۇتۇلالمايدۇ.

* ئۆلۈم ئەلچىسى قىلىۋاتقان ئىشنى ئۈزۈپ قويدۇ ۋە ئارمانلارنى ئاشكارىلايدۇ.

* ئۆلۈم ئەلچىسى پۇرسەتنى ۋەيران قىلىدۇ، ئەجەلنى يېقىنلاشتۇرىدۇ، ئارماننى توختىتىپ قويدۇ.

* سەپىرنىڭ تېز ۋە تۇيۇقسىز ئىكەنلىكىنى بىلگەن كىشىنىڭ چوقۇم ئۆلۈمىگە پۇختا تەييارلىق قىلىشى كېرەك.

پۇل ۋە بايلىق ھەققىدە

* پۇل باشقىلارغا سېخىلىق بىلەن ياخشىلىق قىلىنغاندا ئىگىسىگە شان - شەرەپ ئاتا قىلىدۇ، بېخىللىق قىلغاندا بولسا ئىگىسىگە نومۇس كەلتۈرىدۇ.

* پۇلۇڭدىن ھاجىتىڭگە يەتكۈدەك ئېلىپ قال، قالغىنىنى قولۇڭدا ھېچنېمە قالمايدىغان دەھشەتلىك كۈننىڭ تەييارلىقى ئۈچۈن ئىشلەت.

* ياخشى پەزىلەتكە ئىگە قىلغان پۇل ئەڭ ياخشى پۇلدۇر.

* پۇلۇڭ سېنى ھايات ۋاقتىڭدا ماختايدۇ، ئۆلگىنىڭدە بولسا سېنى ئەيىبلەيدۇ.

* ئىنسان قىلغان ئىشنىڭ جاۋابىنى بېرىدۇ، قىلالمىغان ئىشى ئۈچۈن پۇشايمان قىلىدۇ.

- * ساۋابقا ۋە ياكى سادىق بىر ئادەمگە ئىگە قىلغان پۇل ئەڭ ياخشى پۇلدۇر.
- * ئەر كىشى پۇلغا پايدا يەتكۈزىدۇ، پۇلمۇ ھەم ئەرلەرگە پايدا بېرىدۇ.
- * پۇل - مال ئاقىۋەتنىڭ يامان بولۇشىغا سەۋەبچى بولىدۇ ۋە ئارزۇ - ئارمانلارنى كۆپەيتىدۇ.
- * پۇل - مال پىتىنىڭ سەۋەبى ۋە ئاپەتلەرنىڭ غەنىمىتىدۇر.
- * مال - دۇنيا چارچاشنىڭ سەۋەبى ۋە مەشەققەتنىڭ ۋاستىدۇر
- * مال - دۇنيا قولۇڭدىن چېقىپ كەتمىگۈچە ساڭا پايدا بېرەلمەيدۇ.
- * مال - دۇنيا توپىلساڭ باشقىلارنىڭ خەزىنىچىسى بولسىەن، سەن جاپا تارتىسەن، ئۇلار ھالاۋەتكە ئېرىشىدۇ.
- * خەتەرگە تەۋەككۈل قىلغاندا پۇل تاپقىلى بولىدۇ.
- * مال - دۇنياغا بېرىلىش پىتىنە - پاساتنىڭ سەۋەبىدۇر، مەنەسەپكە بېرىلىش ئاپەتنىڭ بېشىدۇر.
- * مال - دۇنياغا بېرىلىش ئارزۇ - ئىستەكنى كۈچەيتىپ، ياخشى ئەمەللەرنى بۇزىدۇ.
- * مال - دۇنياغا بېرىلىش ئېتىقادنى ئاجىزلاشتۇرۇپ، ئىشەنچنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * مال ئىگىسى چارچىغان كىشىدۇر، يامانلىق بىلەن غەلبە قىلغۇچى مەغلۇپ بولغان كىشىدۇر.
- * مال - دۇنيانىڭ كۆپ بولۇشى يۈرەكنى ۋەيران قىلىدۇ ۋە گۇناھلارغا سەۋەبچى بولىدۇ.

- * ئۆز پۇلۇڭنى باشقىلارغا ياردەم سۈپىتىدە بەرگىن، باشقىلارنىڭ پۇل - مېلىغا كۆز قىرغىنى سالما.
- * مال - دۇنياغا بېرىلىپ كەتكەن كىشى ئېسىل كىشىلەرنىڭ قەدەر - قىممىتىنى بىلمەيدۇ.
- * ھارام يول بىلەن مال - دۇنياغا ئېرىشكەن كىشى مال - دۇنياسىنى ئورۇنسۇز يەرلەرگە سەرپ قىلىدۇ.
- * دۆلەتمەنلىك ئۆز ئىگىسىنىڭ خاتاسىنى توغرا، باشقىلارنىڭ توغرىسىنى خاتا قىلىپ كۆرسىتىدۇ.

23- باب

ئاليجانابلىق ھەققىدە

- * سېخىلىق ۋە ۋەدىگە ۋاپا قىلىش بىلەن ئاليجانابلىققا ئېرىشكىلى بولىدۇ.
- * ئادالەت يولىدا مېڭىش ئاليجانابلىقتۇر.
- * كىشىنىڭ ئاليجانابلىقى كەم سۆزلىگى بىلەن، پەزىلىتى سەۋرچانلىقى بىلەن.

مۇۋەپپەقىيەت ھەققىدە

- * ئەگەر مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشمەكچى بولساڭلار غەپلەت ۋە ئويۇن - تاماشادىن يىراق تۇرۇڭلار ۋە جىددىي تىرىشچانلىق كۆرسىتىڭلار.
- * مۇۋەپپەقىيەتنىڭ دۈشمىنى ھورۇنلۇقتۇر.
- * تىرىشقان كىشىگە مۇۋەپپەقىيەت نېمىدېگەن يېقىن؟!*
- * مۇۋەپپەقىيەت ئىمان ۋە ئىشەنچ بىلەنلا قولغا كېلىدۇ.
- * ئۈچ نەرسە بىلەن مۇۋەپپەقىيەت قازانغىلى بولىدۇ: ھەقىقەتكە ئېسىلىش، ناھەقتىن يىراق تۇرۇش ۋە تېرىشچانلىق كۆرسىتىش.

نادامەت ھەققىدە

- * يامان ئىشىڭغا پۇشايمان قىل، لېكىن ياخشى ئىشىڭغا پۇشايمان قىلما.
- * گۇناھقا پۇشايمان قىلىش گۇناھنى يۇيىدۇ.

* گۇناھقا پۇشايمان قىلىش گۇناھنى قايتا قىلىشنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ.

* يۈرەكنىڭ نادامىتى گۇناھنى يۇيىدۇ ۋە ئىچكى دۇنيانى پاكلايدۇ.

ئاياللار ھەققىدە

* ئاياللارنىڭ يامىنىدىن قورقۇڭلار، ياخشىسى بىلەن مۇئامىلە قىلغاندا ئېتىيات قىلىڭلار.

* ئاياللار بىلەن مەسلىھەتلەشمە، چۈنكى ئاياللارنىڭ كۆز قارىشى كەمچىل، ئىرادىسى ئاجىز، ئاياللارغا تىكىلىپ قارىما، چۈنكى ئۇلارنى ھىجاپلاندىرۇش ئۇلاردىن شۈبھىلىنىشتىن ياخشىراق، ئۇلارنىڭ يېنىغا ئىشەنچسىز ئادەمنى ئەكىرىپ قويغان بىلەن ئۇلارنىڭ سىرتقا چىققانلىقىنىڭ ھېچقانداق پەرقى يوق، قولۇڭدىن كەلسە ئاياللارغا باشقىلار بىلەن تونۇشۇش پۇرسىتى يارىتىپ بەرمە.

* ئايالدىن شۈبھىلىنىشكە تېگىشلىك بىر نەرسە كۆرسەڭ، چوڭ - كىچىك ھەممە خاتالىقتىن بىراقلا ھېساب ئال، لېكىن بىر ئىشقا بىرنەچچە قېتىم كايىما، چۈنكى كۆپ كايىساڭ گېپىڭ ئۆتمەيدۇ ۋە گۇناھنى قايتا قىلىشقا تۈرتكە بولۇپ قالىدۇ.

* ئاياللارنىڭ ئەڭ ئېسىل خىسلىتى ئەرلەرنىڭ ئەڭ ناچار خىسلىتى بىلەن باراۋەردۇر.

* ئاياللارغا ئىتائەت قىلىش نادانلىقنىڭ بېشىدۇر.

* ئاياللارغا ئىتائەت قىلىش ئېسىل كىشىلەرگە ياراشمايدۇ ۋە ئەقىللىق كىشىلەرنى ۋەيران قىلىدۇ.

* ئاياللار بىلەن كۆپ ھۇزۇرلانغان كىشىنىڭ ئەقلى بۇزۇلىدۇ.

* ئاياللارنىڭ يامان ئىشلاردا سىلەردىن ئىتائەت كۈتمەسلىكى ئۈچۈن، ياخشى ئىشلاردىمۇ ئىتائەت قىلماڭلار.
* ئايالنىڭ ھەممە يېرى ناچار، لېكىن ئۇنىڭدىنمۇ ناچار يېرى شۇكى، ھېچقانداق ئەر ئايالىسىز ياشيالمايدۇ.
* ئايالى قوغداش ئۆزىنىڭ ياخشى ئەھۋالىنىڭ ۋە گۈزەللىكىنىڭ داۋاملىشىشىغا پايدىلىقتۇر.

نەسىھەت ھەققىدە

* ھىدايەت يولىغا باشلىغان نەسىھەت قىلغۇچىنىڭ گىپىگە ئىشىنىپ، يامان يولغا باشلىغانلارغا ئىشەنمەسلىك نېمىدېگەن ئېسىل خىسەت؟!
* رەسۋالىقتىن ھۇزۇرلىنىدىغان كىشى قانداقمۇ نەسىھەتتىن پايدىلىنالايدۇ؟!
* ساڭا نەسىھەت قىلغان كىشى ساڭا كۆپلەپ پايدا يەتكۈزگەن كىشىدۇر.
* يامانلىقنى كۆرسىتىش ئەڭ ياخشى نەسىھەتتۇر.
* ئىناقلىق توغرىسىدا نەسىھەت قىلغان كىشى ئەڭ ياخشى مەسلىھەت بەرگەن بولىدۇ.
* ساڭا نەسىھەت قىلغان كىشى ساڭا كۆيۈنگەن، ياخشىلىق قىلغان، سېنىڭ ئاقىۋىتىڭنى ئويلىغان، ئۆتكۈزۈۋەتكەنلىرىڭنى ئەسلىتىپ تۇرىدىغان كىشىدۇر، شۇنىڭ ئۈچۈن، ئۇنىڭغا ئىتائەت قىلساڭ ھىدايەت تاپقان، ئۇنىڭ گېپىنى قوبۇل قىلمىساڭ، ھالاكەت يولغا ماڭغان بولسەن.

- * نەسپەت قىلغان كىشىگە گەپ ياندۇرما، مەسلىھەت بەرگەن كىشىنى ئالدىما.
- * نەسپەت قىلغۇچىنىڭ گېپىگە ئىشەنگەن كىشى يامان ئىشلاردىن يىراق تۇرىدۇ.
- * نەسپەت قىلغۇچىنى ئالدىغان كىشى يامانلىققا يولىقىدۇ.
- * نەسپەت قىلغۇچىنىڭ نەسپەتتىن يۈز ئۆرۈگەن كىشى خەتەرلىك دۈشمەننىڭ ئالدام خالتىسىغا چۈشىدۇ.
- * ئىشەنگەن كىشى بەزىدە خىيانەت قىلىدۇ، ئىشەنمىگەن كىشى بەزىدە ياخشى نەسپەت قىلىدۇ.
- * نەسپەت مۇھەببەت گۈلىنىڭ ئېچىلىشىغا سەۋەبچى بولىدۇ.

ئىنساپ ھەققىدە

- * ئىنساپ راھەت، يامانلىق بولسا يۈزسىزلىكتۇر.
- * ئىنساپ تالاش-تارتىشى يوقىتىدۇ ۋە دوستلىققا سەۋەبچى بولىدۇ.
- * ئۈچ خىل كىشى ئۈچ خىل كىشىگە ئىنساپ بىلەن مۇئامىلە قىلمايدۇ: ئەقىللىق كىشى ئەخمەقكە، ياخشى كىشى يامان كىشىگە، مەرد كىشى نامەرد كىشىگە.
- * ئىنساپنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسى كىشىنىڭ ئۆزىگە ئىنساپ بىلەن مۇئامىلە قىلىشىدۇر.
- * ئىنساپلىق كىشىنىڭ ياخشى كىشى ئىكەنلىكىگە ھەممە كىشى گۇۋاھ بولىدۇ.
- * ئىنساپ بىلەن زىننەتلەنگەن كىشى ئالىجانابلىقنىڭ پەللىسىگە يەتكەن كىشىدۇر.

نېمەت توغرىسىدا

- * نېمەتنىڭ قولىدىن كېتىشىدىن ھېزى بول، چۈنكى ھەر قاچقان نەرسە قايتىپ كەلمەيدۇ.
- * نېمەت شۈكۈر بىلەنلا داۋاملىشىدۇ.
- * نېمەت ساڭا مېھمان بولۇپ كەلسە ئۇنى شۈكۈر قىلىش بىلەن كۈتۈۋال.
- * نېمەتنىڭ زىننىتى تۇغقانلارغا ياخشىلىق قىلىشتۇر.
- * ياخشىلىقلىرىنى ساناپ ئولتۇرغان كىشى مەردلىكىنى ۋەيران قىلغان كىشىدۇر.
- * ساخاۋەت قولىنى ئۇزاتقان كىشى قولىدىكى نېمەتنىڭ ۋەيران بولۇشىنىڭ ئالدىنى ئالغان بولىدۇ.
- * ﷲ بەندىسىگە نېمەت بەرسە، ئۇ نېمەتكە شۈكۈر قىلمىغان كىشىدىن ﷲ چوقۇم قايتۇرۇۋالىدۇ.
- * نادانغا بېرىلگەن نېمەت ئەخلەتخانىدىكى باغچىغا ئوخشايدۇ.
- * شۈكۈر قىلىنمىغان نېمەت كەچۈرۈلمىگەن گۇناھقا ئوخشاش بولىدۇ.
- * ﷲ تائالا بىزگە ئاتا قىلغان نېمەتنىڭ داۋاملىشىشىنى ۋە ئۇنىڭ ئارغامچىسىغا مەھكەم ئېسىلىشىنى نېسىپ قىلسۇن.
- * ﷲ ساڭا داۋاملىق نېمەت ئاتا قىلسا دىققەت قىل ۋە نېمەتنى شۈكۈر بىلەن قوغداپ قال.

نەپىس - خاھىش ھەققىدە

- * نەپىس قويۇپ بېرىلگەن ئاتقا ئوخشايدۇ، لېكىن ئەقىل قوللىرى نەپىسنى يامانلىق قىلىشتىن توسۇپ قالىدۇ.

- * ئۆزىنىڭ قىلغىنىدىن رازى بولغان كىشى زىيان تارتقان كىشىدۇر، نەپىسگە ئىشەنگەن كىشى ئالدىنغان كىشىدۇر.
- * ئۆزۈڭگە كۈزەتكۈچى بول، ھاياتىڭدىن ئاخىرتىڭگە بىرەر نېسىۋە ئايرىپ قوي.
- * نەپىسكىنى شەھۋەتتىن چەكلە، ئاپەتتىن قۇتۇلۇپ قالسىەن.
- * ئۆزۈڭدىن مەغرۇرلانما، ئەگەر ئۇنداق قىلساڭ كىشىلەر سەندىن نارازى بولىدۇ.
- * تاماخورلۇققا ۋە شەھۋەتكە نەپىسنى قويۇپ بەرگەن كىشى ئۆزىنى ھالاكەت يولغان باشلىغان كىشىدۇر.
- * ئۆزىنى تۈزىتىلمىگەن كىشى ئەڭ ئاجىز كىشىدۇر.
- * جەننەتتىن باشقا نەرسىگە ئۆزىنى ئاتىغان كىشى ئەمەلىيەتتە ئەڭ چوڭ ئاپەتكە يولۇققان كىشىدۇر.
- * نەپىس ۋە ئۇنىڭ تۈگمەس ئىستەكلىرىگە بويسۇنۇش ھەرقانداق ئاپەتنىڭ ۋە نازغۇنلۇقنىڭ سەۋەبىدۇر.
- * مۇئىمىن ئەتكەن - ئاخشام ئۆز نەپىسنى ئەيىبلەپلا يۈرىدۇ، داۋاملىق ئەيىب تاپىدۇ ۋە تەلەپنى ئىنتايىن يۇقىرى قويدۇ.
- * نەپىس ئىلىمگە ھېرىسمەن، لېكىن قۇلاق ئۇنى چۈشەنمەيدۇ، شۇنداق ئىكەن چۈشەنمىگەن نەرسىنى يۈرىكىڭگە زورلىما، چۈنكى بەدەندىكى ھەربىر ئەزانىڭ سەندە ھەققى بار.
- * نەپىسنىڭ ئىپپەت بىلەن زىننەتلەنگان ۋە ئىسراپخورلۇقتىن يىراق تۇرۇڭلار.
- * نەپىسنىڭ بۇيرۇقلىرىغا قارشى چىق، ھىدايەت تاپسىەن، ئالىملار بىلەن ئارىلاشقىن، ئىلىم ئۈگىنىسەن.

- * ھاۋايى - ھەۋەستىن يىراق تۇرۇش ۋە نازۇ - نېمەتكە بېرىلمەسلىك نەپسىنىڭ دورىلىرىدىندۇر.
- * نەپسىڭنى خارلا، دىنىڭنى كۈچلەندۈر، ئاخىرتىڭنى ساقلاپ قال، دۇنيا ماللىرىنى ساخاۋەت بىلەن سەرپ قىل.
- * نەپسىنىڭ خاھىشىغا ئەگەشمىگەن، ئۇنى ئاسراپ، يۈگىنىدىن مەھكەم تۇتۇپ، اللەنىڭ تائىتىگە باشلىغان كىشىگە اللە رەھمەت قىلسۇن.
- * ئۆزۈڭدىن رازى بولۇشۇڭ ئەقلىڭنىڭ بۇزۇلغانلىقىنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * كىشىنىڭ ئۆزىدىن رازى بولۇشى پەرۋەردىگارىنى نارازى قىلىشقا ئېلىپ بارىدۇ.
- * نەپسىنى باشقۇرۇش ئەڭ ياخشى تەدبىر، ئىلىمدە باش بولۇش ئەڭ چوڭ شەرەپتۇر.
- * نەپسىنىڭ تۈزىلىشى تاماخورلۇقنى تاشلاش بىلەن بولىدۇ.
- * نەپسىنىڭ تۈزىلىشى ھاۋايى - ھەۋەسكە قارشى تۇرۇش بىلەن بولىدۇ.
- * غەزەپ ۋە شەھۋەتنىڭ ئىستەكلىرى نەپسىنىڭ ئازغۇنلۇقىغا ئېلىپ بارىدۇ.
- * ئۆزىنىڭ ئەيىبىنى بىلىپ باشقىلاردىن يىراق تۇرغان كىشى ئەڭ بەختلىك كىشىدۇر.
- * باقىي دۇنيانى ئۇنتۇپ پانىي دۇنياغا بېرىلگەن كىشى ئۆزىگە زۇلۇم قىلغان كىشىدۇر.
- * ئۆزۈڭنى ئەپۋىچانلىققا ئادەتلەندۈر، تەكرار سوراشتىن يىراق تۇر، ياخشىلىق سەن بىلەن بىللە بولىدۇ.

- * ئۆزىنى تونىغان كىشى پانىي دۇنياغا قانداقمۇ ئىشەنسۇن؟
- * ئۆزىنى يوقىتىپ قويغانلىقىدىن خەۋىرى يوق، يۈتتۈرگەن نەرسىلىرىنى ئىزدەپ يۈرگەنلەرنىڭ ھالىدىن ئەجەبلەندىم.
- * ئۆزىگە زۇلۇم قىلىۋاتقان كىشى قانداقمۇ باشقىلارغا ئادالەت بىلەن مۇئامىلە قىلسۇن.
- * ئۆزىنى تونىيالمىغان كىشى قانداقمۇ پەرۋەردىگارىنى تونىسۇن.
- * ئۆزۈڭگە ئىشەنگىن لېكىن ئۆزۈڭگە ئالدىنما.
- * ئۆزۈڭنى باشقۇر، تەبىئىيەتنىڭ يامان تەرەپلىرىنى تۈزىتىۋال، گۇناھلىرىڭنى پەرۋەردىگارىڭغا يۈكلەپ قويۇشتىن ھەزەر ئەيلە.
- * نەپسىڭنىڭ يامان تەبىئەتلىرى بار، ھېكمەت ئۇ يامان تەبىئەتتىن توسۇپ قالدۇ.
- * ئۆزىنى تۈزىتىۋالغان كىشى ئۆزىگە ئىگە بولغان كىشىدۇر.
- * نەپسىنىڭ قۇلغا ئايلىنىپ قالغان كىشى قەدىر - قىممىتىنى چۈشۈرىۋالىدۇ.
- * ئۆزىنى ئالدىغان كىشىنىڭ باشقىلارغا نەسىھەت قىلىش ھەققى يوق.
- * ئۆزىنى باشقورالغان كىشى سىياسەتنىڭ ئەڭ يۇقىرى پەللىسىگە چىققان بولىدۇ.
- * كىچىكىدە ئۆزىنى باشقورالمىغان كىشى چوڭ بولغاندا ئېسىل بولالمايدۇ.
- * ئۆزىنى تاۋلىغان كىشى مەنپەئەتلىنەلەيدۇ.
- * ئۆزىنى باشقۇرغان كىشى قىممىتىنى ساقلاپ قالدۇ ۋە ئاقىۋىتى ياخشى بولىدۇ.
- * ئۆزىنى تونۇمىغان كىشى باشقىلارنى تونۇيالمايدۇ.

- * ئۆزىگە پايدىلىق بولمىغان نەرسىلەر بىلەن ئاۋارە بولغان كىشى ئۆزىگە زىيانلىق ئىشلار بىلەن شۇغۇللانغان بولىدۇ.
- * ئۆزىگە ئاگاھ بولغان كىشىنى ئالەمنىڭ پەرىشتىلىرى قوغداپ تۇرىدۇ.
- * ئۆزىنى مەرد ھېسابلىغان كىشى شەھۋىتىنى باشقورالمايدۇ.
- * نەپسنىڭ شەھۋىتىگە بويسۇنغان كىشى ئۆزىنىڭ ھالاكتىگە يول ئاچقان بولىدۇ.
- * ئۆزىنىڭ كۆپلىگەن گۇناھلىرى تۈپەيلى ئۆزىنى ئەيىبلىگەن كىشى گۇناھلىرىنىڭ كۆپلۈكىدىن چۆچۈپ كېتىدۇ.
- * ئۆزىنى تەربىيىلىمىگەن كىشى ئەقىلدىن پايدىلىنالمايدۇ.
- * ئۆزىنى ئۆزىدىن باشقا نەرسە بىلەن مەشغۇل قىلغان كىشى دەھشەتلىك قاراڭغۇدا ئېزىپ قالىدۇ ۋە ھالاكەت يوللىرىدا ئىككىلىنىپ قالىدۇ.
- * ئۆزىنى تەربىيىلىمىگەن كىشىنى يامان ئادەتلەر رەسۋا قىلىدۇ.
- * ئالەمنىڭ ئىتائىتىگە يۈزلىنىش نەپسنىڭ پەزىلىتىدۇر.
- * تاماخور نەپس پاجىئەلىك ئاقىۋەتنى ئويلىيالمايدۇ.
- * ئۆزىنىڭ قەدرىنى بىلگەن كىشىگە دۇنيا ئىنتايىن خار بولۇپ كۆرۈنىدۇ.
- * ئۆزۈڭنى ھەرقانداق پەسكەشلىكتىن يىراق تۇت، ھەتتا ئۇ پەسكەشلىك سېنى ياخشى ئىشلارغا باشلاپ بارسىمۇ.
- * نەپسنىڭ ساڭا ئۇرۇش ئاچقان دۈشمەندۇر، ئەگەر سەن سەللا بىخەستەلىك قىلساڭ ئۇ سېنى ۋەيران قىلىدۇ.

* ئۆزۈڭنى قەدرىڭدىن تۆۋەن دەپ بىلگەن، كىشىلەر سېنى چوڭ بىلىدۇ.

* ياخشى كىشىلەر يامان كىشىلەردىن يىراق تۇرىدۇ.

* ياخشى كىشىلەر يامان ئىشلارنى قەتئىي قىلمايدۇ.

* نەپسىڭگە ئالدىنما.

* نەپسىڭ سېنى ھىدايەت يولىغا باشلىسا، چوقۇم ئۇنىڭغا ئىتائەت قىل.

* نەپس ئارمانغا قانمايدۇ، ھەتتاكى ئەجەل كەلگۈچە.

* ئۆزىنى تونۇغان كىشىدىن ئېھتىيات ۋە نادامەت يىراقلىشىپ قالسا، خاتا قەدەم بېسىپ سالىدۇ.

* ئۆزىنى تۇتۇۋېلىش ئەڭ چوڭ شاھلىقتۇر.

* نەپسىڭنىڭ ئىززىتىنى ساقلىۋال، غەزىپىڭنى بېسىۋال، قولۇڭنىڭ ناچارلىقىدىن ساقلان، تىلىڭنىڭ يامانلىقىدىن پەخەس بول، زوراۋانلىقتىن يىراق تۇر، ئەگەر شۇنداق قىلساڭ، ئاچچىقنىڭ ياندۇ ۋە ئەقلىڭ جايىغا كېلىدۇ.

* غەزەپلەنگەن ۋاقىتتا ئۆزۈڭنى تۇتۇۋالمىساڭ، ھالاكەتكە دۇچار بولىسەن.

* ئارزۇ قىلىش ۋە قورقۇش ۋاقىتدا ئۆزىنى بېسىۋېلىش ئەڭ ياخشى ئەخلاق تۇر.

ساخاۋەت ھەققىدە

* بېخىللىقتىن يىراق تۇر، كۈندىلىك ھاياتىڭدا لازىم بولمىغان نەرسىنى ساقلىشىڭ باشقىلارغا خەزىنىچى بولۇپ بېرىشىڭدۇر.

- * باشقىلارغا ساخاۋەت قىلغان كىيىمنىڭ ئۆز كىيىمىڭدىن بەكرەك چىدايدۇ.
- * ساڭا پايدا بەرگەن تەڭگە زىيان بەرگەن تىللادىن ياخشىراقتۇر.
- * كىچىككىنە نەرسە بەزىدە كۆپلىگەن بايلىقتىن ياخشىراقتۇر.
- * ساڭا پايدىلىق ئازغىنا، نەرسە ساڭا پايدا بەرمىگەن كۆپ نەرسىلەردىن ياخشىراقتۇر.
- * ئاخىرەتكە ئەسقاتقان نەرسە دۇنيادىن ئېلىنغان ئەڭ چوڭ پايدىدۇر.
- * يوقسۇل تۇرۇپ ساخاۋەت قىلغان كىشىگە كۆپلەپ ساۋاب بېرىلىدۇ.

مۇناپىقلىق ھەققىدە

- * مۇناپىقلىق كاپىرلىقنىڭ قوشكىزىكىدۇر.
- * ناچار مەنئىيەت بىلەن گۈزەل كۆرۈنۈش ئەڭ ناچار خىسلەتتۇر.
- * مۇناپىقنىڭ ئېغىزى تاتلىق، يۈرىكى زەھەردۇر.
- * مۇناپىقنىڭ سۆزى چىرايلىق لېكىن قىلقى يۇقۇملۇق كېسەلگىلا ئوخشايدۇ.
- * مۇناپىق پەسكەش، دۆت، يۈزسىز ۋە بىتەلەيدۇر.
- * مۇناپىق ئۆزىنى ئالدايدۇ ۋە باشقىلارغا يامانلىق قىلىدۇ.
- * مۇناپىقلىقى كۆپ بولغان كىشىنىڭ ئۇتۇقى بىلىنمەيلا قالىدۇ.
- * مۇناپىق يېشىل يۇپۇرمىقى بار دەرەخكە ئوخشايدۇ، لېكىن ئۇ دەرەخنىڭ مېۋىسى ئىنتايىن ئاچچىقتۇر.

* كىشىنىڭ مۇناپىق بولۇشى خار بولۇشىدۇر.
* اللەقا ئتائەت قىلىشقا بۇيرۇپ ئۆزى قىلمىغان، يامانلىقتىن چەكلەپ تۇرۇپ ئۆزى قىلغان كىشى مۇناپىقلىقى ئەڭ ئاشكارا بولغان كىشىدۇر.

ئىنتىقام ھەققىدە

* ئىنتىقام ئېلىشقا ئالدىراش نامەردنىڭ ئىشىدۇر.
* زەپەرگە ئېرىشكەندە باشقىلارنى جازالاش نامەردلىكتۇر.
* گۇناھكارنى جازالىغان كىشىنىڭ پەزىلىتى بولمايدۇ.

سۇخەنچىلىك ھەققىدە

* گەپ توشىغان كىشىنى يېقىن تۇغقانلار ئارىغا ئالمايدۇ، يىراقتىكىلەر بولسا يامان كۆرىدۇ.
* ساڭا گەپ توشىغان كىشى سېنىڭ گەپلىرىڭنى باشقىلارغىمۇ توشۇيدۇ.

* سۇخەنچىگە ئىشەنمە، گەرچە نەسىھەت قىلىۋاتقان قىياپەتكە كىرىۋالسىمۇ، چۈنكى سۇخەنچى گېپىنى توشىغان كىشىگە زۇلۇم قىلغان بولسا، گەپنى يەتكۈزگەن كىشىگە خىيانەت قىلغان بولىدۇ.

* سۇخەنچىگە ئىشەنمە، توشۇپ كەلگەن گېپى مەيلى راست بولسۇن، مەيلى يالغان.

ئىنسانلار ھەققىدە

* ئىنسانلار بالىغا ئوخشاش، ھەرقانداق بالا ئانىسىنى ياخشى كۆرىدۇ.

* ئىنسانلار ئۈچ خىل بولىدۇ: اللەنى ئەسلەيدىغان ئالىم، نىجاتلىق يولنى ئىزدەۋاتقان ئوقۇغۇچى ۋە كەلگەنكى ئادەمگە ئەگىشىپ كېتىۋېرىدىغان، ئىلىم نۇرى بىلەن يولنى يورۇتمىغان ۋە مۇستەھكەم تايانچقا تايانمىغان ئەخمەقلەر.

* ئىنسانلار دەرەخكە ئوخشايدۇ، تەمىنلىنىۋاتقان سۇ بىر، لېكىن بېرىدىغان مېۋە باشقا.

* ئۆزىنىڭ ئەيىبى بىلەن بولۇپ باشقىلارنىڭ ئەيىبىنى سۈرۈشتۈرمىگەن كىشى ئەڭ پەزىلەتلىك كىشىدۇر.

* ھېسداشلىققا ھەممىدىن موھتاج كىشىلەر: ناداننىڭ قولغا قالغان ئالىم، نامەردنىڭ قولغا قالغان مەرد، يامان كىشىنىڭ قولغا قالغان ياخشى كىشىدۇر.

* دۇنيادىكى ئەڭ ئېسىل كىشىلەر سېخىلەر، ئاخىرەتتىكى ئەڭ ئېسىل كىشىلەر تەقۋادار كىشىلەردۇر.

* كىرىمى ئۈزۈلۈپ، چىقىمى كۆپ بولغان كىشى ئەڭ ناچار ئەھۋالغا قالغان كىشىدۇر.

* نەپسى خاھىشىغا قارشى چىققان كىشى ئەڭ ياخشى كىشىدۇر، ئۇنىڭدىنمۇ ياخشىسى ئۆزىنىڭ دۇنياسىغا قارشى چىققان كىشىدۇر.

* ئىنسانلار ئىككى خىلدۇر: ئالىم ۋە ئوقۇغۇچى بۇلاردىن باشقىسى ئەقىلسىزدۇر.

* ئاچچىقنى كەلتۈرگەننى كەچۈرگەن، زۇلۇم قىلغاننى ئەپسۇ قىلغان ۋە يامانلىق قىلغان كىشىگە ياخشىلىق قىلغانلار ئەڭ ياخشى ئىنسانلاردۇر.

- * كىشىلەرنىڭ ئېغىرچىلىقىنى كۆتۈرگەن كىشى ئەڭ ياخشى كىشىدۇر.
- * بىرى ياخشىلىق قىلسا رەھمەت ئېيتقان، قازاغا ئۇچرىغاندا سەۋر قىلغان، زۇلۇمغا ئۇچرىغاندا ئەپۇ قىلغانلار ئەڭ ياخشى كىشىلەردۇر.
- * تاماخورلۇقنى يۈرىكىدىن چېقىرىۋەتكەن ۋە پەرۋەردىگارىغا ئىتائەت قىلىش ئۈچۈن خاھىشىغا قارشى چىققان كىشى ئەڭ ياخشى كىشىدۇر.
- * كىشىلەرگە ھۆرمەت قىلمايدىغان ۋە بېرىلگەن نېمەتكە شۈكۈر قىلمايدىغان كىشىلەر ئەڭ ناچار كىشىلەردۇر.
- * دوستلارنىڭ ئارىسىدا گەپ توشىغان ۋە ئېرىشكەن ياخشىلىقنى ئۇنتۇغان كىشى ئەڭ ناچار كىشىدۇر.
- * ياخشىلىق كۈتكىلى بولمايدىغان، يامانلىقىدىن خاتىرجەم بولغىلى بولمايدىغان كىشى ئەڭ ناچار كىشىدۇر.
- * ئامانەتكە ئىشەنمىگەن، خىيانەتتىن يىراق تۇرمىغان كىشى ئەڭ ناچار كىشىدۇر.
- * نامەردلىك لىباسىنى كىيگەن ۋە زالىملارغا ياردەم بەرگەن كىشى ئەڭ ناچار كىشىدۇر.
- * ھەر كىشىگە گۇمان قىلىپ ئىشەنمىگەن، ئۇنىڭ يامان ئىشلىرى تۈپەيلى ھېچكىم ئۇنىڭغا ئىشەنمىگەن كىشى ئەڭ ناچار كىشىدۇر.
- * ئارزۇسى كۆپ، ئىشى ئاز كىشى ئەڭ ناچار كىشىدۇر.
- * ئىنسانلارغا بەختسىزلىك تىلىگەن كىشى ئاپەتتىن ساق قالمايدۇ.

* مۇلايىملىققا ئەڭ كۆپ ئەمەل قىلغان، ئەڭ ئەقىللىق، ھەقىقەتنىڭ قىيىنچىلىقلىرىغا ئەڭ سەۋرچان كىشى ئەڭ ياخشى كىشىدۇر.

* ئىنسانلار ئىككى خىل: شەرئەتكە ئەگەشكۈچى ۋە يېڭى بىر مەزھەپ پەيدا قىلغۇچى.

* ئىنسانلارنى تونۇغان كىشى ئۇلارنىڭ قولىدىكى نەرسىگە قىزىقماسلىقى كېرەك.

* ئۆزىنى تۆۋەن كۆرمەستىن كەمتەرلىك قىلغان، ئۆزىنى قوغداپ تۇرۇپ خارلىقنى قوبۇل قىلغان كىشى ئەڭ ئابرويلىق كىشىدۇر.

ئۇيغۇ ھەققىدە

* قىسقا ئۆمۈرنىڭ خورشىغا، كۆپلىگەن ساۋابتىن قۇرۇق قېلىشقا سەۋەبچى بولغان ئۇيغۇ ئەڭ ناچار قەرزداردۇر.

* كېچىسى كۆپ ئۇخلىغان كىشى، كېچىلىكى قىلىدىغان ئىبادەتتىن مەھرۇم قالدۇ.

* كۈندۈزنىڭ ئىرادىلىرىنى ئۇيغۇ ۋەيران قىلىدۇ.

* ئەمەل - ئىبادەتنى ئاز قىلىپ، كۆپلىگەن ساۋابتىن مەھرۇم قالغان ئۇخلىغۇچى نېمىدىگەن بىچارە - ھە!

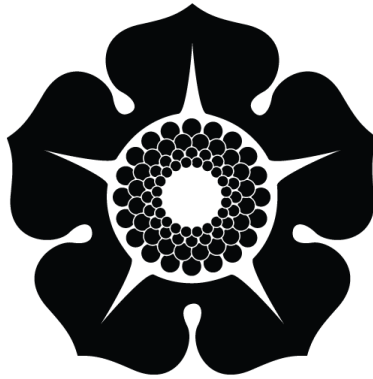
نىيەت ھەققىدە

* نىيەتنىڭ ياخشى بولۇشى ئەڭ ياخشى خەزىنىدۇر.

* ياخشىلىق ئېلىپ كېلىدىغان نىيەت ئۇتۇقلۇققا ئەڭ يېقىن نىيەتتۇر.

* نىيەت بۇزۇلغاندا ئاپەت يۈز بېرىدۇ.

- * نىيەتنىڭ گۈزەللىكى ئىشنىڭ ئىسسىللىكىنىڭ بەلگىسىدۇر.
- * نىيەتنى بۇزغان كىشى ئارمىنىغا يېتەلمەيدۇ.
- * نىيەتنى ياخشى بولغان كىشىنىڭ ساۋابى كۆپ بولىدۇ، ھاياتى ياخشى ئۆتىدۇ ۋە ياخشى كۆرۈلۈشى ۋاجىپ بولىدۇ.
- * نىيەتنى يامان كىشى يوقىلىپ كەتسە، خۇشاللىق يۈز بەرگەن بولىدۇ.

24- باب

دوستلۇق ھەققىدە

- * دوستۇڭنى ھۆرمەتلە ۋە دەڭگە ۋاپا قىل.
- * ئۈچ نەرسە دوستلىشىشقا سەۋەب بولالايدۇ: دىن، كەمتەرلىك ۋە سېخىلىق.
- * ئۈچ نەرسە باشقىلارنىڭ مۇھەببىتىنى قولغا كەلتۈرىدۇ: گۈزەل ئەخلاق، مۇلايىملىق ۋە كەمتەرلىك.
- * ياخشىلار بىلەن دوستلىشىش ئەڭ ياخشى تاللاشتۇر.
- * ئىنسانلارغا كۆيۈمچان بولۇش ئەقىلنىڭ بېشىدۇر.
- * يۈرەكلەرنى دوستلۇق بىلەن ئارام تاپقۇزۇڭلار، چۈنكى يۈرەك پارا قوبۇل قىلمايدىغان گۇۋاھچىدۇر.
- * قىيىن ۋە قاتتىق كۈنلەردە دوستلۇقنىڭ نەتىجىسى كۆرۈنىدۇ.
- * دوستلۇقنى قەدىرلە، ھەتتا ئۇنى قەدىرلەيدىغان باشقا بىرنى تاپالمىساڭمۇ.
- * ئەخمەق كىشىنىڭ دوستلۇقى ئوت تۇتاشماقچى بولغان ئوتۇنغا ئوخشاش، بىر - بىرنى يەپ تۈگىتىدۇ.
- * ئەخمەقنىڭ دوستلۇقى ئېزىتقۇ يوقالغاندەك يوقۇلىدۇ، تۇمان تۈزۈپ كەتكەندەك تۈزۈپ كېتىدۇ.
- * نادانلارنىڭ دوستلۇقى تۇراقسىز بولىدۇ، ئاسانلا يوقاپ كېتىدۇ.
- * ئاۋام خەلقىنىڭ دوستلۇقى بۇلۇت يوقالغاندەكلا يوقۇلىدۇ، ئېزىتقۇ تارقالغاندەك تارقىلىپ كېتىدۇ.
- * ۋەدىسىگە ۋاپا قىلمايدىغانلارنىڭ دوستلۇقىغا ئىشەنمە.

- * قەلبىنىڭ دوستلۇقى ئەڭ قىممەتلىك بايلىقتۇر.
- * يۈرەكلەرنىڭ ئۇزاقلىشىشى ھەرقانداق ئۇزاقلىشىشتىن ياماندۇر.
- * دۇنيا سۆيگۈسى يۈرىكىگە ئورنىغان كىشى قانداقمۇ اللە سۆيگۈسىنى دەۋا قىلالسۇن؟
- * دوستلۇق ئەخلاقلىق كىشى بىلەن بولمىسا ساپ بولمايدۇ.

ئېھتىيات قىلىش ھەققىدە

- * ھارامدىن ئېھتىيات قىلىش ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ خىسلىتىدىن ۋە مەرد كىشىلەرنىڭ ئەخلاقىدىندۇر.
- * يامانلىقتىن يىراق تۇرۇش ئەڭ كاتتا ساۋابلارنىڭ قاتارىدىندۇر.
- * ئېھتىياتنىڭ ئەسلى: گۇناھتىن يىراق تۇرۇش ۋە ھارامدىن ساقلىنىشتۇر.
- * ئېھتىياتنىڭ ئاپىتى قانائەتسىزلىكتۇر.
- * ئېھتىياتنىڭ مېۋىسى پاكلىقتۇر.
- * ئېھتىياتنىڭ ئىسپاتى نەپسنىڭ تاماخورلۇقتىن يىراقلىشىشىدۇر.
- * ئېھتىياتنى قولدىن بەرمە، تاماخورلۇقنىڭ ئالداشلىرىدىن يىراق تۇر، چۈنكى تاماخورلۇقنىڭ ئاقىۋىتى ئىنتايىن ياماندۇر.
- * تاماخورلۇقنىڭ قولى بولۇپ قالغان كىشى ئېھتىياتنىڭ نېمە ئىكەنلىكىنى قانداقمۇ بىلسۇن؟
- * ئېھتىيات تۈزىتەلمىگەن كىشىنى تاماخورلۇق بوزىدۇ.
- * ئېھتىياتتىن مەھرۇم بولغان كىشى نومۇسسىزلىق لىباسى كېيگەن بولىدۇ.

* ئەڭ ئېسىل ھەمراھ ئېھتىيات، ئەڭ يامان ھەمراھ بولسا تاماخورلۇقتۇر.

* مۇناپىقنىڭ ئېھتىياتى ئۇنىڭ تىلىدىلا كۆرۈنىدۇ.

* ئېھتىيات تاماخورلۇق خارلىقىدىن ياخشىراقتۇر.

* ئەگەر ئېھتىيات قىلساڭ، گۇناھلار پاتقىقىدىن پاك قالسەن.

ئىزدىشىش ھەققىدە

* ئىناقلىق ۋە ئىزدىشىشكە ئەھمىيەت بېرىڭلار، بىر - بىرىڭلارنى تاشلىۋېتىش ۋە ئايرىمچىلىقتىن ساقلىنىڭلار.

* يوقسۇل تۇرۇقلۇق سىلەرنى ئىزدىگەن كىشى باي تۇرۇقلۇق سىلەردىن ئالاقىسىنى ئۈزگەن كىشىدىن ياخشىراقتۇر.

* يوقسۇلنىڭ سېنى ئىزدىشى باينىڭ قوپاللىق قىلىشىدىن ياخشىراقتۇر.

* قېرىندىشىڭنىڭ قوپاللىقى سېنىڭ ئۇنى ئىزدىشىڭگە توسالغۇ بولۇپ قالمىسۇن.

كەمتەرلىك ھەققىدە

* مەرتىۋىسى يۇقىرى تۇرۇپ كەمتەرلىك قىلىش كۈچى يېتىپ تۇرۇپ ئەپۇ قىلغانغا ئوخشاش.

* كەمتەرلىك ئەقلىنىڭ بېشىدۇر، تەكەببۇرلۇق بولسا نادانلىقنىڭ بېشىدۇر.

* كەمتەرلىك كۆتۈرىدۇ، تەكەببۇرلۇق چۈشۈرىدۇ.

* بايلارنىڭ ئالەم رازىلىقى ئۈچۈن يوقسۇللارغا كەمتەرلىك قىلىشى، كەمتەرلەرنىڭ ئالەم تەۋەككۈل قىلىش مەقسىتىدە بايلارنىڭ قولدىكىلەرگە كۆز قىرىنى سالماسلىقى نېمىدېگەن ئېسىل ئىش!
* كەمتەرلىك بىلەن ئىشلار تۈزىلىدۇ.

ۋەز ھەققىدە

* ئۆلگەنلەرنىڭ ئۆلۈمىدىن ئىبرەت ئېلىش ئەڭ چوڭ ۋەزىدۇر.
* ھەرقانداق ئىشتا ئەقىللىق كىشىلەر ئۈچۈن ئىبرەت ۋە ۋەز باردۇر.
* قۇلاق ئاڭلاپ زېرىكمەيدىغان، پايدىسى تۈگىمەيدىغان، تىل سۈكۈت قىلمايدىغان، ئەمەلىيەت ئىسپاتلاپ تۇرىدىغان ۋەز - نەسبەت ھەقىقىي ۋەز - نەسبەتتۇر.
* ۋەز - نەسبەت يۈرەككە ھاياتلىق بەخش ئېتىدۇ.
* ۋەز - نەسبەت روھنى پاكلاپ، قەلبنى روھلاندۇرىدۇ.
* ۋەز بىلەن سىلەرنىڭ ئاراڭلاردا غەپلەت ۋە ئالدىنىش پەردىسى باردۇر.
* ۋەزنىڭ مېۋىسى دىققەت قىلىشتۇر.
* ۋەزدىن پايدىلانغان ۋەقەلەردىن ئىبرەت ئالغان كىشىگە ئالەم رەھمەت قىلسۇن.
* بەزى ۋەز قىلغۇچىلار بار، ئەمەلىيەتتە ئۆزى دىققەت قىلمايدۇ.
* يۈرەك غەپلەتتە بولسا ئاڭلاش پايدا بەرمەيدۇ.
* ۋەز ئارقىلىق يۈرەكلەر نۇرلىنىدۇ.

* ۋەز - نەسىھەتلەرگە دىققەت قىلىش ئېھتىياتچانلىققا چاقىرىدۇ، شۇنداق ئىكەن، ئىبرەتلىك ئىشلاردىن نەسىھەت ئىلىڭلار، باشقىلاردىن ئىبرەت ئېلىڭلار، ئاگاھلاندۇرۇشلاردىن پايدىلىنىڭلار.
* ئۆزىنىڭ تەجرىبىسى ئەقىللىق كىشىلەر ئۈچۈن يېتەرلىك ئىبرەتتۇر.

* پەلەككە ياخشى گۇمان بىلەن قاراپ تۇرۇپ قالغان كىشى پەلەكنىڭ نەسىھەتلىرىنى چۈشەنمىگەن بولىدۇ.
* ساڭا نەسىھەت قىلغان كىشىگە قوپاللىق قىلما.
* ساڭا ۋەز قىلغان كىشى ئەمەلىيەتتە ساڭا ياخشىلىق قىلغان كىشىدۇر.

* ئىنسانلاردىن ئىبرەت ئالمىغان كىشىنى ئالەم باشقىلارغا ئىبرەت قىلىپ بېرىدۇ.

* پەلەكنىڭ ئىبرەتلىك ۋەقەلىكلىرىدىن ئىبرەت ئالغان كىشى پەلەككە بولغان ياخشى گۇمانىنى ئۆزگەرتىشكە مەجبۇر بولىدۇ.
* ۋەز ئەڭ ياخشى سوۋغاتتۇر.

* ۋەز پايدا بەرمىگەنلەردىن بولما، چۈنكى ئەقىللىق كىشى ئەدەپلەش بىلەن بولدى قىلىدۇ، ھايۋان بولسا تايماقتىن باشقا نەرسە بىلەن بولدى قىلمايدۇ.

ھىدايەت ھەققىدە

* ھىدايەت ۋە ئازغۇنلۇق بەندىنى تالىشىدۇ، قايسى غالىب كەلسە، بەندە ئۇنىڭغا تەۋە بولىدۇ.

* اللہ تائالا بەندىسىگە ياخشىلىق ئىرادە قىلسا ئۇنىڭ ئۆمرىنى ئەڭ ياخشى ئىش بىلەن ئۆتكۈزۈشكە، بېرىلگەن پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، بارلىقى بىلەن اللہقا ئىبادەت قىلىشقا نېسىپ قىلدۇ.
* ھىدايەت ئەڭ ياخشى ياردەمچى، ياخشى ئەمەل ئەڭ ياخشى ھەمراھتۇر.

* نەسىھەت قىلغۇچىنىڭ سۆزىدىن يۈز ئۆرۈگەن ۋە ياماننى ياخشى دەپ بىلگەن كىشى ھىدايەتكە ئېرىشمىگەن كىشىدۇر.
* ھىدايەت مەدەت بەرمىگەن كىشى ھەقىقەتكە قايتالمايدۇ.
* ئۆزىنىڭ سىرىنى ساقلىيالايدىغان كىشى ۋە ياخشىلىقنى تارقىتىدىغان كىشىگە ئامانەت قويغان كىشى ھىدايەت تاپقان ھېسابلىنىدۇ.

تەقۋادارلىق ھەققىدە

* تەقۋادارلىق پاكلىق ۋە نومۇسنىڭ خۇلاسىسىدۇر.
* ھەرقانداق گۇناھ قىلىشتىن قورقۇش ھەقىقىي تەقۋادارلىقتۇر.
* تەقۋادارلىققا تايىنىڭلار، چۈنكى تەقۋادارلىق پۇختا قورغان كىمكى ئۇ قورغانغا تايانسا، ئۇنى ھەرقانداق دۈشمەندىن قوغداپ قالىدۇ، كىمكى ئۇنىڭغا ئېسىلىپ ماڭسا ھەرقانداق خاتالىقتىن ساقلاپ قالىدۇ.
* تەقۋادارلىق ھاياتىڭدىكى خاتالىقتىن ساقلاپ قالىدۇ، قىيامەت بولسا، اللہقا يېقىن بەندىلەردىن بولۇشقا سەۋەبچى بولىدۇ.
* تەقۋادارلىقنىڭ ئىنتايىن مۇستەھكەم ئارغامچا ۋە ئىنتايىن پۇختا قورغاندۇر.

- * تەقۋادارلىق دىننىڭ گۈللىنىشى ئىشەنچنىڭ تۇۋرىكىدۇر، ئۇ يەنە ئۆزىنى تۈزەش يولى ۋە نىجاتلىق ئاچقۇچىدۇر.
- * ئىبرەتلەر كېيىنكى كۈنلەردە يۈز بېرىدىغان ئازابتىن خەۋەر بەرگەندە، تەقۋادارلىق ئىنساننى شۈبھىلىك ئىشلارنى قىلىشتىن توسۇپ قالدۇ.
- * تەقۋادارلىقتىن يىراقتا قالغان كىشى لەززەت ۋە شەھۋەتكە ئالدىنىدۇ، گۇناھلار پاتقىقىغا ياتىدۇ ۋە ئۈستىگە بىرمۇنچە مەسئۇلىيەتلەر يۈكلىنىپ قالدۇ.
- * شەھۋەتنى تاشلاش تەقۋادارلىقنىڭ بېشىدۇر.
- * شۈبھىلىك ئىشلاردىن يىراق تۇرۇش تەقۋادارلىقتىندۇر.
- * تەقۋادار بولۇڭلار، چۈنكى تەقۋادارلىق ئەڭ ياخشى ئوزۇق ۋە ئەڭ كۈچلۈك قورال دۇر.
- * يۈرىكى تەپەككۈر بىلەن، تىلى اللەنى زىكىر قىلىش بىلەن، خاتىرجەملىكى ئۈچۈن ئەندىشە قىلغان كىشىلەرگە ئوخشاش تەقۋادار بولۇڭلار.
- * گۇناھتىن ساقلىنغان كىشى تەقۋادار ھېسابلىنىدۇ، ئەيىبتىن پاكالانغان كىشى پاك ئادەم ھېسابلىنىدۇ.
- * تەقۋادار كىشىلەرنىڭ نەپىسى قانائەتچان، ھەۋسى ئۆلۈك، يۈزلىرىدە تەبەسسۇم، لېكىن يۈرىكى داۋاملىق قايغۇ بىلەن ياشايدۇ.
- * تەقۋادار كىشىلەرنىڭ يۈرىكى قايغۇ بىلەن ئۆرتۈنىدۇ، يامانلىقلىرىدىن خاتىرجەم بولغىلى بولىدۇ.
- * پۇرسەتنى قولدىن بەرمەستىن، سەپەرگە تەييارلىق قىلىش تەقۋادار كىشىلەرنىڭ خىسلىتىدۇر.
- * سۈكۈتتا ياشىغان تەقۋادار كىشى نىجاتلىققا ئېرىشىدۇ.

- * تەقۋادار كىشى ھىدايەت بىلەن ماڭىدۇ، يامانلىقتىن ئېھتىيات قىلىدۇ، ئاقىۋىتىنى ياخشىلاشقا ھېرىسمەن بولىدۇ.
- * تەقۋادار كىشىنىڭ ئۈچ بەلگىسى بار: ئىشنى ئىخلاسى بىلەن قىلىش، ئارماننى قىسقا قىلىش ۋە پۇرسەتنى قەدىرلەش.
- * يۈرىكىدە تەقۋادارلىق بولغان كىشىنىڭ يۈرىكىگە ھەسەتخورلۇق ئورۇنلاشمايدۇ.

تەۋەككۈل ھەققىدە

- * تەۋەككۈل بارلىق كۈچ ۋە قۇۋۋەتتىن ئادا - جۇدا بولۇپ تەقدىرنىڭ قىسمىتىنى كۈتۈش دېمەكتۇر.
- * ئۆز پىكىرىڭدە چىڭ تۇرۇۋالما، چۈنكى كۆپىنچە ئۇتۇق كۈتۈلمىگەن يەرلەردە بولىدۇ.
- * تەۋەككۈل ھېكمەتنىڭ قورغىنىدۇر.
- * تەۋەككۈل ئىشەنچنىڭ ئىسپاتىدۇر.
- * بەندىنىڭ ئاللاھقا تەۋەككۈل قىلىشى ئاللاھقا بولغان ئىشەنچسىگە باغلىقتۇر.

پەرزەنت ھەققىدە

- * بالدىن ئايرىلىش يۈرەكنى كۆيدۈرىدۇ.
- * بالىنىڭ ۋاپاتى يۈرەكنى ئۆرتىدۇ.
- * ناچار بالا شان - شەرەپنى ۋەيران قىلىپ، ئەجدادقا خىيانەت قىلىدۇ.
- * ناچار بالا ئەجدادقا خىيانەت قىلىدۇ، كېيىنكىلەرنىڭ بۇزۇلۇشىغا سەۋەبچى بولىدۇ.

باب -25

اللە نىڭ ھىدايتى ھەققىدە

* ھىدايەت نۇرىغا تايانغان، خاھىشنىڭ بۇيرۇقىغا ئاسىيلىق قىلغان، ئىماننى قىيامەتنىڭ تەييارلىقى ۋە تەقۋادارلىقىنى قىيامەتنىڭ ئوزۇقى دەپ بىلگەن كىشى نىجاتلىققا ئېرىشكەن كىشىدۇر.

* يول باشلىغۇچى غەپلەت ئۇيقۇسىدا ئۇخلاۋاتسا، ئازغۇن كىشى قانداقمۇ ھىدايەت تاپسۇن؟

* خاھىشىغا بويسۇنغان كىشى قانداقمۇ ھىدايەتكە ئېرىشەلسۇن.

* اللە نىڭ ھىدايتى بىلەن شەرەپلەنگەن كىشى دىن دۈشمەنلىرىدىن يىراق تۇرىدۇ.

* ئازغۇننى ھىدايەت يولىغا باشلايمەن دېگەن كىشى ھىدايەت يولىدىن ئازىدۇ.

ھەزىل - چاقچاق ھەققىدە

* كۆپ چاقچاق قىلىش نادانلىقنىڭ بەلگىسىدۇر.

* كۆپ چاقچاق قىلغان كىشىنىڭ ھەيۋىسى بولمايدۇ.

* چاقچاققا بېرىلگەن كىشى ئەقىلىدىن ئايرىلغان كىشىدۇر.

ھالاكەت ئامىللىرى

* ئۈچ نەرسە ھالاكەتكە سەۋەبچىدۇر: ئاياللارغا ئىتائەت

قىلىش، ئاچچىققا يېڭىلىش ۋە شەھۋەتكە بېرىلىش.

- * ئۈچ نەرسە ھالاكەت بىلەن باراۋەردۇر: شاھقا قارشى چىقىش، مۇناپىققا ئىشىنىش ۋە سىناش ئۈچۈن زەھەر ئىچىش.
- * ئۈچ نەرسە قايغۇ ۋە ھالاكەتكە سەۋەبچىدۇر بايلىقتىن كېيىنكى يوقسۇلۇق، ئەزىزلىكتىن كېيىنكى خارلىق، دوستلاردىن ئايرىلىش.
- * ئۈچ نەرسە كۈچ - قۇۋۋەتنى خورىتىدۇ: دوستلاردىن ئايرىلىش، غۇربەتتىكى يوقسۇلۇق ۋە قىيىنچىلىقنىڭ داۋاملىشىشى.

ھىممەت ھەققىدە

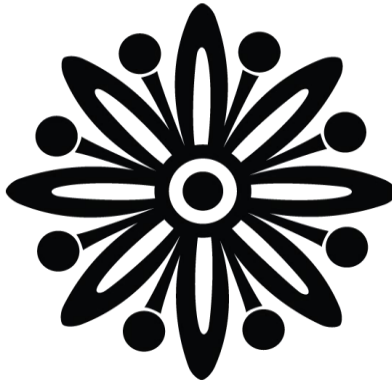
- * ئەڭ ئالىي ھىممەت مەردلەرنىڭ ھىممىتىدۇر.
- * ھىممەتكە قارىتا دەرد بولىدۇ.
- * بىر نەرسە تەلەپ قىلغاندا ھىممىتىڭ، غەلبە قىلغاندا مەردلىكىڭ ئالىي بولسۇن.
- * ھىممىتى كىچىك بولغان كىشىنىڭ پەزىلىتى يوق بولىدۇ.
- * ھىممىتى ئالىي كىشىنىڭ قىممىتى يۇقىرى بولىدۇ.
- * ھىممەتنىڭ ئالىي دەرىجىلىرىگە ئېسىلغان كىشىنى ئىنسانلار چوڭ بىلىدۇ.
- * ئەرنىڭ قەدىر - قىممىتى ھىممىتىگە قارىتا بولىدۇ، ئىشى بولسا نىيىتىگە قارىتا بولىدۇ.
- * ئەرنىڭ ھىممىتى قەدىر - قىممىتىگە، كۈنداشلىقى بولسا ۋىجدانغا قارىتا بولىدۇ.
- * ئۆتۈپ كەتكەن ئىشقا قايغۇرما، كېلەچەكتىكى ئىشىڭغا تەسىر يېتىدۇ.

ھاۋايى - ھەۋەس ھەققىدە

- * ھاۋايى - ھەۋەس ئەقىلىنىڭ دۈشمىنىدۇر.
- * ھاۋايى - ھەۋەس ئەقىلىنىڭ ئاپىتىدۇر.
- * ھاۋايى - ھەۋەس ئەگىشىلگەن دۈشمەندۇر.
- * ئەقىلىنىڭ ئاپىتى ھاۋايى-ھەۋەستۇر.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكە ئاسىيلىق قىل، سالامەت قالسىەن، دۇنياغا بېرىلمىگىن پايدا ئالسىەن.
- * ھاۋايى-ھەۋەسنى چەكلەپ تۇرۇش ئەقىللىق كىشىلەرنىڭ خىسلىتىدندۇر.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكە ئەقىل بىلەن قارشى تۇرۇڭلار.
- * ھاۋايى - ھەۋەسنى باشقۇرالغان كىشى جەننەتكە ئېرىشىدۇ.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكىگە ئەقىلنىڭ بىلەن قارشى چىقساڭ ھىدايەت تاپسىەن.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكىگە ئىلمىڭ بىلەن، غەزىپىڭگە سەۋرچانلىقنىڭ بىلەن قارشى تۇر.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكىنى باشقۇرۇۋال، نىجاتلىقنى ئىزدە!
- * ھاۋايى - ھەۋەسكىگە بويسۇنغان كىشى ئەقىلگە قارشى چىققان بولىدۇ.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكە بويسۇنغان كىشى ھەقىقەت نۇرىنى كۆرەلمەيدىغانلاردۇر.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكىگە ئىتائەت قىلغان كىشى ئاخىرتىنى دۇنياسىغا تېگىشكەن بولىدۇ.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكە قارشى چىقىش ئەقىلىنىڭ داۋاسىدۇر.

- * ھاۋايى - ھەۋەسنىڭ ئەڭ يامان دۈشمىنىڭدۇر، شۇنداق ئىكەن ئۇنى مەغلۇپ قىل، بولمىسا سېنى ۋەيران قىلىدۇ.
- * ھاۋايى - ھەۋەسكە ئتائەت قىلىشتىن يىراق تۇر، چۈنكى ھاۋايى - ھەۋەسكە ئتائەت قىلىش ھەرقانداق بالاغا باشلايدۇ.
- * ھاۋايى - ھەۋەسنىڭ باشلىنىشى پىتنە - پاسات، ئاقۋىتى بولسا ئاپەتتۇر.

باب -26

تاماخورلۇق ھەققىدە

* ئىخلاسنىڭ ئاساسى ئىنسانلارنىڭ قولىدىكى نەرسىدىن ئۆمىدىنى ئۈزۈشتۇر.

* كىشىلەردىن بىر نەرسە كۈتمەسلىك نەق بايلىقتۇر!

* كىشىلەردىن بىر نەرسە كۈتمەسلىك بىر نەرسە تەلەپ قىلىپ خارلانغاندىن ياخشىراق.

* بەزى ۋاقىتتا تاماخورلۇق ھالاكەتكە ئېلىپ بارسا، باشقىلاردىن بىر نەرسە كۈتمەسلىك ھەقىقەتكە يەتكۈزىدۇ.

* تاما قىلمىغان كىشى ئۇنىڭدىن ئارام تاپىدۇ

* كىشىلەردىن بىر نەرسە كۈتمەسلىك كىشىلەرگە بېقىنىپ، يالۋۇرۇپ ياشاشتىن ياخشىراق.

* ئىخلاسنىڭ باشلىنىشى كىشىلەرنىڭ قولىدىكى نەرسىگە كۆز سالماسلىق بىلەن بولىدۇ.

ھوشيارلىق ھەققىدە

* ئويغاق تۇرۇش نۇر، غەپلەتتە قېلىش بولسا ئالدىنىشتۇر.

* ئويغاقلىقتىن پايدىلىنالمىغان كىشى قوغدىغۇچىدىن پايدىلىنالمىدۇ.

* بېرىلگەن مۇددەت توشۇپ قېلىشتىن ئىلگىرى غەپلەت ئويغۇسىدىن ئويغىنىشنى خالايدىغان يوقمۇ؟

ئېتىقاد ھەققىدە

- * دىننىڭ بېشى ئېتىقاد تۇر.
- * ئېتىقاد بىلەن ياشا، شۈبھىلىنىشتىن يىراق تۇر، كىشىنىڭ دىنىنى ھەممىدىن بەك ئىشەنچسىزلىك ۋەيران قىلىدۇ.
- * ئىماننىڭ قۇۋۋىتىگە كۆرە ئېتىقاد بولىدۇ.
- * ئاخىرەتكە ئىشەنگەن كىشى دۇنياغا بېرىلمەيدۇ.
- * ئېتىقادى كامىل كىشىنىڭ ئىبادىتى ياخشى بولىدۇ.
- * يۈرىكىدە ئىشەنچ بولمىغان كىشىنىڭ قىلغان ئىشى ئۇنىڭغا بويسۇنمايدۇ.
- * شۈبھىنى يوقىتىدىغان بىرىنچى ئامىل ئىشەنچتۇر.
- * ئىشەنچنى شەك - شۈبھىگە، ھەقىقەتنى باتىلغا، كېيىنكىنى ھازىرقىغا تېگىشكەن كىشى ھالاک بولىدۇ.
- * ئىشەنچىڭلارنى شەك - شۈبھىگە، ئىلمىڭلارنى نادانلىققا تېگىشمەڭلار.
- * ئىشەنچكە ئۈچ نەرسە ئىسپات بولىدۇ: ئارماننىڭ قىسقا بولۇشى، قىلغان ئىشنى ئىخلاس بىلەن قىلىش ۋە دۇنيادا زاھىدلىق بىلەن ياشاش.
- * ئېتىقاد قىلغان كىشىنىڭ قورالى: قازاغا سەۋر قىلىش ۋە ياخشى كۈنلەردە شۈكۈر قىلىشتىن ئىبارەت.